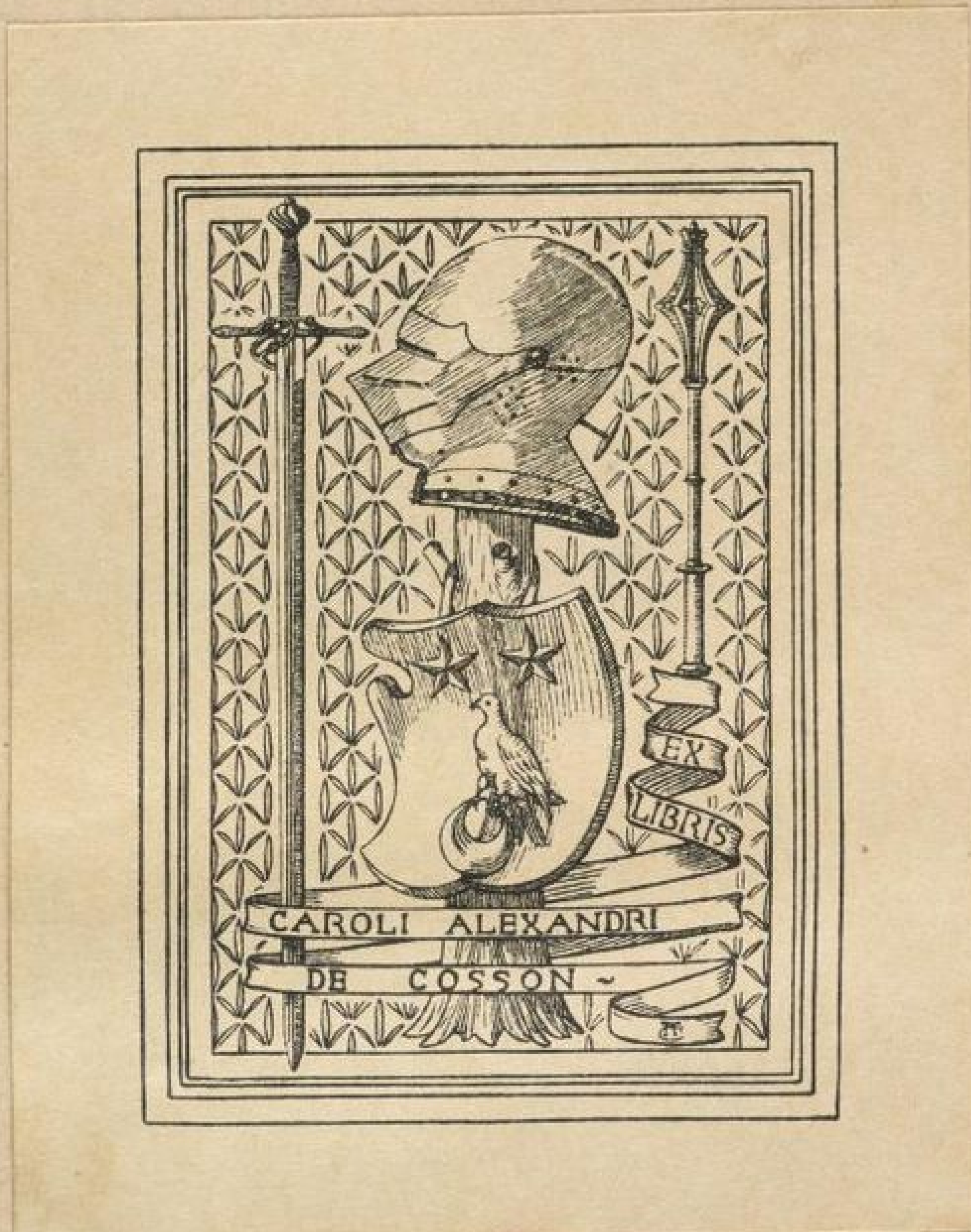
15736

EX LIBRIS
CAROLI ALEXANDRI
DE COSSON

EX·LIBRIS
W.A.FOYLE
BEELEIGH ABBEY

From the Library of S.S. Giovanni e Paolo, Venice. See note in a 14th cent. M.S. of the Golden Legend bought at the same time, 1876.

30 CICERO. Commentarii in Rhetorica Ciceronis—Tractatus Grammatica Varii, in 1 vol., MANUSCRIPT ON VELLUM, 52 ll., *two columns, written by different scribes in a* **gothic** *book hand, initials and paragraph marks in red,* (the Commentary on Cicero has a colophon on folio 34 verso : "*Tres digita scribunt cetera membra dolent*", etc., . . . "*Scripta per me Monterillum Perutii . . .* 1342"), *some leaves slightly wormed, modern limp vellum,* [*from the Library of the Convent of SS. Giovanni e Paolo, Venice*] (290 *mm.* by 200 *mm.*) *Italian,* 14*th Century*

VI

Plena et perfecta locutio triplici opus habet ammonendo. Regulari uocis uictura. Discreta sermonis purgacione. Ornate loquendi gratia quia facit hec ars que dicitur rethorica. Videndum est ergo quid sit rethorica. Quare sic uocatur. Et que sit materia huius artis. Que et quot sint partes huius artis. Que et que sint species. Quod officium huius artis. Quis artifex. Quis finis. Quis genus. Cum plures sint descriptores huius nominis rethorica. Una est autentica a Victorino in commento exposita que talis est. Rethorica est ars dicendi apposite ad persuadendum. Quod autem sic ars manifestum est propter precepta dantis. Quarum una hec est. Ars est firma et finitis conceptis et insigne [illegible] et cetera. Et multe sunt alie descriptiones quas non est hic repetere. Dicendum est in eis acceptum uerbi exprimendi. Hoc penitus apposite sic describit a Victorino apposite scilicet sufficienter et conuenienter. Quoniam qui agunt sufficienter et non conuenienter ut illi quos sufficientis [illegible] afficit copia sed eos ornate loquendi destituit inopia. Ex hac diuisione et huius speciei satis possent haberi exempla aliarum specierum sequentium. Sed quia alie artes docent loqui apposite id est ad dicendum aliarum artium a communi huic de descriptioni hec particula ad persuadendum que designat finem huius artis. Et ita per hanc particulam ad persuadendum apte separatur hec ars ab aliis. Rethorica dicitur a rethoros quod est copia quia efficit nos copiosos uerbis in loquendo. Vel rethorica dicitur a rethis quod est ornatus quia docet ornate loqui. Materia huius artis est causa que dicitur [illegible] id est causa uel ypothesis. Que sit ypothesis in sequentibus ostenditur. Causa sic describitur. Causa est ciuilis controuersia per certum tempus uel certam aliquam personam. Ciuilis controuersia dicitur ad differentiam disputationis controuersie que euenit inter logicos. Certum tempus ad differentiam realis controuersie que euenit inter pugiles. Non dicitur certum tempus uel certam personam quia non quia sit dubium sed quia in tali controuersia maxime solet fieri descriptio temporis uel persone. Persona est ille uel illa qui uel que causam mouet in causa per tempus uel certam suum uel alterius. Que est contingens persone transire in causam per suum tempus uel certam personam que per tempus uel certam alterius. Partes huius artis sunt quinque scilicet inuentio dispositio memoria pronuntiatio et elocutio. Sed quare memoria pars dicatur potius huius artis quam dialetice uel alterius artis cum sit in opere memoria sicut et hec. Solutio dicit illi quod orator discurrit longam orationem et continuam. Hoc non agunt alii artifices. Et ita potius est aptius et uacare quam alie. Eo potius dicitur memoria esse pars huius artis quam alicuius alie. Sed quod iudicium dicatur esse pars dialetice et non rethorice. Cum contra iudicium opus sit iudicium opus in rethorica sicut in logica. Ad hoc soluendum [illegible] quoniam est iudicium finiendum iudicium orationis et iudicium meditationis. Iudicium finis est considerare que munus sit ad remunerandum uel considerare qua pena sit aliquis affligendus. Iudicium orationis est considerare utrum sit in ordine an non. Iudicium meditationis est considerare quod habeat in [illegible] an que ille placiarum. Sed nulla istarum specierum pertinet principaliter ad rethoricam quam ad alias artes. Et iudicium non dicitur pars rethorice sed quia uis est omnium artium id est dignitatis dicitur esse pars dialetice. Species huius artis sunt tres scilicet demonstratiuum genus cause. Deliberatiuum genus cause. Iudiciale genus cause. Demonstratiuum genus cause in quo tractamus ad considerandum quod sit honestum uel inhonestum. Et dicitur demonstratiuum genus cause eo modo quo dicitur in [illegible] quia uel res genera in designatiue [illegible] quibus dictio designans laudem uel uituperium rei non dicitur tradere [illegible] rei ipsius ut cum dicitur hic magnus religiosus. Sed dictum religiosus [illegible] ab hic non hic designatiue [illegible] quod designat laudem rei. Sed sicut demonstratiuo genere cause consideratur quod sit persona ut ostendit laudanda uel uituperanda. Deliberatiuum genus cause dicitur quod deliberatores qui in eo [illegible] alios nobis qui in tractatu ad considerandum quod sit utile uel inutile. Iudiciale genus cause in quo tractamus quod iustum et quod iniustum. Sed quare iste tres dicantur species et premisse quinque partes potius quam ille species et iste partes. Ad quod satis conuenienter dicitur ut dicatur quod in quibuslibet istarum trium que assignantur possunt inueniri rethorica plene sed quibuslibet sui partes in quolibet genere cause utrumque inueniuntur uel dispositio memoria pronuntiatio elocutio et in quolibet genere cause inueniuntur

omnes ille quinque que assignantur partes rethorice. Sed in nulla illarum inueniuntur quibuslibet genera cause. Et ita potius dicuntur ille species rethorice in quarum qualibet inuenitur rethorica plene. Quam ille in quarum nulla inuenitur plene. Vel potest assignari alia ratio si placet quare iste tres dicantur species rethorice. Hoc modo hec genus causa est genus constituit quodam [illegible] [illegible] specialis differentie ei aduenientes constituunt species rethorice. Unde hec differentia demonstratiuum adueniens ei constituit hanc speciem demonstratiuum genus cause. Hec differentia iudiciale adueniens ei cum illo constituit hanc speciem iudiciale genus cause. Et hec differentia deliberatiuum constituit hanc speciem que dicitur deliberatiuum genus cause. Et ita conuenienter istas tres species esse rethorice. Officium huius artis est dicere apposite ad persuadendum. Et tamen solus est artifex huius artis. Et est artifex quorum alter est ille dicitur rethor. Et artifex qui operatur hanc artem et ille dicitur orator. Et qualis artifex qui solum est expertus in hac arte scilicet summens experimentum ab aliis et ei sociatur eorum experientia. Sed modo in presenti non sunt nisi duo artifices huius artis scilicet rethor et orator. Finis huius artis est persuadere uel persuasisse. Hec particula persuasisse ibi ponitur quia ut agat aliquis in omni re agenda potius tendimus ad hoc ut facta sit res quam ad hoc ut fiat. Postquam in uoluntate sed in uoluntate potius tendimus ad hoc ut fiat res quam ad hoc ut facta sit. Ideo dicitur persuadere uel persuasisse est finis rethorice. Quia orator potius ad hoc tendit ut persuaserit quam ut persuadeat. Genus huius artis est [illegible] scilicet omnes eloquentes. Quoniam contingit esse philosophia rethorica esse partem philosophie. Sed tamen super hoc erat discretio inter antiquos quidam enim dicebant quod rethorica non erat pars philosophie ut plato qui appellabat eam cacotegniam id est malam artem a cacos quod est malum et tegni quod est ars. Et quia ipsa nimis est efficax ad persuadendum malum. Cuius contrarius est sic. Ars quecumque nil aliud est quam querere quod efficium habeat in se. Et ergo sic effectus rethorice scilicet principaliter efficiunt suum effectum potentem in consortium partis ciuilis rationis. Sunt enim due partes ciuilis rationis scilicet sapientia et legis peritia et eloquentia. Et sic rethorica suum subiectum potentem in eloquentia que est potior pars ciuilis rationis aptior enim est eloquentia absque legis peritia ad persuadendum quam legis peritus absque eloquentia. Ciuilis ratio est qua dicitur uel [illegible] ut fit cum [illegible] ciuitatis [illegible] ut illos [illegible] in [illegible] et reductor ut [illegible] ut quando aliquis persuadetur aliquid ad commoditatem ciuitatis. Restat uidere quis sit modo tractanda et addiscenda ista ars. Hec autem manifesta est sciendo qualiter agat et quo ordine. Est autem qualitas huius operis talis. Primo premittit quoddam generalia super que fundatur scientia. Premittit est quinque partes rethorice et tres species postea exequitur quasdam partes rethorice secundum quibus eius species. Et hoc est dicta in qualitate et ordine et qualitas in [illegible] totalis operis. Ordo autem consistit in principiis capitulorum uel in partibus ipsorum capitulorum in plagio attentos est ordo talis modo. Primo capitulum de utilitate et in attentione et beniuolentia. Et eodem modo attenditur ordo in aliis capitulis sequentibus. Utilitas huius operis talis est ut plato hic libro sumus copiosi ad persuadendum uel dissuadendum. Titulus talis est marci tulii ad [illegible] primus liber incipit. Herennius proprium nomen est. Herennius enim erat quidam ciuis romanus cuius rogatu scripsit hoc opus. Bene dicitur primus liber sequitur enim secundus et sic secundum quosdam sex libri sed quorundam alios tamen quinque. Etsi in negotiis et cetera. More aliorum auctorum premittit auctor operi suo prohemium in quo captat tria prohemialia scilicet docilitatem beniuolentiam attentionem. Et nota quod generaliter in omni opere captatur docilitas ut aperitur de quo sit acturus auctor. Beniuolentia ut aperitur modus tractandi. Ibi attentio ubi aperitur utilitas operis. Sicut apparebit in istis ubi quibus prohemia

Comedaria In Rethorica Ciceronis.

biz captat. egat & sic litra . o gai herenni nom h
h. gai e monosilabu sic popei dissilabu qm ei
nis e dissilabs s. gai. Et no q popei quz incitur
trisilabs . ut accipe popei deductu carme ab illo
. Dis . horati dulius alt uulteri nimis attentusq uideris
ee m . Et si p qmus nos ipedim nego fa . No. qm e e
negotiu . e ei negotiu qe ut q ptinet ad dispo
ne alic p regiois . e ei negotiu publicu ut q ptinz
alic ciuitatis . e negotiu puatu ut q ptinz ad ali
q puata p ul ad dispone ppe familie . s istu tegna
negotioz e e dispesato . Est e qda dispesato politi
ca q ostitit i dispone plniz . a polis qe ciuitas ul
pluritas . qda dispesato e iconoica q ostitit in
dispone ppe familie . Quedi a monastica q e ca
uni a monos qe e unu . autor a ille erat aliqtu
lu grauat sermo qn aggressus e h opus . Un itedebit
yconomicis negotiis . Et h e q diat qmus nos i
pediti negotiis . i . negotiis iconoicis . ut possim
suppe. dom studiu . No qe ociu d . est ociu phie
e a otiu uulgare . ociu phie e studie . te p e ociatur
phys qn studet . ociu uulgare e q bnt hn qn uacat
a fruli ope . Est a alia distitio ei qe ociu . e e qda
otiu restitoriu . qda restitoriu . qda retributoriu .
Otiu restitutoriu e ociu ribaldoz . s . q restituitur
hoie ab oi uitus . Un antiquitus iustu erat apud
athenas q si aliqs tal inueniret stati suspenderetur .
Otiu restitutoriu e qn aliqs cessat a labore ut itey
accedat ad labore . Ociu retributoriu e . s . q dat onatis
et senibz q apli n posse laborare . Otiu d i p hoc loco ac
cipi p ocio uulgari . Est g s ssn . qmus nos ipedia
fa . ne . ut tri possit supp . otiu stu . i . remouo otiu
uulgare a studio nro . i . ut possi ee qn studea . q qui
ido ocu . h accip p otio phico . un si legat qmus id ocy
. i . ut studere . s . q nob dat osuetu . libetr osumere i phia
. i . in studedo post. solitu fuim ee phiaz . ex hac aucto
ritate trahebat qda oppione dicendi . q h ars non
erat p phie . qz dic q solit sit studere phiaz libentius . qmus ita e ut ptem e . m o tu gai herenni .
tua uoluntas . i . tua petito omouit nos ad hoc ut
nos oscribe de roe dicen . i . rethorica . Recte n applat
artez sua reth . imo appellat ea roz dicedi . uoluit
e ppone nom . qr quosda , eglsia suspecta erat qz
erat tn efficax ad psuadendu malu . No . q bn dz osc
bem ; e n scribem in hoc ei h scribit . multu sit . a ei in
hoc h plene de quali pte et d quali s ie . in pa reth
n oscripsit im scripsit q tm de una pte ret . s . de inuetre
a hoc fuit q illu libru scripsit i iuuentute sua , imita
tus e greos multu ponedo q pay erat ad ppositu . ne q
tua . etc . qm tua uoluntas commouit nos ad scribendu
rethoricam . ne putares nos noluisse . s . scribe . tua ca
. i . amore tui . aut putares nos fugisse labore . No .
h oio tua ca loco ii us terminu posita . ut determinat
hoc ubu noluisse . n ei itedit dice . s . fuisse q uoluit
sz h ubi uoluisse . sic e lege . ne putares nos n uo
luisse tua ca etc . Et eo studiosius etc . ondit hic
qda cau que appulit eu mltu ad scribendu hac a
tez . q maior commoditas e scire bn psuadere a dissu
adere . ad . un subiugit . no ei pa . h i se fructus . co
ad copia dicendi appellat retth q effic nos copiosos
in loquendo . Est g s ssn . non pua fruct in se . i . maxi
h fructu . Liptote e q min dic , plus intellig ut hic
et sibi max ht fructu i se . omnio ordie . i . oio orna
ta , decet ornata . s qz eloqntia i ore ipiti e qi gladi
i manu furiosi , aliqs pot qo elaps qmus sic ipitus
id tale subiugit . q i p maxi ualz comoda oio . sigul
recta in iuditio . i . sapia . definita ai moderatione . sa
pientia ei maxie ostit i ai moderatoe . Q d roe i c .

qo . tua uoluntas commouit nos ad scribendu , ego id s
suscepi hoc op i illig at ut maximu gerit fructu in se
quas ob res . i . ob istas tes rones tractatu reliqmus ea
que greci scripto ul . nam arte . bn diat q gra
scripsit , nd suppsit . ul i e dnr assume q pla pro
nir ul pay ul nich attinentia ad ppositu simil quuqut
ondit q ipe uult mlta resecare q greci assupsit
dicer . na ill . i . greci . ne parum . scg . ung . ut mltiz
mlta qsse uideret . gere ite liptote est . ea q sinerat
. i . ea simil quiret . q n attinet ad ppositu a ondit eas q
hic facebit . s ut ars . pu . diffi . cog . n ut ars i sui
na ee difficilior , ut uideretur stultis ee difficilior
. nos a sup . ss . nd dic q ipe assupsit imo dic q ipe sup
sit . i . non nisi ea q necia erat ad ppositu posuit . un dic
q ipe sumpsit ea q ui . ptine ad rone dicedi . i . ad re
to dicendi p anthonomasie . reth e nd e alia ars
triuialis q ita infert eloqntiz ut hec . ondit roz q n
erit pone h supflua sic greci dicei . ei . i . qz nos hez uenim
ad scribendu n , gmo aut sic q s aut ola . Questus
est ipe uiciu mretricale . und hetur p stat , i q stu
p metrice sedet . s hac accip p quacq lucro . diat
g q ipe n uenit ad scribedy spe lucri , ul sp gle , quadmo
ceteri sic greci . Sz ut roz ut ne . gtro nos no nos
ad scribendu spe lucri ul glie . s ut qam mo . uolu
tue . i . faciam nos ofarmes tue uoluntati . industri
nostra . a . p nale igeniu nrz . Sz ex quo nos aggredimur
amore tui . Sic ne nimiu lon . sit oro . i . ne nimiu
faciam moza i p hemialibs . i capiem dic de te . i . de hac
arte . Sz nulla ars ualz aliciu nisi n ei ipendat si
lipes exercitiu . io monet gaiu n faciat se exerceat
i hac arte , dicez nos i capiem dic de hac arte s . p . s .
illo unu moneam , etc . n . hetis ex q monet exer
cu gaino acto arte . s . re ne mltu ua . i . n mltu
iuuare suu p absq assiduitate dicendi . i . absq
psuadedi assiduitate , hoc nolum remouere . ut in
telligas . hac rez pcep . i . ut itelligas h de collectes p
ceptoz que ptinet sui . oporte acce . i . opte amo
du assimari ad exercitiu , nos dic exercitiu accomodiz
ay . s arte exertio ut p hoc denotat arte pay ul n
iuuare sine exertio . Oratoris offo . s tractatur
tulli arte re . nich omicit de ptingentib . qz ei n
aut uictorin . ois ars dicenda e extrinsec , intrinsec
id autor iste extrinsece , intrinsec tractat hac arte s q pla .
Sz qz pia potenie dia extrinsecus de hac arte autor
pollicet e se nolle imitari greos ponendo alia q n erat
utilia ad ppositu . io n ag nisi de illis q faciut ad ppo
site iiij . i . de offo de fine de spebz h artis , de ptibz .
Sz no . qe offo artis , e offo artificis . s qz autor i hoc ope
pn intendit instruere oratore . s . artifice h artis . io n de
scribit offo n roe artificis . Sic etia n describit n fine ora
toris , e h e qz scito qd sit offo ul qd sit finis oratoris
stati p ons pot sciri qd sit offo ul finis huius artis . de
scribit g offo oratoris , dicens . Oratoris offo est .
No q orator e uir bonus , loquens pitus q i publicis , i priuatis
causis plena , pfecta utitur elogntia . Offo a e agruus act
alicui p informati . s mores , istituta ciuitatis . pse dice .
// No . qm e potentia debita , e po nae . e po facultatis . i
h loco accip posse p posse s facultate . Un dic q orato
ris offo e posse dice , posse orare . i . hie potenciaz ora
d . facultate , hoc e q dico . de hijs rebz q osti . sit ad usu
ciuilez . i . ad utilitate ciuitatis ostitute . s dico moribz
. i . osuetudinibz , legibz . No . qm n dic q ille res sit ad
utilitates ciuitatis , imo dic q ostitute st ad usu
ciuitatis . non e siu na sit uales imo st oste tm ad uti
a hoc dico q id mores a istituta . ut suspesio latronis

in suo nature non est utilis, et tamen constituta est ad utilitatem hominum secundum legis peritiam. Sed quia orationi est alterius officii dicere de hiis rebus que constitute sunt ad usum civitatis, sed oratoris autem sepe officium oratoris ab aliorum officiis apponens finem designando finem dicens cum assensu auditorum quod ad eum fieri potest. et per hunc finem notatur quod finis oratoris est finis extrinsecus et finis intrinsecus. Finis extrinsecus oratoris est prope qualitas animi iudicis scilicet ascensio illius. Dicitur enim orator semper tendere ad hoc si potest, ut possit commovere iudicem ut ipse assentiat suis allegationibus, et hec est finis extrinsecus oratoris, et dicitur finis in altero. Finis eius intrinsecus dicitur quod ipse in sua oratione debito modo utatur partibus rethorice. Sed quia non omittat ex omnibus immo debito modo inveniat, debito modo disponat et sic de ceteris, et finis in ipso. sic enim non semper possit consequi finem in altero dicitur saltem consequi finem in se ipso. scilicet quod ipse nichil utatur omittere ex contingentibus. Istum quod diffinitione fine notatur per hunc finem terminum cum assensu auditorum quo ad eum fieri poterit. legenda est quod sic litera g. officium oratoris est dicere de hiis rebus que constitute ad usum civilem, et hec dico cum assensu auditorum id est ad hoc dicitur tendere ut iudex vel auditores assentiat, ecce hic finis in altero quod ad eum fieri potest id est quantum eius fieri potest id est quantum potest fieri per oratorem scilicet utendo debito modo partibus rethorice in sua oratione, ecce hic finis in ipso quod ad id est quantum et adverbium quantum [illegible] gerit eius loco nominis sicut hoc adverbium tunc hic gerit vicem [illegible], et hoc adverbium ubique hic gerit vicem locorum, cum dico ubique locorum. Sunt quidam qui dicunt quod hoc ubi ficta [illegible] hic [illegible] et ita resolvunt in ablativum eius id est de eo. Sed non bene dicunt.

Tria sunt genera causarum. Postquam auctor egit de officio et fine oratoris descripte statim agit de speciebus rethorice scilicet de generibus causarum. Dicitur non quod ista genera causarum quis dicit genera quis dicunt generales qualitates nobis finium, quia dicunt dicunt species. Dicitur non quod qualitatum talium generalium que sunt accidentales que speciales accidentales qualitates proveniunt omnes ex modo respondendi ut si [illegible] quam sit themata ita potest eis [illegible] quod in sollicit quam [illegible] et illa dicet generalis cum vel iuridicialis, vel de aliam de [illegible] dicet, et huiusmodi qualitates dicunt accidentales. Quia ista que est generalis potest esse quia iuridicialis, vel de aliam, et sic de ceteris. Speciales qualitates dicunt de fine iuris [illegible] ut demonstrativum genus cause de speciales qualitates. de hic finis honestum vel inhonestum deliberativum de istorum finium utile vel inutile, et sic de iudiciali, et dicunt speciales qualitates quia illud genus cause quod est demonstrativum numquam poterit esse deliberativum vel iudiciale et ita intelligatur de ceteris. Notandum quod tria sunt genera causarum, quibus habent suum locum in quo tractabatur, et personas coram quibus tractabatur. Iudiciale genus cause tractabatur in foris causarum ante [illegible] rostratas. Dicuntur a fora causarum a foronea que forone [illegible] constituerunt illud forum ut in eo tractaretur tales cause ad essecrandam scilicet que iustum vel iniustum. Ante naves rostratas. est forum illa in commemoratione victorie quam [illegible] habebat in navali bello. prius habebat iudiciale genus cause, coram quibus tractabatur scilicet iudicem et accusatorem reum et testes. Et ei agit in cotidianis [illegible] iudex dicitur esse auctus sceptrum iustitie, ut ipse non declinet se a iure aliquo modo immo bene perspiciat [illegible] quod sit iustum et quod iniustum. Accusator dicitur esse armatus pugione malitie. Pugio est instrumentum ferreum

longum et acutum dicitur est accusator proponit venenum et flos mali et bona. Dummodo sit ad commoditatem sue cause. Testis dicitur esse armatus tuba veritatis, ut ipse non sit corruptus munere vel alio. quod dicat verum. Reus dicitur esse armatus clipeo humilitatis. dicitur est esse humilis ut ita commoveat iudicem ut eius consentiat. Demonstrativum genus cause suum habet locum in quo solebat tractari scilicet martium capitolium et habet circa accusatorem reum et iudicem. Dicitur demonstrativum commodo quo dicitur demonstrare in hac rem. utrum scilicet sit laudanda vel vituperanda. Quia quando solebat aliquis puerum in consulatum vel in aliam dignitatem. solebat tradi consuete in martio campo, et consideratur utrum ille esset laudabilis vel dignus ad talem dignitatem. Deliberativum genus cause solebat tractari in capitolio inter contionatores et senatores et habet circa accusatorem reum et iudicem ubi est solebat deliberari quod esset ad utilitatem civitatis et quod detrimentum. legatur quod sic litera. tria sunt genera causarum que orator debet recipere. Unde dicit quod orator debet recipere ea proposito ut de themati orator dicitur statim componere illud et explicare illud partibus rethorice ad placandum vel persuadendum aliquem. Demonstrativum est enuntiatio rebus generalibus causarum si [illegible] ordine enuntiationis ex [illegible] primo a describendum demonstrativum genus cause de finis suis ad vigorem eius fine tendit demonstrativum genus cause quod aliquo alio. Sed quia prius intendit instruere oratorem in hac arte non describit demonstrativum genus cause. non pertinet ad oratorem et non describit ad alios aliorum generum. Non sic quod pertinet ad oratorem. dicit quod demonstrativum genus cause est quod tribuitur [illegible] id est distribuitur et hec [illegible] ad suasiones [illegible] vel quod attribuitur id est quod ex arte [illegible] aliud certe [illegible], et per hoc patet quod ipse describit demonstrativum quod ad ipsum artificem. Orator enim semper tenetur describere circa aliquam personam ad suadendum vel dissuadendum aliquam. Non generalis talem fecit divisionem. Quia alia specialis alia individua. Contra divisionem notatur ipso. Sed per alia ubi ita sed quod causarum alia thetica alia ypothetica notat quod quoniam orator semper est circa individua dicitur describere circa certam et determinatam. Et hoc est quod dicit. Deliberativum est positum descriptio quod demonstrativum. Statim describit de deliberativum. Et quia primo quod ad arte primo quod ad oratorem dicens deliberativum genus cause est positum in consilio. Ecce sic notatur modo tractandi deliberativum genus cause id est causa [illegible] sit utile et quid inutile. est suasio et dissuasio. Ecce per hoc patet [illegible] bene separat deliberativum a iudiciali. In iudiciali non genere cause non dicitur proprie esse suasio vel dissuasio. immo consulta ibi non est accusator et reus et unus agit contra alium et ita adulatur illi. Et non proprie suadetur et dissuadetur. Sed in deliberativo genere cause dicitur proprie esse suasio vel dissuasio. quia in non aliquis alium adulatur immo aliquis illi. Quia non est contra illum licet dicatur. Post deliberativum statim agit de iudiciali genere cause dicens iudiciale genus cause est quod positum est in iudicio. per hoc particula notatur modum tractandi iudiciale genus quod quod sit contentio in aliquo causa. Et quod sit accusatio aut petitio. est defensio. Per hoc particulam notatur inter quos tractatur [illegible] accusatorem et petitorem quia reus quod dicitur petere [illegible], et reum defendere scilicet per hanc particulam notatur duo genera [illegible] scilicet accusatorium

alia criminalis alia petitoria alia civilis. Criminalis est illa in qua
agitur de furto vel de adulterio vel alio tali criminali.
Petitoria est qua aliquis petit remuneracionem sibi dari pro eo quod
ipse fecit. Civilis est qua aliquis ducit alium in causam pro aliquo debito
vel alio tali. Per primas notantur due istarum causarum scilicet
criminalis que spectat ad genus scilicet accusatorie. petitoria que ad genus scilicet re
tributione. Nunc quas res etc. Auctor iste tractaturus
exterius hanc artem agendo tamen de omnibus que necesse erant ad
propositum. notificatis iam tribus illorum in hac lectione capitula agit de
quatuor capitulis agendo de .v. partibus etc. Nota quod sic agit
exterius hanc arte partes eius artis sunt de ipsa arte. narrans
sufficienter constat exceis cum agat de partibus agit intus de arte.
Sed quod dicit quidam aliquid continere aliquid ex quo visset ars non ordine
quod versetur ars circa illa agitur exterius de arte. tota
enim die possem docere te quam sit invenire vel disponere. non tamen scias
eo id melius invenire vel disponere. sed docere arte intelligere
est docere quo ars habeat versari circa partes suas. aut aliter iste
non docet adhuc quo ars ista habeat versari circa partes suas
immo ordine describit de imaginibus istarum quod ipsa sit virtus
exquo docui confisse officium artificis huius artis et quis
finis et de quibus generibus cause quod sit genus ad oratorie. Nunc
docebimus quas res .i. quarum rerum scientiam. oratorem habere. et
postquam hec docuit pollicetur se de omnibus quo primisse
causam debeat tractatum. id est esse huius libri. de his quo
lectum illa satis per se. Nota quod sic descripsit genera
cause que ad oratorem. assimili describit inventionem dispositionem
etc. tamen que ad oratorem. oratorem esse in oratore inve
nis etc. .i. harum scientiam oratorem esse in oratore. describit
per inventionem que ad oratorem. Inventio est duplex ac
cipitur. dicitur enim inventio industria inveniendi et illa spectat
tantum ad artem. dicitur inventio actus inveniendi et illa spec
tat tantum ad artificem. describit inventionem sicut ac
tus inveniendi. dicens inventio est excogitatio. Nota quod
inventio est ignoti notitiam ducere per se vero inventio
excogitare autem est ad usum traducere. Sed quia descriptio
eius que est excogitare idem vel fere idem exprimit descrip
tio eius quod est invenire. id bene potest excogitatio in descrip
tione eius quod est inventio. lege sic. inventio excogitatio
rerum .i. invenire est excogitare res bonas sive argumentationes. Sed quia orator non dicitur excogitare quas
cumque res ideo dicit quod inventio est excogitatio rerum non
sed quia orator non potest semper excogitare res veras ideo
apponit hoc scilicet aut verisimilium. Sed quia dicitur qui ex
cogitat vera vel verisimilia ad probandum aliquid probabi
le vel improbandum ideo apponit hoc scilicet que causam probabilem
reddant. quia licet dicatur rebus suis reddat aliquid
probabile non tamen reddit causam probabilem. lege sic.
que .i. quas res reddunt probabilem causam .i. ypotesim
.i. questionem implicatam circumstantiis. Nota tamen quod dicit quod dicitur
vel potest quod hec dictio que notat causam et potest poni
hic. iste est dignus quod regat .i. p. Dispositio est ordo etc.
postquam descripsit notificavit inventionem statim describit
dispositionem sed est dispositio .i. cautela disponendi et illa spectat
tantum ad artem. est dispositio actus disponendi et illa spec
tat tantum ad artificem. Et hoc describit hic dispositionem
Sed ob dispositio est ordo et distributio. quod dispositio est unum
et dicitur quod ibi fieri enphasis ut ita loquitur. dispositio est ordo
.i. distributio rerum inventarum. dispositio enim est ac
tus alicuius ex eo quod ipse res inventas debito modo
disponit scilicet postponendo rationes minus efficaces sibi res
aliquantulum minus efficaces. tertio efficacissimas. sic
quam aliquis exercitus disponit ad pugnandum. in prima parte po
nit fortes homines in secunda aliquantulum minus fortes in ultima
fortissimos. vel potest dici si placet quod utrumque istorum terminorum
ordo distributio locum habet in ista descriptione sed variat
partes dispositionis. Nam est dispositio ex arte perfecta. quedam ad
usum temporis accomodata. quod exprimit per duo. ordo
naturalis aliter artificialis. dispositio ex arte perfecta est qua
res narrantur ut gesta est. et illa dispositio est ordo naturalis.
dispositio ad usum temporis accomodata est qua propter fastidia
auditorum vel aliquid aliud omittens narrationem vel exor
dium et incipit ab aliquo efficaci argumento. sed non prius narrare
res prout gesta est. et hec est ordo artificialis. poni ergo hec
dictio ordo in hac descriptione ad denotandum descriptionem
ex arte perfecta hec dictio distributio in ponitur ad deno
tandum dispositionem ad usum temporis accomodata. quia non taliter est
dispositio constans est dicitur quedam perturbatio. quia res non potest nar
rari prout gesta est. lege ergo sic. dispositio est ordo .i. or
do naturalis et dispositio est distributio .i. ordo artificialis
que .i. dispositio monstrat quod .i. quanto quibus locis sic collocanda .i. quomodo
res invente debeat poni. Elocutio est. generaliter describit
elocutionem. Nota ergo quod elocutio in ista significatione
quamvis locutio proposita dicitur ab eloquor eris. Instricta
autem significatione dicitur quam elocutio industria loquendi et
sic hec spectat tamen ad artem. dicitur quam actus eloquendi
inventa. et sic hec spectat ad artificem. Est ergo eloquentia
actus ornate et venuste loquendi inventa. describit ergo
elocutionem secundum quod pertinet tamen ad oratorem. dicens elocutio est
accomodatio ad inventorum. accomodatio dico idoneorum
ibi et sententia quam idoneis verbis et sensus inventa ex
primuntur. Memoria est etc. postquam descripsit elo
cutionem describit memoriam. Nota quod memoria quod
accipitur sicut quod est quedam virtus anime scilicet que tres distinguntur
cellule. scilicet prima fantastica que videt. secunda rationalis que inven
ta decernit. tertia memorialis que recolit ea que ratio discernit.
Sed in hac signification non describitur ab auctore memoria
sed tamen quod est actus memorandi et pertinet tamen ad artificem.
Memoria est perceptio dispositio etc. memoria est perceptio dispositionis
verborum et rerum. que appellat res quas adversarius
oratoris et proposuit contra illas rationes debet firmiter ora
tor in animo recollere et unaquaque illarum prout ponitur sub verbis
suis confirmare verba que appellat res quas orator
concepit in animo ad esse dicendas adversario suo. sed vel
quod male dicitur quam memoria sit perceptio. memoria enim
ut iam recolit tamen et non percipit sed ingenium percipit
et ratio discernit. dicitur quam auctor alludit ethimologie
notabili. constituit enim vel in hac dicere perceptio nam recep
tione quo ingenium capit et ratio discernit sed memoria firmiter
capit ex quo recolit illa que ingenium capit et ideo
dicit quod memoria percipit et firmiter capit. Nota quod videtur
ille ritus regis sepe duos gradus. sed ex divisio causas
scilicet quam unus eorum significat auctorem rei. alter materiam. ut ego Valerius Maximus
et Marci Tulli Ciceronis dicendo. ecce iste genitivus Tullii significat
auctorem dicendi iste genitivus Ciceronis significat materiam. sic hic
iste genitivus enim significat auctorem rei. scilicet perceptoris iste genitivus rerum
et verborum materiam perceptionis. Pronuntiatio etc. Ultimo loco
ultimam partem artis iste describit scilicet pronuntiationem. Nota
ergo quod pronuntiatio consistit in duobus. scilicet in significanda voce.
et in motu corporis figurata vultus consistit in tribus scilicet

i gñ ul' firmitudine ĩ magñi ñ molli. In gsti ul
firmitudine q̃ ad duratõz. dz ẽ q̃ uox orato
ris durabil' sit ad clamād' ⁊ nec deficiat ĩ clam
In magtudie q̃ ad grossitudiez. box ẽ gros
sa reddit p̃s logtis grue, autentica. In
mollitudie q̃tu ad flexibilitate, oz ẽ q̃ uox
oratoris sit flexibil. ut nc possit dp̃mi nc
grauari nc atiu ⁊ extolli. s. s̃ q̃ qlitas cãe ẽ
uigit. i. s̃ q̃ cu ẽ huĩl' ul gaius ul a͡d tal' motu
corporis gsistit ĩ duob'. s. in dispone uult' et
gestu mbroz. ĩ dispone uult'. q̃ debes hr̃e
uultu ad gaudiu ul' tristitia dispositu s̃ q̃ qlitas
cae est. si eñ ca sit tristis debes hr̃e uultu triste.
⁊ gsonu cãe. eñ a' ca sit iocosa debes hr̃e uul
tu serenu tanq̃ iocos'. gestus mbroz gsistit
ĩ eleuatõe, depssiõe supaliorz. ĩ extẽsiõe colli
brachioz ⁊ pedu ⁊ h'. s. s̃ q̃ qlitas cãe ẽ. Nõ
s̃ q̃ pnuciato ẽ act' pnuciādi ⁊ sic ptinẽs
ad oratorẽ. ẽ pnuciatio ĩdustria pnuciādi ⁊ sic
ptinẽ ad artẽ. describit ḡ pnuciatõe s̃ q̃ ptinẽ
ad oratorẽ, dicẽs pnuciato ẽ mo. uo. Et p
hac dictione uocis notat unã ptez pnuciatois
s. figura uocis. ⁊ p istas duas determinatões
uultus gestus notat alia pte pnuciatois s.
motu corporis q gsistit ĩ dispone uult' et
gestu mbroz. dic ḡ qm pnuciato ẽ mode
rato uult' ⁊ uocis et gestus. s̃ q̃ qda mode
rato ⁊ uult' ⁊ uocis ⁊ gestus potest ee ⁊ tñ n
uenusta erit. io appoit hic cũ uenustat'
ut ĩ comito hĩt semp hr̃e lectiz q̃ autor appoint
hic terminu cũ uenustat', ne uideremur aut
scurras aut istriones. scurra n. dũ iac tri
nimis depmit se. ⁊ io ei' gestus ñ ẽ uenust'.
Sicut istrio aut nimis extollit se aut nimis ex
depmit se. ⁊ io ei' gestus ñ ẽ uenust'. q̃ ḡ ora
tor uenuste ⁊ ornate tenet pnuciare ea q̃ p
nuciat. io ad excludẽdu ĩuenustos gest' alioz
appoit hic cũ uenustat'. ¶ Hec oia. postq̃
au' notificauit describe .v. ptes re'. ondit q̃r
quo nos possim' plene ⁊ pfce hr̃e notitia alloz .v.
ptiu. ⁊ quõ possim' ee pfci ĩ hac arte dic ḡ q̃
p tria possum' ee pfci in hac arte. s. p arte p imi
tatõez ⁊ p exercitatõez. lege ḡ sic. hec omnia. s.
pdca. s. v. ptes re' poterim' assequi. i. plene ⁊ pfce
scire ⁊ opari p illas tribz rebz. i. p tres res. arte.
i. artificiose sciam' inuenire dispone ⁊ c. aliter
ẽ nõ poss' ee pfci ĩ hac arte ñ artificiose sciam'
opari s̃ ptes re'. Imitatõe. s. si imitem' ami
uiros plurez ⁊ autenticos in eius tractatõe. Et nõ
q̃ tñc aliu imitat' q̃o si aliqu' igrauo fallant
se applicat. Exercitatõe. s. si faciam' nos exer
tatos ĩ eius tractatõe, ⁊ ĩ opatõe sz pcepta h'
artis. ista n. tria ad hoc ut aliq̃s sit pfc' ĩ hac
arte exigunt. describit ḡ q̃libz istaz triu. q̃uit
scias or hic q̃ hec ut aliq̃s sit pfc' ĩ hac arte.
describit ḡ po arte dicẽs. ars ẽ pcepto. u' ars
collecto pceptoz q̃ tradit certam uiam. et illud com
bn dic q̃ ars dat certa uiam dicendi [illegible] certa

[illegible marginal note]

dat uia dicẽdi. sz ma uia ẽ pũ s̃ certa ars a' dat cer
tam. s. certa uia dicẽdi. dũ ars ẽ methodus. describit
postea imitatõez dicẽs. Imitatõ ẽ q̃ impellim' i. q̃
nos hẽm' q̃da ĩpulsu. s̃ q̃ potest ee q̃da ĩpulsu
faciendi aliq̃ ⁊ ñ erit laudabil'. io dic qm imitatõ
ẽ qua ĩpellim' cũ diligẽtia rõe ad hoc. s. ĩpellim' ut
nos ualeam' ee silies a͡l's. i. silies possim' ee aliq̃b'
uiris autenticis in dicendo. i. ĩ oratõe ⁊ eius trac
tatõis debem' ẽ inspicere eos tulij ul' grellij ul
alicui' alteri' autentici uiri. ⁊ eoz imitari eu ĩ
tractãdi nõ possim' nos melius gforme. ¶ Et nõ q̃
hic hes q̃ hec dicto silies qui cu qro. ⁊ c hec ab'z
ẽ areo bñ q̃ cu gro ut cu dro describit au'
ctor exercitatõez dicẽs. Exercitato ẽ usus s̃ q̃ a
re possim' uti ⁊ ñ freqnt'. io addit assidu'
i. freqns. ⁊ q̃ possem' uti freqnt' s. ad tps io
addit ⁊ gsu. dicẽdi. ¶ Nõ qm appoit hic ⁊ g
suetudo. q̃ gsuetudo ẽ alia nã ⁊ ñ ois usus
ẽ gsuetudo. usus eñ ẽ qualiscuq; exercitato. siue
sit gsuetudo siue alia. dic ḡ qm nos debem'
ita facẽ nos exercitatos ĩ hac arte q̃ sit q̃dam
usitz nob' ĩ habitu opari ĩ hac arte ad denotãdu
q̃ hoc appoit hic ⁊ gsuetudo.

Quõ q̃ demratũ est. au' hucusq; egit
de ipsis q̃ extrinsec' erat dicẽda ad hac
artez q̃uo erat tractatur' deinceps. s. de ipa arte
an tñ q̃ hec agat q̃ oẽs ptes re' ex quibz illaz
plane gsumat ĩ ptibz orõnis re'. io ondit q̃
quot sit ptes orõis re'. Nõ ḡ qm sex sũt p
tes orõis re' s. exordiũ narratõ diuisio gfutatõ.
⁊ dic. affirmato gclõ quibz istaz describe no
tificabit ĩ ista lra autor q̃ gtinuus se ipz dic
Quõ q̃ demratũ ẽ. i. ex quo itaq; nos demõstrauim'
quas cãs q̃uie. oratorẽ recipe. q̃ tria gña cãr'
s. demõstratiu deliberatiu ⁊ iudiciale q̃ pt' ⁊ quas
res. i. quaz scilicz rez oportuit oratorẽ hr̃e
qm .v. ptiu re'. ex quo ita ẽ nc ut ondu. i.
gueniẽter ut ee dicẽdu. q̃ds modo. i. qualit' offa
orato. i. illa v. q̃ dñr officia oratoris gsit eĩ
offiỹ oratoris inuenire. inueta dispone ⁊ c. possit
acõmo. i. possit aliq̃ri ⁊ plene, inueniri ad orõnez
i. ad ptes orõis. i. qualit' eaz gsumato plene
possit reperiri ĩ ptibz orõis re'. ondit ḡ de
pa pte q̃ plene gsumat' ĩ ptibz orõis. s.
de inuẽtõe. pm' ondit' s̃ de inuẽtõe. ĩ inuẽto
n. ẽ ĩ q̃libz pte orõis re' magna hẽt efficat
tia ⁊ ñ ẽ ita de q̃lz pte orõis re'. dispo eñ
s̃ q̃ ẽ po re' nõ hẽt magnã efficatia ĩ exor
dio. sz tñ illa dispo s̃ qua gsuerit. q̃ dictõ
eu dicteri sit ppõnendas q̃'a ad ornatu sed ey
s. memoria ñ hẽt aliq̃ efficatia ĩ exordio
sz imitatio hẽt magnã efficatia ĩ q̃lz pte
orõis. q̃ ĩ exordio inueniend' ĩ narratõe ĩ
uenienda ⁊ ita de c'. dic ḡ Inuẽt' ĩ sex ptes
gstituẽs. plene sumi ĩ illis. ul' gstituit
i. gsaderat. ul' gsu. i. ĩ talis. ul' gsuit
i. simul ab oibz sunt ⁊ ordĩat ĩ quas gstut'

[illegible marginal notes]

dicens i exordium etc. hec patet per se. describit quidem in
quas partes orationis secundum ordinem enunciationis. describit quidem primo
exordium dicens. Exordium est principium. ¶ Nota quod principium quandoque
dicitur rei existentis initium. quandoque dicitur initium principa-
le propositionis secundum quod dicitur petitio principii i. petitio principalis
propositi. ¶ Quandoque dicitur principium elementum disciplinale secundum quod artis dicuntur
habere simplicia principia et composita. ut geometria habet
simplicia principia s. angulus superficies. composita principia
habet s. conceptiones animi dignitates vel conceptiones etc. ¶ Et dicitur
principium quandoque quedam species exordii s. secundum quod manifeste benivole-
ntia auditoris captatur. sunt enim due species exordii s. principium
et insinuatio. principium est illa species secundum quam manifeste captatur
benivolentia. Insinuatio est illa species secundum quam captatur
benivolentia sed non manifeste, immo quibusdam verbis obscu-
ris ex quorum significatione potest trahi ad benivole-
ntiam auditorum. accipitur quidem principium in hoc loco secundum quod
continet sub se istas duas species exordii s. principium et insinu-
ationem. ¶ Et est exordium principium orationis. i. initium orationis.
i. illa pars orationis secundum quam ex debito comparatur docilitas
benivolentia et attentio. orator enim semper in exordio
suo debet reddere auditores attentos. s. ut velint dili-
genter audire. et dociles et benivolos. hec sunt ex de-
bito apponenda quia quando queat quod dimittat exordium
et narrationem et incipit ab actione vel ab aliqua aliarum.
sed nulla aliarum debet ex debito comparare benivolentiam do-
cilitatem et attentionem. per quod i. per quam principium animus auditori-
s. et hoc quantum ad demonstrativam causam et delibera-
tivam. vel iudicis quantum ad iudiciale genus cause constituitur
ad audiendum i. manifeste redditur benivolus et at-
tentus ad audiendum. et hoc quantum ad aliam partem exordii
que dicitur principium. vel apparatur ad audiendum. iudex per insi-
nuationem que quodammodo apparatu captat benivo-
lentiam aut per digressionem aut per aliquid tale.
¶ Notandum est quod posita descriptione utriusque ostendit
et quid sit exordium et quis eius effectus dicendo eius esse principium
orationis ostendit quid sit dicendo.

Narratio est etc. de narratione subiungit et eam
secundum partes eius describit. narrando vero per causas
eius et est. ostendit eius effectum cum aliquis res geste exponun-
tur aliquando non geste, et tamen ita narrantur ut si essent
geste. expositio rerum gestarum i. per quam exponimus res que
geste sunt. sed quia quod semper possumus narrare res gestas
ideo subiungit. aut proinde ut gestarum i. aut similiter
ut gestarum.

Divisio

Divisio est. subiungit statim de divi-
sione que dividitur in tribus i. unio secundum quod ostendit quod
nobis conveniat cum adversario et quid non. ut accusator ho-
minem potest dicere matrem occisam esse quod intimatur adver-
sario sed iuste esse occisam non quod aliud in quo con-
sistat est expositio. expositio autem due sunt species. s. distribu-
tio et enumeratio. distributio est cum nos ostendimus
de quibus sumus acturi, et nos ostendimus deliberate de quot
Enumeratio est cum nos ostendimus certe de quibus sumus et quot
acturi. dicit quod divisio est per quam scilicet est relatio. i. per
divisionem aperimus. i. apte ostendimus quid conveniat. i.
in quo convenimus cum adversario. et quid in controversia sit
i. in quo nos differamus ab adversario. et per quam. s.
divisionem exponimus. per hoc intellige duas species
divisionis expositionis. s. distributionem et enumerationem de quibus
rebus sumus acturi. et hoc dico certe vel non certe.

Certe quantum ad enumerationem, non certe quantum ad distributionem.

Confirmacio

¶ Confirmatio describit cum confirmatore. ¶ Et nota quod con-
firmatio est illa species secundum quam argumenta proposita confirmamus.
aliis argumentis. ut accusator uxoris possit dicere aliquem stetisse
super cadaverem hec est quedam argumentatio quod ipse occidit eum. hoc argumentum
debet confirmare alio argumento dicendo quod ipse erat ini-
micus uxoris et ita apparet esse quod ipse occidit eum.
dicit quod confirmatio est nostrorum argumentorum. i. per quam exponimus
nostra argumenta intendendo adversarius cum assolutione
i. cum assertione i. cum confirmatione eorum. s. ut ponentur alia
argumenta ad confirmandum proposita argumenta.

Confutacio

Confutatio est. subiungit statim de confutatione et est
confutatio illa species exordii secundum quam proposita argumenta ab
adversario infirmat orator. dicit quod confutatio est dissolutio
i. infirmatio locorum. et non omnium locorum immo contrariorum. s. illorum
locorum adversarius facit argumenta, et tunc rectos contrarios quod perceptis
talibus locis peccata sunt per omnes argumenta, rectos in ductio per illos
locos.

Conclusio

¶ Conclusio est. subiungit statim de conclusione et est conclusio illa
pars orationis que terminat ipsam orationem etc. dicit quod conclusio est
artificiosus terminus orationis. quia artificiosissimas et ef-
ficacissimas voces debemus apponere in fine. ¶ Nota quod
conclusio talis quia fit quandoque per epilogationem. quandoque per commiserationem
quandoque per indignationem. per epilogationem quando omnia peccata
repetuntur. ut ex hiis aliquid inferatur. per commiserationem
quando orator ostendit se esse gravatum et excusat se pau-
pertate vel aliquo tali ut ita possit auditores commovere.
per indignationem ut quando orator ostendit divitias adversa-
rii et eius arrogantiam ut ita commovere possit iudices
ut decernant in adversarium.

Nunc quoniam una etc. enumeravit sex species orationis
rethorice ut unamquamque earum s. commodum debet
unaquaque pars etc. postquam notificavit descriptione
quibus illarum sex partium. quia accidit ad ostendendum de
unaquaque parte etc. transigenda sit secundum unamquamque par-
tem orationis. dicit quod postquam in exordio et etc. unusquisque egit
de illis quod exigitur erant reddenda ad artem in hoc loco in-
cipit agere intentionem de ipsa arte ostendendo quomodo ars
transigenda sit secundum partes orationis etc. continuat quidem auctor
se ipsum dicens. potius transitum in quo continuat doctrina
dicendi. dicens. Nunc quoniam perventi sumus. i. quia
actenus precedentia a proposito ducti sumus. s. adhuc ut loqueremur
tantum de partibus orationis etc. s. accommodatione preceptum artis
rethorice ad partes orationis. una. hec est pars cum officiis
oratoris. i. exponendo officia oratoris partes officii
cum accommodatione ad orationem et causam et ostendit causam quare
hoc fecit dicens. que res. i. ut res s. doctrina scilicet
facilior esset cognitu et etiam alia causa. s. ut accomme-
das adiunctionis ratione. faciendum est ypalage s.
ut accommodaremus rationem ductoris ad eas. i. ad partes
orationis et per ductorem intelligas omnes alias partes orationis etc. artis
quas docebit transigere secundum partes orationis. ex quo ita est
ratione ut esse dicitur. de exordio quod est prima pars orationis ostendens
qualiter ductio sit transigenda secundum exordium. ¶ Sed
notandum quod non potest conveniri in exordio in termino pro-
to. Thema autem vero est. est rudis materia qua nos

Confirmacio

autem, et quibus modis debemus insinuare. Tenetur ergo proposito
descendendum est in quo genere cause sit. Genera autem causarum que
sunt substantialia et quedam accidentalia. Substantialia sunt tria de quibus
dictum est, scilicet demonstrativum, deliberativum et iudiciale. Acci-
dentalia autem genera causarum sunt quatuor et distinguuntur per quatuor diver-
sitates, scilicet propter diversitatem tractatuum, propter diversitatem
auditorum, propter diversitatem materie, propter difficultatem materie.
Propter diversitatem tractatuum ut si materia proposita tractandis
fuerit honesta vel inhonesta, tunc non oportet prius honesta
uti insinuatione, immo tantum principio; propter honestatem enim que
est in materia poterit eam comparare benivolentiam auditorum.
¶ Propter diversitatem auditorum quia quandoque est quedam causa humilis
coram uno que magna esset coram alio, ut si de galli-
na tractaretur coram rege. Esset enim magna
coram vetulas sed humilis esset coram rege, et in tali causa non
est utendum principio immo insinuatione. ¶ Propter diversitatem materie
potest enim esse materia turpis vel humilis; si autem sit turpis
non est utendum principio statim, immo oportet insinuare, quia quidam
ab animis [?] captare benivolentiam auditorum cum ipsa
causa propter suam turpitudinem non sit efficax ad captandam
benivolentiam. Propter difficultatem materie quia quandoque
ita difficilis est ipse et implicata verbis ad utramque partem
probandam quod auditores nesciunt bene eam explicare,
et tunc non est utendum principio immo insinuatione ad captandam
eorum benivolentiam. Secundum has igitur quatuor diversitates
distinguuntur quatuor genera causarum accidentalia, scilicet honestum
genus cause, turpe, dubium et humile. ¶ Sed cum Tullius
in prima rethorica distinxerit .v. genera causarum accidentalia, scilicet
honestum, admirabile, dubium, anceps et humile, videtur quod
egerit superflue vel hic diminute. ¶ Ad quod dicimus
quod hic corrigit quod ibi superflue posuit; hic est emendatus
locus [?] quod ibi. Nam sic ipse testatur in libro de oratore
scilicet primo, et a scolis excussit quedam libri elapsi sunt,
quod intelligatur actum de libris iuventutis [?] quos composuit [?]
scripsit in prima rethorica; vel dicitur, si placet, quod nec ibi
egit superflue nec hic diminute, quia hec quidem
membris duo includit illa divisione facta per .v. membra.
Nam id genus cause quod prius ipse rethorica appellabat admi-
rabile hic appellat turpe, quia omnis causa turpis est admi-
rabilis, et e converso. Anceps vero genus cause est quod habet in se
partem turpitudinis et partem honestatis. Unde comprehendit
istud sub dubio genere cause. Huius autem materia et honesti [?]
sic in alia rethorica loquitur sic. Causa posita, id est themate proposito
quod est tractandum materia. Considerandum est quod genus cause, scilicet in quo sit thema
propositum, cum debemus hec considerare. Quo possimus ut
possimus commodius, id est quanto citius et melius exordium, id est
uti in exordio. Dicit ergo quod quatuor genera causarum sunt, scilicet
accidentalia, scilicet honestum etc. ¶ Sed quod potest queri quare ista
quatuor dicuntur accidentalia et alia tria dicuntur substantialia.
Ad quod dicimus quod illa tria dicuntur substantialia quia in omni
causa sunt. Illa vero genera cause quod est demonstrativum non potest esse
deliberativum et sic de aliis. Sed ista quatuor dicuntur accidentalia
quia illa eis accidunt; non enim est turpis semper, et turpis aliquando,
et e converso, et sic de aliis. ¶ Honestum est. Describit statim honestum
genus cause, describitur quilibet aliud genus cause.

postea

scilicet accidentalium. Duo eorum describit secundum oppinionem, id est
secundum existentiam. Honestum causa etc. describit secundum oppinionem, unde
ait Boetius: multa sunt hic digna premia que aliis sunt digna
supplicia, etc. Causa enim cum continet vel honesta aliquis in-
honestum, cum non continet aliquid quod sit honesta vel turpis
non secundum oppinionem hominum; sed dubium genus cause et humile secundum ex-
istentiam. Ex natura enim sua habet causa quod sit dubia vel humilis
et non ex oppinione hominum. Describit ergo genus cause hoc [?]
scilicet secundum occasionem et defensionem. Honestum genus cause
putatur: esse non dicit est sed putatur, ut ita scribatur secundum
oppinionem. Cum aut defendimus quod ab omnibus videtur defendendum.
Non honesta causa cum res que tractatur ab auditoribus pu-
tatur esse honesta, et hoc cum dicit videtur ab omnibus innuit
quod hec qualitas conferatur ab extrinseco. Sed ut pro viro forti
ex parte honeste cause. Nam honestum est virum fortem defen-
dere. Que particularis. ¶ Sed obicitur quod hec littera sic quod
pater sibi sit parricida, et soror impugnet illum; patet quod
hic oppugnatur quod ab omnibus videtur oppugnandum. Per descrip-
tionem hec causa est honesta, sed hec est talis quod filius in ea
oppugnat patrem; hec ergo hec causa est turpis, ergo ea-
dem causa est honesta et turpis. ¶ Ad hoc dicimus quod ad hec quod
pater inhonesta oppugnatur est honesta, non tamen simpliciter est.
Honesta est ex parte turpitudinis in se, scilicet ex eo scilicet
quod filius oppugnat patrem, et hec causa non simpliciter
est honesta nec turpis, immo semper est anceps,
quia habet partem honestatis et partem turpitudinis. Nulla est
causa simpliciter dicta honesta vel simpliciter turpis nisi ex
utraque parte sit honesta vel ex utraque parte turpis.
¶ Turpe genus intelligitur. Describit quare turpe genus cause
est, non quod non dicit turpe genus cause, immo turpe intelli-
gitur, ut ita notetur descriptio data secundum oppinionem. Cum aut ho-
nesta res oppugnatur aut turpis defenditur.
¶ Sed obicitur: soror sit honesta persona, pater eius sit
pessimus hominum, et soror impugnet eum, ut quod hic causa sit
turpis ex quo filius impugnat patrem, quod si est
aut honesta res impugnatur aut turpis defenditur,
quorum neutrum est verum. Dicimus ergo quod hec causa non simpliciter
est turpis cum non ex utraque sit turpis, sed semper est an-
ceps quia habet partem honestatis et partem turpitudinis in se;
quantum enim ad sororem, ex eo quod ita inhonesta oppugnatur
est ipsa causa honesta; quantum autem ad hoc quod filius oppugnat pa-
trem est ipsa causa turpis, et ita ipsa est anceps. ¶ Dubium genus
est cum. Describit quare dubium genus cause, et dicit quod
dubium ergo est, non dicit intellige, notans sic huiusmodi
genus cause non dici dubium propter oppinionem, immo quod habet causa
ex ipso quod dicitur dubium, ex eo quod tale genus cause dubios
facit auditores quando ipsi possunt tale genus cause ex-
plicare. Hec descriptio satis patet per se. ¶ Humile genus est
cum. Describit humile genus cause, et describit illud
secundum existentiam sicut dubium, et hoc potest comprehendi ex eo
quod dicit est et non putatur. Cum res contempta, id est cum res
contemptibilis, id est cum persona de re contemptibili affertur,
id est ad iudices affertur, id est coram iudicibus tractatur.

retali re quia ipi impedirat. Cu ita sit. osidero
omo exordio a qbz hz fieri, otir accedit adaccidendu
qmo adqz, gen' cae sit accomodatu exordiu
dic qz cu hec ita sit. s. qa cu i qbz exordiu
hz fieri. euenit. i. quelibz e id ex quo se gen'
cae exordiendu sit osiderandu e. Exordiorum uero se
as iste tractu' dicit i exordio diuidit exordiu
i in duas spes p' tractus dicit i pma i quolibz
cae cu' illa accomodata e postea i fa. Dicitz
exordiorum duo sut gna. i. due sut spes. ut id
dicat duo sut genera exordiorum qr spes
exordij ptinz sub se alias spes. una gn spes
exordij est pn. i. qd qd principiu. qs. grece
pheron. i. pros emas. q. pmo pmo. a pros qd
est pmu et emas qd e smo. ut dz phemiu
q. pmptuo smo exordiu e pmptu. qr sepe
i principio ccoit. et a spes exordij est isinuato.
q simplex e relato. 7 insinuato noia gce e
pcthi. i. obliquato. qr i isinuacoe n apte sz quasi
obliquatoe captam' bniuolentia. un dicitur
hoz i epcthon. qr ibi unt oblique repbensiom
describit qz pma spes exordij. d. s. pn. d. pn
e illa spes exordij cu reddim'. i. s qd reddim9
i. s qua retro dam9 No qd autor alludit
ethimologie hui' uocabli reddim9. qponit
ex retro et do. das. reddim9 qz a retro dam'
quibz a' p pn. ydoneu. i. docile attentu bniuo
lu nobis adaudi. i. ut audias nos. Not
e qd mter in pn cae. s. si mater filiu suu cu
ri coa illo, no dz mag acqeste illi qd adu
sario, n allegacoes ei' pualeat allegatoibus
adusptis. qr qz uides i pn cae no mag
fauet uni q alteri. id dicit q pn reddem9
i. retro dam9 aiuz etc. cu ei' aius a ung
cogtess' n fuerit nob' dul' sz qr hec totu qs
insinuatoem. s. retrodant aiuz auditois ido
no nob ad audiendu ia ad dictam apposuit hic. c.
stati ut notet qu uti pn stati captam'
bniuolentia in initio cae. 7 ita n faciem' p
isinuatoz. totz qz efficacia qd e pricipius
d. id. i. pn' insinue. a. adhoc utim pno
ut possim9. i. ut apti potentes sim9. hic. n
dicit fuere si hec. ideo' ea seqte. audiat
7 e. debem9 aliqd pponere demtio cae. quo
possim9 hre i dcribili ea seqte. auditores nob
bniuolos auditores a dociles. Si gen9 cadu
ondit qm de utraqz spe exordij. cu gen
cae sit accomodandu ut ita ondat i
uenire i pricipio i quolz gne cae cu accomo
dandu e. dic qz si dubiu gen9 cae. debim9 i.
si cema sit ppoitu qd sit i dubio gne cae de
osti. ne. ab imo. i. tuc osidem9. a. sumem9
bniuolentias a pn. i. gpabim9 nob bniuole
tia auditoz p illaz spez qd e pn. z ondit cam qr
hoc debem9 facere. dicens. ne illa pars turpitu
qua hz illa ca possit obesse qd hoc e ad nob.

No. e qd dubiu gn cae quz qn ad una pte hz i se
turpitudine qn ad alia honestate dic qz qm sum9
in dubio gne cae a sonem9 pte honesta debem9 sta
tim uti pn ad captandu bniuolentiaz ne uidem9 fo
uere pte turpe. si a' huiz gen9 cae fuerit i debem9
redde auditores i dubio gne cae. sz huiz gne pn
debem9 cesse adhoc. ut fa. eos attentos. qm. s.
res tractae qm q ab auditoribz reputat uilio.
ne si auditores fuerint deflecti p uilitate rei rer
qr tractam9 ab eoz sz dur media, debem9 e onde
magnu et utile id de quo tractam9 ut auditores
faciam9 attentos. sin turpe qz. ita debem9 uti pn
i dubio gn cae ut dem e. sz si tpe gen9 cae fuerit
tuc tm insinuatoe utim9. oz ei qdaz obligatate
uboz captare bniuolentiaz eoz ne tpiudo cae
eis appareat. qualis a' uelles sit isinuatoe i quo
hoc debeat fi, hec i seqtibz docebit. tm n oz sp
uti isinuatoe i tpi gne cae ut ipe au' testat
imo qz si tu scis qd capitale cim de adusario
tuo debes e illud obice cora iudicibz ut ita pssis
alienare aios eoz ab eo. ita p om' opare tibi
bniuolentia eoz 7 tc n oz te uti isinuatoe. et
hoc testat autor. d. qd tpi gn cae utendu e
isinuatoe. de qua. s. isinuatoe simplex e ite
nos dicam9 postea qr i seqtibz docebit quo
utendu sit insinuatoe. oz tn uti ea. si crim9
naci qd. i. aliqd. qr. i. p qd cim. adi. i. ob
iciendo eis aliq crimen. possim9. ita alienare
auditores ab eis et cupere nob bniuolentia su
hu. gen9 cae. aliqn debem9 uti insinuatoe ut
dem e. i turpi gne cae. sz si nos sim9 i honesto gne
cae insinuatoe n debem9 uti. sz pn licet uti
ul ne uti. i. dz licet potes uti pn si placet an
e q arte, 7 licet potes omitte pn si placet
7 n erit q arte qr ipa honestas cae poterit opa
re bniuolentia. Oz uti uolem9. ondit quo sit
agendu si tu uis uti pn i honesto gn cae. d. q an
opte e ab alio. i. p ad. qd sit ea honesta. i. o
poterit pterire honestate cae. 7 ita opabis bni
uolentia, aut oportebit expo. bz. hoc e summa
st. de qbz. ut supi9 dictu. i. uolum9 dicere. 7 ita
opabis docilitate, 7 attentoz. sz ei dicat qi
exordio debeam9 de qbz rebus sum9 dicturi.
Videt qd exposito sit capitalis hec spes exordij a
hec e q id dca imo e spes dictus. adhoc dicam9 qr
expo bn pot ee spes exordij. licz expoe utatis. oz
i initio pn ut opes bn. ul. d. ul bn attentos
eo mo spes erit exordij alit n. eo mo dicere hic de
uti expoe. s. ad capiendu pn. d. et atte. Cu pn
uti uolem9 ondit qd sit agendu qm i honesto gn cae
uolum9 uti pn. d. qm de oli expe pn. n dic pn
i. illa spez exordij sz pn. i. oris initiu. alegon
i. ab alio legis capitulo. a scriptura. i. ab a autore.

aut ab alio fa. nite cae. i. ab alio q nite cae pote
posset illud adiuvando uocat argumentu ul ioz
actoris simuludine psuad. Cum g ocile ce. tra
situ un ut ondat qualit unaqq pcedz facied
sit. s. ut ondat qualit. bn. do. et attentu oparetur.
ut ita ondat qualit ducend sit i pn. qto. offer
din i duobz gne cae fac biuuolu anibuli atte
tu in tp q biuuolu. in boesto biuuolu et docile
p pn uo apte p isinuatoz accidit sic supi ast
gnatu e. g qm nos uolu hre. hec e itota ca
scripte audi ira. g e. ex quo ita e apiem. i. apt
ondem quomagz sibiuuolentia. do. et attetio
ofta pos. i. opari possit. No q bn dicat ofta
qz mlte iones qnz sut ofecte q i unu quodam
ad opandi bni. ul do. ul atten. docilis au. a do
cilitate opanda p istit. qz n mlt attent nec
mlt bn. pot ee auditoz si fuerit idocil dic g
Cum do. auditores hre potimus si nos exponem br
suma cae. Ecce duo dic br et sumae. suma g
est sma br collecta; dotes g sumari i br expone
de ab es doctit ad oparandu docilitate, si attetos
faciem auditores tuc hebimus eos docilez. na qs
attent est docil sz n eq bn dic a. na docil est
q atten. ult au/attentos habe. Instruit qualiter
auditores debeam reddere attentos. Et no q
intento est auditus audiedi dic g qm attetos
hebimus auditores si pollicebim nos ee facturos
uba. i. ee dicturos de magnis rebz no enusi. no
nu est nc p dictu. inusitatu pu est dictu
s nc p e inuso qm g pollicem nos ee tractaturos
ita de nouis rebz et iusitatis reddim auditores
attetos aut si pollicem nos ee tractaturos de
hijs rebz que ptinet ad rez pu. i. ad quem uti
litatez te reddim eos attentos aut ad audiedu
aut si pollicem nos eo tractaturos de aliqb q ptn
neat ad eos ipos q audiet ut de eoz utilitate ul
aliquo tali tunc reddem auditores attetos aut
si pollicem n ee tractaturos de aliqb q ptinet ad
pi. inh. de ginoz. ul tale ab qd sit op utilis
tuc reddim eos attetos. No q n qndoqz n ad
uectm alis dictoi adiungit restring ul ponit ad
denotadu dicaz si aliqn ppietate rei notat ut cu d
ds piu ul ds imortal ul ab tale, ita hic ponut
iste due dictones picta. imortal. ad denotadu
ppietate rez supta p h e eoz. et si roga
ipos auditores attente ut nos audiat. ut ue
lint nos audire ita poterim reddere eos attetos
et si nos exponem nuo. i. nuando rez. de qb
rebz sum dicturi. ita poterim redde auditores at
tentos ad audiendu. biuuolos auditores. oñt
istruit captare biuuolentia. dic qm uz mois
possum reddere auditores biuuolos. s. a ntra p
ab adusa p. ab auditoz p a rebz ipis. ab una
quaqz istar ondet. quali opa biuuolelia, et
po ostendit qualiter opetur biuuolelia a ntra p.
Copiat g biuuolelia a ntra p. i. ab attributis
ntre p. q n talia ondim nob inee. certe uita ntri

sit honesta et replicas. dic g q a m p ntra ofhem nob bn
uolentia. si lauda. ntri offoz sine arro. i. si offender — al' ondem
qta sit dignitas officij ntri et sine arogatia faciat
hec. e. alt incti uale n arogatia abst. aut si on
dam sine arrogatia quales fuerim i. p. i. nos fu
isse ualidos et attetos a quem utilitate tueda ita
nos poterim redde nos bniuolos aut si nos ondem
nos fuisse pios i parentes nros ul i alios nros. i.
aut ondim nos fuisse attentos circa utilitate te
alioz nroz aut si oferem ad reos ipos q audiut.
i. si dicem ad qd sit ad laudez ipoz auditoz. ita
poterim eos redde bniuolos ita pot opare bniuo
letia aut sic ausit. ut e deinde. du tn hec oia
dictu sint ac. i. sit adiuncta ad ipa te deq ac.
q. dicat plez iposiu mez opabi biuuolelia a ppia
p. s uatas cas nucz g deles uti alio mo opandi
biuuolelia nisi illo mo q ptinet ad ppositum.
Et si ntra mo. pferem. Ecce istuit nos q mo
captare biuuolentiaz a ppia p. i. si nos mostrauerim
cora iudicib ntra i comoda. s. inopia ntraz. inops
dr q. sine ope, dr ille inops qui ht tm un posse
eme sepulturaz. et sollicitudine ntraz. s. q nos soli
sum sine aucs. solitudo et e qdez ppietas q dz
i ee aliq bz exco qn e e sine auc, et calamitatez
i. fragilitate ntraz a calamo q est fragilis. si
h mostrauerim cora iudicib reddim eos biuuolos
aut si orabim eos auditores ut nob sint auxilio
i. ut nob auxilient et simil hoc pariter dicam
nos noluisse hre spe in alijs. s. ut auxilient nob
q in ipis auditorib si hec fecerim poterim redde
auditores biuuolos ab adusarioz. Qui tiplex sit — ab adusarioz
effect exordij. s. bn. do. et at. potissim a effct eor
sit biuuolelia. io mltis mois docet opare bniuo.
tu a ppia p tu a p auditoz tu ab ipa ma. postq
g docuit opare bni. a ppia p. docet qui opare bni.
a psona aduersarioz. d. bn captat a p adusarioz
i. ab attributis psone eoz si nos adducem eos
i odiu, i. i festatio. s. q auditores habeat eos ifestos
in gteptio. i. i gteptu s. faciam q auditores
habeat eos i gteptu. in inuidia. i. faciam q au
ditores inuideat eis. istis tribz mois poterim cap
tare bni. a p adusarioz. No. s. quosda q uco
gingunt iste due dictoes simil odiu inuidia. h do
odiu ponit p ifestatioe dz a' ifestus. q. n fest
pot g ita gtinge q ami habea ifestu i. n festu.
n io habeo eu io odiosu. io dicut q hec do odiu
dz expoi p infestu. s. n festu debem e ad dicd i
ca q adusarios qz auditores heat eos ifestos. s.
n festos. s. ut n uelit diligere acquiesce. allega
tonib eoz sz n oz ita expone si placet imo retine
at hec do odiu i ppia sigficatoe. est e odiu — [illegible]
uolutas nocedi. debem g fac si possim q au
ditores heant uolutate nocedi adusarijs nris
et io dic q debem eos duce i odiu. i. istu expo sa
tis bn gsonat seqnti. ondit g duce aduersa
rios i odiu. d. i odiu seducem adusarios. bn dic
rapiem. i. rapti. i absqz mora ducem eos i odiu.
qn e dicam auditorib alia p. bra de adusarijs
nris statim possum rape eos i odiu si nos pferim — [illegible]
q sem hec e aliqd fcm. No. q hec dicto fcm pone.

in uu nõie fui eo q manifestu e q hec adiectiui q ei
addita tn retinet sue pncipy q pz ex eo q derivatur
phec adubia septe sixte .c. e. Est g ipsis contis. neg
rapiem adusarios nros i odiu si pferem q fem. i.
ad fem. eo4. s. ee fem spiate. hec e inuide. No q
dr spitus. q. spnes cor a spie de preci spitus eo q inuidi
in spiate ul imitte. g est sponitia uitiu i fedo cor
tu a i talib qui g aliq tales spetia de adusarijs nro
eo possim eos redde odiosos auditoribz. suplie. No.
qm ille e sibz gauds facit ul dic ad clacom spie p.
naz sibia e amor ipie p excellente ul alludatur
exponi uocabli. opon e supbz. a sup z eo is e g su
bz q sup uires suas ut imitando maiores pfidiose.
hec e cont fide. No q ille pfidiose ag q ag c leges
c pacta c testamtu suu q e ag q fide ag q crudeli
qm ad sbditos. na crudelitas e sriatas no pcie.
ul ille ag crudelr q n he aliq recordi sui infoes
sius p q. s. hec adubia deriuat a crud da dn. que
tenter qo ad puitate oste ei hic pot dia puis.
mos. fiducia eiz i bona osidetia q i malo acci
pi solz. maliciose qo ad malignitate ai z tuc ma
lignosus q sive, libent malu fac. flagitiose q ad
ozenda crimina. Est e flagitiosu facin ozend et
dem flagitiosus, a flagitado z e ppie flagitiu scels
cogsitu z uelut ex deliberatio ppetratu. ul flagi
tiosus d flat agitu. s. qn flat. i. uita agitur.
i. teminat Est g flagosus ille q ag uita hois. i.
e homicida. Inuidiaz. trahem. postq ondit ad
usarios odiosos auditoribz stati ondit qlit nos
possim reddë auditores iuidetes adusarijs et
bn appoit hec ubia trahem in iuidia et n rapi
m. aut sic z odiu. Illa e qbz qo ducat in odiu
efficatora sut eis qbz qo ducat i iuidia. dic
g q i odiu rapiem adusarios. i. rapti ducaz
sz i iuidia trahim eos. i. tarde z q dam cu mora
ducam eos i iuidia et hec dico si nos pfem ui
adusario4. i. uiolentia illata ab adusarijs. s. di
cam q ipi sut pugiles z ifer in alijs iuuedo sic
eos ee fortes sic faciem auditores iuide eis
potentia. q ad dignitates pp sbiectos multo4 na
potentia e dnatio sup multos sic g dicam eos ee
ita potentes stati poteim redde auditores iuide
tes eis, simili si nos pferam factione adusario4.
No qm fco e quz d moz. amor d e par osensy
i bono facto d e par osensus i malo. dr g fac
tosy. cõuenti i malo. si g pferam adusarios
nros factiosos iudices fuisse ita iudicet eis
diuitias q in auro z argento. s. si nos pfera
eos ee diuites z nos pauper ee. ita potis fac iu
dices iuide eis. Ingnuetia. No q continetia e
i ppijs astinetia in alienis. potest g hic accipi i
gtinetia p q q pplectit gta abstinetie z dui gti
netie ul accipia hic si plac, i gtinetia p q e iu
dicula in smone. ingnues ei dz ee in smone q
nescit refrenare lingua sua qn dic tu n dicend.
z hec e maximu uitiu. Un psalmista pone dne
custodia ori meo z ostiu circustatie labijs meis.
Nobilitate qo ad gens. s. si dicam adusarios
nros ee ignobiles, supbz qz sut de nobili stirpe.
hec poterit ualere ad excitandu iuidia. Clie
telas. i. si nos pferam adusarios nros hre ma
gnas clientelas. i. magna familia q sequit illu per

ciuitate quocuq uadit z eo illu ee supbu. hec
ualebit ad excitanda iuidia. hospitiu. i. frequetia
hospitiu de quo sic solebat dia osfent adusari q
rex ul osul solebat hospitari penes z tale dm ual
ad excitadu iuidia. sodalitate. No qm e dia
i sodalitate z sodalitiu3. sodalitiu e e quedl mi
tes qn qlibz pont simbolu suu ad cparandu pra
di ul ad poti ul ad ad tale et e sodalitiu pre
ribaldo4 sodalitas e societas aliquo4 q sibi mu
tuu fer auxl. affinitates. no qm affinitas e
ppiqtas pta osanguinitate mediate extra pa
tela. affines ei dicut illi quos habes exparte u
xoris. s. osanguineos uxoris tue. si g pferam ma
gnas ee affinitates adusario4. s. q multos diui
tes hant affines hec ualebit ad excitadu iuidia
Oz qz ad posti hic oia pcta. s. diuitias nobilitate
z c cu humilitate z modestia z sic nich attinet
ad accedadu de talibz lo sbiug. z apiem. i. apte
ondem adusariu nrm mag osidere hijs adiumen
tis. s. de qbz sup fca e mtio. i. de diuitijs potentijs
z c q ueritati. i. ita bn poteim excitare audito
res ad iuidia. In gteptioe adducem hidit q
liter nos possim possum facere q auditores
heat adusarios nros i gteptu. Et no q hec
ubu adduc e qi medio loco iter ista duo uba
rape trahe. Rape e raptu duce. trahe e mltu
tarde duce. adduce d n e mltu tarde duce
nec mltu cito. imo mediate se he iter illa duo
dic g qm adusarios nros adducem in gteptu
i. mediocit z q da obliqtõe. s. quoda tractu du
cem n nimis tarde n nimis cito si pferam i he
tia adusario4. i. ondam illos ee inertes. i. sn arte.
No ei q iners e ille q ppuz he igneniu sz nulla
he artes circa qua redat i. exhercitat. Ignauia
ignauus dr q. igne ai uacuus. i. ingenio et
bona ai re destitutus. Est g ille ignauus q nec
he ingeniu nec arte ul inferat inhertia si plac,
ad artes corporis q sut mechanice. Ignauia ud
ad artes ai q sut liberales e g gtemptibiles q i ne
utris ual. Desidia. deses e ille q ad ad naliter
aptus z ab illo desistit p negligentia. ul allude
gponi uocabli. opon ei deses a de et sedeo. es.
e g deses q ita inertus e in sedendo q nllu la
borem uult sustine pp negligentia. Luxuriam
No q luxuria osistit i cibz i coitu in esu et
i uestitu restringat g hic. s. plac, luxuria ad
applicandu coitu. si g istor ad iiij uitior ondim
ee adusarios nros reddem eos gtemptibiles au
ditoribz. Ab auditor p. postq ondit qlit
sit captanda beniuolentia ab adusario4 psona,
hic ul i hec loco docz qlit captanda sit beni
ab auditor psonis. Et p bnu collig a p audi s. ati
buen auditor psonis si pferem tec eo4 esse
iudicatulis. i. si dicam sua eo4 ee data. Fortit
p hec intelligitur fortitudo que dz ee i iudice
ille e dz ee ita fortis q n dz attamine uero a
iusto deflecti. Sapier. p hec itellige prudentiaz
mansuete. p hec tepantia. magnifice. p hec iu
stitia itellige. sic g notatur hic quatuor car
dinales uirtutes q os debe tee iudicia. sic g digni
qm iudex i ppijs suis dicendis sit fortis sapiens
prudens z iustus. sic reddet eu beniuolu z etiam.

si apicem .i. si apte ordinem q existi sit de alys.
.i. que fama .s. q longa fama sit de iudicib. et
q sit expecto iudicy .i. q bon[um] iudi expectat iudicia
eorum qui si hec ord feceri[m]us ato reddem[us] eos biuo
los ¶ a reb[us] ipis. ultimo loco docet opare bni
uolentiam a ma ipa et ido p[ro] docuit opare beniuolentia
a psona p[ro]p[ri]a .q. n p[ro] nro acceptc sit iudicib[us] n potius
dicere q acceptus sit iudicib[us] . dic g[o] qm nos efficim
ur bnl. a reb[us] ipis .i. a ma ipa de qua tractum[us]
si ostem[us] nram cam .i. ordam[us] nram cam ee honesta
et magna laudado .s. ca .et hec dico sine arroga
tia sic supi[us] docu[it] e ul[tim]o docuit .s. laudare sine ar
rogantia .et si depmem[us] cam adusarior[um] p[er] ctemptio[n]e
.s. ondendo illa[m] ee ctemptibile ul[tim]o p ctemptu[m] .i. p dep
atio[n]e .s. quando cam nram cam adusarior[um] ondendo
nram ee honesta et sua[m] i[n]honesta[m] et ctemptibilem.

Tria sunt tpa . ut dem e supi[us] due sunt spes
exordy .s. p[ri]ncipiu[m] et i[n]sinuatio ondo a[utem] q[ua]lit[er] et
qn debeam[us] uti p[ri]nc[ipi]o s accidentalia gna cause .s. ad
captandu[m] bn .do. q atte . ondit hic qm[odo] qn de
bem[us] uti insinuatione ad captandu[m] bni .do. ul[tim]o
attent .d. q tria tpa sunt i q[ui]b[us] utendu[m] sit i[n]sinu
atione .s. qn ca nra he[t] i se turpitudine .et qn de
fatigati sunt auditores audiendo .et qn psuasu
e cas .s. ab adusa pte . ita q a[n]i[m]us auditoris all[e]
ctatur pendet apud adusa[m] pte . Est a[utem] i[n]sinu
atio illa ps exordy qua nos oblique captim[us]
bn .do. ul[tim]o at . et d[icitu]r insinuatio .q. i[n]sinu o[m]n[ibu]s
euoluto ad captandu[m] bni . q[uia] i[n]sinuo[n]is ipi[us]
d[icitu]r quodam[m]o late captio bniuolentie
qn ita absondit[ur] et oblique uolum[us] captare
bni ¶ Sz no q illa q uocat h[ic] tria tpa uo
cat i p re . tres cas satis aut dic hic ca ibi
na cae uelut adiuncte tpib[us] . na de tpe i
quo tpe e ca ipa tuto cae e ca q utam in
sinuatione et i tpe quo psuasu[m] e auditorib[us]
hoc q psuasu[m] e e ca qr insinuem[us] s[ed] qn
defessi sunt etc ul[tim]o pot dici s[ed] plac q n dic
tria tpa ee ad distiguendu[m] uicissitudines tpu[m]
.s. ad distiguendu[m] uicissitudines rer[um] q[ui]b[us] u
tendu[m] e ad insinuandu[m] sic cu d[icitu]r gen[er]aliq[ue]
te i dominus n distinguit hec uicissitudo
tpis sz uicissitudo mor[um] p dicatoris quos
gen[er]us he[t] loqe g[o] sic. tria sunt tpa .i. tres
sunt oportunitates . q[ui]b[us] nos possum[us] uti p[ri]nc[ipi]o
.. q[ui]b[us] nos debem[us] uti p[ri]nc[ipi]o ctra ad sui cultu[m]
.i. hec e .q oportunitates si ferendu[m] exigunt
et ondit q sit illa tria tpa .s. ille tres oportu
nitates q[ui]b[us] nos debem[us] uti p[ri]mo imo i[n]sinu
atione .s. aut cu tpe cam h[abe]m[us] .i. cu ipa res
istud ita e . nd e exp[osi]to precedentis , ino est
explanatio n e tpe turpe cam e tpe a[n]i[mu]m
auditoris alienatu a se potest et aliqs au
ditoris ee alienatus a te . et sin has turpem
cam . sz qn hec tpe cam . ipa res .s. ipa ma .s
dam[us] alienat a[n]i[mu]m auditoris a te p[ro]p[ter] turpi
tudine q id sbiungit au[tem] hac p[ar]ticula[m] ad
explanatio[n]e[m] precedentis cu ipa res a[n]i[mu]m au.
alienet a nob .i. cu ipa ma alienat a[n]i[mu]m
auditoris a nob p[ro]p[ter] turpitudine ¶ Nota q
differe cu d[icitu]r ca[m] h[ab]em[us] tpe turpe cam ul[tim]o qn de
em[us] infame p[er]s[on]a[m] suspecta auditorib[us] ul[tim]o qn

tractum[us] ca[m] au[ditori]b[us] ma est inhonesta ¶ aut cu a[n]i[m]us
ecce s[e]c[un]da oportunitas utendi insinuatione .s. cu a[n]i[mu]s
auditoris uidet ee psuasus .i. cu psuasu[m] e a[n]i[mu]s audi
tor[is] aliud est psuadere a[n]i[m]o iudicis ab alys q an t[e].
.i. ab adusarys q dixer[unt] et allegauer[unt] cont[ra] te ¶ No
q b[e]n dic cu psuasu[m] e a[n]i[m]us auditor[is] . a e psuadere
a[n]i[m]o iudicis et a e psuadere ipi iudici . psuadere e a[n]i[m]o
iudicis e qn aliq[ui]d dicas q placeat a[n]i[m]o suo ul[tim]o q ipe
diligit te tm q stati[m] allegatorib[us] su[i]s tuis sz i[n]telle
sint hec a[n]i[m]u[m] suu[m] ulsus te psuadere iudici ideo q
iudex e e p[er]one fortiores et meliores allegatores
q adusari[us] tuus aliter e n potes psuadere iudici in
eo q iudex e . aut cu defessi[s] e . ecce t[er]tia opor
tunitas utendi insinuatione .s. cu defessi e audiendo .
¶ No q defessus ut dicit d[icitu]r p[ro]p[ri]e ad a[n]i[mu]m affatigat
q[uan]t[u]m ad corp[us], dic g[o] qm or[at]or nos uti insinuatione cu a[n]i[m]us
auditoris defessi e audiendo eos q ante dix[erunt] . Ecce n
dic q q dixer[unt] . y[m]o q a[n]te dixerit sz qm multe cae
tractate sunt cora[m] iudicib[us] et ipi defessi sunt audiendo .
¶ Sz ca[m] turpitudine . ondit t[ri]b[us] oportunitatib[us] utendi
insinuatione ondit i qualib[et] illar[um] ondit modu[m] i[n]sinu
andi . ondit qn hem[us] tpe cam nu[n]c cautelas utendi i[n]si
nuatione q[uar]u[m] p[ri]ma d[icitu]r comutatio . s[e]c[un]da d[icitu]r fictio t[er]tia auctoritas .
quarta criminatio adusary . Comutatio duplex est
comutatio[n]es et qn comutam[us] p[er]s[on]a p[er] p[er]s[on]a . qn p[er] p[er]s[on]a p[ro] facto . qn
factum p p . qn factum p facto . p comutat p p . ut moyses q
mutauit p[er]s[on]a p p . uter insinuatione d[icens]. memento dne
abraam et iacob patru[m] tuor[um] . uolue[ba]t e dicere memento
iudeor[um] . q[ui]a hec n iudeus suspectu[m] erat p[ro]p[ter] p[ra]uitate
eor[um] . comutauit g[o] p[er]s[on]a p p . cu dix[it] memento abraa[m] etc.
s[ed] pollinices cu debuit referre adrasto cuius erat ge
ner eet . noluit p[ro]ferre n p[ro]p[ri]us sui eoypi p[ro]p[ter] i[n]famia[m] e[ius]
sz comutau[it] p[er]s[on]a p p .d. Cadm[us] origo patriz tell[us] maura
hal thebe me genuit etc . p comutat p facto ut de
uerre q p[ro]fectus erat in sicilia , postq[uam] a[utem] erat de
positus in p[ro]ui[nci]a illa , uenit sicilienses et accusabat eu[m] co
ra[m] romanis de repetundis p[ro]p[ter] neq[ui]tia[m] sua[m] qua exercu
erat i p[ro]ui[nci]a, patri[n]us n[ost]ri comutauit p[er]s[on]a p[ro] facto et noluit
p[ro]ferre nom[en] uir[i] p[ro]p[ter] i[n]famia[m] ei[us] sz dix[it] cs[ide]rate uictore
dare .et attendite qntu[m] gl[ori]am acq[ui]siuit nob subiugando
dacy nre potestati . q[ui]a uerres subiugauit dacos quos
decepit . hic et pot comutatio fa[cti] p facto attendi . s[ed] ego eu[m]
ueri uellu defendere d[icitu]r dic n c[on]siderent facta q ipe fecit
i sicilia , sz c[on]siderent q fecit deuincendo dacos, quos ad
gl[ori]am roma[n]i nois ipi supauit et ita comutat factum p facto
Factum comutat p p[er]s[on]a ut de maio q comisit adulteriu[m]
i templo palladis . qui uult eu defendere . d[ebe]t dicere n c[on]side
rate factum mary sz p[er]s[on]a poti[us] .s. q[uam] p[er]s[on]a p[ro]p[ter] q[uam] pulcra e hoc .
hoc m[odo] insinuation[e] modo p comutatione[m] erudiebat tull[iu]s
i p[ro]ueru[m] re[tho]rica . sz n no erudierat sz b[e]n nouit ut ex dictis i
telliga[m]us ut dicta . ondit g[o] p insinuatione comutatione .d.
si ca tpe habe[n]t .i. si illa p[er]s[on]a cae fuerit turpis qua tu defendis
si ita sic pot exordiri et hec dico i[n]sinuando . hys uerbis .s.
ut dicam[us] op[ort]et s[e]p[ar]e te no[n] ho[minem] . au[tem] he[c] . no[n] re[m] . q dicat si p[er]
m[isit] ul[tim]o ille p quo stam[us] i ca infamia fuerit dicat debe[mus]
auditorib[us] ut attendat re no p[er]s[on]am . .o si res fuerit turpis
ut attendat p[er]s[on]am no re[m] . et p istos duos mos comutati
on[is] itellige alios duos mos quos e enucleramus ¶ No
placet . Ecce docet hic uti insinuatione p s[e]c[un]dam cautela[m]
.s. p fictu[m] c[on]sensu[m] . q[ui]a fict[us] c[on]sensus qn nos uidem[us] q
dam[us] fauere ipis adusarys nris dicendo . q[ui]a m[ih]i ut e e
ipa res illa qua dicunt ee actam a nobis et ita excusa[n]t
nos et ondam[us] nos n[on] ee reos illi[us] q nob i[m]putat . dic
g[o] hoc facto q[uia] qn hem[us] turpe cam d[icitu]r q nos debem[us] dicere

fcā nō placē nob. imo mltū displicē q̄ dicat.
i. quic fcā dicit. ab adū ee fcaz a nob. z a debez
dico illa fcā ee mltū indigna aut nephāria. i.
indigna q̄o ad ho͞ dignitatē nephāria q̄o ad toz
religionē. de in cū diu audim⁹. i. cū diu audim⁹
ūb' nr̄e facin⁹ illō q̄ nobis imponit dicēdo illō ee
tm̄ z tale q̄ tm̄ magnū facin⁹. Ont̄ ondem⁹. i. de
bem⁹ ondē nichil s̄līe ee fcm̄ a nobis. s. nll' m̄ sīa
n' tale ee fcm̄ fcm̄ ē a nob. Allati aliquoz. Doce
toz hic uti insinuatiōe p̄ tertiaz cautelaz. s. p̄
auctoritatē. et ē auctoritas cautela q̄da q̄n di
cim⁹ q̄ eadē ea ul' c̄silis nr̄e cāe uentilata ē co
raz aliq̄ uiris prudentib;. dīnq̄ tūc ad comodū
nr̄e q̄ ipī ita dubitat ut tūc nos uellem⁹ adiu
dicari ī hōc g̃ dicēs dic q̄o ita nos debem⁹ uti
ficto c̄sensū ul' c̄mutatiōe aut nos p̄ferem⁹. s.
iudiciū aliquoz prudentiū maioz de sīli cā au
te eādez de sīli cā q̄' ad eāz alteri⁹ speciei d eādz
q̄' ad cās dītez spēi spētialissime ē causa est.
Dein̄ādē deīn dic ta ad cās ēādē spēi cū nr̄a q̄
ad alteri⁹ speciei. Idem ex hec fcm̄ ē nos accedez
pedetēta. i. paulati a latēr ad cā nr̄az. s. agnō
de ea. i. c̄sim̄ silitudinē. i. faciendo c̄pā colla
toēz int' nr̄az cāz z illaz quā dīnq̄ ee uoleb'
ul' cōra aliq̄ uiris prudentib; ondem⁹ sīlē iudiciū
ee dandū de cā nr̄a ut datū ē de cā illa dyen
hec sp̄ētes ad nouz nr̄e cāe. Item si negabim⁹
Doc hic uti insinuatiōe uiz q̄rtaz cautelaz. s. p̄
ēminatōez aduersarij z ī tali cautela debem⁹ nos
uti occupatiōe. s. tali colore r̄c̄. Et ē occupatio
q̄n nos affirm⁹ nos nolle dicē hec q̄ potissime ī
tendim⁹ dicē. Et ē dupx spēs occupatiois. una
q̄n nos dicim⁹ nos ad nolle dicē z tn̄ illud dicim⁹.
alia spēs ē q̄n de q̄o ondim⁹ nos nolle ad dicē q̄
tn̄ latēr illō dicim⁹ intellig̃ p̄ ūba nr̄a. i. si dicat n̄
dico q̄ sit fur ul' homicida z tn̄ occulte dāū intel
lig̃. q̄z ī ironica negatiōe sp̄ intellig̃ c̄riū. hec
ē dicere dic. Jt̄. i. alio mō a p̄missio potim⁹ uti
insinuatiōe. s. si negabim⁹ dict. ad malū de ad
uersarijs. aut si negabim⁹ nos ee dicturos aliq̄d
de aliq̄ i. de aliq̄ facinore. s. q̄ ipī p̄petrauerit
z tn̄ occulte dicim⁹ illos p̄petrasse aliq̄ facin⁹ z
hec dico cū interiectiōe ūboz. q̄n. s. interiacit
ūba breui uoce ul' determinatio q̄o ī p̄tenit.
Si p̄suasus auditor. postq̄ auctor docuit ui
insinuatiōe q̄n hem⁹ turpem cāz. statī doc uti insinu
atiōe q̄n ē p̄suaser auditorib; z ondit duas ca
utelas q̄b; nos debeam⁹ uti insinuatiōe q̄n p̄sua
sū ē auditorib;. s. secura p̄missiōe z dubitatā a
amiratiōe. z ē secura p̄missio q̄n aduersari⁹ p̄posu
it duas uel c̄firmat dicēs ita q̄ nos satis que
possit dicē q̄. Tunc p̄mictis secure te ee c̄firma
turū meliora argumēta. z fortiora argumēta in qua meli⁹ c̄fi
dit aduersari⁹. z sic potes allicē aīos auditoz tibi.
Dubitatiua amiratio ē q̄n tu nescis q̄ possis di
ce z tn̄ dicis q̄ tu habueris tot rōib; q̄ n̄ scis ū
meli⁹ possis incipe. ita s. q̄ inope te copia facit.
sic ē potim⁹ facē auditores amirari z dubita
re q̄ uellis dicē z sic hebis aīos auditoris. usq̄
de. hec ē dicēs dic si p̄suasus aut fecit. s. p̄sua
sū fecit auditorib;. Nō q̄ p̄suadere ē termi
nare aīo uoluntate ē ī cui' optatiz potitū ē re
stibilire ul' diffinire explanat ē q̄ uelit in
tellig̃ p̄ hac p̄ticula p̄suasiōe ee auditorib;.

ide si orō adū. hec ē si oditores aduersarioz fecerit
fitez. hec ē fecer credulitate auditorib; z q̄z q̄o
posse c̄tere quo scā ē q̄n aduersari⁹ nr̄ fac fidē
auditorib; suis allegatiōib; jā respondit ad hec nr̄
parētesi. d. nr̄ ē n̄ facile. scire potiq̄. i. de facili sci
re potim⁹. Iptore ē nun' dic q̄pl' intellig̃ ul' s
q̄n aduersari⁹ fac fidē auditorib; z hec dic q̄n
nō sum⁹ nescij imo bn̄ scim⁹ q̄b; reb; hec est
q̄b; allegatiōib; fides solz fi. dez q̄ q̄ue z debeam⁹
facē q̄n fides ē fcā auditorib;. dic q̄ si hec ē q̄n
hec erit q̄ nos pozabim⁹ fidē hec ē credulita
tez. i. p̄ has cautelas z ondit q̄ sit ille caute
le. z p̄ q̄o ad seriaz p̄missioez. d. nos pollicebim⁹
iudicib; nos p̄ ee dictores. i. infirmatores z di
stributores de eo illud argumētū q̄ s. argumētū aduersarij nr̄
putauit ē ee fir. ad iuuātū. hec q̄o ad sēdaz p̄mi
ssionez. aut sp̄pollicem⁹ euoluem. i. euoluem⁹ nr̄
sumem⁹ ab aīo dēo adū infirmando ē cū aq̄ n̄
dēo aduersarij. Sz z hec est q̄ ab eo argumētō q̄ ille nup dix
q̄z illō q̄ nup dem ē retinet mag̃ memoratiue in
aīo suo q̄ illō q̄ an dem erat z io dez q̄ illō ultio
dem ē debem⁹ p̄ti⁹ infirmare ut ita alienem⁹ aīos
eoz aduersarijs nr̄is z stati ondit aliā cautelaz q̄
ē q̄o ad dubitatōz admiratōz. d. q̄o ita debez
p̄mictē sole c̄firmabim⁹ ar. aduersarioz au
nos utem dubi cū amiratiōe. i. uterz du
bitatiua amiratiōe. s. dicēdo nos dubitare q̄
potissimū dicam⁹ amirādo nos habudare tot
rōnib; q̄ inopes nos copia facit aut c̄o. i. ē argūto
p̄posito ab aduersarijs. c̄tinet p̄ decenti q̄ p̄ respondez
Et nō q̄ hec mō usq̄ ē insinuatio tulli⁹ ē sa
lustiū cū sensisse q̄ salusti⁹ auditorib; p̄suasisse.
ita q̄ uix sciuit tulli⁹ q̄ possit dicere. dixit dubi
tando cū amiratiōe quo me uta q̄ p̄u' dicā
z sic amirando simulat se rōib; habundare q̄b;
salusti⁹ dicat z ita fecē sibi auditores attētos.
Si defessi erit z c̄. doc au⁹ ī hoc loco mo
uendi insinuatiōe s'tertia oportunitate. s. q̄n
ad insinuand⁹ q̄n defessi sūt auditores doc q̄ nos uti duob; loc
recreatio c̄ficta p̄missiōe z iocosa recreatio
q̄n nos dicim⁹ aliq̄ iocosū quo delectam⁹ nos
auditores z ita recream⁹ eos q̄n ipī defessi sūt.
iocosa recreatio uariat scd̄m qualitatē uel c̄tū
p̄ qualitate rez ut patebat ī lr̄a dic q̄. si defessi
erit auditores. s. audiendo p̄les c̄a tūc exordi
endū est. ab alia re q̄ res mouē possit. ipōs audi
torib; ut ab aliq̄ iocoso quo possit recreari au
ditores ut ondit q̄ sit illa q̄ possit mouē ri
sū auditorib; z q̄b; debem⁹ inchoare exordiū
s. ab apologo. Nō q̄ q̄n apolog⁹ ē s'mo factus
a brutis aīalib;. c̄cdit ad instructōz moz ut
ī horacio de magr̄ me z ysopo z aīalib; auianū
de rima q̄ instituit ē ad instruend' eos q̄ se uolu
erit maiorib; cū tn̄ n̄ possit z h' apologi ml'
tū delectāt z recreāt. a fabula. Nō q̄n ou
apolog' ē a fabula z n̄ eq̄. z d̄r fabula a for
fantis e c̄ion q̄ ē totū. q̄z totū c̄sistit ī s'mo
ne cū n̄ ueritatis subst. ad dicaz q̄ apologi
apponit huic ē uel fabu ut dicat fabula uel
simil' q̄ ē de trib; de q̄ c̄tinet gesta n̄ fuerit
tn̄ potuit fieri q̄ apponit ī fabula dicit.

quibus. **Imitatione.** est autem imitatio quando loquendo vel gestibus re-
presentatur aliquis imitatur sicut istriones faciunt et hoc
multum delectat et recreat. **Depravatione.** depravatio dif-
fert ab imitatione per quam aliquis vel aliquos imitatur a
dicto est depravatorio ut si vicia recitares per regu-
lares vel ut quedam actum est in leonina epistola aut dum
leonine leone inquid dicere debetur vel depravatio po-
test fabula illa de bacco que pactus fuerit in auro quod
accepta vacca celaret furtum bovis, rusticus non
[illegible] figuram [illegible] pacto [illegible] depravavit. fur
[illegible] ipse sub metro [illegible] imitate sub silice
[illegible] **Inversione.** Inversio est quando ingredior per
viam ad [illegible]
ut dicatur amputato [illegible] pedes.
Item [illegible] ambulas [illegible] pede [illegible]
multum delectat auditores et recreat. **Abiectione vel
aditione.** Et est abiectio cum aliquid abicimus quod addendum
esset ut annus pro manus et ato pro cato. Unde [illegible]
adhec ydoneum [illegible] ut [illegible] paulo.
Aditio autem est quando ad adiciamus quod esset abiciendum
ut cum dicitur [illegible] vel [illegible]
adiectio dicitur [illegible] ad illas tres figuras que addunt
scilicet prothesis epenthesis paragoge. abiectio autem dicitur
ad alias tres que abiciunt scilicet sincopa aufersio a-
pocopa. **Ab ambiguo.** Ambiguum est quod cum plerisque
habeat dubium est pro quo proferatur. [illegible]
[illegible] appellaret [illegible] sutores [illegible] et
cum [illegible] solitus et frangere aurea
textura hec eius ornamenta. [illegible] ascenderet,
[illegible] cum quereret ab eo quid faceret [illegible]
[illegible] dubium [illegible]
[illegible] sunt auditores [illegible] ta-
lis sermonis dubium ad delectandum ut recreandum
eos. **Suspitione.** ut si latet aliquid malum [illegible]
[illegible] putant auditores me dicere [illegible]
suspicatur. ut [illegible]
et quosdam videret [illegible] ut eos sedaret
[illegible] murmuravit [illegible] alle-
luia [illegible] aliquid magnum dixisset [illegible] o quanta [illegible]
[illegible] sic [illegible] auditores suspec-
tos quod magnum quid dixisset [illegible] multum [illegible]
ad [illegible] et ad recreationem. **Irrisione.**
Irrisio est quando in aliquo [illegible] irridendo eum.
ut cum [illegible] auditores defatigatos et
[illegible]
[illegible] cum gladio quo [illegible] socium
meum gladio, sic auditores recreavit. [illegible]
[illegible] dicamus [illegible] alto [illegible]
[illegible] **Stultitia** que est cum aliquid stulte [illegible]
per quo [illegible] vel ab alio [illegible] recrean-
di auditores [illegible] stultitiam simulare loco
summa prudentia est. **[illegible]** [illegible] id
est quod yperbole scilicet cum res veritatem excedit ut [illegible]
[illegible] superat diabolum [illegible] artibus ita scilicet quod
superat auditores ut si dicat [illegible]
[illegible] omnes oratores [illegible]
[illegible] superare [illegible] posse [illegible] yperbole delectat audi-
tores et recreat. **Collatione.** collatio est [illegible]

al' Suplatio. suplatio idem est

proprietatum in rebus incorporeis ut quando aliquis loquens [illegible]
[illegible] audientes [illegible] audacia [illegible] audacia
cum illius. Similitudo in rebus corporeis ut [illegible] album [illegible]
[illegible] adversarium [illegible] leonis [illegible] ita audax
sit [illegible] ut leo. hec valent ad recreandum audi-
tores. **Heteroclita imitatione.** heteroclita imitatio est [illegible]
[illegible] ut disciplina pro disciplina. legis lator pro
legis lator. [illegible] pro [illegible]
imitationem et depravationem quia in depravatione [illegible] pe-
nitus [illegible] imitatione [illegible] alio ordine
ponitur. **Per expectatione.** expectatio est ut si dicam [illegible]
[illegible] expectatum ut faceret uvam et fecit labruscam
vel si ad horam taceam simulans me aliquid magis [illegible]
[illegible] cum [illegible] ad magnum expectent auditores, per ex-
pectationem recreantur. [illegible] **similitudine.** Simili-
tudo est [illegible] comparatio. ut in Virgilio. sic
oculos sic ille manus sic ora ferebat [illegible]
[illegible] libenter audiat [illegible]
[illegible] illud [illegible] filio [illegible] dicere [illegible] **Novitate**
ut rumores vel aliquid novum ab [illegible] narrationem
causa recreandi auditores fatigatos. **Ystoria.** hysto-
ria que est res gesta [illegible]
vel [illegible] gestus representat.
[illegible] referre aliquid [illegible] ystoriam ad recreandum
auditores. **Versu.** [illegible] est [illegible] delecta-
tio multum prodest ad recreandum auditores et ad
reddendos [illegible]
[illegible] motus [illegible] si forte
aliquis [illegible] possit adaptari hoc. **aut alicuius
interpellatione.** interpellatio ut si ego [illegible] interpellem
[illegible] respondeat, aut si in-
terpellas [illegible] sit
[illegible] sic audito-
res ad [illegible] recreationem [illegible] **aut ar-
risione.** [illegible] arrisio [illegible]
sic est quando [illegible] arrisio est
[illegible] ad aliquid ut si ironice [illegible]
tibi dicerem [illegible] domine iudices sunt multum
morati [illegible] nos expectando [illegible]
[illegible] iudices [illegible] recreationem. [illegible]
[illegible] auditores [illegible]
singulis pro loco et tempore [illegible]
Per promissionem [illegible] utendi insinuatione.
[illegible] ad [illegible] recreationem in hoc [illegible] modus
insinuandi [illegible] ad [illegible] promissione. est autem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **si nos promisimus nos
esse daturos** [illegible] nos esse [illegible] alias
allegationes [illegible] **de parte** [illegible]
[illegible] si nos dicamus **nos non esse** [illegible]
nos non esse [illegible] allegationes [illegible] longas et
tediosas, [illegible] ut [illegible] solet [illegible]
promisimus [illegible]
[illegible] **nos** [illegible] dicamus [illegible]
solebat dicere. scilicet quales allegationes [illegible] solebat

proponere et dicemus de bono quod nos sumus facturi. i. de quo volumus
agere in causa et que res sint nobis contra adversariam partem
¶ Sine insinuatione. ostenso quot modis utendum sit utraque
parte exordii. s. tam principio quam insinuatione. In hoc loco osten-
dit differentiam inter principium et insinuationem et est differentia talis sicut supra patet
distinctum quod principium est illa species exordii que statim et manifeste
sine digressione reddimus auditores. at. do. et benivolos.
¶ Insinuatio est illa species qua recte occulte et cum quadam
dissimulatione et quadam digressione facimus istam quod dicitur no-
tat autem inter istas duas species dicit hec interest. i. hec est
differentia inter principium et insinuationem. s. quod principium eo modo debet esse
i. principium debet esse tale si quis voluerit eo uti ut
statim. i. sine digressione. et apertis verbis. i. sine ali-
qua obliquatione et dissimulatione faciamus audi aut benivolos au-
ditores aut at. et debemus facere. s. reddere audito. at-
tentos do. et benivolos. quibus prescripsimus. i. per ea que scripta sunt
s. per ipsa principia et per personam adversarii et per cetera que
supra notata sunt. ad capiendam benivolentiam in principio.
ita tale est principium esse ut dictum est. at insinuatio debet esse
eiusmodi. i. insinuatio debet esse talis si quis ea voluerit
uti ut efficiamus eadem illa omnia. i. benivolos do. et att. benivolos
dico efficiamus et ideo faciamus debemus ei efficere. i. similiter
facere omnia in tria. occulte. s. cum quadam obliquatione per dis-
simulationem etc. digressionem quoddam et hec omnia debemus fa-
cere ut possimus venire ad eandem commoditatem. s. ut
habeamus auditores attentos. b. et do. In ope dicendi.
i. in specie causandi. s. in causa nostra. Verum hec tria. Ad tria quod
commenda. s. facultate atque benivolentia. exordio uti docuit
ex quo aliquis posset videri quod ista tria in partibus a-
liis orationis non sunt comparanda vel si forte et aliis quod
[illegible] perpetuam partem [illegible]
non per alias. ideo auctor [illegible] hanc [illegible] dicit existi-
mator [illegible] quod hec tria et in parte magis sunt compa-
randa in exordio tamen etiam in reliquis partibus quamvis [illegible]
partibus orationis necesse est ut benivolos do. et at. habeamus au-
ditores. s. tamen ista tria s. benivolos do. et attentio. magis sub-
stantia sunt per exordium. et hec est [illegible]. Legatur sic
ista tria. bene. do. et att. sunt comparanda per omnes partes orationis
Verum per se etc. si per [illegible]. hec tres utilitates. ostendit quod
sunt iste tres voluntates. ut au. per se. nobis do. bene.
et attentio. i. eiusmodi ubi est perpetuitas ibi est
[illegible] [illegible] iste tres utilitates sunt comparande
in tota oratione hoc est per omnes partes orationis. [illegible]. s. ut
habeamus auditores. bene. do. et at. maxime. i. principaliter comparanda
est per exordium cause. i. per illam partem orationis [illegible] quod dicitur
exordium quam ad hoc solum est inventum exordium. ut audi-
tores bene. do. et attentos efficiat. Nunc ne quis quod sit
observanda in exordio auctor docuit [illegible] ad plenam
[illegible] non sufficit scire que sunt observanda. nisi etiam scia-
mus que sunt vitanda ideo more boni doctoris ut perfecta
sit doctrina in exordio docet que sunt vitanda in exordio.
¶ Et ideo quam est disciplina purgans et disciplina istu-
[illegible] Preceptum doctrina purgans dicitur perfecte doctrina istu-
[illegible] in libro de consolatione philosophie [illegible]. sicut
volentes [illegible] agrum prius liberet [illegible] fructibus.
Sic horatius in arte poetica docet que sit vitandum et que facien-
dum. Primo docet quod sit vitandum. D. humano capiti etc. Postea
docet quod sit faciendum ubi dicit sumite materiam etc. tullius vero
ordine converso facit in illo tamen exordio doctrine. ¶ Vero
quam sunt vii vitia vitanda in exordio quorum primum vulgare
[illegible]. [illegible] commutatum quartum vero ornatum. quintum
nimia prolixitas. sextum translatum vel separatum. septimum quod
[illegible] utrumque istorum [illegible] manifestabitur in littera.
Nota quod hic est differentia inter vulgare et commune
est quod in [illegible] caus[illegible] per [illegible] dicitur. etc. quod utrumque parte [illegible] cause
pot inducere. [illegible] quod si [illegible] dicit. Nunc ex quo docuit
que sint observanda in exordio. [illegible] que vitia sint vitanda
in exordiis vitiosum. s. aliquid. vitium. [illegible]
at vitare. [illegible] [illegible] vitia. ostendit tamen que sunt generaliter
observanda in omni causa exordiendo dicit sic. in exordiendo causam.
i. in exordio cause. Servandum est ut lenis sit sermo. s.
sine asperitate. s. quod non utamur ardua translatione ut [illegible]
talis. ut si diceres ego euscerabo dumeta porfirii
cultello vocis mee. et ad hoc debet ut usitata verborum
consuetudo sit in exordio cause. s. ut usitata verba
consueta sumamus et usitata [illegible] [illegible] est observandum
s. ut non apparata videatur oratio. i. ut non magno
studio [illegible] elaborata oratio. ne s. videatur orator
magno apparatu orationi [illegible] [illegible] voluntatem. postquam docuit
generaliter que sint observanda in exordio nunc ostendit que
sint vitanda. D. Illud est exordium quod pluribus causis pot
agere. i. indici ut sunt quedam quorum [illegible] et veteris ad
narrationes [illegible] talia [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] pot
in causa et hoc vitium dicitur vulgare. ¶ Nota quod auctor vult sic dicere
esse perinde est usitatas consuetudines in exordio [illegible] et [illegible]
s. nulla magis usitata sunt quam vulgaria [illegible] vulgaribus in
exordio [illegible] quod ut [illegible] cum dicat [illegible]
exordium. quod in pluribus causis est. ¶ Ad hoc dicendum quod illa que non
possimus et consuetis et usitatis in exordio [illegible] [illegible]
et similia non [illegible] exordio [illegible] [illegible] ubi
[illegible] possunt fieri exordia et vulgaria et alia. Commune
sunt est quo nichilominus pot uti adversarius. i. vitiosum est illud exor-
dium quo eque [illegible] [illegible] pot uti adversarius. ut
ille autem est adversarius ut est istud. O iudices [illegible] me.
quod semper vobis [illegible] et vos [illegible] [illegible] posui.
¶ Nota quod nichilominus hic sunt due dictiones s. que po-
nuntur pro una est dictio. Est nota quod dicit quod hoc vitium
est quod commune appellatur. quod per modum fiat tale vitium quod
est utrique parti. i. parti oratoris et parti adversarii. Commutabile illud
esse hic post tertium vitium exordii quod dicitur commu-
tatum. lege quod sic. Commutabile illud exordium est vitiosum quo
adversarius poterit uti. i. quo facta quadam [illegible] mu-
tatione uti pot adversarius. cuius [illegible] sit ex hoc. salustius
[illegible] tullio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ille in oratione sua respondit
[illegible] [illegible] [illegible]. Item sic facta mutatione. ut
si aliquis dicat [illegible] in [illegible]. quod divites et nobiles
sunt. adversarius contrario dicere pot primo in quod pauperes sunt
et hec si [illegible] levi mutatione. plana sunt vitia
que sequuntur. Item vitiosum est exordium. quod nimis ap. illis
apponitur. i. illud exordium quod nimis vitiosum est ubi
nimis est ornatus et sic notatur quartum vitium exordii
quod ornatum appellatur. Aut. i. exordium vitiosum est quod
nimis longum est. Sic hic notatur quintum vitium exordii
quod prolixitas appellatur. Aut quod non ex ipsa causa notum. i.
vitiosum est exordium quod non est ex ipsa causa notum. i.
non coheret cum causa quod si non est de materia de qua est causa
s. de alia. talia enim sunt exordia plurima que causis tra-
hendis minime adaptari possunt. non sunt vitiosa.
¶ Et sic notatur sextum vitium exordii quod dicitur translatum
vel separatum. [illegible] quod exordium vitiosum est quod videtur
non esse notum ex causa. ut [illegible] coherent cum narratione
non est exposita ita causa quod nunc ut cum narratione que
statim sequitur coherent et statim post. et cum ceteris partibus
vitiosum hoc exordium et est illud exordium vitiosum est
quod neque bene. ne do. neque att. facit audi. hec ferunt ut
quod iudices et auditores conscios illos possunt esse
offensi ut audacius et ornate et egregie dicamus.

eos aut bn̄ · aut do · aut atte · nō efficiem⁹ · exordiu
g⁹ aggruū est poⁱ e. si nllz hoc efficiem⁹ · solo sic ꝯ
tentū ē te offō oratoris et i in hoc loco dō · uerū ē
ꝙ illō offō oratoris ē posse dicē de ipsis rebz ꝙ · q̄ ad
ei⁹ fieri pot ete · i · ꝙtū ipō ē ita dicet ꝯ hec uito
sunt est illō exordiu ꝙ nz bn̄ · nz do · nz at · fac audi
tores ꝙ in ipō ē · sīud in auditorib3 sit perītī nō
min⁹ ꝯgruū ē exordiu · et nō ꝙ istud ꝯtrum de ex
ꝯ perpetū · hec ei ē ꝯ perpetuū satis nō reddē audito
res ī cōm ul bn̄ · ul do · ul attentos · et

N Arratoniu tria sūt gnā · de pⁱ pte oroñis · ·
i · de exordio tractauit · deinde s · de fn̄ · s · de
narratione tractas ma(ior) · h̄ at ꝯ ag de narratione
pō distinguit tres sp̄es narratois ut illa de qua
intelligit sepet ab alijs · et assumat sibi i trac
tatu · postea ondit ꝙ sit obsuanda i narratione et
ꝯ ultimo ondit que sīt uitanda i narratione · et ita
tēminat tractatū de narratione · post ꝙ trāsitū in
quo ꝯtinuat tria ondis · dic ei ꝙ est satis dc̄m
sit de exordio nūc de narratione dicēdū ē · et exponeo ita
ē dico ꝙ narratonū tria sūt gnā · i · tres sūt sp̄es
nō ei ꝙ qdaz narratō est r̄ea qdaz digressiua ·
qda poetica · Notificat g⁹ pō p̄ma sp̄ez q2 de illa p̄n̄
intēdit · d · Vnū est · i · una sp̄s narratois ē · q⁹
i · qua sp̄s · exponim⁹ res gestas sup · aut ut ge
stas · oratoria ei narratō rei geste aut ut geste
ē expō · s3 ꝙ hoc et aⁱˢ sp̄eb3 narratois ꝯ · s · ꝙ i eis
exponatur res geste aut ut geste · io ꝯdra sb
dit · et unūqq3 narrandoz trahim⁹ · i · trahim⁹
ad utilitatez nr̄az · i · ad ꝯmodu3 nr̄e cāe · s3 ꝙ
i mltis alijs narratoīb3 ut in poeticas et i alijs ꝯ
ꝙ pl̄a dicat ad ꝯmoditatē dicētis io subdit cāz
uīcendi · i · ut adūsari⁹ supet s3 ꝙ ut aut orati⁹
aut pdēē uolut aut delectare poete · Est a po
esis satis pūctoria delectare audiētes aut pdēē ·
Et ita poetice narratoēs fiūt ꝙuotidiano cū ui
cendi · io ad dr̄az subdit aut⁹ hac pīcula · ꝙ
ptine ad eas cās · i · ꝙ ē de illis cāis mag⁹ · de qb3
iudiciū factū ē · i · de qb3 dz dari iudiciū · et ita
sepet hec sp̄s a poetica narratione et ab alijs · Alte
rū gen⁹ · ecce i hoc loco describit s3 gen⁹ narratois
s · digressiōez siue digressiua narratōez · Et nō
ꝙ narratō interest · n̄ p̄n̄ ꝙ · s · n̄ ptine ad ꝓposit · di
gressio appellat · Et nō ꝙ tal' digressio · v · de cāis
sol3 fieri tū cū ꝯminatōe cū trāsitōe cū apparitōe
cū laudatōe · cū fidei ut qn̄ narram⁹ ad ex(em)p̄lū ·
ut faciam⁹ ad credi aggpositū ꝓband⁹ · u fec tull⁹ ·
sicut ꝯ u̇rez i eū cū ei uell3 face fide de adulterio
uenit in sicilia ꝯmisso digressus ē ad descrip̄tōe amē
na loca cicilie ut ex h⁹ uerisile eet ipm̄ i tā delec
tabili loco adulteriu ꝯmisisse · Facile ei libido ex
amenitate loci excitat · Cū ꝯminatōe qn̄ facim⁹
digressiōez aliq̄ ondendo sīliez int̄ alia ei q̄ꝯda
ꝯminatōe · s · cū imp(er)pio ut fec amata uxor la
tini dissuadēs latino ne daret ne daret filia sua
enee īmo t(ur)no · aut sic frigi tenet lacedemona pa
stal' lieda uel helena troianos dux i urbes ut ei
ita ꝯminare enea et troianos trāstulit se ad pa
tridez · Cū trāsitōe fit digressio qn̄ aliq̄ turbz
de p̄n̄ ma digressim⁹ uel s · de uno ad aliū fiat qr̄
trāsit⁹ uelut · oꝯ · i libro meth' fit p̄ · fit · Dicere
dicitur ei ut ꝯtetem⁹ ab una fabla et alia desce
ꝯ et ꝙnz i sponit alia fablaz qua pcedentes et
s3 sequentes conectit fablas · Cū apparitōe qñ fit di
gressiua narratō d3 ut aliq̄d utile p̄n̄ nr̄e apparitōe
ꝙ fiat qn̄ auditores digressi sunt et ita accipiet hic appa
ratio p delectatōe et narrate qn̄ ē ꝙ ꝯ ꝯ sit digressi
uo alia cā recreandi ipos auditores ul appantōe
appellat sil'ꝯ · ut qn̄ ondit a similitudo rez alia
ab ipis nō impup · Cū laudatōe fit digressio qn̄
ac degredit a p̄n̄a mā laudandi aliq̄ ut iuuenal'
in satira digredit aliq̄ tulū a p̄n̄ ꝓposito cā
comendandi ubriciū · ex eo ꝙ ipe reliq̄t roma ꝓp
uitia ciuitatis et trāstulit se alias · dedit aut supi⁹
intelligē in gn̄a · digredim̄ ei qnz i cāis cū imp
tupiꝯ sic et cū laudandi · S3 uidet ꝙ hic autor
agat supflue ul' i ꝯorī rēca insufficiet' i ē nō
enūat nisi iiij⁰ʳ cāz digressioīs hic at enūerat
qnq3 · quatuor qⁱ ibi enūerat sūt delectatio · ꝯ
minatō · apparitō · laudatō · pot dici si placet
ꝙ autor ꝯuenit se si aliqd insufficiet' egerit
i p̄a rēca ul' pot siplr̄ ꝙ nec hic supflue nec i dr̄a
i sufficient' · q2 ei hic appellat trāsitōz ibi appllat
delectatōz · sub apparitōe aut ꝯphendebat fidez
et sīilez apparitōe ꝯ sic accipit · s3 uidet ꝙ
male distinguat int' apparitōz et fidē · uidet
ei ꝙ idez sit fidez appantō · q2 tn̄ cū fidei ꝙ
cā apparitōis facimus digressiōez ut faciam⁹
aliqd credi ad ꝓbandū ꝓpositū · || dicem⁹ g⁹ ꝙ cā
fidei fit digressio qn̄ ita digredim̄ ꝙ n̄ stati p
cipit digressiōez illaz fieri cū ꝯmoditatis cāe
ut p3 i ex⁹ supiori de digressiōe fca cā fidei
cū apparitōe fit digressio qn̄ ita digredim̄ ꝙ
stati p cipit illa digressiōez fieri cū ꝯmoditate
cāe nr̄e · Nō at ꝙ digressiua oro ꝯ ē
et oratorie narratōi et poetice et io p̄n̄ describit
digressiua narratōz · d · Alterz gen⁹ narratois
i · altera sp̄s narratois ꝙ intercurrit · i · ꝙ i cāis
disputatur et bn̄ dic intercurrit · Debem⁹ ei ꝙda
mō festinādo face digressiōez ne nimis longa
sit digressio ꝯ nunc · i · aliqn̄ aut fidei cā ·
expō istⁱ lre satis p3 p p̄dca · Tertiu gen⁹
tertia sp̄ez narratois describit ꝙ appellatur poe
tica narratō · Nō ꝙ cū poetice narrationis due
sūt sp̄es quaz altera ē psonal' narratō altera
negotial' · psonal' narratō est ipe qn̄ aliq̄ psone ·
lapte(r) ut p(r)incipal' ꝯ(n)tētū qd unicuiq3 p ꝯuēiat
s3 mores et etate ei⁹ ut p3 in fabul' terētij et
alioz ꝯmedoz · negotial' narrō ē qn̄ ad p̄n̄cip̄l'
intendit exprime aliq̄s rez gestaz ul' ut gestaz si
ue p intoducat siue nō · durtū n̄ ita p̄n̄ i troduci
cant ut ondat qd unicuiq3 eoz ꝯuēiat s3 mores
et etate ei⁹ · istas duas sp̄es narratois poetice nō bz et
postea accedit ad oratoria narratōz de qua p̄n̄ tra
ctat · dic g⁹ · tertiu ē g⁹ narratois ꝙ ꝯ tic ē
poetica · q2 ipe narratō diuisa ē ab oro et remota · cā
iuli narratōe · illa ei nec p̄ncipalit' nec incidetalit'
assumit in oratoria narratōe et ita differt ab alijs
narratoīb3 · i · quodaz · s · quib3 sit remotu mltū
a cāuili narratōe ꝯuenit exerceri · i · ei⁹ usū hre ꝙ
quo ꝯmodi⁹ possim⁹ · i · ꝯmodius possim⁹ tractare
illas supiores narratōes i cāis · s · narratonū orato
riaz et digressiuaz ꝯmodū nam et utile ē sare
scire facē exercitata ad tractandū cāz ei⁹ na
turas · s · narratōe poetice · Duo sūt gnā psonalia

Margin notes (left): Vnū ꝯ · tius · Digressio fit ꝯ mōis de cā fidei · Cū ꝯminatōe · Cū trāsitōe

Margin notes (right): Cū apparitōe · Cū laudatōe · Cū trāsitōe · ꝯ · ꝯ · Cū fidei · Digressiua oro ꝯuenit ꝯ oratorie ut narratōi et poetice · poetica narratio · poetice narrationis due sūt sp̄es psonalis et negotialis

posita descriptione poetice narrationis statim enumerat duas
partes eius species. quarum unum est in negotio, est positum. i. una
species narrationis narrationis negotialis. et bene dicit quod posi
tum est in negotiis quia talis narratio propter fit ad exponendum
aliquod negotium. et alterum est quod ipsis positum est. i. altera
species est personalis narratio facta divisione poetice
narrationis in simplicem narrationem et negotialem. subdividit
statim narrationem negotialem. dicens. inde ponitur. i. il
la narratio que posita est in expositione negotiorum
i. ad exponendum principaliter aliquod negotium. s. negotialis narratio. tres habet species. s. fabula sicut dictum est
supra. dicitur a for. ut iste. yson quod est totum quia tunc gestum
in sermone et non in veritate. historia. nota quod historia
dicitur ab istoron quod est videre ut placet ysidoro eo quod isto
ria continet ea que visa sunt ab istoron quod est gestus.
unde et istriones dicuntur. quia gesticulatores qui sunt gestus hominum representent. nota non quod istorie scripsit
vetas et in hoc differt a fabula. argumentum. nota quod argumentum
put hic ponitur dupliciter accipitur. dicitur enim argumentum
narratio brevis et summatim explicans materiam tractatus
sequentis ut patet in libro terentii. cum enim oportet in prologo
auctorem suum tractatum suum respondere iudicio suo.
ut poterit eum captare benivolentiam ut dicit ut. onde eo
de quibus esset acturus et qualiter id promisit per prolo
quium tractatum brevem quendam materie sequentis tractatus
et ille tractatus dicitur argumentum ab arguo is quod arguit
homines ad credendum. et dicitur argumentum narratio rerum
tales que tamen quamvis ficte fieri poterunt et verisimiles
sunt. et in hoc differt a fabula et a re vera et verisimile est.
nota autem quod auctor dicit. non dicit quod iste tres s. fa
bula istoria argumentum sint partes narrationis negotialis.
quia sufficienter constituat eam s. quia in quadam parte illius
potest reperiri fabula in quadam istoria in quadam argumentum
notificat sed post fabulam. dicens. quia fabula est que nec vera
nec verisimilis continet res. hec que tradunt sunt in tragedia
sicut illa fabula de atreo et tieste. de qua et eius consilium se
pe facit tragedie. describit quid istoria. dicens. historia
est res gesta. i. rei geste narratio. sed tamen remota a
memoria nostre etatis. non enim est historia nisi sit narratio
nostra rei antique et ante nostram etatem geste. quia
res geste nostri temporis sunt proprie annales dicuntur.
et res novit geste. describit quid argumentum.
dicens. argumentum est res ficta. i. narratio ficte rei
que tamen fieri potest. i. licet non sit gesta. tamen est verisimilis
rei geste. unde velut argumentum comediarum ut li
bri terentii consilibus. ubi tamen agitur de rebus vel
similibus licet non veris. illud genus. ondit quid
quo personalis narratio fieri debeat. tria autem ea
attendi precepta insinuat quorum unum ad verba
quibus in illa specie narrationis est utendum pertinet. duo vero
reliqua ad res de quibus in illa specie narrationis est loquen
dum dicit quod illud genus narrationis. i. illa species na
rrationis quod positum est in personas. i. que dicitur personalis.
debet festinatorum sermo. hoc est preceptum quod ad verba
pertinet quia in tali specie narrationis debemus uti orna
tu varietate verborum et verba iocosa et festiva et delec
tabilia. et nota quod talis festivitas consistit in fine
verborum et in ornatu verborum quale est hoc verbum in de
fetio. inicia hominis scrupulum. iste enim sermo satis
vulgaris est et tamen festivitas est in sua. quia ibi

est decens translatio et est festivitas quantum ad verba
quia ibi pulchre ornatur in loquendo. debet etiam habere ista species
narrationis morum dissimilitudinem. hoc est preceptum quod pertinet
ad res de quibus in hoc genere narrationis est loquendum. dicit
enim quod personas introducentes debet habere dissimiles mores ut in
debet introduci quod bene exprimit virgilius in bucolicis.
ut in prima egloga introducit titiram ociosum et canentem
ad carmen meliboeum vero sollicitum et fines patrie fugi
entem. debet etiam introduci tales personas quorum alius habeat
gravitatem. alius lenitatem. ut de duobus fratribus
apud terentium in adelphis. quorum alter initio lenis
et iocosus et alter vero demea gravis. s. et serius. debet
etiam in tali narratione tales introduci personas quarum
alia habeat spem. alia metum. ut amator qui semper sperat vo
ta sua perficere et timet de votis non perficiendis.
suspicionem. ut in andria cremes male suspicatur
de pamphilo. desiderium. sicut fecit eorum carino
habere nichil aliud desiderans nisi philomenam. dissi
mulatio. sicut de servis qui dissimulant apud filios.
misericordiam. sicut de pamfilo qui misertus est mortis que erat ami
ce sue. que de morte crisidis dolebat. aut fit
de actione que mortuus mira venit athenas. ab adro
eam notificandam glisserii etc. preterea in hoc genere
narrationum oportet esse rerum varietates. de quibus s. est loquendum
que varietas in dissimilitudine morum sunt notanda ut quod
dicit. et varie. referatur ad ipsas comedias quod oportet
esse varias ut alia sit motoria in qua sit multa
negotia alia statoria in qua sit senes qui sunt stabiles.
hec autem comediarum varietate. i. enim genus sunt predic
tarum tonarum distinguuntur et hoc est et. i. diversorum
negotiorum variarum. i. variorum eventuum. fortune commutatio
ut de paupertate in divitias et econverso. de bono quod
solet in malum decidere homines et econverso. insperatum in
commodum. ut sicut pamphilus ut de davo contingit qui
amissio est in presentium subita securitate. ut de carino qui
quod acceptus est pamphilam et de davo in die dicitur sunt
quod potum porto. iocundus exitus rerum qui maxime est
in comediis semper enim in leticia terminum debet
comedie et incipere a tristitia tragedie autem econverso. omnia
autem iste varietates et commutationes in libris comi
cis manifeste notari possunt. sed hoc. quia dubita
ret aliquis qualiter hec omnia predicta in hac specie
narrationis observari possent dicit hoc esse comparandum per
exercitium. transferentur. i. comparabuntur
acquiritur exercitatio. s. per frequens et assiduum exercitium.
illud quoque. postquam expeditur se de illis generibus
narrationis de quibus non intendit venit ad partem speciem
narrationis. ad oratoriam narrationem de qua principa
liter ipse intendit dicit ergo oratorie. nos distinguimus
tres species narrationis. duas reliquimus quia non perti
nentes ad presens propositum. quam. id est nos aptem
vel apte declarabimus quid trac que. illud genus
narrationis. i. illa species narrationis. que pertinet ad veritatem.
i. que principaliter pertinet et utile ad orandum partes nostras
in causa veritate et hoc est quod dicit quod pertinet ad ve
ritatem. quia s. pertinet partes nostras esse veras in causa ci
vili sive oratoria. auctor ergo pro docere que sunt ob
servanda in oratoria narratione postea docturus est
que sunt vitanda. dicit. quod. i. oportunum et que
mer est narrationem habere tres. i. tres cautelas
habere in oratoria narratione. ostendit que sunt ille.

tres conveniat, ut brevis sit narratio. Sed quia brevi-
tas est causa obscuritatis et obscuritas non est oppor-
tuna in tali narratione, ideo subiungit et dilucida
sit. Potest enim narratio esse brevis et dilucida et tamen
non vera nec verisimilis, et non prodest immo potius obest
ipsi oratori. Ideo subiungit ut verisimilis sit. Omnis enim narratio
debet esse brevis, dilucida et verisimilis quamvis non sit vera.

¶ Docuit auctor tria esse observanda in oratoria narratione,
modo vult accedere ad ostendendum quomodo utrumque illorum
sit observandum. Dicit quia tria scilicet ut brevis sit narratio et
dilucida et verisimilis. Quemadmodum sciamus oportere fieri, id est opor-
tet observari in narratione, cognoscendum est, id est manife-
ste declarandum est. Quemadmodum faciemus, id est quomodo ista tria
faciemus et observabimus in oratione. Docet ergo primo qualiter
brevitas sit observanda in narratione. Et
dicit: Hic ponit plura precepta narrationis, quorum quoddam
pertinet ad principium narrationis, quoddam ad medium,
quoddam ad finem, quoddam ad totalem narrationem. Primum pre-
ceptorum est non incipere narrationem a principio principii, velut si
quis a gemino ovo orditur est troianum bellum, incipere
enim a Leda, referens quomodo illa posuit duo ova,
et ita processit referendo plura que non attinebant
ad principale propositum, scilicet ad describendum troianum
bellum, et hoc preceptum non omnis spectat. Secundum preceptum est non
singillatim rerum componere narrare sed breviter et summatim, quod
et hoc ad totam ordinem pertinet. Tertium preceptum est non
procedere ultra quam opus non erit, scilicet referendo plura quam oporteat
ad principale propositum. Et ista tria hec precepta primum sunt observan-
da, reliqua vero que ponit que exterius referendum. Dicit ergo
rem, id est negotium, breviter narrare poterimus si inde incipiemus,
si rem narrando ab eo loco incipiemus unde, id est a quo
loco incipere necesse erit, id est utile erit cause nostre.
Exponit melius quod dicit dicens: Et si non volemus re-
petere, id est sine exaggeratione repetamus, ad hoc ut repe-
tamus rem ab ultimo initio, id est a principio, scilicet a gemino ovo;
ultimum enim dicitur extremum. Unde hic ponit ultimum
pro uno extremorum, scilicet pro principio, et ponit hoc preceptum quod spec-
tat ad principium narrationis. Ad hoc enim ut brevis sit nar-
ratio vitandum est illud initium quod est remotum principio,
quod Statius vitavit cum dicit: Unde iubetis ire, dee?
Dire ne canam primordia gentis, Sidonios raptus
et inexorabile pactum legis Agenoree scrutantemque
equora Cadmum? Longa retro series. Noluit enim
incipere a gemino ovo, immo tantum retulit illud quod
pertinebat ad principale propositum. Et notat ubi dicit et
minus vel duo de confusa domo etc. Et summatim,
¶ non particulatim narrabimus. Ad hoc ut breviter narremus
summatim narrandum, que singula narrat sine circumsta-
tiis dicendo, scilicet congessit forum, non adiciendo cum vel

(left margin: Et breviter nar[illegible] ratione)

quanta vel ubi. Sed quia hoc non sufficit, addit non particulatim,
et particula que efficit egressio procedere. Particulatim
enim narrat qui singulas circumstantias particulas exe-
quitur, et istud preceptum pertinet ad totam narrationem. Et non ad
extremum. Istud preceptum pertinet ad finem. Debemus enim
scire cum plura sit loca in quorum unoquoque posset ter-
minari narratio, quo ad ipsum exigit negotium tantum debe-
mus narrare et non amplius. Et si transibimus nullo loco, id est digressi-
onibus. Sed hoc videtur esse contra superius dicta. Dictum est enim su-
perius quod quandoque utimur digressione, et digressiva narratione.
¶ Ad quod potest dici si placet quod non prohibet hic digressiones,
unde digressiones non enim debemus uti in narratione
digressionibus multis, immo tantum una digressione, dum-
modo illa sit utilis cause nostre. Vel potest dici si placet
quod dicit non debemus narrando uti transgressione vel
transitione vel tali colore rethorico quo continuat dicta diversis.
Ad hoc enim ut narremus res breviter oportet habere narrationem conti-
nuam et integram et non indigentem aliqua continuatione.
Et si non deerrabimus. Quidam dicunt quod ista littera est exposita per
verba, sed non est ita. Aliud est transire, aliud deerrare.
Transire enim est de propria voluntate ab uno loco ad alium
locum transire, et ita accipitur transitio cum dicit: Et si nullis
transitionibus utemur. Deerrare est de ignorantia a
tramite recto deviare, et hoc est quod dicit: si non deerrabimus,
id est si non ab ignorantia deviemus. Ab eo quod cepimus
exponere, id est a materia rei quam cepimus narrare. Et per hoc
notat superfluam digressionem que ex ignorantia
fit. Et si exitus. Sensus istius particule sic:
in materia dicamus ut ea antecedentia intelligi possint,
sit per reddita de illa potest intelligi perfecte ad
illam, et hoc est quod dicit: si nos exitus rerum
hoc est negotiorum vel rerum, id est ita exponamus summa
ut sciri possit quod ante facta sint, scilicet antecedentia,
et si reticuerimus, id est quamvis nos taceamus. Quod dicit
brevius: Cum narratio sit ita disposita ut narratis
posterioribus intelligantur ea que prius facta sunt quamvis
priora non narrentur. Et ponit exemplum talis narrationis, a[illegible]
quo genere, id est cuiusmodi genus narrandi, hoc est exemplum: Si dicam
me rediisse ex provincia, satis potest intelligi me
profectum fuisse in provinciam. ¶ Nota quod Romani cum
subiugaverant sibi aliquam terram, aut fecerunt eam pro-
vinciam aut tributariam aut coloniam. Provincia
erat illa cuius plateis omnes cives expellebantur
agricole, et Romani remanebant et possidebant eos.
Nomine plati a Romanis tributaria erat illa
que nec platius nec aliquis alius.

(right margin: Differentia inter transire et deerrare)

(right margin: Nota Romani subiugati et colonie et provincie)

(bottom note: Provincia quid, quid tributaria, quid colonia)

q prius erat i expellebat atque sed omnes remanebat
et ferebat annuatim tributa romanis. colonia erat illa
in qua prius erat i expellebatur a romanis et plati sunt
et agricole, et veterus diuisi sustinebat a romanis.
Et ordo nimio. Ecce hoc est quod preceptum de breuitate,
est ipsius ad hoc ut breuiter narremus non oportet tamen dimic
tere ea que possunt obesse nostre cause, immo etiam omnia talia
que non iuuant neque prosunt, et hoc est quod dicit. nos debe
mus pretermittere in narratione nostra. non modo. i. in
tantum, ideo quod obest sed quod inane est. i. nichil est preter
re dictum. i. de illud quod non bis aut semel idem dicamus
nisi ut pluries complacatur ornatus in indignatione
veterum quo iuuenalis utitur ad indignationem. dicens
Tu ne duos una sevissima uipera cena tu ne
duos. videtur enim pluries repetitum et complexione sed
non pluries sed pluries ne in narratione sensus prius dictus
repetamus, et in pluribus que uerba aliqua prius posita repeta
tur sed pluries ne videamur dicere sensus alias apponendo
ponendo alia uerba a premissis cum tamen per alia uerba dicam
eosdem sensus qui premisse sunt, ut si dicerem pernite ne
pharie uberasti parenti nepharias i tulisti manus.
Ecce bis dixi idem, et per diuersa uerba dicens quoniam ta
le uitium est excludendum ad hoc ut breuis sit
narratio. Cauendum est enim ne idem quod supra semel dixi
de inceps dicamus hic uidetur autor prohibere
gradationem. Est enim gradatio color rethoricus qui obseruatur in
hoc quod ab illo uerbo in quo precedens terminata est
oratio sequens incipit oratio, et dicam quoniam hic pluries gradatio
et est ipsius talis huius preceptum quod cauendum est ad hoc ut
breuis sit oratio ne sensus prius dictus per eadem uerba
prius erat posita repetamus et supponit autor ex
emplum uitii ubi dicit ab athenis megaras. s. ad illum
locum uespere per adiubio temporis ponit uenissimo
enim est summo prima nomen, ubi aduenit megaras
et est. Ecce qualiter sensus prius dictus per eadem uerba
que prius dicta sunt repetitur et est hic color qui dicitur
gradatio. que debet excludere a narratione. alii
uolentes quod illi premissi colores excludebantur a
narratione sed ad hoc ut breuis sit narratio. s. complexio
repetitio gradatio conduplicatio, et hoc dicunt quoniam duplex
potest fieri uitiose repetitio preceptorum. Uno modo ab ipsa
continuatione, et uitium dicitur iterare ubi dicit ne bis
aut sepius idem dicamus. Alio modo potest repeti
tio preceptorum uitiose fieri. s. per continuationem et talis re
petitionem efficit color ille et dicitur gradatio, debet
tale repetitionem uitare ubi dicit cauendum est ne
id quod opus diximus idem dicamus. Rem dilucide
lucide. ostendit qualiter breuem possimus facere
narrationem. nunc qualiter dilucidam possimus
facere narrationem declarat. Et nota quod quedam
precepta sunt que breuitati et dilucidatiua,

Quedam sunt specialia ipsi dilucidationi. specialia precepta
consistunt in duobus s. in ordine naturali et in ordine artificiali
alius ordo naturalis est narrandi quando res eodem ordine quo
facte sunt narrantur. ordo artificialis est quando non eodem modo
narramus res prout geste sunt. sed ordo artificialis.
quedam est pretermissiuus. quedam commutatorius. permissiuus
ordo est quando narramus et non incipientes a gemino ouo
sed aliquid omictimus de initio facti cum breuitatis uel
aliqua alia causa. Ordo commutatorius est quando non narramus res
eodem ordine quo geste sunt, sed quod prius factum est posterius
narramus, et quod posterius factum est prius narramus. dicit ergo autor
quod in ordine naturali debemus uti ad hoc ut dilucida sit nar
ratio. et quoniam cum breuitatis possimus uti ordine preter
missiuo sed ordine commutatorio, prohibet ne utamur.
et hoc est quod dicit. Rem dilu. nar. po. i. narrationem dilu
cidam facere poterimus siquis hoc est sic primum est gestum
ita in narratione nostra primum exponemus s. narrando.
obseruato ordine rerum ac temporum. ut post facta postea di
camus posterius facta posterius dicamus ut hoc sic res ge
ste erunt. sed quia non possumus semper narrare res gestas
addit aut ut potuisse negotium uidebuntur, totum
hoc preceptum est quod ad ordinem naturalem. Hic erit con
siderandum. In hoc loco docet aliud preceptum quod tale est
s. quod ad hoc ut faciamus narrationem dilucidam debemus
conseruare ne dicamus ad conseruare perturbate. i. preposte
re. perturbare enim dicemus siue ordine rerum, prout facte
sunt obseruemus narrando. preposteratio enim sepe intelligentiam
confundit, et ideo non est utendum ea in oratoria narratione.
neque contorte. hoc est quod ad eclipticas longas et
contortas, quantum ad contorsionem et transmutationem uerborum
quibus utitur dictamina dictatoribus in libris suis et talia non
sunt preferenda in narratione quamuis facere dilucidam.
neque noue hoc inusitate et hoc est quod ad abusi
uam uerborum imitationem. possumus enim bene dicere noua
dummodo illa sit usitata. sed dicere noua et inusitata
prohibemus. neque ambigue, i. ne proferamus aliquam locutionem
ubi sit equiuocatio ut amphibologia, uel aliqua multiplici
tas, ut galla dito est aiote ouida romanos uince
posse, et conscientiam ad hoc ut faciamus narrationem
dilucidam neque in alia transe. s. faciendo plures
digressiones uel ne utamur transitu s.
tali colore rethorice qui continuat dicta dubia. et ne
repetamus neque ultimo. a principio
s. a gemino ouo, et ne longe persequamur. s.
narrando plus quam pertineat ad causam nostram. Ecce
omnia ista precepta tria sunt que breuitati et di
lucidationi, et potest statim aliud preceptum ad faciendum
narrationem dilucidam, docens neque quod ad de pertineat
preteramus. s. hoc uidetur esse contra dicta uel dictum

q̄ nō debem̄ longe p̄sequi rez ↄstituendā est ius
in eo q̄ dicat ptineat. sȝ in hac ↄpoitiōe p̄ facie
ut sic intelligatur. ↄsciend̄ est ne p̄teream q̄d
hec est aliq̄d q̄ ptineat ad re. i. ualde teneat
se ad re dicit. q̄ qm̄ dilucidā poterim̄ face nārra
tione. si sequam̄ ea pcepta que posita sūt.
sup̄i⁹ de breuitate. et hec nulł ↄsidere. dicēs
narr̄ quo. i. quāto breuioz ēit narratio. eo hec
est tāto fit dilucidioz ⁊ tātofacilioz. Sȝ ut
hec oē sīł poterit ei narratio ita ēē breuis q̄ ni
mis erit obscura et ita nō erit dilucida
d̄ q̄ q̄ dȝ sic intelligi quāto narratio erit bre
uioz tanto ēit difficilioz ⁊ c̄. ⁊ hec dico si fue
rit artificiosa breuitas alit̄ ei erit obscurā
n̄ sit artificiosa. Sȝ si fuerit narratio artificiose
fcā breuis tāto ēit dilucida. ¶ Uerisimil
erit narratio ¶ Ingredit̄ autoz ī hoc loco
docere pcepta que sūt obs̄uanda de uerisili
tudine ī narratiōe ut aīt uictorin⁹. octo sūt
q̄ faciūt cāz uerisilez. s. septē circūstantie et
octauū q̄ dr̄ gn̄s negtī. ↄsistit ī reb⁹ in mōe
in oppiōe ī nā. ¶ Est aūt mos p̄ut hic acci
pit ↄsuetudo que est ī t̄ aliquos de eadē
natiōe. ut int̄ gallos est mos q̄ reges iure he
reditario sibi succedūt cū ḡ ī cā mīa loqm̄
de aliq̄b⁹ si attribuēz⁹ ei aliq̄ negm̄ q̄ sit ↄt
moze hec cito poterit reddere cāz īpbabilem
ut si dicām̄ q̄ franci eligerēt rege sic et
teutonici hec multū ↄpararet ad reddendū cā
īpbabilez. Oppīo ē q̄ oēs aut plures aut sapie
tes existimāt ut q̄ ppbabile describit qn̄ ḡ
loqm̄ de aliq̄b⁹ ī cā nostra attribuēdo eis q̄
ē ↄt eoz oppīōez ut si dicāt̄ de ytalib⁹ ydos
credere q̄ ḡ est nom. hec cito cāz possȝ redde
īpbabilez. Nā dz ē q̄ naliē institū est alicui
ut ultūti hōis studiosi. ī naliē institū ē uitoz
enoꝛmitates īpugnare si ḡ ī cā mīa loqm̄
de ultute alicui⁹ hōis attribuēdo ei ad q̄ est ↄ
nāz illi⁹ hec cito poterit ēē reddere causam
īprobabilem ad ei ut uerisilez. Sed m⁹ narratōz
nichil debem⁹ attribuē eis de q̄bus loqm̄
q̄ sit ↄ eoz moēz ul nāz ul oppīonez.
¶ Septē circūstantie quas ēz obs̄uare ad
uerisimilitudine notant̄ p̄ hūc uersum.
¶ Qs q̄d ubi q̄b⁹ auxiliis cur quō qn̄. p̄ q̄s
notur̄ psona p̄ q̄d negm̄ p̄ ubi locus

quib⁹ auxiliis facultates ↄsilia notant̄ p̄ cur cā
fcī p̄ quō nōt̄ qualitas ⁊ modus fcī p̄ qn̄ notur̄ t̄ps
in quo negotiū fcm̄ erat. et ↄtitas ⁊ qualitas
t̄pis sic notur̄. ¶ Uō q̄ qm̄ p̄ poterat cāz redde
pbabilitate aut implabilitate ul̄ negotii. ut si a
psone attribuat q̄ fcm̄ q̄ n̄ ↄueniat s̄ moꝛez
ul oppīone ul nāz ei⁹ poterit cito redde nar
ratōz īpbabilez si aūt attribuat ei tale q̄ ei ↄuat
s̄ aliq̄ pmissoz ↄfert pbabilitate ut si dicez
de abbate sci uictoris me uidisse eū orātez
in angulo ecc̄e. hec cito ↄfert pbabilitatez
narratōi. si aūt dicez me uidisse eū in agro
subagitātē loreta hec cito possȝ redde cāz ī
pbabilitate cāe. sic ḡ uisō quali⁹ psona
possit reddē narrāōz pbabile ul īpbabilez ⁊
negotii sat ↄstat quali⁹ negm̄ quali⁹ ne
gotiū posse reddē cāz pbabilez t̄ psone
similit̄ locus poterit reddē pbabilitate cāe ul
īpbabilez. Ut si dicā dn̄m ī medio foro eo
nāz oīb⁹ uī arripuisse puellā hec erit nichil
īpbabile si aū dicā eū fuisse eū ea in loco so
litario ⁊ tūc eā in subagitasse. Hec erit
pbabile. similit̄ facultates ipe ⁊ ↄsilia pñt
cito reddere cāz ipaz pbabilez ul īpbabilez
ut si dicēm de quodā paupe ul de quodā
ribaldo ipm̄ duce secū quāz multa hōiuz ⁊
inuadē am̄ duitez. hec erit ualde im
pbabile. sic ca ipi⁹ fcī cito pot ↄferre pbabi
litate ul īpbabilitate cāe. ut si dicēm sor
uberaunt platōz. q̄z pla nephariās man⁹
pri⁹ incidit sorti hoc satis erit pbabile
similit̄ qualitas ⁊ mod⁹ fcī poterit ↄferre
pbabilitate ul implabi cāe si ei dicā de
aliquo q̄ ipe uolit clamāz ī medio foro
ul ī ecclesia coꝛā omib⁹ q̄ ad ↄsilii sūt
faciendo quosdā gestus īusitatos et no
lens eripe gladiū de manu aduersarii sui
hec cito poterit uidēri īpbabile ⁊ ↄferre
cāe īpbabilitate. similit̄ ↄtitas t̄poris
ul qualitas t̄pis poterit cito ↄferre cāe
pbabilitatē ul implā. ↄtitas ē. ↄfert
īpabi. cāe ut ī illo ex̄º de dn̄o q̄ dix̄ se
posse ī triduū redificare templū dei. breui
tas ei tanti t̄poris ↄferebat cāe sue ī

Quibus auxiliis

Opinio

Natura

Quantitas temporis ut qualitas temporis

tractatum
dicendum sunt

improbabilitatem. Virtu[te] tertiando dirutum.
Vaach qui destruis templum dei et in triduo
eum reedificas. Similiter qualitas rei confert proba
bilitatem vel improba[bilitatem] cause ut si dicerem am[icum]
in tonitruo et fulgure recessisse ab hospitio
suo cum aliquid agendi in alio tali tempore in quo
nullus audet exire hec esset improba. ¶ Autor
quoque iste primo ostendere preceptum quod sit ad genus
negotium. Dicit verisimilis erit narratio vera
si ita dicemus .i. si rem aliquam narrabimus. ut
mos .i. consuetudo alicuius nationis de qua fit
mentio postulat. ut opinio hominum plurium et
sapientum postulat et ut natura rei de qua fit
mentio postulat .s. si non dicamus aliquid quod sit
contra alicuius premissorum trium tunc erit narra
tio verisimilis. ¶ Si spatia temporis. Autor post
hic circumstantiarum executionem prius enumerat
circumstantias illas que pertinent ad tempus .d.
quod verisimilis erit narratio si spatia temporis
.i. quantitates temporum constabunt .i. simul cum
negotio stabunt ut si dicas ad negotium factum
esse quod videatur factum fuisse per magnum tempus et
ne ne dicas parum temporis fuisse in quo illud
factum fit et est per hanc particulam spatia temporis
intelligatur qualitas temporis que etiam potest
conferre proba[bilitatem] cause vel impro[babilitatem] sicut supra
notatum est et verisimilis erit narratio si
personarum dignitates constabunt .i. simul stabunt cum
ipso negotio .i. si non attribuamus aliquid factum
vel dictum alicuius persone quod sit contra eius
dignitatem sed ne virgo meretrice describatur
.i. attribuatur virgini quod potius est attribuendum
meretrici. per hanc etiam particulam subintelligi
circumstantiam illam que est quod ad factum.
Intellecto enim qualis persona rem fecit
reddit narrationem probabilem vel improbabilem et verisimilis
erit narratio si rerum consilia .i. causa facti et etiam
consilia et facultates quibus factum illud erat

actum constabunt cum negotio et sic notantur due
circumstantie. una est que est quod ad causam facti alia est
quantum ad facultates et consilia. et etiam verisimilis
erit narratio si locorum opportunitas .s. locorum qualita
tes in quibus aliqua dicuntur facta fuisse simul
stabunt cum negotio .s. ne dicas aliquid fuisse
factum in tali loco quod ipsa qualitas loci reddat
improbabilitatem eius sicut supra notatum est. Et est
ista circumstantia que pertinet ad ubi. ¶ Et non
quod due circumstantie notate sunt per quas has
particulas suppositas sicut monstratum est. sed de
septima circumstantia que .s. est quod ad qualitatem
et modum facti non facit mentionem quia non omnis causa con[sistit] in
statu coniecturali quod ostendi per hanc circumstantiam
quo enim est modus facti factum aut fit per intentionem sua
entia et ideo forte tacet de hac circumstantia que
precipue valet ad anxesim .i. ad amplificationem.
Amplificatio vero in narratione non solet fieri
Reddit autem autor consequenter causam quare singule
predicte circumstantie sunt observande. unde
quod omnino contrarietates temporis simul stare cum
istis aliis circumstantiis. ne aut parum temporis
fuisse possit refelli .i. possum ostendi esse factum
dico in quo fuit aliquid factum quod .s. dicitur fuisse
factum in paruo tempore. et est quantum ad hoc quod dixit spa
tia temporis. aut possit ostendi nullam fuisse causam rationabi
lem et hoc quantum ad consiliorum rationes aut possit
ostendi locum idoneum non fuisse tali facto .s. de
quo .s. controversia est. et hec est redditio causa
huius particule locorum opportunitates cum ostendi
ipsos homines non posse facere .s. tale factum quale
eis attribuitur aut non posse pati aliquod
tale quod dictum est eos passum fuisse et hoc per
tinet etiam ad hoc quod dixit rerum consiliorum .s. quantum
ad facultates et auxilia. Si vera res erit
tamen narratio aliquid vera aliquid falsa. ideo nec
quam putet. Hec tamen esse observanda propter
narratione falsa et non in vera. dicit quod hec in vera
sunt observanda ista. Unde dicit si vera res

mia
erit. i. si narratio vera erit. nichilominus. i. preter hoc
non minus sunt hec omnia observanda. s. circumstantie premis-
se, et omne negotium. nam sepe non est quare sit ob-
servanda, quia nisi servata sint. nisi servate sint
circumstantie, fidem. i. credulitatem facere non pot-
est. s. veritas. et hoc dico in pluribus causis ubi veritas
non ita manifesta. ita dico quam observande in nar-
ratione vera. sin. i. sed si erit ficta narratio
eo magis. i. tanto magis erunt hec observanda
quia potius erit opus servare eas quam in causa vera. de
hiis rebus. ¶ Non quando autem contenderis quod aliquid
sit aliquid contra leges instituta vel contra testamentum
vel contra aliquid tale. dicet nos quando tuemur tale partem
in causa que est aliquid contra leges instituta, vel que fecit
aliquid contra testamentum. tunc oportet nos habere quasdam cau-
telas bonas et firmas ut possimus probabiliter re-
sistere. et sic non cautela tullii. quanto enim firmio-
res sunt que contra nos proferuntur tanto cautiores
debemus esse. ut si fingamus aliquid probabile videri
cum nobis pugnet aliquid scriptum vel autenticum per
quam crederet facilius. istud autem documentum dat ex
incidenti dicens quo. de hiis rebus. contra dico quod pro peris
cause agendum est ut probabilis videatur oratio sed mul-
to magis caute confingendum est. i. curandum est et
cavilose agendum est de rebus. vel de quibus rebus. au-
toritas tabule. i. testamenti videbitur infecisse
i. ut videbitur contradicere testamentum parti tue, aut
autoritas alicuius scripture videbitur contradicere parti tue. au-
toritas alicuius viri autentici. ¶ Non est quod au-
appellat hic tabulas testamenta ipsa quia in tabulis
solebant scribi testamenta, et non tamen contra testamentum non licebat
legem sed et contra alias autoritates scriptorum vel iudicia
vel autenticorum virorum. ad hoc quod dicta sit qualiter u-
tendum sit re inveniendi in exordio et in narratione,
de huiusmodi huiusmodi. Docuit sic demonstratio qualiter
sit exordiendum, qualiter sit narrandum. De inde
de tertia parte orationis dicturus. i. de divisione tractatu-
rus breve premittit transitum quod se omnibus artificiis
huius artis secutum fuisse ostendit, et ad hoc nichil
novi ex se dixisse nisi quod docuit tria esse tempora
s. tria esse oportunitates utendi insinuatione
ut dictum est supra que sint illa tria tempora.
et dicit quando iste oportunitates utendi in-
sinuatione non erant prius ab aliquo alio
distincte sicut ostendit in quibus cum aliis conveniat
et in quibus differat. dicit quod statim post narrationem (partitio)
de confirmatione in qua actio tota cause consistit. (distributio)
tractare debuisse. ubique de divisione pauca pre-
dicenda sunt erant, et sic artificiose accedit.

ad tractandum de divisione dicens quod adhuc quedam
arbitrio meo consulta. i. considerate et ordinate, cum ceteris
scriptoribus artis. quia ante eum precipui sunt habiti huius
artis. apollodorus et theodorus quorum alterius s. a-
pollodori cesar augustus, alterius vero. i. theodori
cesar tiberius fuit discipulus. quintilianus autem post
omnes fuit et optime quod de arte ista vel a grecis
vel a latinis scripta sunt simul collegit, et in arte redegit
ita quod omnibus dico quod cum scriptoribus huius artis, nisi
quod nos excogitavimus quedam nova. i. novum dicta de
insinuatione et ostendit que sit illa nova dicens. s. quod nos
soli distinximus eas. i. insinuationes. preter ceteros. i.
ex consuetudine aliorum. in tria tempora. i. in tres oppor-
tunitates, et hoc ideo fecimus ut nos haberemus certas
via. i. plenas, certas regulas exordiendi et perspi-
cuas rationes. i. manifesta ratione exordiendi. quando debemus
exordiri per principium et quando per insinuationem. nunc reliquum est
sicut promissum est tractatum tullius de confirma-
tione in qua precipua vis, et scientia oratoris apparet.
premittit de divisione que debet esse continua narrationi
lege quod sic. nunc ex quo sufficienter dictum de nar-
ratione dispositum est de vi inventionis. i. de inventione argumentorum
quibus utendum est in confirmatione. argumentorum. i. rationes res
... quibus ... suppositum sibi ... dicit. quod s. esse dispu-
tandum de inventione argumentorum in confirmatione est reliquum
i. residuum hoc est restat modo ut argumenta de confir-
matione. in qua s. inventione argumentorum in confirmatione
consistit. i. perficitur. singulare officium oratoris.
i. excellens officium oratoris non quod oratoris officium
non sit invenire in narratione, et in aliis partibus orationis
sic, et ista. sed excellens dicit omnia adinveniendi ar-
gumenta in confirmatione. etiam que in exordio vel narratione
vel divisione premictuntur. ad hec enim petet ut actio
cause competenter agatur. que in tota confirmatione consistit.
quando nunc hec est. non dabimus operam. i. studium ut
nichilominus industrie. i. ut non minus industriose,
et ita erit industrie adhibendum. videamur quesisse hec
et collegisse argumenta quibus utendum in confirmatione. quod est
vel legitur sic quod hec dicto industrie teneatur genitive
et quod hanc est hac dicere magis hec modo dabo igitur operam ut
nichilominus industriose quesisse. vide. i. ut videamur quesisse et
collegisse non minus industrie. s. inveniendo argumenta in con-
firmatione quam verba rei postulat. i. ut minus sit industrie et
artificiose, quam utilitas docenda inventione in confirmatione
et hec dico istud si potius est adversarium quam generale
pauca dicenda de divisione cum s. de divisione que est etiam pro
... in confirmatione
... et ideo expedire se de illis quibus minus
... in divisione, et de quo pertinet ad divisionem
... est. s. de eo quod pertinet ad divisionem ...
quod de divisione dicit. ¶ partibus divisio ¶ Non prioris due
sunt partes. s. partitio et distributio. partitio est quando on-
dimus quibus convenimus cum adversario, et in quo differamus ab
adversario. et si dicemus horestem occidisse matrem
quod inter nos et adversarium sed hec ... et quia ipse dicit hoc
fecisse et non iuste distributio dicitur ...

Nota valens ... Theodori ... fuit discipulus theodori.

sexto a enuntiato. exemplo quando nos esse dicturos de aliquibus ita quero non ponatur cum iniuali uocabulo non si dicerem me esse dicturum de hoc etc. hec terminatio a quo nolo probare ad hunc modum s. si dicerem ego uolo agere de sacrilegio, ita enuntiarem aliquid absque eo quod ponerem a ad iniuale uocabulum. Enuntiato est quando nos dicimus esse dicturos de aliquibus ita quod ipsa enuntiemus cum iniuali uocabulo ut si dicam ego uolo agere de tribus, ut de dicendo et aduersario et postea ostenderem de quibus uellem agere. Illo quod ut ipse autor dicit non debemus ponere in enuntiatione ultra tenorum. quia si multa enuntiaremus de quibus dicamus nos uelle dicere talis enuntiatio potius cito afferre suspicatorem auditori quod nos premeditati sumus et magis artificio freti sumus. Non ergo inquit unctorum ita debemus uti arte quod non uideamur arte uti.

Istas autem species dicit auctor quia nichil notat in litera et declarat per se. Hic dicit hoc dicit quando oratores fuerint dicere in tribus ... ad dicendum quibus utitur dicatur. In duas partes distincta est i. in duas species dividitur. notificat quod istas species et ponit per ordinem. primum s. debemus scire quod posita narratione, finita narratione per oratorem, non est ordo finire cum extrema per omnia. post orationem dicit. exemplum in ... quod finita est oratio tunc scias quod nos debemus aperire. i. aperte ostendere quod nobis cum aduersario ... in quo nos et aduersarii non conuenimus. Si quando in aliquo casu forsitan possit obesse. s. ostenditur in quo nos et aduersarii non conuenimus, dicimus tunc debemus ostendere in quo nos et aduersarii non conuenimus si ea quod conuenient nobis et aduersariis. est utilia nobis aliud non debemus ostendere, quod tunc debemus ostendere quod nos et aduersarii non conuenimus. Si ei sit utile sit nobis debemus ostendere quod in contentione sit. i. inter nos et aduersarium ... ad illam speciem dicit quod de partitione supponit quod exemplum huius speciei dicit. Interfectam esse ab ... hic est exemplum accusatoris potest esse accusator Horestis dicit matrem Horestis interfectam esse ab Horeste quod in cum aduersario. Certe non de Clitemestram esse interfectam. Si dicit matrem in hoc nomine matris constituit in ut per auditores excitet in odium, et indignationem partis aduerse ita dico cum matrem Horestis interfectam esse ab Horeste quod in cum aduersario. Si ne hoc est an iure fecerit hec, me hoc est an licenter et fiunt hec. sic uerba matris hec est in iniusta et me et aduersarium. Regione hic est ... defensoris Horestis potest esse Horestes uel defensor Horestis dicere aduersarii nostri concedere. Agamemnonem esse occisum ... quando non sit ... appellatur. s. quando ... constituit in uocabulo ... ut igitur quod eiusdem ... potest esse thesis non est ypotesis. Exemplum gratia Agamemnonem Achillem esse occisum concedere. Certe in hoc nomine Agamemnonem constituit totum in ut debet intelligi tum ducere ... potest ad illa accusatio esse. Certe ypotesis est quia hic ... accusatore ... non constituit ... uocabula ... tesis sic quod non quando uult dicere matrem Achillem esse occisum. Si agamus Achillem esse occisum ut ita excitet auditores indignationem partis aduerse potest ... Horestes dicere Agamemnonem Achillem esse occisum ... iure.

... s. quod dicerem occidit ... negetur ne ad ... me oportuisse i. me habuisse oportunitatem et iustum ... lucasse ... qui dicunt non debet ... iusta ... uiolasse ... parentem meum. Certe iusta ... constituit in ... in hoc nomine patrem me ... de in cum hoc fecerim. ... Alia species partitionis ... s. de distributione ... diuidit in duas species quod supra notum sunt s. in enuntiationem et expositionem ... sic debemus ut hoc ... dein nosse nota et ... ut ostendit totum ... in una ... esse ...

s. ut partitio et uti distributione hoc est repugnans est distributio ... per contra partitione ad simplicem. exemplo ... hoc modo s. ut hoc ad illum ... notetur transitum ad aliam speciem ... ostendit et enuntiatorem ad ... in ... cum hoc modo. de in cum hoc fecerim i. postquam hucusque ... hanc speciem dicit s. partitio debemus uti. i. agnoscere nos scia utendi distributione i. illa alia specie non ... uti una specie non scit et alijs uti. ... ordine per notato ... in duas partes i. in duas species s. enuntiatorem et expositionem. ostendit autem quando ... qualis sit utilis enuntiatio ... ostendendo ... per quam ostendit quid sit enuntiatio ... enuntiatione utemur tunc cum dicemus ... i. proponendo iniuale uocabulum de quot rebus sumus dicturi et ostendit quod ... debeat fieri enuntiatio ... per ... non ... maiore non ... necesse ... quia si partitionem obscuritatem ... fastidium si ... in medio est quod nec ... nimia prolixitas nec nimia paucitas ... dicit non ... ostare ... i. ostare s. enuntiatorem postquam ... post ... cum iniuali uocabulo ... ostendit quod non debemus ... ultra ... enuntiatione. Nam ... est i. ... nobis ... est ne dicamus quod ... aliud ... sufficiat ... ut ... quod sufficiat ... et ... quod ... ultra ... enuntiatione. Hec afferet suspicatorem audi... i. facit auditores suspectos me artificem ... quod nos sumus premeditati, ea quod nos nolumus dicere et artificio uolumus dicere quia hec est suspicatio ... tollit orationi fidem. i. destruit fidem quia ... orationis. Exposito est ... alia species distributionis ...

s. expositio ... ostendit qualis debeat ... maius ... obscuritate ... absolute i. perfecte ut intelligatur cum per breuitatem non excludat, ... quod sit ... sit ... exponere ... de quibus sumus dicturi proponamus ... proponendo ea cum iniuali uocabulo de quibus sumus dicturi.

Nunc ad confirmationem ... iste se statim post ... esse tractaturum pollicitus est supra s. confirmationem et confutationem ... sunt ... et eosdem locos ... confirmatio et confutatio ... ad dissuadendum ... negatione sunt ... ad confutationem ... ad ... confirmationem ... ita ... confirmatio confutatio ... multa ... accentalia ... dico confirmationem ... confutationem ... ad confirmationem et confutationem maiore ... agere ... de constitutione ... actum de confirmatione et confutatione. agere ... de constitutione ... constitutionem ... agens ... dicit ... a latinis ... hec ... de quibus suppones ... ad maiorem ... nota ... et dicit constitutionem ... agens ... ... tale ... statum ... appellauerat ... statum ... principale ... constitutione ... ad ... de ... sacrilegio ut de ... ita ... se non posse ... ita ... accusatore ... ad ... dicet se de ... negotio se non posse ... ipsi accusatori ... ad ... dicet ... statum ... status ... ... tale ... statum ... aliter ... scripto ... aliter ex ... ambiguo alius ... ciuitate alius diffinitiui ... principale ... appellauerat ... debebat ...

hoc modo. statum principalem . siue constitutionem que est coniecturalis
aliqualis . que est diffinitiua que translatiua. Ecce quod diffinitiuam stat
comprehenderit sub statu principali . et sub statu incidenti. Nota quod apud
grecos coniecturalis constitutio et diffinitiua, translatiua maxime
in diuisione, generales que constitutionem diuidebat hoc modo. Generalis consti
tutio est que est iuridicialis que negotialis. negotialis manet in
diuisa. Juridicialis diuiditur sic iuridicialis constitutio que est assumpta,
que absoluta. absoluta manet indiuisa, assumpta constitutio manet diuisa.
Assumpta quedam alia est remotio criminis alia est relatio criminis. que
comparatio que concessio. Remotio criminis que fit per se. que fit in rem. relatio
criminis, comparatio manet indiuisa. Sed concessionum que est deprecatio
que purgatio. deprecationum que que est obliqua. que est directa, purgation
autem que fit per errorem casum. que per fortunam que per necessitatem. quibus
melius alicuius dicorum premisse nota aggredi in capitibus pa
tebit et diligentius per inspicienti posterius reperietur. latini declara
rantes quod status incidens, status principalis . est m. habet enim
etiam eosdem locos habet fiet status incidens, status principalis . non constituet
aliquando dicatur, ineptum status incidente, principale . immo comprehendunt
ea statum principalem . Si incidente sui statum, sub statu principali . scilicet sub
constitutione, faciunt tenebre diuisione . constitutionem hoc modo . consti
tutionum que coniecturalis . que iuridicialis que legitima . sed legitima
comprehendit omnes status incidentes et translatiuam constitutionem .
, Nota que quod greca peccabat in hoc quod fecerit de incidentibus status in
cidente, principalis peccabat etiam in hoc quod distinxerit inter diffinitiuam
statum, diffinitiuam constitutionem . peccabat etiam in hoc quod distinxit
inter iuridicialem constitutionem, negotialem eandem causam est iuris
dictialis, negotialis. Et causam iuridicialem causa quia ita difficilis est
quod non sumus promptioris in ueniendo argumenta. et ideo ad persuadendum ad
iudicandum pro difficultate sua, tunc transferimus nos ad aliam causam in
qua sumus aliquantulum promptiores ad persuadendum, et ondemus
illa causa de similem causam nostre, et talis causa dicitur negotialis quia
negotiis obuiat quia in tali causa mutuo laboramus conferendo simili
ter causam, que causa proposita. autorem etiam iste actus de constitutione
breue fuit transitorum ut lectorem suum redderet attentum,
dicit. tota spes uincendi, id est uictoria habendi .i. uictoria habendi.
aliquis quod ad iuridicialem est causa. quia in tali est causa principalis transigi
ad hoc ut uicamus aduersarium nostrum, spes persuadendi etiam quod ad
retributam est causa et committimus quia in utrum amicabiliter con
tendimus ad hoc ut persuadeamus alii non ad hoc ut uincamus
aduersarium. posita est confirmatione et confutatione .i. consistit in confutatione
et confirmatione autem dicit. narratio uero tenet spe bene expedi
endum. confirmatio uero, confutatio continuant ut per quam superat aduer
sarius, in tota spes superandi aduersarium consistit in illis duabus.
Jta dico quod tota persuasio et uictoria consistit in duobus . in confirmatione et confu
tatione nos. nam cum nos exposuerimus .i. proposuerimus ad unam ita
nostram .i. ad nostram quibus per nostram uincat. hec ad confirmationem, dissoluerimus
.i. improbauerimus omnia .i. rationes quod nos opposita, hec quod ad confutationem.
et quo ita est. nimirum .i. certe, et cetera sine dubio affirmandum nos
confecerimus .i. confecerimus, et erit non nos precessisse aliter .i. pre
munire orationem .i. officium oratorum . munerum solum officium consi
stit posita muneris officio . scilicet omnia procedere. Verum etc. .i. tam
que in posita mirum officio ex quo tota spes uincendi, persuadendi posita est .i. confir
mat confutare. Sed confirmatione confutatione . non possumus non cognoscimus constitu
tiones que de constitutionibus et diuidendo. quia utrumque facere poterimus. scilicet tam
confirmatione quam confutatione. Eius constitutionem exquirenda est constitutionum . ordine et
notato procedit autor . agendo de constitutione . posita assignando diuisione
de constitutionibus dicorum posita a grecis, dicorum posita a latinis
statum ferentibus descriptionem constitutionum assignat que dicitur de
grecis et latinos . que ad diuisionem constitutionem . que diuisionem dicorum . dicit
doctorum hermagoras. tullius etiam fuit discipulus hermagoris, et
enim allegat in arte rethorica . putauit . Ecce non dicit
asserenit sed putauit sapientis est putare. Sed nil ita firmiter
asserere tres esse constitutiones etiam .i. tres esse species constitutionis.

Sed alii scilicet greci fecerunt . nunc constitutio. cuius scilicet unius species constitutionis
quas scilicet ego persecuturus sum . et magister noster hermagoras ita pu
tauit tres esse species constitutionis quia ut quorundam detraheret .i. aufer
ret de inuentis illorum .i. de inuentionibus inuentionis ab aliis. Sed ut
ostenderet dicorum eorum esse superflua et imperfecta, hoc est quod dicit ita
dico quod hermagoras non fecit hoc ut quorundam detraheret de inue
ntionibus illorum . Sed ut ostenderet illos scilicet grecos. distribuisse duplici ac
bi .i. fecisse quorundam dicorum deceptionem scilicet quod ad hoc quod dicit consti
tutionis facienda separauerunt principalem statum ab incidentibus
statibus quod erat peccatum cum omnes status possunt comprehendi sub aliis
illorum membrorum sic supplementatur, Ideo fecit hermagoras. tale
diuisionem constitutionis ut ipse ondit eos diuisisse duplici deceptione .
idem quod oportuisset .i. oportunum esset dicere simpliciter et hoc quod
dixit duplici . ac singulari modo et hoc quod dixit deceptione ut sic
una sola esset exigencia. alterius hoc modo dicere simpliciter ac .i.
singulari modo simpliciter . alii istorum terminorum simpliciter deceptione erit expo
sitiuus. ut ita intelligantur duplicat hac est deceptio .

Constitutio est prima. postquam ostensa est diuisio inter grecos et latinos
quod ad diuisionem dicorum constitutionis status accedit autor ad describendum
constitutionem. Et nota quod sic apud dialecticos dubium quod sit questio apud
phicos dubium est quod sit nam ita apud rethores dubium est quod
questio sit constitutio, ideo plures reperiuntur descriptiones constitutionis date
ab autoribus. a tullio non inueniuntur quamquam ul plures descriptiones date.
In priori autem rethorica est. tres inuenit descriptiones quarum prima est constitutio est
prima causarum conflictio ex depulsione intentionis profecta. duas alias
post causarum conflictio ex depulsione intentionis profecta. Duas alias
descriptiones inuenit esse datas secundum opiniones hermagore et qui
descriptiones inuenit esse datas secundum opiniones hermagore et quod dicit
spectat. Dicit quod si diceat quod constitutio est depulsio uerbis dicenti
ad quam ueniet aliud de inuenies duces si dicat quod constitutio
tutio est prima oratoris et causa confirmatio. Ecce sunt hec tres
species descriptionis quas quas inuenit in priori rethorica . quarta est
descriptio quam habet posterius. constitutio est prima deprecatio et contentio,
post in topicis suis non dicit quod constitutio est causa conflictatio.
plures et descriptiones constitutionis inueniuntur et datas ab aliis
autoribus. Victorianus etiam sic describit constitutionem . constitutio
est uox utriusque partis. Grillius sic constitutio est uelut quod gratiani
sic constitutio est caput causae. Boetius sic constitutio est species cause.
Vulpianus in digestis sic. constitutio est litis contestatio .
Et nota quod descriptio data a uictoriano nullo modo posset
stare. ut scilicet quod uox utriusque partis est constitutio quia in nullo in
statu est uox utriusque partis. quia dicit unus uel alius non uel. et sic
unde quod in nulla parte sit constitutio. Et si uox utriusque partis .
est constitutio tunc intelligitur causa est diuise constitutionis posito pro ei
quod aliqua causa tractetur grece quod in ea eodem modo tractetur latine .
Ecce aliqua uox est greca aliqua uox est latina . et sic que erit constitutio
hic, que ibi quod non erit. Dicit etiam quod quelibet pars a uic
toriano scilicet quod uox que est utriusque partis est constitutio defendens
est ad significatum uocis, sic cum complexio duarum propositionum
contradictorium est una conclusio ita, complexio illarum uocum utrius
partis est constitutio. Alii uolentes dicere cum gratiano dicunt
quod constitutio est caput causae .i. constitutio est primum dubium in causa.
Unde dicit quod quando constitutio litis terminatur fuit finita
iudicatio . Est autem iudicatio prima pars ipsissima dubito
in causa. Sicut enim quis ab aliquo esset interfectus in matrem
suam, et ipse respondeat non interfeci . Ecce hic emergit
primum dubium auditoribus, et tale dubium dicitur constitutio
quod ad utrumque infert causam illam negotiis et proibens utriusque
pluribus partis sua cum usus est confirmatione . et confirmatione
parte opposita usus est confutatione . Ecce tunc emergit prima
capitalissima dubio ipsis auditoribus, et tale dubio dicitur indicatio
et ita illud dubium quod fuit constitutio modo est iudicio. Aliqui
hanc sententiam sustinentes dicunt quod alie constitutiones describitas
dicunt erant per causam hoc est que tulit dicit quod constitutio est prima
causarum conflictio. Dicit est per causam quia talis conflictio que inter

accusatore et reum causa est quod fit constitutio. secundo quia aliae descriptiones quae dictae sunt a Tullio per eos dictae sunt per causam sed haec quae inducitur nunc dicitur tantum per effectum. s. quia vox utriusque partis est constitutio. i. intellectus rationis utriusque partis quod fit constitutio. Hoc quod Grillius dicit quod constitutio est naturalis quaestio sic intelligendum est. naturales quaestiones sunt secundum ordinem primitivum ut qualis sit quid sit [illegible] naturales quaestiones quae quaerunt ipsi primum discordiae de natura eveniunt et tales quaestiones s. quaerere de re quid sit utile honestum et iustum. [illegible] a naturalibus quaestionibus descendunt discretae quaestiones i. theses et hypotheses. Illi quoque sic exponunt constitutio est naturalis quaestio. i. est quaestio discretiva nascens ex naturalibus quaestionibus. i. talis quae est causa quod constitutio fit. tunc enim quaeritur quare ita ab Horeste interfecisti matrem tuam. Ecce talis quaestio est causa quod iste respondeat et ita causa quod fit constitutio. Hoc quod Boetius dicit sic intelligendum est. Constitutio est species causae. i. est forma causae constitutio enim informat causam quoddam accidente si enim quaeritur ab Oreste interfecisti matrem tuam. ita poterit respondere quod erit coniecturalis causa. poterit ita respondere quod erit legitima. Si enim respondeat non interfeci. ecce iam est coniecturalis. si respondeat interfeci quia iuste vel per leges iam erit legitima vel iuridicialis. Ulpianus autem descriptionem dicit esse datam per causam. s. quod constitutio est principium litis contestatio. i. contestatio talis est causa quod constitutio fit. i. talis constitutio ut ita dicam quando s. accusator et reus sibi sibi invicem opponunt et alter respondebat. Ecce licet est quod constitutio fit. quia ut quod hoc sit probabilius dicendum. s. quod constitutio fit per dubium [illegible] ... quod haec tractet quaedam causa coram iudice de qua ipse non dubitet ... remosciat quos alterutros quae ex hac parte proponet et quae ex illa eum proponet. Et stat quod sententia sit datura. Et ex qua parte. Ecce in hac causa nihil est dubium. non est hic constitutio. Dicit quod alius et Tullius quod constitutio est prima causarum conflictio ex depulsione intentionis profecta. Est enim prima conflictio et secunda. prima conflictio est quando uterque pars primo coram iudice. alter dicat tu fecisti hoc. reus dicit non feci hoc. talis conflictio breviter sine rationibus facta dicitur constitutio. secunda conflictio est quando uterque ponit rationes et argumenta ad confirmandam partem suam et ad infirmandam partem oppositam. dicit ergo quod constitutio est prima causarum conflictio. ad remotionem secundae conflictionis. ex hac enim quod unus dicit tu fecisti hoc. et reus respondit non feci. nascitur quaedam qualitas causae quae dicitur constitutio et hunc opinionem videtur aliae auctoritates sese confirmare. enim satis sese confirmant auctoritas victorini dicentis quod vox utriusque partis est constitutio. Hic enim dicitur quod videtur quod vox prima sit constitutio. sed quia ex eo quod alter dicit tu fecisti et reus negat vel econtra. ex hoc est principium constitutionis. hoc quod Grillius dicit quod constitutio est naturalis quaestio. intelligendum modo praedicto. et erit potius cum hac opinione quod quae sunt auctoritates ulpiani. manifeste confirmat sese huic opinioni. s. constitutio est principium contestationis. Ubi enim statim post eam vult Ulpianus quod sit haec contestatio. d. lite contestata et est principium iudicii intellexit alter dicit hoc fecisti et reus dicit non feci. ecce ex tali causa nascitur quaedam causae qualitas quae dicitur constitutio. Si Boetius sic intelligendum constitutio est species causae. i. est forma causae constitutionis coniecturalis dicitur quae est qualitas causae informare coniecturalis. ut quando quaeritur interfecisti matrem tuam et alter respondit non feci. Ecce statim informatur causa coniecturalis quia ex tali conflictione nascitur qualitas causae quae dicitur coniecturalis constitutio et eodem modo intelligendum de ceteris speciebus constitutionis. Nota quod Grillius non approbat descriptionem constitutionis cum dicit quod constitutio est naturalis quaestio et insufficientem. intellecta tamen ista descriptione modo praedicto non erit contra nostram opinionem. Nota quod quae aliae tres descriptiones quae dicuntur esse datae a Tullio. s. una in principio de [illegible] secunda ex opinione Hermagorae et tertia in topicis sunt quae confirmant se illis duabus quae erant datae secundum opinionem Hermagorae et non secundum opinionem Tullii et non adversatur de eis nostrae opinioni confirmat se haec descriptio quam Tullius dat

in hoc loco ab magistris approbatur locuta dicta. legitur ergo sic ista. Constitutio est prima deprecatio etc. ponitur hic prima ratio. sicut alibi scriptum per comparationem descriptionem etc. vel sic intelligitur constitutio est prima depulsio defensoris. i. prima repulsio est [illegible] quae est prima repulsio et est sua ut superius dictum est. s. quod ad hoc ut constitutio fit non sufficit ut tantum fit repulsio nisi fit ratio accusatoris et hoc addit. iuncta cum insimulatione accusationis. i. cum accusatione accusatoris. insimulatio enim accusatio dicitur et insimulo accuso hoc similiter insimulatorum autem in eadem significatione. o temeraria dicat enim falso insimulasse uxorem. ecce qualiter ista comparatio concordat huic descriptioni. constitutio est prima causarum conflictio et cetera m. intelligendum sic secundum illa. Constitutiones s. ordine promotato per dicit auctor. postquam ordine tradidit regulas et cetera ... de diversis constitutionibus facienda et descripsit notificavit constitutionem statum ponit divisiones constitutionis [illegible] a latinis notae quod constitutio est divisa in tres species. s. coniecturalem iuridicialem et legitimam. Ita in sua praedicta expositione. Coniecturalis est primo ordine enumeratur ... [illegible] per constitutionem coniecturalem primo et secundo legitimam tertio iuridicialem et una quaeque species in ipso themate excutit suo difficile est principium coniecturalem. Coniecturalis constitutio est cum de facto est controversia. Haec descriptio est superior. potest enim esse controversia de qualitate facti et tractari coniecturis vel de cogitatione vel de [illegible] ut si quis stetit tenens gladium in manibus erectum super caput domini sui ex eo potuit trahi in causam. ex hoc enim videtur quod quis cogitavit inferre aliquod malum domino suo et talis controversia poterit tractari coniecturis. Secundo potest esse coniecturalis constitutio et non sic controversia de facto. dicit ergo quaedam quod factum continet per ut hic accipitur utraque parte et accusatore et defensore. dicit ergo constitutio quae ideo quod ponitur ab accusatore negatur a defensore simpliciter tunc est controversia de facto et tunc ibi constitutio coniecturalis. sive enim dicat quod tu iniuste interfecisti matrem tuam. vel dicat tu interfecisti matrem tuam iniuste. et alter simpliciter negat dicens non iniuste interfeci matrem meam. vel non interfeci matrem meam. Ecce utrumque est talis simplex negatio. Ad opposita erit controversia de facto et constitutio coniecturalis. Non aliter videtur. Verum enim dicit tu interfecisti matrem tuam alter respondit non interfeci. haec est controversia de facto et coniecturalis constitutio. hoc non est dubium. sed est unus dicit tu iniuste interfecisti matrem tuam et alter non iniuste interfeci matrem meam. ex [illegible] ... diceret constitutio vel iuridicialis ut iuridicialis. Verum vel intendit negare qualitatem facti et tunc erit constitutio iuridicialis. vel intendit negare qualitatem facti et factum et tunc est constitutio coniuncta ex iuridiciali et coniecturali. et sic autem intendit tantum qualitatem facti negare in talibus quibus erit constitutio legitima vel iuridicialis. Si tamen factum erit constitutio coniecturalis cum [illegible] ... factum. erit constitutio coniuncta sic et quod est coniuncta ex qualitate facti et facto. et sic non est obiectio contra praemissam descriptionem constitutionis coniecturalis. Aiax in silva. Exemplum ponit coniecturalis constitutionis in ipso themate eidem quod tale est. Aiax prae dolore armorum Achillis sibi negatorum furens ex mente cepit interficere oves [illegible] alia. credens Ulixem inimicum suum tegere et [illegible] in vindicta interficere. Sed deinde cum redisset ad mentem quae erat in silva mortuus [illegible] proprio gladio occubuit. at Ulixes postea ad eum accedens gladium cruentatum e vulnere eius extraxit. tunc frater eius Aiacis superveniens eum cum gladio cruentato. iniuit pro quo reum statuit eum de morte fratris sui et accusavit dicens quod iste interfecisset Aiacem. tales admixit coniecturas. quod invenerat Ulixem extrahentem gladium cruentatum a vulnere fratris cuius semper erat inimicus. dicit ergo auctor quod constitutio coniecturalis est cum de facto est controversia et supponit exemplum quo de facto potest esse controversia. s. Aiax postquam rescivit. i. postquam ad memoriam rediit quod fecisset per insaniam. s. dum fuit insanus. Hic [illegible] auctor instruit nos in narratione. Ecce

no utriq.

n(on) utit(ur) aliq(ua) desc(r)iptione · ut g(ra)ecismo p(ri)mo · rapit · sic uellet aliq(ui)s
rationis rape(re) posse(m) ita rape(re) · paris rapuit helena(m) · et ita refe(r)
ret totam ystoria(m) troiana(m) q(ue) n(on) p(er)tinet ad p(ro)positum · instruit
q(uod) nos ita hic debito modo narratio(n)e(m) referendo b(re)uiter
illa q(ue) spectant ad p(ro)positum negotiu(m) · ulixes · aiace occiso · c(on)sti-
tit occiso · i(d est) aiace occisum · cu(m) v(ide)r(e)t manibus teucri q(ua)si ip(s)e
fue(rit) uideat inimicu(m) fr(atr)is · Qui ulixe ad fr(atr)is occisio(nem) · i(d est) aiacem
uidit ip(s)i ulixe cu(m) gladio cruento · stante teucer fr(ater) ei(us) fra(tris)
occisi · accessit ulixe · capit(ur) · i(d est) accusat eu(m) illi a(n)te que
illu(m) ut eu(m) dignu(m) capitali s(ente)n(ti)a facit q(uod) accusat eu(m) de ho-
micidio · dup(licite)r q(ua)si q(uo)s accusare posse(m) · q(ui)a dignus est dubit(a)re
capi- talem s(ente)n(tia)m · Ecce hec desc(r)iptio nat(ur)a c(on)trouersia cu(m) e(st) teucer dic(it)
tu i(n)terfecisti fr(atr)em meu(m) · ulixes respondet n(on) i(n)terfeci · ecce
ergo e(st) q(uod) descriptio e(st) c(on)trouersia · et q(ua)m talis e(st) q(ua)lis q(ua)s c(on)stitutio
talis e(st) dic(t)a c(on)iecturalis · ecce ex hoc possum(us) uidere · hic
qui c(on)stitutio n(on) e(st) c(on)iecturalis n(on) e(st) q(ua)litas · cu(m) tractate
c(on)trouersie. est

Legitima c(on)stitutio · q(uae) notificata c(on)iecturali c(on)stitutione ·
legitima(m) c(on)stitutione(m) · q(ua)m diuidit illa(m) i(n) suas p(ar)tes · deinde
quas ip(s)aru(m) diuisiones describit · de qualib(et) illaru(m) suppo(n)ens ex(empla) i(n)
q(uo) themate · Que d(icitu)r · q(uod) legitima c(on)stitutio e(st) c(um) e(st) scripto aut ex
scripto ad q(uo)d nascit(ur) · aliqu(od) hor(um) i(n) scripto sp(ec)iem ad om(n)i
scripto ad q(uo)d nascit(ur) · q(ui)a scripto e(st) relatione statu dignita-
dias exempta negotiali · q(uo)d eade(m) e(st) roborato statu digni-
ominu(m) u(e)l c(on)trouersia · i(n) scripto eo q(uod) i(n) o(mn)ib(us) illis e(st) de p(ro)ue-
p(ro)p(ri)e scriptis apud illos quor(um) ciuitates scripto iure loquit(ur)
Ex scripto e(st) ad negotiale ta(m)en sui roborantiu(m) c(on)stat statum
digni ipsius e(st) statum eo c(on)trouersia q(uod) c(on)trouersia e(st) i(n) hoc sta-
tu n(on) h(abe)t(ur) tu(m) de p(ro)p(ri)o · scriptu(m) de illo q(uo)d de q(uo) n(on) de aliis
scripti e(st) q(uo)d certe e(st) q(uo)d deberet statum de eo deq(ue) nullu(m)
habemus scriptu(m) q(uod) fieri solet apud eos q(ui) legib(us) agu(n)t · n(on)
illi q(ui) leges n(on) h(abe)nt ex moribus c(on)suetudinib(us) q(uod) p(re)cipit d(icitu)r ·
n(on) di(ui)dit p(ro)pt(er) ut diu placet · ut dica(m) q(uo)d hoc c(on)dicit i(n) scripto
referend(a) q(ua)si ad o(mn)i(a) loca · ubi actualis cadit multipli-
citas · u(e)l e(st) multiplicatus (e)t loc(us) · i(d est) ubi c(on)trouersia c(on)sistit i(n) ip(s)o
scripto u(e)l q(ui)a hec duo c(on)stat duo(rum) hec significat p(er) se
et p(ro)p(ter) ambiguitate(m) p(otes)t acci(pi) p(ro) aduocato · ut ex(emplum) g(ratia) d(icitu)r ut placet q(ua)lit(er)
nuntiatu(m) ab abbate · de qua(m) d(icitu)r aduocato abbate · nota
p(re)sentes seu · abbas hec i(n) p(ro)p(ri)o q(uod) hec lectio p(otes)t dupli(ci)t(er)
intelligi · e(st) i(d est) e(st) sensus · aduocato abbate p(ro)curator
i(n) t(ra)ctatu(m) e(st) sensus · aduocato abbate · ut uenit(ur) ille ib(i)
iudex abbatis mouem(us) · q(uo)d fac(it) nos q(uo)d c(on)tinuari abbate · dic(itu)r
ex quo n(on) uenit statu(m) uult · p(er) ex(emplum) c(on)tinuare · p(ro) aduocato ·
alius dicens hec n(on) mediante aplius · i(d est) p(ro) aduocato
abbate d(eter)minat(ur) · eu(m) p(ro) aduocato abbate · ecce q(uo)
h(abe)t e(st) c(on)trouersia cu(m) scripto · ex eo i(n) q(uo) actualis multipli-
citas c(on)sistit i(n) ip(s)o scripto · Ex scripto e(st) multiplicitas q(uae) actu-
alis n(on) c(on)sistit i(n) s(er)mone · s(ed) tra(n)smissione p(ro)fert(ur)
et tra(n)smutat · ad e(st) n(on) possit aut(em) dubitatio · s(ed) nullo modo
illi dubia n(on) op(er)et actualis multiplicitas · u(t) i(n)
testamento · v(e)l sententia laboris sortius testamentu(m) suu(m)
dixit · filius heres meus · uxori mee c(on)di(tio)
pondo uas ar(gentu)m · et quelib(et) · Ecce heres dubitat
utrum uasa argentea uelit uxori · et q(uae)ritur · ista q(ue)
rit q(uo)d uolent · mea testamentu(m) uoluit i(n)t(er) ne(c) esse du-
bitatio · i(n) multis ex scripto · i(n) quo d(e)bebat dubitari.
Et nota q(uod) hic d(icitu)r q(uod) legitima c(on)stitutio e(st) q(uo)d ad q(uo)d
uersio nascitur · et iudicialis c(on)stitutio e(st) q(uo)d c(on)trouersia
e(st) · Constitutio e(st) legitima quodam modo nascit(ur) ex constitutione
c(on)iecturali · ubi e(st) c(on)trouersia legitima d(e)bet p(ro)cedere c(on)iecturali
e(st) · c(um) uult · (e)t de eo d(icitu)r quia d(e) qualitate fact(i)
d(e) hic d(icitu)r q(uod) h(oc) · ad c(on)trouersie nascit(ur) r(e)p(er)tus dicit
de c(on)iecturali q(ui)a i(n) c(on)trouersia e(st) · et ad c(on)trouersie · c(on)trouersia
e(st) c(on)iecturalis cu(m) tractata s(un)t · i(n) ip(s)a e(st) · s(ed) c(on)trouersia legitime
c(on)stitutionis tractata n(on) d(e)b(e)t tractari · cu(m) s(ed) c(on)trouersia habita d(e)

qualitate · s(ed) tu(n)c c(on)tigit ex(empli) g(ratia) restare c(on)trouersia d(e) ip-
so · n(on) dic(itu)r q(uod) legitima c(on)stitutio ad c(on)trouersie · i(n) q(ua) c(on)trouersia e(st)
Ex diuidit · p(otes)t i(n) hoc loco dicit legitime c(on)stitutionis i(n) diuidere
illam i(n) sex p(ar)tes · i(d est) illas q(ua)s q(ui)a plus c(on)prehendat sub statu q(ue)
denti i(n) c(on)trouersia tra(n)slatiua dic(it) q(uod) sex · i(d est) legitima c(on)stitutio d(iuid)itur
i(n) sex p(ar)tes · s(ed) i(n) sex p(ar)tes · s(ed) i(n) scriptu(m) (e)t s(ente)n(tia)m · s(ed) c(on)stat
ante istar(um) sp(eci)er(um) s(ed) ordine enumeratis p(ro)fert auctor · ap(er)tit
determinat illa(m) sp(eci)em q(uae) d(icitu)r scriptu(m) (e)t s(ente)n(ti)a · Et at c(on)trouersia
s(ed) hanc sp(eci)em ex eo q(uod) scriptor uel aliud uoluisse q(uo)d scriptum h(ab)ea-
ntur · p(otes)t e(st) scriptor fieri ad statum ei ponere i(n) subq(ua)d(am)
forma uocis · ita q(uod) uox uideat(ur) figura q(uo)d ip(s)e dicit
ea dicere · ita p(otes)t e(st) c(on)trouersia de scripto illo · (e)t aliq(uo)s
q(uo)d hoc e(st) p(ro)curator uult dicere · ex scripto et s(ente)n(ti)a nascit(ur) c(on)tro-
uersia · q(uia) e(st) uoluptas scriptoris uel dictoris · i(d est) n(on) cu(m) c(on)formare
Ex c(on)p(er)fectiori ulter(ius) eligat · p(otes)t ex(emplum) · i(n) p(otes)t c(on)tro-
uersia ex scripto (e)t s(ente)n(ti)a q(ui)a talis e(st) · c(um) tempestate p(ro)pt(er)
naue(m) relinquissent p(ro)pt(er) unu(m) egrotu(m) i(n) naue q(ui) postea g(ra)ui(ter)
portu(m) applicuit · c(on)trouersia fuit int(er) illu(m) egrotu(m)
ciuilis cui(us) fuit nauis · lex e(st) q(uae) eorum illi bene c(um) l(ex)
fugientibus remanet i(n) naui q(uo)d ille nauis · et omnia q(uae) c(on)stant
i(n) naui possidebit · hec est c(on)trouersia · cum desinitoris s(ente)n(ti)a
q(ui)a scripto adherebat · alius uoluntati scriptoris · ex(empli) g(ratia)
hoc est hoc mo(do) · Eg(er) remanet naui · ut e(st) forte
egrotu(m) naui uix regit eum i(n) tempestate s(ed) ei nauis
s(ed) n(on) hac ea remansit egrotus i(n) naui s(ed) q(ui)a n(on) potuit
fugere · c(on)tigit at(que) hec c(on)trouersia ex eo q(uo)d scriptor naui
dixit et q(uo)d l(e)x intelligit et hoc q(uo)d d(icitu)r Eligere · dubi-
tatio · s(ed) q(uod) forte forsitan esse n(on) erit lex · s(ed) tu(m) uolunt(as) de hi(s)
lex illa dic(it) q(uo)d p(ro) sic eos d(e)bere q(ui)a p(er)dere p(ro)pt(er)
tempestate naui relinquunt a naue · et et(iam) q(uo)d sunt
i(n) naui debere eos · et q(uo)d i(n) naui remansunt · hec
dixi c(on)firmatu(m) dic(it) ecce q(uo)d auctor dic(it) nos d(e)b(e)re i(n) eo
modo numerare · Nota q(uod) p(otes)t obici q(uo)d e(st) officiu(m) ora-
toris i(n) e(st) officiu(m) rectoris · nam e(st) d(e) causa s(ed) ne
ad ponat coram iudicibus · ut aduersarius suus possit
trahere argum(en)ta h(ab)e(n)t s(ed) rectior · ut ne possit i(n) medium
s(ed) e(st) eni(m) de eo c(on)trouersia diffinitione uel s(ed) i(n)
accusat q(uo)d i(n) c(on)trouersia declaratio · sua q(uo)d possit
ex q(ui)b(us) et uera a(r)g(umenta) ad ex(empla) uos · (e)t figura ad hec
ex q(uo) d(icitu)r p(ro)p(ter) tempestate p(ro)pter naui relinquunt
Et scapha c(on)iecerit · scapha que naue dicitur
terrum egit · ecce hoc p(otes)t e(st) ad utilitatem · (e)t
egrotu(m) · (e)t c(on)p(er)fectior e(st) ulter(ius) scriptor · s(ed) q(uo)d egrotus
egrotu(s) solus remansit i(n) naue (e)t ea q(uo)d p(ro)p(ter) cum collecta
fuerunt · ut hoc egrotus i(n) morbu(m) egrotu(m) (e)t fugere
n(on) potuit · ecce hec e(st) ad utilitatem eu(m) accusatores n(on)
ex hoc e(st) ad t(ra)ctat(ionem) ad ex(emplum) causa egrotus n(on)
potuit fugere · i(n) naui d(e)b(e)t t(ame)n liberu(m) scripto
tuisset · n(on) remansit i(n) naui ut c(on)sideret naue
(e)t n(on) n(on) de naue possidere · cau(sa) (e)t fortuitu · (e)t
cau(sa) (e)t fortuita · i(d est) fortuito cau(sa) · nauis p(ro)p(ter)
scapha · egrotus possidet · ulle eu(m) nauis fuit
Ecce h(oc) t(ame)n e(st) c(on)trouersia ex scripto et s(ente)n(ti)a (e)t t(ra)ctata
d(e) alio p(ro)curatione legitima ex scripto (e)t s(ente)n(ti)a.

Ex c(on)t(r)ariis legib(us) · Ex hoc c(on)stitutio ex hoc · et s(ente)n(ti)a
consimili (e)t i(n) hoc loco s(ed) diligit c(on)stitutione(m) q(uae) e(st)
ex c(on)t(r)ariis legib(us) assignando notitia c(on)trouersie talis
i(n) themate ponendo · Que s(ed) d(icitu)r leges aliquid c(on)stitutione
c(on)trarias · que d(icitu)r ut s(ed) n(on) eam n(on) p(otes)t p(er) ut
d(icitu)r ob ea · Ex leges q(uo)d c(on)trarie eam i(n) obseruari
n(on) uult · dixit ut ambo c(on)mittit(ur) · ut n(on) di-
mittit aliq(ui)a alt(er)a · n(on) c(on)stitutio p(er)uenient(es) ex
c(on)t(r)ariis legib(us) p(ro)p(ter) q(ua)dam dictione q(uo)d d(icitu)r i(n) illis ad ambig(uitatem).

Ex legitima c(on)sti(tu)tione
Ex scripto
Constitutio legitima
Ex scripto (e)t s(ente)n(ti)a
Ex c(on)trariis legibus

ut sint obligat quod non sit quaedam [illegible] hoc [illegible]
contrariis legibus nascitur questio cum alia lex iubet aut permittit aliam quod [illegible] fieri hoc non [illegible] aut pena
lex ad necesse fieri [illegible] permittere id est fieri [illegible]
lex [illegible] forcior est permittente [illegible]
[illegible] contrarietas ex legibus
contrariis legibus nascitur [illegible] controversia cum alia lex iubet [illegible]
[illegible] fieri alia lex vetat [illegible] fieri aut alia lex permittit quod [illegible] fieri alia lex non permittit. Lex vetat [illegible]
[illegible] thema [illegible] qui [illegible] Lex iubet [illegible] de
[illegible] repetundis [illegible] Eorum [illegible]
[illegible] qui convictus a plebis ignobilium [illegible]
[illegible] alia lex iubet [illegible]
[illegible] petit locum inde [illegible]
tuus [illegible] ille qui [illegible] nobilitur [illegible] Sufferatus [illegible]
illa [illegible] substitutus erat loco consulis [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] contigit quod [illegible] augustus [illegible] repetundarum [illegible] repetundis [illegible] ad eligendum [illegible]
cum aliis. Sufferatus est ille [illegible] locum [illegible]
de [illegible] sed defendit per legem quod [illegible]
[illegible] lex [illegible]
[illegible] nascitur controversia ex contrariis legibus [illegible]
[illegible] lex vetat [illegible] [illegible] nota [illegible] damnatus
de pecuniis repetundis [illegible] repetendis [illegible] habet
[illegible] reddere pecuniam [illegible] debet [illegible] alie [illegible]
[illegible] repetundarum [illegible] fuit [illegible] consuetudo [illegible]
[illegible] distribuit [illegible]
romanorum colligantur [illegible] Roma [illegible] quod [illegible]
[illegible] retinendum [illegible] non possent se
defendere [illegible] Talis autem [illegible] vocabatur [illegible]
[illegible] ad repetendum [illegible] et
[illegible] erant romanis [illegible] repetundarum [illegible]
[illegible] damnabantur [illegible] damnabatur [illegible]
[illegible] nota [illegible] petit abeo [illegible] augure
[illegible] locum in [illegible]
[illegible] non deberet [illegible] talia
[illegible] molendini [illegible]
[illegible] legibus [illegible] tali themate
potest nasci questio ex contrariis legibus. Ex ambiguo
[illegible] in hoc loco [illegible] legitimo con-
[illegible] controversia est ex ambiguo. Est autem
ambiguum [illegible] duplex
[illegible] ambiguum [illegible]
ambigua [illegible] intelligi [illegible]
[illegible] hoc tamen [illegible] exceptionis
[illegible] duos [illegible] aut plures [illegible]
[illegible] plures possunt [illegible] sensus [illegible]
[illegible] nescio [illegible] paterfamilias [illegible]
thema [illegible] paterfamilias filio
heredem [illegible] in testamento ut [illegible]
[illegible] ponderis uxori [illegible] daret quae vellet. Uxor
petit optima dicens [illegible] pro [illegible] debere [illegible]
quae vellet ille dare noluit dicens [illegible]
daret quae vellet. Testamentum [illegible] heres
sollempnis [illegible] more civitatis [illegible] restamentum
[illegible] testamento [illegible] heredis
[illegible] legale [illegible]
[illegible] supra [illegible]

[illegible] de [illegible] et [illegible] legavit [illegible]
in testamento [illegible] pondo [illegible] de
vasis argenteis [illegible] pondo [illegible]
[illegible] ponderis [illegible] vellet [illegible]
[illegible] nascitur ambiguitas [illegible]
[illegible] filius volebat [illegible] uxor volebat [illegible]
est ex ambiguo [illegible] tali [illegible]
[illegible] sequitur ex ambiguo. Ex diffinicione [illegible]
[illegible] autor in hoc loco sequitur diffi-
[illegible] descriptionem [illegible] diffinitio
[illegible] diffinitiva [illegible]
[illegible] controversia de diffinitione
[illegible] diffinitio [illegible] lex [illegible]
diffinicione [illegible] legis [illegible] Ex diffinicione legis
[illegible] nascitur [illegible] diffinitiva cum in quaestione est
quo nomine [illegible] diffinitio sit assignanda [illegible] nomen
designans [illegible] controversia. Ea hec
est diffinitiva [illegible] Cum Lucius [illegible]
thema diffinitive [illegible] lex
[illegible] Saturnino consule de [illegible] annona [illegible]
[illegible] novas leges [illegible] leges [illegible]
[illegible] Cum [illegible] de annona [illegible]
[illegible] solito [illegible] lege [illegible]
[illegible] quaestor [illegible] hoc
[illegible] fieri non posse [illegible] quaestor
ad senatum dicens [illegible] lucium ad [illegible]
legem [illegible] Venit autem [illegible] antecedentes [illegible]
[illegible] ne legem illam promulgaret. Lucius autem non
ideo dimisit sed fecit [illegible] in medio
foro [illegible] ad alios stans [illegible] legem illam promul-
garet. Venit [illegible] quaestor [illegible] alios [illegible] fecit [illegible]
[illegible] lex [illegible]
dimisit [illegible] fregit [illegible] quaestor [illegible] maie-
statis [illegible] minuisse maiestatem [illegible]
respondet [illegible] non minuisse maiestatem [illegible]
[illegible] controversia [illegible]
diffinitio [illegible] minuere maiestatem [illegible] hic
[illegible] diffinitiva [illegible] diffinicione illius [illegible]
[illegible] quaestor [illegible] minuit maiestatem
[illegible] Cum Lucius [illegible]
[illegible] latus esset lege frumentaria [illegible] leges
[illegible] de [illegible] de semissibus [illegible] hoc
[illegible] de mediatatibus modiorum [illegible] dextans
[illegible] modiorum [illegible] semis [illegible]
[illegible] ex semis [illegible] eadem
[illegible] cum altero [illegible]
[illegible] eadem [illegible] altero
[illegible] in hoc [illegible]
[illegible] in hoc loco
[illegible] annona [illegible] Scipio [illegible] pro [illegible] tempus [illegible]
[illegible] tempus [illegible]
[illegible] non diu [illegible] fortunis [illegible]
[illegible] fecit ex [illegible]
annona [illegible]
[illegible] Senatus [illegible] non posse
[illegible] Senatus decrevit cum [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] mulier [illegible]

q[ui] donatus deduxisset et cu[m] fratre [con]deret cu[m] inder[et]
frat[re] q[ui] d[icitu]r senatus deduxisset cu[m] fra[tr]e g[ra]tia re[i] p[ublice] p[ro]
tr[ibunus] erat aut[em] inscidat lex illa. Petitiu[m] ferre cepit
legem p[ro]uincie collegis. hoc est collegis sup[er]ioribus interced[er]e
hoc intercedere ne fiat. i. ne lege[m] ferret ille hoc e[st]
sulticius [illegible]. no[n] [illegible] hoc p[ro] [illegible]
e adu[er]sitate [illegible] d[icitu]r e[st] post [illegible]
tulit [illegible]. a[liqua]lex [illegible] erat [illegible]. Repo
[illegible] hoc e posse [illegible] hoc e [illegible] frat[re] d[icitu]r re[i] p[ublice] q[ui]a
[con]sul[ibus] senatus intercedentib[us] collegis. [illegible] collegis
sup[er]ioribus intercederet ea ne fieret [illegible] ferret q[ui]b[us]
[illegible] ferret [illegible]. i. [illegible] potest distribui. i. [illegible]
dicunt [illegible] ascenderet pulpitu[m] ad p[ro]mulgandu[m]
legem [illegible]. i. simul cu[m] lege [illegible] a ex
lege [illegible]. lex illa. [illegible]. i. [illegible] ferret [illegible] hoc [illegible]
[illegible] hoc [illegible] pot
[illegible]
status accusato[rum] lege [illegible]. i. ex tali [illegible]
nasci [con]stitutio [illegible] nobilium est ip[s]i[us] dif. i. q[uo]
uocabulo nos [illegible] appellanda d[i]ffinitio ondet. [illegible]
nomina. no[n] q[uia] minime manifestu[m] sit uocabulum
[illegible] q[uo] loco uocabuli [illegible].

Ex translatione [illegible] auctor in hoc loco de translatam [con]stitutio[n]e
in hac [illegible] describit translatam [con]stitutionem [illegible]
[illegible] quot sunt [illegible] translatiue [con]stitutionis
[illegible] translatiue [con]stitutionis [illegible]
latinos [illegible] thema [illegible] translatiue [con]stitutio [illegible]
nasci. [illegible] translationis [illegible] phemptoria [illegible]
[illegible] phemptoria [illegible]
[illegible]
[illegible] hoc nota [illegible] me [illegible]
[illegible] hoc probare [illegible]
[illegible] translatio [illegible] phemptoria. Translatio
[illegible] differt [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] translationis dilatione [illegible]
[illegible] declinatio temp[or]is. declinatio loci. declinatio
iudicis. declinatio accusatoris. [illegible] declinatio
[illegible] legis. Declinatio temp[or]is ut si reus
dicat accusatori [illegible] respondere [illegible]
pasce [illegible] translatio differt [illegible] no[n] [illegible]. Declinatio
[illegible] ut si dicat [illegible]
[illegible] aliud. Declinatio iudicis ut si dicat [illegible]
[illegible] sacros [illegible] no[n] debeo [illegible]
[illegible] coram [illegible] iudice [illegible] ut [illegible] plato
[illegible] declinatio accusatoris ut [illegible] dicat [illegible]
[illegible] no[n] debes accusare me [illegible] potes me [illegible]
[illegible] no[n] es par [illegible] ego [illegible]. Declinatio
[illegible] ut [illegible] sup[er] sacrilegio et
dicat accusatori [illegible] no[n] potes [illegible] me sup[er] sacrile
gio [illegible] sup[er] furto [illegible] declinatio [illegible] ut
[illegible] dicat accusatori [illegible] no[n] potes me [illegible]
sup[er] quadruplo [illegible] sup[er] duplo [illegible]
[illegible] sup[er] sacrilegio [illegible] duplu[m]
[illegible] duplu[m]. Declinatio legis ut si
reus dicat no[n] debeo hoc delictu[m] [illegible] legem
[illegible] hoc [illegible]
translatione [illegible] nascit[ur] i. [con]stitutio translatiua nascit[ur]
[illegible] differt [illegible] hoc [illegible]
[illegible] accusatore[m] [illegible]
hoc [illegible] declinatione[m] accusatoris aut iudicis [illegible]
[illegible] declinatione[m] iudicis. [illegible]
sufficient [illegible] translationis [illegible]
[illegible] hoc [illegible]

[illegible] hoc [illegible] differentia [illegible]
[illegible] accusatorem [illegible]
[illegible] declinatione[m] accusatoris [illegible]
p[ro] hoc [illegible] iudices [illegible] [con]prehendit [illegible]
[illegible] iudicis i. legis. Pars p[ar]te [con]stitutionis notat i[n]
hoc loco illam diuersitatem [illegible] translatam [con]stitutione[m]
que e[st] int[er] grecos a latinos [illegible] hoc loco [con]stat illa
diuersitas [illegible] apud grecos translatiue [con]stitutiones
apud iudices quoru[m] [illegible] assignato iudicio. Apud
latinos [illegible] fiebant translatiue [con]stitutiones
[illegible] pretore. [illegible] hoc [illegible] accusator [illegible] pretore
[illegible] accusator [illegible] fortasse [illegible] ut translatione
[illegible] accusatore [illegible] pretore [illegible]
no[n] posset [illegible] accusatore[m] accusatoris [illegible]
[illegible] eandem [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
fuit [illegible] accusator [illegible] misit eos an[te] iudices
[illegible] cadebat [illegible] iudicib[us] [illegible]
erat [illegible] cadebat [illegible] a hoc [illegible] dicat [illegible]
p[ar]te [con]stitutionis. i. [illegible] [con]stitutionis. S. translatiua [con]stitutione
grecorum [illegible] in iudicijs. i. an[te] iudices [illegible] assignato
e iudicio[rum]. nos no[n] utimur translatiua [con]stitutione [illegible]
[illegible] pretores [illegible] no[n] [illegible]
legib[us] [illegible] ualebat
lege[m] [illegible] licebat [illegible] addere lege[m] a demere a p[ro]p[ri]e
nouas [con]stituere leges [illegible]
[illegible] utimur translatione an[te] iudices [illegible] [con]stitutiones
a translatiua [con]stitutione. [illegible] ciuilis [illegible] legum
[illegible] nos. apud pretore[m] [illegible] ex legib[us] omnes
translationum [illegible] iudices [illegible]
translatiua [con]stitutio apud nos [illegible] pretore [illegible]
coram iudicib[us] [illegible] hoc no[n] fieri [illegible]
[illegible] translatiua
[con]stitutione [illegible] nos utimur translatiua [con]stitutione
[illegible] iudicijs. i. coram iudicib[us]. [illegible]
peculatus. thema e[st] translatiue [con]stitutionis [illegible]
[illegible] alii [illegible] de peculatu et
[illegible] peculatu [illegible]
furtu[m] [illegible] furtu[m] a peculatu[m] [illegible]
[illegible] de peculatu [illegible]
de furto. Nota [illegible] peculatus [illegible]
illa [illegible] fit de [illegible] subtractio rei
sacre de loco [illegible] peculatus [illegible] ut [illegible]
[illegible] subtrahit[ur] ab ecclesia. Nota aut[em]
[illegible] furtu[m]. furtu[m]
[illegible] latrocinium [illegible] furtu[m]
[illegible] nocte. latrocinium [illegible] no[n] sacro [illegible]
no[n] [illegible] sacru[m] [illegible] no[n] sacro [illegible]
erat [illegible] tale [illegible]
dici furtu[m] aut peculatus. [illegible]
[illegible] sacrilegio [illegible] no[n] debeo
agi [illegible] de sacrilegio [illegible] de peculatu [illegible]
furto [illegible] translatiua [con]stitutio [illegible] declinatione[m]
[illegible] hoc e[st] [illegible]
dicat [illegible]
[illegible] no[n] [illegible]
de loco p[ri]uato i. de loco no[n] sacro [illegible]
[illegible] de peculatu [illegible]
[illegible] furtu[m] [illegible]
peculatus [illegible] diffiniat furtu[m]
[illegible] no[n] [illegible]
[illegible] furti [illegible] hoc sit [illegible]
[illegible] translatiua. [illegible] constitutio. [illegible]

tum i. hoc loco quod translata constitutio raro tractetur an iudices
d. h(oc) pacto. i. hec particula legitime constitutionis que est i. paucius magis
negotiis usitatur s. translata constitutio. huius de causis inruerit in
iudicium i. raro tractetur an iudices. quod hoc est quia exceptiones pretorie
i. exceptiones pertinentes ad pretorem s. ratio tempore vel alio
loco vel apud alios iudices vel ab aliis adversariis consti-
tuenda debeat. sunt in priuata actione. i. in actione facta
priuati que s. est pretor an pretore. sed publice se-
dente agere. vocat quod priuata ad differentiam communis actionis. que
ab universa tractatur civitate an iudices. ¶ est autem
pretoria exceptio ut habetur cassiano dampnationis aliquis
aut actoris aliquorum nun iohentis per prudentia preto-
ris rationabilis excepto. ¶ cum ergo pretor sedeat in pretorio ut coram
eo principaliter tractetur aliqua res ipse excludit actionem
quod nullo nulla admittit sed iudicet. cum ideo una vox
iudicis est in io ipse coram eo tractatur cum ille est translata
constitutio. et ideo raro venit translata constitutio an iudices et
an tendit. i. tum tendit sua narrationem annectit quod
non est. quidem quod non egerit vel diffinitum est sine actore
sententiam ut vel diffinite fuit aliud loco quo ne egere de-
beat ago vel non egerit ut diffinitum est an contempt pretoris
est diffinitionem quod non translata i. dico quod translata constitutio fit
in rebus magnis in rebus privatis et rebus privatis pretor
excepit ea que sunt excipienda in privata actione. et i.
quod ad hoc raro venit translata constitutio an iudices et hoc
est in publicis. quibus s. de rebus magnis et venientes
venire ad publicam cavetur legibus. i. cavite agere secundum leges
ante pretorem ut iudicium fiat datum. ipse actionis
utrum est liceat accusare nec ne. et hoc dicit sic commode
est i. est utile quod ipse reo est. s. in exceptione et ideo raro
veniunt translative constitutiones an iudices ¶ Ex ratio-
cinatione. tractat autor in hoc loco ratiocinativam constitu-
tionem. que dicitur est quod negotialis et dicitur negotialis quia ne-
gantis omnium ut ponitur est exemplum s. quod nos non habemus
certas leges scriptas secundum quas talis causa debeat termin-
nari consuetudine sustinere. ut tamen que sunt leges scrip-
tas tractatur tamen cum negotiale tractatur ulterius
cum hoc autem modo agit autor de ratiocinativa constitutione
quod quoniam descriptionem narrate constitutionis ... proponit ...
leges ... quod in themate de quo themate ... ulterius legibus
contrariis constat constituta translata constitutio ... quod
ex ratiocinativa que tunc constat i. ratiocinativa constitutio constabit
et non quidem ratiocinativa ... narrata ... ratiocinativa
agere per similitudinem ... res ... est ... iudica
venit in iudicium sine ... legem ... secundum quod lege debet
talis causa terminari ... invenit ... assumit
quandam similitudinem ab aliis legibus. quod ... dicit
... tractatur ... secundum ... scriptas
et ita negotialis ... est ... similitudinem
leges ut in medio non est lex statuta ... in medio
... furioso ... agere lege
de furioso ... ¶ ... ponit ... autor
thema huius constitutionis ... ponit leges ex quibus
in themate debet nasci ... constitutio ratio-
cinativa et de confirmatione ... lex non erat plures
ponit leges. ... in huiusmodi controversiis unum ex
pluribus ... confirmatio s. furiosus est
stat ... prima lex. Et nota quod furiosus
est ille qui neque patre neque matre potestas eius
i. in furioso ... est agnatorum suorum et ge-
tilium. ... hoc in ... ponitur.

subaudit. et ita agnati ad ... ordinatores sive ... sive toti
sive toti pro parte ... ut ... s. alia res. et hic
agnatorum et gentilium i. agnatorum gentilium quod agnatorum ¶ Gentiles
dicuntur qui de eadem gente geniti sunt. agnati sunt cognati vel
agnati dicuntur usque ad septimum gradum. de ceteris non dicuntur gentiles
¶ Qui parentem. alia lexe et est lex pompeiana data de parricidis
quod eius parricidii fiet corio sutus obvolutus et obligatus
i. inclusio parricidali cum simia et serpente et gallo deiectus
in profluentem. hec erat lex de parricida. nulla autem lex erat
data de minadio ... alio tempore ... sustinendus
esset de matricidio ... de matricidio ... possit
quia ... similitudinem ... matricidium et parricidium
¶ Et lex erat. ecce tertia lex quod hic ponit que talis est quod
... paterfamilias legaverit et testamentum fecerit de rebus
suis ante obitum quod debent stare post obitum et hoc est quod dicit
paterfamilias. potest dicere quilibet homo dominus alicuius familie pater
familias. uti legaverit. i. in testamento posuerit et de ubi legale
de suis. ut de persona in qua fit. s. qualiter non fiat de rebus
suis quod eius tenore testamenti sui. ¶ Et lex. ecce
ponit alia lege que talis est quod si paterfamilias ... moritur
intestatus familia eius et pecunia. esto. hoc est. agnato-
rum et gentilium. hec particula agnatorum s. et gentilium ...
... ¶ Malleolus. ratiocinative constitutionis thema
ponit ... malleolus dampnatus esset de matricidio
et ... ¶ Quos defensores ... vocantes
testibus presentibus testamentum fecit heredes hiis ... heredes
ad ... malleoli ... oppugnaverunt
... hereditatem lege agnationis. ¶ cum ergo super
hac re nulla certa lex haberetur. nec constet ut dampnatus
pro matricidio liceret facere testamentum ... ¶ tamen quia
leges que una parte videntur confirmare ... alia ... vel
ille quod promisse sunt. nascitur hec ratiocinativa constitutio. et ra-
tiocinatio est quod ... tenendum ... malleolus
iudicatus est. hoc est convictus est. ... matrem ... dam-
pnato. s. malleolo statim obvolutum est. ... folliculo
lupino. i. pelle lupina et hoc secundum legem pompeianam. et
in ... soleas ligneas appellat
... appellat ... posita in ... pedes
... defensorem sui s. quibus defendebant eum in causa
tabulas defert in carcerem ad malleolum. testamentum ... i.
malleolo ... testes ... i. secundum
consuetudinem ... affuerunt testes. de illo i. de mal-
leolo ... s. ... matricidium perpetratum huius
heredes erant. testamento i. secundum tenore testamenti sui. s. de-
fensores sui. hereditatem adeunt. ecce quo ... et
... narrat ... ut ita nos ... vel
modo nos in narratione ... minor erat
malleolo ... i. malleoli ... Ecce
quod autor ... ponit ... ad
utilitatem ... ad utilitatem rei. hoc quidem
de fratre. malleoli. quod ... est in ... eum. ...
equo oppugnaverat eum ut perduceret eum ad mortem ...
... ¶ ... hoc est ... formata
secundum hoc thema. nulla lex ... refert. s. ad ...
alteram ... legis afferunt ex quibus ratiocinatio
nascitur. i. ex quibus potuit nasci ratiocinativa constitutio. ...
... duas leges ... una ... alia
... s. illa de furioso ... testamentum fecerit ita
quod ... leges afferunt ex quibus nascitur ratiocinatio. s. ratio-
cinativa constitutio ... malleolus ... potuit
... non ... testamentum facere constitutio
... tali themate ... potuit ratiocinativa constitutio
nasci ¶ Huiusmodi ... est ... ex quibus

furiosus est ille qui neque patri neque matri ...

Agnati
Gentiles
Agnati
Agnati
Agnati

hac sufficiente constitutione legitima constitutio. Volens igitur auctor ad alias
transire, ponit quandam utilem transitionem breviter sic [?].

Iuridicialis constitutio est etc. Agit auctor in hoc loco de iuridiciali
constitutione et hoc modo: primo describit iuridicialem constitutionem, secundo dividit
eam in duas species, scilicet in assumptivam et absolutam. Iuridicialis dicitur
absoluta in qua ponitur thema in quo nascitur absoluta constitutio. Iuridicialis autem
constitutio est principalis, que apud latinos, apud vero grecos
est ... species constitutionis ut ... est. Quare est apud
eos sub generali constitutione. Unde generalis constitutio secundum Boetium
quasi dicitur species sive genus. Haec iuridicialis dicitur constitutio
qualis, quasi qualitativa, ... que de qualitate facti. Iuridicialis
... iuridicialis constitutio est ubi est quod de ... alicui ad
... hoc sit melius illo vel non; hoc sit fieri
... de qualitate ... vel non; hoc sit ...

Iuridicialis autem ... describit iuridicialem constitutionem:
iuridicialis constitutio est ubi est quod de natura equi vel iniqui ratione
premii et pene. Hic sumitur duas species esse iuridicialis
constitutionis: una que est de natura equi vel iniqui, alia que est de ratione
premii et pene ... dat
intelligere ... Et ibi non ... premii et pene
sic constitutio ... hoc ... Unde auctor hic
emendatius loquitur ... non ponens hic rationem premii
et pene ... constitutionis. Alii dicunt quod comprehendit rationem
premii et pene sub ratione criminis ... ratione criminis ...
premii ... criminis ... ratione pene ... premii
... criminis comprehendit rationem premii et pene. Alii
... sub ratione criminis comprehendit rationem premii et pene. Alii
dicunt quod ratio criminis non est ... species constitutionis ymo ... species
constitutionis ... legitima constitutione ... in iuridiciali. Unde le-
gitima constitutio est ratione premii et pene, et hoc potest haberi per
... sanguis eius maneat suspectum. Tisbe autem occidit
... suum ... tyrannus ... tyranno illo ve-
nenit et voluerit interficere filium ipsius tyranni, et Tisbes ...
... tyranno ... et ...
Tisbe petebat filium suum ... sed lege ista
... interfecerit tyrannum premium accipiet ...
sic potuit nasci constitutio legitima ... legibus et hoc ...
premii et pene ... sicut ratione premii et pene ...

Species ... iuridicialis constitutionis ... sunt ...
... hoc est ... in illis ...
... Ex constitutionibus ... describit iuridicialem
distinguit ... sunt due, scilicet absoluta et assumptiva ...
... constitutio iuridicialis ... simplex ... due sunt
species quarum una absoluta, altera assumptiva nominatur. Absoluta
est ... absoluta iuridicialis est ... per ... factum est, i. re-
gesta. Dicat recte esse factum, id est hoc est ... ita fortis
assumptiva i. non assumat ad probandum causam factum ... absoluta
iuridicialis est ... reus ad probandum causam facti ...
... non ... ad extrinseca ut ... hoc
... sicut ... dicat ... interfecisti matrem tuam ...
... iuste ... hic non assumit ad extrinseca ad
probandum causam facti ... iuste ...
... patrem meum ... hic assumit quandam extrinsecam
ad probandum causam facti ... assumptiva iuridicialis
... absoluta. Exemplum: thema fuit huius constitutionis ...
... poeta ... nominatim ...
sicut intererit ... nomine appella-
retur ... absolute defendebat dicens quod iure licebat
ei nominari poeta ... in scriptis ...
... tractatibus suis ... scribebat ... poete ...
... libri ... et hoc est quod dicit mimus, quidam
i. ... qui ... i. nominat actum poeta
nominatim i. proprio nomine in scena ... ut in ...
i. in loco ... actum ... i. accusatus
... hoc ... defendit
a nullo alio defendit ... mimus ... dixit licere
illum ... nominari ... cuius scripta dantur agenda. Et

... quod hec non sit constitutio absoluta assumit ... quandam extrinsecam
ad probandum causam facti ... nominare ... dandi
agenda. Hoc est quod addit ... scripta dantur agenda ... assumptivam
extrinsecus et non ... de ipso facto. Et hoc ... dicit ...
... constituit ... hoc debeat ... absoluta ...
assumptiva ... ad ... ista ... scripta
... ut ... intelligatur ... nominare ... scripta
... hoc ... constitutio assumptiva ... absoluta ... assumunt ...
quandam extrinsecam ad probandum causam facti. Dicat non adiunc-
... ut ... hoc ... sit
... quodammodo ... intelligi ... hoc modo ...
... hoc ... dicere illa particula ex suspicta ... constitutio
... Alii dicunt quod ... constitutio absoluta ubi non est aliqua adiectio
... vel temporis vel loci ... adiectio ut si
reus dicat ... licuit me nominare te quotiens
talis ... vel talis ... qualitate temporis ut si dicat ... licuit
me nominare te in tali tempore ut ... non in alio ... sed ...
loci fit adiectio ut si dicat: licuit me nominare te in loco tali
... non in alio.

... assumptiva ...

Assumptiva pars ... dictat autem in hoc loco ...
iuridicialem assumptivam constitutionem. Est autem iuridicialis assumptiva
... factum ... non defendit ... adiunctione ...
... sicut ... de Horeste qui non
sufficit ei dicere ... interfeci quod matrem meam quia ipsa interfecit
patrem meum, et sic defendit causam facti et hoc est quod dicit assumpta
... illa ... species ... constitutionis. Dicit assumptiva ...
... defensio ... i. non habet iustam causam ...
... fieri ... probat causam facti ... iustam
assumpta ... adiectione ... suscipiatur ...
detrahatur.

Assumptive partes sunt ... dividit autem in hoc
loco assumptivam constitutionem in quattuor species ... ordine enumerationis
... illas species: concessio, criminis remotio, criminis
... relatio criminis, hic ... vocat
... criminis ... comparatio criminis.

... concessio ...

Concessio. Sed
ordine enumerationis ... species assumptive constitutionis ... agens de con-
cessione, et hoc modo: primo describit eam, secundo dividit eam in duas
species, scilicet in purgationem et deprecationem.

... purgatio ...

Est autem purgatio cum
quis concedit se fecisse factum super quo accusatur, sed non sponte sua
... purgat ... in facto suo peccatum fuisse fatetur.

... deprecatio ...

Deprecatio est cum ... se fecisse sponte et consulte ... vel
concedit ... petit ut ... veniam ...
... non ... veniam ...
Et ... deprecatio
sive ... concessio ... constitutio ... non ... conflicto
ex quo reus concedit ... super quo accusatur ... ab accusatore ...
quo non est conflicto ... constitutio ... constitutionis. Solo-
... discrepantia ... constituit ... in ... circumstantiis
... tendere ad unum finem ... contrarios
... ad ... finem ... discrepantia ...
... adheret ... unde ...
tendit ad ... accusatio ad deprecationem ...
... deprecatio et ... satis sunt ...
conflictio ... accusatio ... deprecatio ... conflictio ...
... ad quos tendit accusatio ... deprecatio. Describit
... concessio ... postulat ... ignosci ...
... factum super quo accusatur et hoc concessio ... i. pur-
gatione et deprecatione. ... purgationis satis nota
... ex superioribus. Apparet autem descriptio ... ponit auctor.
Purgatio est cum reus negat se ... consulto i. dicit se non fe-
cisse consulto i. sponte sua et ita voluntate excusat factum
... et sic a facto peccatum excludit.

Ea dividitur.
Subdividit purgationem in tria ... deprecationem
... scilicet imprudentiam, fortunam, necessitatem. Fortuna hoc notat
... appellamus casum.

... fortuna ... necessitas ...

Est autem fortuna ...
... ne fiat quod fieri oportet. Necessitas est
... quod fieri non ... ut ne fiat
quod fieri oportet. Imprudentia autem ... ignorantia qua
... ad factum quod fieri oportet. ... non ... nulla ...

... imprudentia ...

est constitutio, s. nec imprudentia, nec fortuna, nec necessitas. Sed per aliquam constitutionem supponitur, scientia e constitutio et ita debet aliter intelligi.
¶ Nos autem hic agit de speciebus purgationis per
quorum trium thematis et per illa quorum que
est fortuna. ¶ Fortuna contigit ut
Scipio posset exercitum romanorum
inimicorum inundatione ibi sub nive quadam duxerat ut ibi
oppugnarent tempestate illa accidit tamen super eos se ob nives
in qua accidebat capio. Postea a plebis per fortuna se purgat. Dic
de hoc fortuitu contigisse et hoc est quod dicit fortuna i. purgatio per
fortunam ut per fortunam potest quis se purgare ut se purgavit
Scipio ad tribunos plebis et accusatus erat de exercitu amisso. ¶ Imprudentia thema ponit purgationis scilicet imprudentia. ¶ Nota quod lex
erat quod si dominus suum testamento manumitteret illa manumissio in tabulis testamenti notaret et non ante septimum
diem aperirentur tabule. Contingit quod servus ita manumissus
domini sui occidit fratrem illius domini illius servi non tamen servi set
manumissum et ita antea romanum servum in vindictam fratris
interfecerant ante septimum diem accusatus est ille quare romanum
interfecerat. Ille excusat se per imprudentiam nesciebat illum esse
manumissum et hoc est quod dicit imprudentia i. per imprudentiam
potest quis se purgare. Sic se purgavit ille qui supplicium sumpsit de
servo domini occiderat est i. de domino illo fratre etc. scilicet qui servum occiderat. Occidit ipse illum s. ante quam tabulas testamenti aperuit
cum tamen s. servus prius manumissus esset in testamento domini sui. ¶ Necessitudine thema ponit purgationis scilicet necessitudine.
Nota autem quod statutum fuit in sacrificiis faciendis quod omnia
bonum et aliorum pondum [illegible] vanderent et ex dominis in decol
lectis emerent animalia ad sacrificandum. Contigit igitur quod ille qui
huic officio debuit preesse s. vendere omnia et emere animalia ad sacrificandum non potuit die statuto venire quia aque
eum interclusissent. Accusatus de eo quod non venit excusat
se per necessitudinem dicens quod non potuit venire per inundationes riviorum que interclusissent aquis et hoc est quod dicit
venit ad diem constitutus i. ad diem in quo cum animalibus ad sacrificandum convenire i. consistere debuisset. Id est quia aque eum
interclusissent. ¶ Deprecatione describit autem in hoc loco alteram
personam concessionis s. deprecationem concessione duas autem alteras s. obliqua deprecatione et directa non ponit auctor
in hac. Dic ergo deprecatio i. deprecativa concessio est cum quis confitetur se peccasse et consulto se fecisse i. sponte et
voluntate fecisse et tamen postulat ille qui commisit peccatum
ut sibi ignoscatur a auditoribus coram quibus tractatur causa.
Que genere causa libris habet ut sibi ignoscatur s. ipse ponit
dicit quod quod nullo cernit deponentur passus deservire. Sic iste non ad hoc miserere ut torrenti dicta potest
amisos miseros quod causa antiquius erat dicti ipse
miserit s. hoc a ipse miserit illo abillo notabilia
descendit. Unum in actu volo altius in passiva. ¶ In
iudicio declarat auctor in hoc loco circa deprecativam concessionem quodam s. quod talis constitutio tractatur raro ante iudices cum enim quod iudices iurati sunt in verba legum leges non
recipiunt ut confitentes delicti penis paratis affligant
et non deprecator cum suum confitetur et ideo deprecatio raro
tractatur ante iudices. Immo ante imperatorem ut coram
senatu cum aliquem condere et aliquas firmare dicitur ergo
hec ut deprecativa concessio non fieri potest i. non sepius
tamen quod fieri habet fieri sepius et frequentius fit ante
senatum fere in omnibus dicit i. sepius et frequentius sit
id est venire usu scilicet consuetudine. Ut usu i. ad
utilitatem illius qui deprecatur. Iudicio i. coram iudicibus et hoc ideo tamen commemorant ne putaret aliquis
quod nunquam talis constitutio deberet tractari ante iudices
removetur illa opinione dicit quod quandoque tractatur ante
iudices et hoc dico cum loquitur pro viro honesto

et contulit multa bona rei publice et hoc est quod dicit deprecativa concessio
non debet venire ante iudices. Tamen dicit i. cum loquitur pro eo est multum
recte constituit esse facta ante quod hec dictio facta pro viro
non est in usu, et hec consuetudo tamen ... sepe.
In loco communi declarat auctor in hoc loco quod deprecatio debeat fieri ante iudices duntaxat, quem ante iudices servos
volunt uti deprecatione utentur aliqua deprecatione obliqua
et non directa debeant ... ab aliis [illegible] in deprecatione
[illegible] ut si diceret multa sunt facienda pro ... in illa
bona rei publice ut iste et sic per venit adeo et hoc
est quod dicit. Nos sumimus i. nos sumimus i. debemus
sumere ... sermonis nostri in loco communi i. in loco generali
per amplificationem s. per talem colorem ... qui ... et plus ... vel per amplificationem i. amplificando facta per que
volumus facere deprecationem ut si diceret quamquam ... disponere
... per sensum ... et vir iste multa ... contulit beneficia quod si ... et ignosci postularet quod donandum esset ... per ... beneficia. Sed tamen non dicam quod peccatum
... i. si ... hoc fecerit s. delicta super quibus accusatur super hoc
delicto. ¶ Non quod in multis causis auctor docet patronum volentem
coram iudicibus uti deprecativa concessione non est debet fateri
quod ille postulet condonationem. Immo debet ponere dicere quod non
postulet ignosci sed ipsemet postulet. Non est dum postulare condonationem quatenus sed patronus eius non debet fateri quod ille postulet et ita debet obliqua procedere ad intendendum deprecationem. ¶ Non quod
infert ex predictis ... quod ita est quod iudices sedent ut deponunt
confessos et ... in confessione apertis fateri delictum. Ergo iudicium non venit i. coram iudicibus non venit deprecativa concessio
super ... talis homo ut deprecatur. Et in senatu deprecatur
venit cum ... concedere leges vel annullare. Ait enim ipsa i.
... potest condonare ad libitum suum delicta hominis et quia
consilium potestatis est ... tractatur ... quod ... deliberata a ... constituta ... ¶ Ex translatione agit auctor quam
de translata constitutione et vocat hec translationem quod ... et
appellat ... et translatam constitutionem quam culpa ... agimur
et sumus ... culpa ... transferimus vos in alios dicimus
honestius potest esse quod deprecatio ego occidi matrem meam
sed ipsa fuit ... hoc fecerim quia ipsa occidit patrem meum
erat i. quo intendit transfundere culpam suam in alterum
et talis constitutio dicitur translata dicit ergo ex translatione
criminis tunc constat i. translata constitutio non potest esse ... in ... ne fecisse factum super quo accusamur si non dicendat
i. provocatos per actus alterius fecisse factum super quo accusamur
et si supponit ... translata constitutionis i. ut hec ... se defendit
... confert crimen in ... et actus quia ipsa fuit
causa illius criminosi actus. ¶ Ex remotione agit autor
quam de constitutione que fit scilicet remotione criminis que remoto
criminis quam factum super quo accusamur quod si amovemus
culpam a nobis. Est autem differentia inter translationem criminis
et remotionem quam in remotione tamen ... removemus culpam
facti ... quod vero alium criminat. Sed in translatione reus ... culpam
facti removet et ... ponit ... ut patuit supra
in ... de Horestes. ¶ Et nota quod in remotione ut ... in
hominem et remotio est ut ... in ... non est homo. In hoc
removet ut ... de ... loco ... tunc
... porta. ¶ Nota quod consuetudo erat antiquitus apud
romanos quod ... aliqui ... confederarentur ... illorum
... ad ... porta ... quod ... illorum ... prius ...
... fedus ... habet fedus ... ponit. Contigit quod
quod imperator et samnites cum ... se ... discordia
... fedus ... et fuit ... porta quadam ...
... loco ... contigit quod ... quod romani ...
... fedus ... ab imperatore cum samnitibus fuit
... porta ... accusatus. Super federe ...
... removet culpam ... quod ... defecit
... non est ... porta ... sed loco imperatoris ...
... Circa quod ... remotio fit in homine. Amotio
... et ... non est homo ut ... que ... desiit
est locutus.

qui debuit esse legatus in negotia romanorum et iussus fuit ut
iret uenit ipse in questorem et constituit ab eo expensis et haberet itinere
questor et nil dedit ei. ipse non iuit in legationem accusatus fuit super
hoc ipse amouit a se culpam dicens quod in pecunia que si dari non est
et hec amotio fit dicens. potest etiam dicere ideo remansi et moratus sum
quia non habui expensas. hos autem modos admouendi culpam
a nobis auctor ex magna parte distinguit. in hac quidem causa
ponens est. dicit quod ex remotione criminis causa constat. et constitutio
que fit secundum remotionem criminis et quandoque non crimen animo. sed culpe
uel non negotium secundum determinatum. si pro culpa quandoque remo
uemus. in predicto nos non esse culpandos ondimus. uero quod
crimen appellat secundum criminosum. uel o. est ad crimina hoc mal.
et. uel inter crimen et culpam distinguit iste concedit enim hoc. et
cedit esse confessum secundum criminosum. sed culpa remouet non crimen
et culpa refundenda. sed in aliud et imitatorem ut ipse est fecit
hoc dicit patebit in eo quod ipse ponet hic de publio defecto
in hominem transferimus secundum eo modo quo dictum est ut in romano
piam. Ecce hic post tamen in enumeratione partis et habet declaracio
nem diuersitatis submissionem in hominem ut in re Italia
ab homine ponit autem exemplum. abondendum quo secundum transfert
in hominem de quodam qui interfecit puplium sulpitium amicum
romanum et hoc fecerat iussu consilium romanorum. Restitutus
fuit ipse de cive profecto. ipse autem excusat se transferre
de crimen secundum in aliquos consules et hoc est quod dicit In hoc tamen secundum ut
sus. ag. pri ib. dimoui enim factorem occidisse. et ipse id
hoc est secundum suum defenderat iussu consulum. sed quando cum
quod ipse transferre culpam sua alii in consules ita quod esse crimina
ret. et ita non differt remotio criminis a translatione criminis
ideo addit quod ipse transfert secundum suum in consules. ut ea dicat
nemo. uel non tamen potuisse. ergo quod ipse occideret eum que
occidit. set non dico ondisse eum quod id fuerat sicut ergo
occidere puplium et ita docet auctor magnam quando non est remoto
criminis. ut in transferamus secundum quod non crimen illum
transfert et hoc differt a tribus criminis. Translatio constat. exem.
ponit quo fiat remoto secundum in re. de. quod in extremis la
borans seruus suum manumisit. et certe manu
missio in testamento mortuo domino illo uenit frater illius et uoluit
detrahere illum in seruitute quod frater suus manumi
sit et habuit illum pro suo. Accusatus fuit super hoc quod de
traxit eum in seruitute cum manumissus esset a domino suo
ipse autem excusat se pro statuta transferens secundum suum
in statuta plebis. dicat ea quod ipse nichil fecit quod non
fecerit secundum statuta plebis. statuta plebis est de se
seruum in seruitute. quare non esset manumissus et
hoc est quod dicit in re constat. uel transfert secundum ut sigs met
equs. uel ex statuto plebis facere hoc quasi sic sit ex
esse sua. uel sigs fecit secundum quod sit contra testamentum defe
dit illud pro plebiscitum.

Comparatiue agit autem in hoc loco de comparata constitutione et
comparatio collatio plurium ad plura ut plurimum probe comparato
est. Est constitutio in accusatus se duorum alterum elegasse et
dicit comparatorem faciendo in ea ondit id fuisse melius
quod fecit et sic per comparationem se defendit. et constitutionis sunt ope
tatis exemplum. xxi in libra et hoc est quod dicit. ex comparatione causa constat
uel comparata constitutio potest nasci in causa cum nos dicimus fuisse
alterutrum. facere de duobus et ondimus id quod fecimus. satius fu
isse. uel melius fuisse et ita nos eximimus causa hic. exemplum ponit de
comparata constitutione de gaio pompilio cum a gallis obsideretur
missus ad eos expugnandos a romanis. et nullo modo potuit
melius gallorum euadere. uocat enim duobus hostium fuga. uel ga
llorum in obsidione. et ita ebdautis est cum eis. et ita descessit ab
illa obsidione ut relinqueret impedimenta et exercitum dimittit. impedimenta
appellant arma eo quod eis impediant hostes et repellant
ipse quod malum relinquere impedimenta quam exercitum. et itaque
fingit in arma sua uenit roma. accusatus fuit lesa. ipse defendit
se per comparationem dicens esse oblicitatem. quod est melius de duobus
et ita erat in comparata constitutione. Quod dicit sic ponit abiaiu
ridiciali constitutione est cum secundum rationes. sed queritur an in iure an in natura secundum quod
habet in descriptione iuridicialis constitutionis. ergo quoniam iuridicialis.

constitutionis. sed deprecatio constitutionis est earum uiri constitutionis quod in deprecatiua constitutione
quia an iure an in natura secundum sit et hoc secundum est generaliter in deprecatiua
constitutione dubitatur. ad Quod dicitur quod quilibet descriptio iudicialis
constitutionis dicitur est intelligenda. iuridicialis constitutio est et queritur an iure an
in natura secundum sit. uel quando queritur et dubitatur ut in ipsa secundum sit iure
an in natura et secundum hoc competit illa descriptio deprecatiue constitutioni
quia in deprecatiua constitutione queritur per conditionem uerius deprecantis
utrum secundum iuste sit potest enim quandoque esse dubium audiente
ut. tanto uiro sicut tale actum agere ita potuit in eo
an iure an in natura secundum sit. Quod uel potest dici supplicet ab.
quod uero iuri constitutione queritur an iure an in natura secundum sit. sed
et deprecatiua constitutio est quando in animo iudicis an platorem sic diffi
nitiue quod tale secundum sicut ipsi deprecanti facere licet secundum
sit iustum. Item hic descriptionem absolute constitutionis sic probat absolutam
constitutionem esse uel ut foris sui ad probandum propositum. quod in nulla
est probatio ad hoc est quod ad id ut id probo ut sic. uel ad assumat
ad id probandum et extra sumitur ad extrinsecus. Volo hoc intel
ligendum est ita. ut foris sui ad probandum secundum quod non sit de
fundamento ipsius facti. id est nulla ratio extra sui quod non surgit ex
ipso facto. sic solus mensenis in dyaletica est causa ad probandum
ad non sui ad quod non intelligat in eo quod probandum. ut sic ad hanc
probanda hoc est. summa habet aliud male est. et hic ut fo
ris sumitur ad probandum propositum. est ita intelligenda descriptio
data de absoluta constitutione. Et cum translata constitutio sit constitutio per quam dubium
ut. constitutio per causam quod in utrum exceptione an constitutio sequitur
causam. dicimus quod constitutio secundum causam est translata constitutio. sed si quando
cum constitutionis sit translata. dico quod nescio. sed constitutio causa se
sit futura. naturalis dico quod est translata naturalis constitutionis
sit et fuit iuridicialis. et cetera.

Que constitutiones. postquam auctor docuit supra dicere
in exordio narratione et diuisione. quando enim ut ipse docet
in confirmatione. sequitur nunc quod constitutionis ad quas pertinent confirma
tionis. id est supra de constitutione et de eius partibus. sed dicit ad
congruentem confirmationis utilis est quod constitutionis. ita ad confirma
tionis congruentem utilis est indicationis et rationis. conclusio. an quod
sed agat de confirmatione promittit auctor de iudicatione et
rationem ondendo ex quibus habeant constare iudicio. dicit quod cum
transitione continuans dicta dicendis. et ondit de quibus dictum
sit et de quibus dicturus sit. dicens. uideor ostendisse. id est ut
in quo ego ondendum et per hoc notat interrogatione quod constitutionis sunt
et hoc quantum ad tres species constitutionis. et quod constitutionum partes sunt
et hoc quantum ad diuisiones principalium specierum constitutionis. nunc
id est quando dicendum est. et apte declarandum quo modo quis. id est quo
ordine atque eas tractare. sed partes constitutionis. et quando in
et hoc quantum ad locos a quibus debent trahi argumenta et hoc
totum dicat quantum ad confirmationem. hoc est secundum confirmationem
sed argumenta posita secundum locos uerius ponuntur ad alie parte
in causa confirmatione. ita dico quando non diuisionis que agemus
et hoc dico si prius apueruit. id est apte ondium quod oporteat
ab animo. id est intendente et depellente destinari. id est iponitur ad
duci in causa. sed ut dicta fiat iudicio. quod hoc est quam iudiciorum
omnis ratio totius orationis. id est oratio que sunt contra actionem
adducuntur utrique et intendens quam depellens ad hoc ut
ut iudices accepte partem suam sit. Constitutio quoniam quando primi
me de iudicatione esse dictum. quod dicta constitutione reperta. id est
cogitata et in agendo et in doctrina. statim querenda ratio. id est in
dendo que sit rationis. sed sui defensio. describit quod ratio. d.
ratio est quam facit. sed continens si hac constitutione facit causam si
ipsam et continens defensiones. non est hoc habet constitutio secundum ratio
continet defensiones sed facto causam dicit rectius. quia si de
pensio subtrahatur prima cum controuersia nulla et ita prima
sit causa ut nulla hoc modo thema ponit. ut potest ratio nasci
sed ratio de horeste et hoc quod dicit ergo ponam ut. de iure
ut nos constituta ponos. id est proponamus. in causa ista. sed de horeste
causa docendi. thema est de horeste posuit supra. sed adhuc
est quod thema. Horestes cum se fateatur occidisse matrem. non
accidentem contra factum coram iudice. uel defensionem faciens

s. rom quia fecerat sim. ipse purit defensionem . quia non est i. iusta defensio . non ondat quomodo fecerit sim. s. e. i. ex quo i. e ipse afferet causam . i. eius rationem . quia non attendat . i. q. non neget rem in cagne esse . i. q. i. non esset magna causa non esset i. magna q. ista . quam non e deprecatio questio . i. ne ondit rem sim. ita causam e i. causa aliquam . Est ergo dicat g. hoc rem fm horestis . maut . ego autem interferi . e . i. quia illa patrem meum occiderat esse hoc e rem fm horestis . Infert auctor ex predictis volens ostendere distinctionem rationis dicens . ergo ut ondi . i. in causam est rem e continet defensionem . fm quod hoc sine qua defensione nil erit quia reus facit . nec plus quam dubio pot retineri dampnationem . quia non te defendas ita cito potes dampnari . Continenti rone . i. causa quod est rem quod est firmi . i. firmatores rationis continentis vult dicere firmamentum affirmatores . Dua quam affert contra rom defensionis accusator e hic addit ad rom defensionis infirmandam id . hoc sim manitur questiones hoc modo . thema ponit quod sup addocendo quid sit firmamentum dicens non . lesus fuerit horestes . tamen hoc pacto . i. ondit rom sim dicens hoc modo . iure occidi illa ubi enim illa e patrem meum occiderat . ubi accusator . firmamento . hoc modo oti horestes tu occidisti . ac oportuit i. oportunum fuit et gens illa non occidi absque . i. ante quam mater tua fuit . Iure ipam i dampna . i. indampnatam quando non dum uenerat in iudicio . perdere penas . i. solue penas dampno . nam quod occidi eam dampno . nam in condempnatus . set non dicit indempno . et sic dampnatus quod occidi indampnatam ne mutata sit . Ex roe . sequitur quod est iudicium et in i primisa causa nascitur . Est autem iudicium dicimus quia iudices occupant ut de eo sententiam ferant . iudicium roe defensionis et accusato ris infirmatione . hoc e dicit ex roe . defensionis firma mento . quia non nascitur iudicium quod . i. iudicio quod iudicium quod de eo dandum e iudicium . quia . i. quod iudicium quidem nos iudicatem quam sermone appellant . ideo scilicet quam iudicatum est . Hoc e iudicatio constituitur ex confectione firmamenti et roe ad defensionis . Et hoc e quia reus ondit rom fm sui et intendens firmat accusatorem adversus rem nascitur quedam qualitas causa quam appellat iudicatio hoc modo thema ponit unde nascitur iudicium de horeste ponit e rom fm quia hoc per eum et firmamentum accusationis quo horeste . Cuius satis patet per se ergo dicit predictum e iudicationem repertam et mentem repertam iudicatione . Cuius prius sunt dicendum quod fieri quia . cum iniustum fuit quod est iudicium ergo constet dicit e causa oratorem omnes sentias adductiones quia hec adducit ut iudicatorem ad suum commodum accommodet . quem iudicem capte sua iudicet . Reperta iudi catione . i. postquam est iudicium repertum . oportet . i. oportunum erit omnem uim totius orationis . i. oratorum uenire ipsa posita eo . hoc e ad iudicationem et hoc roe et in . Sin eadem in nonnullis constitutionibus quidem reperitur iudicatio nascitur ex roe et rationis infirmatione quoniam e in causis quidem e utriusque . In coniecturali e non e ratio quia i non de fendere iustum . i tam iudicio iniuste . in aliis e ide quia iudicio quia i eum non grauat questio . quia quia uidet aliter quomodo eadem reperienda esset iudicio et ita causa . hoc re mouet dicens in nonnullis constitutionibus . quia ad tres principales partes constitutionis . in probationibus questione quod ad diversas positas subdiuisiones constitutionis . hoc in quibus . i. predicta ui et predicto modo iudicationes reperiunt . quia causa i generali constitutione . quia eo idem e quod et iudicatio . quoniam e principalis ex qua nascitur constitutio et ondit quia non reperit in predicto modo iudicio in causa in generali constitutione . non in eo quia sciat quod sim negetur nec firmamentum exigit . quia non debere in quod debeat infirmari uel possit per firmamentum quod ex intentione accusatoris et infirmatione . i. depulsione rei nascitur

iudicio . i. generalis causa et de iudicato et quod ondit extra . In tento quam accusatoris uterque penam pariter . occidisti maritum filiam . ubi non occidi . iudicio e quod illa . occidit ne ulterius ariete . Item e quod occidit ne ulterius ariete nascitur ex intentione et depulsione oratorum . et talis quod dicat iudicium in generali causa et de iudicato quia a causa illa distinctione constituitur autem iudicas et deum iudicatur . re . uel argumentatio et omnis roe . in eius quod nisi . i. intelligentiam et ad hoc . iudicatum rationis defensionis et eorum consistit . iudicio . l. accusatoris . Hoc quod dicit in constitutionem nec generali nascitur uel utrique et rationis infirmatione quam ita non defendit sim set potius concedit . Ad hoc potest dici quod e non collige singulas sed et speciales constitutionum . Crebriores autem dicit auctor ne diuise in predicto uiderent intentionem iudicationes . illi causa una diuise inueniunt constitutiones uel una quidem docet quam set nisi constitutionum esset unius iudicationis . possit enim plures ex constitutiones in una causa . una principalis et cedentes sunt attendit una ex principalis quam simplex e ipotesis enim plures continet dubia et hoc e quod dicit . Simplices enim constituti quod ad principales partes constitutionis . aut plures partes constitutionis in causa una et hoc quod ad generales constitutiones inde complex erit sedulo uidim . Nota quod auctor finiendo librum suum sta sim sic . et quod causa innuit quod hunc tractatum per plures libros distinxit . s. causa recreationis animis et auditoribus seque ret et spirat ad finem et ideo ne fastidia gignat auditoribus per plures distinctiones distinguit librum suum . dicit ergo . secto de primus opus . i. assiduo . bene ista satis patenter e pos ito uolo tractare in alio libro dicendo . ne i. fatigo . omni genus hominum possit uenire . animi tui . sed fastidia animi tui sed omni genus hominum . Sed tardius . hoc e dicit alii nonnullis diuis hec notitia absoluat et tu studeas . i. si non tam cito possum ponere libros ut tu scias et persicias . sed e hic ad uerum quantitatis sit dicit quod dicitur tibi si quia sim sciat ne tu debes . et quam assignare . i. attribuere magnitudinem rerum . ad difficultatem . quia difficilem artem aggressus sum . tamen debes assignare non occupationibus . s. negotiis quibus et sum occupatus . uel sitam . i. primus si ipsi omnius in operibus . tam accelerabimus . i. accelerabimus et pe rfectionem perpetui operis et diminutam fuit . negotium quod ad continuatum quia continue non possum studere et hoc dicit . et desine negotio dimi . i. ad hoc quod continuato negotiorum diminuta re negotio dum causas . pateo cum maiori industria hoc opus cum studio . exequar industria . i. per industriam recompensabit quod fuit opus diminutum . quia cum tanto assi duitate . insigent hoc opus et hoc in sancta ut nos . Tagant tue uoluntatem . ouigam . si sit tibi largiat . i. passiva signe ponit . hoc munus . i. hoc opus . accumulatissime . s. accumulando unum librum dupla . pro tuo officio in nos et pro tua beniuolentia officiosa in nos et pro tuo studio et quod studium et nunc causa spiritum tuum receptum est .

Inpositio libri secundi . Cum tempore quo per predicta esset tractatum de confirmationes . set quia ut ait bo . omnis res arguendi compbat in principio quedam argumenti . tullius qui innuit aut dicere de locis . quia in re . in uniuersum sufficient et de locis ex quibus debet elici argumenta . Ad maiorem autem sub erinium euidentiam assignanda e quedam inter dyaleticum et rethoricum . Nota ergo quod quamuis dyaletica a re differunt cum in re in modo mutuandi in actu arguendo . cum in modo arguendo in re intus differenda in fine . In re autem differt per thesis e materia dyaletice . ypothesis uero materia re . In modo mutuandi differt dyaleticus et retthoricus . Dialeticus in mutuat e mutuat quam ypothesim . sicut e fit et thesim re . non mutuat quam thesim set et fit causa ypothesim . qualiter hoc fiat in sequentibus ondetur . In actu dyaleticus et re differt in argumentando . quia entimema exigit per re . sillogismum non exigit exigit per dyaleticas . Set horum ex fine re . e utitur quam que inquiritur sillogismo . non uti rethoricam causa . dicendum quod h causa re . utitur quam sillogismo . tum causa e ipsum iustum rethoribus . sillogismus non ipsum iustum dyaletica

... differunt in ma ... Vnde dyal ... differunt in ... arguendi ... argit ut persuadeat adversario ... ut persuadeat iudici. Secundo differunt ... ordine distinguit ... adversarius suus. Tercio in fine different ... dyaleticus ad fidem ... ypothesis ... [illegible]

... dubio belli ... [illegible] ... relegandus ... exilio ... [illegible]

[illegible]

... suum ... cognomen ... argum ... in temporibus ... [illegible]

... cum missi ... Romani missi ... [illegible]

... fraudulenta ... [illegible] ... de quo ipsa est femina ... [illegible]

... Nota ... liberalibus ... mechanicis ... studio liberali ... dyaletica ... [illegible] ... fortuna ... [illegible]

ut ex libero arbitrio sunt ex coactione proueniens ut quia sic dicimus
ut pauper ex quo est et diues probabile est quod sit contumax. ad
tale dicetur pauper est quod ipse cito pro pecunia perpetrauit quod sum
congregauit. Tertium diu iussens ibit a talis conditio proueniens ex[illegible]. Ex
coactione proueniens quod adeo ut contingit aliquem principem vel capi vi piratas
quod remaneat in seruitute coactione. Est enim probabile quod aliquis ita captus
ad seruitute cito se subiciet dominum. Dicitur tamen de deliberandi. Ex
libero arbitrio ut contingit in infantia quod plures in infantia fatui sunt sed postea
boni tamen manent et reddendo omni anno iiii denarios de capite suo propter
sua qualiter ex hoc possit sumi argumentum satis patet. Hoc probabit
acti in hoc loco puer debebit commictus ergo huius equalitas ad
ueniens sibi propter applicationem diu difficile mobilis sit in iustitie
sicut Abbatis de sancto uictore. sumitur enim argumentum ab habitu ut
si imponeret alicui emendare ut abbati de sancto uictore. Statim
considerauimus iustitia sua non est probabile quod non commisit. Affectio
quaque leuis ex tempore proueniens mutatio a ex eo quod aliquis sit per[illegible]
qui erroneus et aliquem tamen statim probabile est quod ipse commisit.
Consilium est via cum dispositio ad aliquid agendum cum pro huiusmodi ua[illegible]
notare dispositio ipsa ad opus disgrendi sed continuato ad dispositionem
dicitur tamen dispositio cum suo dicere quod uellet agere et continue dis[illegible]
quia bene probabile est quod ipse sapiens et bene agit cum. Studia quod est sum
... dicuntur actiones sunt pro consuetudine faciendi etiam argumentum
... Casus. ... appellatur consuetudo orandi uel quedam
... lingua et facinoris ... Casus
est ... consuetudo ... frequenter ...
... consuetudo non esset in aliquo omne lingua ... argumentum
ex quo fama est ... Cum ... sint acti
... plurimi ... intelligitur ...
negotium ... ad ... fini ...
nouitate sumitur argumentum ...
... locus ab actionibus ... Casus ... argumentum ... ma[illegible]
est quod ... respectus ad ... ab etate ...
intelligitur quod ... ad aliquod finem tamen
sit quam loci ex actionibus sunt quidem adeo bene esse loci ex actionibus
tis negotio ut ex actionibus sunt ut patebit inferius. Nota quod iiii sunt
attributa negotio sed continentia finem ... et ea que
sunt in gestione ... et adiuncta negotio sicut sunt finem ... que
... Continentia cum negotio ... finem ... quod sit ...
ullius ... finem nullo modo possit esse. Continentia finem
... summa facti sed triplex ... admi[illegible]
nistratio. Summa facti de breuis ... talis facti ...
... totale finem. Hec in continentis est locus
summa facti sic ... probat. Cum est talis sit exclamatio ...
... probat ...
Alii dicunt quod probat ... directa ... indirecta ...
... exclamat ...
... summitur argumentum ... talis
... Indirecte autem probat summa facti negotium ...
... exclamatio ...
... sumitur argumentum quod ipse commisit ad finem ...
... talis ... Dicat autem ... ex
... exclamationis
... hec est ... exclamationis
... talis exclamatio
... sumitur argumentum ... sumitur argumentum quod ... ad ...
... ad tale ... exclamationibus. Causa facti ...
... ad faciendum ...
... ad faciendum ... Causa ... impulsiua ...
... adeptione commodi ... Inceptione co[illegible]
modi ut ... ipse ...
succedere ... ad tale. Ex quo ... argumentum ex
adeptione commodi quod ipse ... Ex uitatione incommodi
... argumentum ...
... non ... lingua ...
... Hec ...
... ex uitatione incommodi. ... Consilium
locus ... differt ... Consilium
... ratiocinata sit ...
... deliberato ... Constituit
... Dicentes quod consilium

... ista dispositio que est ... amicos. Causa autem ratiocinata
est dispositio que ... ut potest assignari ...
consilium ut ... est ... dispositio ... ad agendum. Causa
ratiocinata ... dispositio ... ut ... lege
... consilium ...
agendum ... illa dispositio dicitur consilium ... ratiocinata ...
... ad agendum ut ... Causa impul[illegible]
siua ... ad agendum ut ... iste ...
... Ex quo ... argumentum
... impulsiua ... luxuria ... ad hoc faciendum.
... locus ... ab affectione ... affectio ... locus ...
proueniens mutatio ... locus ab affectione ... impulsiua
... non differat ... loci ... impulsiua
... ab affectione ... agenda illa ...
... ad actum ... locus ab affectione ... illa ...
... locus ... impulsiua
Triplex administratio consistit in tribus ...
... Administratio ... est qua comode ...
... possimus ... agendi ... possimus ...
... ad ... Post ... est administratio
qua comode et facile possimus ... re gesta ...
hoc ... notandum ... tres ...
... ad administratorem ... ad ad[illegible]
ministratorem ... sepelliunt ... admi[illegible]
nistratorem ... qualiter ... possit argumentum ... patet
... que sit in gestione ... locus ... tempus ... modus ... facul[illegible]
tas. Nota cum locus dicatur ... hoc loco ...
locus opportunitas ad agendi nata ex qualitate ...
te ... loci. Ex qualitate loci ut quod locus est pla[illegible]
nus ... Ex magnitudine ut quod locus est magnus ...
... ut quod locus est ...
ex ... possit sumi argumentum satis patet. Ex qualitate ut ...
... et ...
... possit ... Ex ...
ut ... domo ...
... possibile ...
... ut ... iste ...
... loco ... Ex quo
... argumentum ab ... loci ...
... opportunitas ad agendi nata ex qualitate ...
... argumentum ut ... luna ... orbe
... hoc ... uideret
... hoc ... probabile ...
... Luna ... toto ... orbe ...
... nec ...
... non est amplius ...
... annos et
... Ex quo ... argumentum ex ...
... temporis ... ostendit ...
... debitum ...
... locus ... locus et
temporis ... qualitate ...
... argumentum ... debitum ut
... et ... et ...
... esse ...
... talis ... argumentum ex actibus ...
... Nota quod facultas est ...
... Facultas ...
facultate ... argumentum ut ... non fuit ...
... milites et
... Facultas ... talis ... non est ...
... Ex tali loco ... argumentum ut ...
non ... maior ... thesaurum ... argenti ...
... Secundum ...
... prudentia ... affectiones ut timor ...
... Modus dicitur ... loci ... in ...
... sic sumitur argumentum ... prin[illegible]
... hoc ... iste est prudens homo ... non ...
ut ad tale ... locus ... ab effectu. Sic sumitur argumentum
... defendentia ... hoc modo iste pru[illegible]
dens solet agere ... non est ... ad tale ... est
locus ... non ... modo ...
... est ... dicitur ...

pietas ut affines sibi erit loc' ab esse ¶ Ob attendi n ut affi
tiens sibi set ut circa finem consistens erit locus amo prior dia
melior e ultima repudiandi. ¶ Hoc ex adiunctis nego. Alio
adiuncta nego dicit collecta ex ambitus p adiuncta finem
set ai ut noius possint fieri collones m a. ut more pemi
argum padiucta nego. s p mai p mini p par pcomii
ornnile p anni p dissentii p totu p pte p peiciem ¶ Set ut
testat tullius nota q̃ fit p mai q̃ p mini q̃ p par tplicat po
ssimus argum. s. pui p mui p figuram. ¶ Vis at deffinitio
aliuius rei adpandi ad dca. Argum at pui a maiori ve
adicere iste facit hoc p x marcas. g multo forti' facit hoc
p ço marcas. Circa hoc mo attendit ius rei adpandiu
fini dep. Si hoc pot ee ca de mino ¶ No at q nullam effici
tiam het ar. animo ii attendit ius ipi' rei a hoc sic patet
Dic attendat tm mus i talibus nil ualebit ar. set
oportebit q̃ se attendit ius ipi' rei ai imo iuccqz ar
gumint animo ¶ Vlt debent simi p mini ar animo etia
in g̃atis patet. s. negate hoc mo iste no facit hoc
x marcas. g no facit hoc p ix marcas ¶ Figura argue
ut iste facit hoc p x aureis g facit hoc p .x. p sterlingorum
¶ Certe hic e locus apui ai argat p figura. Ita p sit quid ab
unoqz istoz s. apai. a maiori a mi noi possit sumi argum
ti p ui. ta p mini ta p figura ¶ No q ta sit adpargat
p simile. s. ycos padigma. pabola ¶ Ycos e collo a rei
[illegible]

[illegible]

caz q̃. e deniuata a. deliberata i a iudicialis ¶ Cui iste
ta inbri dione q e de p tib artis re i declamb' dione
a attendit p res. s. pres ozons re ¶ Tunc. g i tota ista
arte tradita nomper p res istaz triu dicionum ¶ Docuit
g autor supius inuene in exordio narratoe dione
n ita iqualz que a iqualib qrue ete yrtutz. quod eet
ut ondetet inuenire i confirmatoe t i confutatioe quaz g̃ta
egit sup' de constitutoe i ptib constitois de iudicatione
veroe i firmamto. Accedit g i hoc loco ad ondendum
que arga queiant unicuiqz constitori i quolz que ete hoc
e de pncipalit confirmatoem i confutatoem. Connicuit autem
tractare de locis q de eos sufficient tractauit i prou re
trice g transit omnias d dicendis ondens de quibz
dictum sit dicturus i de qbz dictum sit ¶ Dic g omnium illi
alloque ad que scribit a cui rogatu incepit opus. s. herenni
amici suu nos exposui. b. breuit' i dilucide de tota
rethorica. In libro huius re q̃ c ee. i. q̃ qua caz. q̃ ct
oratori qui tria. s. demostratiuum deliberatiuum iudiciale et
exposuim i qbz officiis artis. Officia artis applat p res
artis. s. inuentione dispositionem memoriam pronuntiationem elocutionem
que oratorie elaborare. quibus officiis qui signatis consistit
p apprus labor ipi' oratoris ne tota nos docuimus supius
[illegible]

[illegible]

dicit [illegible] ordine dicendi in parte [illegible] dictionis. i. prima pars [illegible] que sit [illegible] de inventione [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] de [illegible] et deliberatione [illegible] noluimus tractare [illegible] illius. [illegible] post [illegible] facit [illegible] ostendendo [illegible] [illegible] dicentes [illegible] nos dicimus [illegible] de [illegible] hoc de est [illegible] orationis [illegible] exordio narratione [illegible] [illegible] partibus orationis [illegible] in signo [illegible] primum [illegible] scribere [illegible] tractare [illegible] in libro [illegible] scilicet de exordio narratione [illegible] divisione [illegible] quo [illegible] ordine quo [illegible] debebat [illegible] libro [illegible] orationis partibus dicitur [illegible] de exordio narratione [illegible] nec [illegible] nervi [illegible] non ponendo [illegible] necessaria fuerint [illegible] quia [illegible] ex [illegible] post [illegible] tractatum sunt de exordio narratione [illegible] de confirmatione et confutatione [illegible] [illegible] post [illegible] [illegible] confirmationis et confutationis [illegible] [illegible] constitutionum [illegible] constitutionum [illegible] [illegible] doctrina [illegible] quo [illegible] et [illegible] constitutionum [illegible] hoc [illegible] constitutionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

non [illegible] argumentationes [illegible] quas [illegible] argumentationes [illegible] appellant [illegible] [illegible] bonas et efficaces [illegible] malas et inefficaces [illegible] pertinet ad confirmationem et confutationem [illegible] dictum est [illegible].

¶ [illegible] subiungit de quo dicturus sit post confirmationem et confutationem [illegible] de conclusionibus orationum. i. de epilogis. Nam epilogus est [illegible] partibus orationis. [illegible] in litteris oratorum [illegible] patet [illegible]. ¶ primum [illegible] ego sum tractaturus de confirmatione et confutatione [illegible] [illegible] quo [illegible] quo [illegible] et oportunum [illegible] quaque causa tractari [illegible] ita [illegible] non est mirum [illegible] talem causam [illegible] constitutione [illegible] [illegible] loco [illegible] et [illegible] [illegible] tractaturus de difficilioribus.

¶ [illegible] coniecturali [illegible] ordine [illegible] [illegible] argumentationes [illegible] coniecturali constitutione [illegible] difficilior [illegible] [illegible] defensoris [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de confirmatione [illegible] [illegible] in narratione [illegible] [illegible] confirmatione [illegible] [illegible] coniecturali [illegible] ¶ Nota [illegible] [illegible] narrato [illegible] suspitio [illegible] suspitio [illegible] suspitio [illegible] et nota [illegible] autor bene [illegible] [illegible] suspitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

debet agere. e actenui feri. i. actenuado argumenti aduersarii sui. que regunt auditoribus suspicionem de eo
Et non quod de narratione hic ponit non sufficit. licet de ea tractasset supius. de ea dicat hic. i. d. supius. i.
ac docuit quale opporteret narrationem. s. breuia et dilucidam. et hoc in oi genere cause. hic docet quomodo possit
quemodo ptinandi sit in iudiciali genere cause in coniecturali questione.
De narratione et pfert firma confirmatio. —

Hic in confirmatione. postquam auctor docuit de narratione in causa qui coniecturali. et ex parte accusatoris et ex parte defensoris et
hoc totum fecit de confirmatione et confutatione et principaliter
pro ut habent fieri in iudiciali genere cause in coniecturali questione. no
ratione quod confirmatio et confutatio argumentationis habet tractari. no
tificat in hoc loco argumentationem coniecturalis constitutionis diuidens
illam in duas species probabile scilicet et signum. constitutionem
argumentaciones. Et in constitutione sit sufficiens et non ponat
necessariam diuisionem argumentationis. ....
argumentum in tria membra. s. in persona in causam facti et factum. Vel solo
in non diuisit argumentationem sed quadam species illius. s. probabile
habiliter argumentum. Dic quod inde apparet in diuisione sufficientiam
illa diminuta. Non quod omnia illa species argumentationis que dicitur
probabilis complectitur omnia attributa persone et causam
facti non enim complectitur formam quia in coniecturali constitutione negotii
facti non enim complectitur formam facti. Colligo ergo comprehendit omnia
argumentatione assumenda facti. Signum non comprehendit ea que sunt in ge
nere adiuncta. Signum non comprehendit ... facti non
ratione ... modum facti quia argumentum ... facti non
attendit in coniecturali constitutione. Signum dicitur ab arguendo
et continet explicat administrationem rei et iure noticie.
Hic argumentum ... non constat ... ea que sunt de ...
administratione rei cum eo quod est de gestu aut par
probabilitatis aut illa omnia cause relinquit. Consecutio
non continet ... ne ... negatur. Approbatio
non continet locos ... testimonium et hoc est quod dicit
quod ... sum tractaturus de confirmatione et confutatione et pr
incipaliter et loco in iudiciali genere cause et coniectural
questione. hoc est ... coniecturalis ... probabilis
argumentationis distributa est in duas partes et sunt enim partes
illas ... argumentationis ... valet in quo
possumus argumentum et ... illorum ...
... i. ... ordinatum ...
Probabile est species argumentationis ... ordinatione enunciationis
... de probabili argumentatione hoc ait ... aqui
de probabili. ... describit probabile ... illa ... duas
species ... utramque illarum ... ordinando quo
... species ... argumentando. ... ex parte
accusatoris et ex parte defensoris et hoc est. describit
probabile ... descriptione ... intelligere ... duas species
... persone ... causam facti dicens probabile est. i.
... ... probatur ... expedire reo
probabilis est argumento ... utilitate
... utile fuisse reo. ... causam ... facti. s.
... ... notat ... facti
... consistit ... adeptione boni et in uitatione mali
... et reus ... ... absi
... etiam ... argumentum ... ... posteri ...
... hoc ... ad uitam ... ...
descriptionem probabilem argumentationem ... diuidit in duas
species quas ... intelligit in ipsa descriptione dicens
... probabilis argumentationis diuiditur in causam et in uitam. Causa est
... ... non comprehendit ... causam ...
... ... in coniecturali constitutione ... causam
... describit auctor ... causam ... ...
... ... intelligere ... duas species. s. adeptionem

commodi et uitationem incommodi. ... argumentum ... ratio
natiuam ... ex parte accusatoris ... ex parte rei ... causa est ea
s. causa ratiocinatiua que inducit ad maleficium. i. ... ...
... ... ad maleficium ... ...
... commodi. ... ad unam partem cause ratiocinatiue
s. adeptio commodi aut incommodi uitatio ... ad aliam partem
cause. notificat ... exemplificat utramque istam speciem dicens
ita ... ... i. aliquem ...
... ... appetierit et constitutus fuit maleficio
i. per maleficium ... ... commodis
... ipse reus ... ea fuerit ... maleficium dicens
... ... i. aliquem ... ... honoris ... appetierit maleficio
... ei ... ... honore ... ... ad ... mali
appetendum aut ... ...
... ... i. ... ... uoluit exple
... ... maleficium ... cupiditate dico. aut
... i. ... excellente uiri et
amoris. i. ... ... mantiam
potentie aut alicuius libidinis ... ad ... ...
Vo ... hoc totum ... est ... ... adeptio
commodi ... ... constitutus fuerit ... maleficium
... reus aut ... ... i. ... incommodi uitauerit
... ... aut inimicitias ... ... potest
per maleficium ... ... incommodi uitandi ... ...
... ... Et hoc est ... illius partis
... ad ... maleficium appetendum ... ...
cause ... incommodi uitatio ... ... i. ... argumentum
... ... ratiocinatiua. accusator ... i. probabit ... cupi
... ... commodi. ...
aduersarium i. aduersarium ... cupidum ... commodi. ...
... ad malum agendum ... ... accusator augebit
... ratiocinatiuam probabit ... ... i. probat ...
... de formidolosum ... incommodi. i. ... uitationem incommo
di. ... quo accusator ... ... istas duas species
ratiocinatiue ... No a formidine dicitur formidolosus
et habet duas significationes. ... formidolosus plenus
formidine. ... etiam res formidolosa ... ...
... ... post hoc ... formidolosa res e ... ...
ante ... Defensor aut posteri ... ...
... intendere ... ... quo defe
sor debeat se defendere docet. ... e ... placet
... reus constitutus fuit ... commodum ex morte ali
... accusator tendat ... ... ex adeptione
illius commodi accusator debet se defendere dicendo
... ... probat ... ad commodum ex fortunio
... debet illud ... fortunio ...
... ... et hoc est quod dicit ... ita ...
accusator tendere ... ... adeptionem commodi aut
... defensor dicet ... probabit. iniquum est ... ...
... ... i. ... ... suspecti ...
aliquo maleficio. ... ad ... i. ad quos
aliquod commodum peruenerit ex aliqua re. ... ita defendet
... ... accusatoris. Communia ... ita docuit ...
argumentum ... ex parte accusatoris ... ex parte defensoris
... ... argumentum ... ...
probabilis argumentationis. s. ... uita ... et hoc ... Deinde
postquam ... argumentum ... ... uita hominis
... ... i. argumentando ... uita hominis
... ... argumentum ... consuetudine ...
... ... i. ... argumentando
... ... accusator ... ... i. ... ...
... ... aliquem ... reus ... ... ei ... quo
accusatur ... ... argumentum ex consuetudine ...

Quod no reperiet . s. ad finem simile ei facto . sup quo accusat
a reo dz ee ortum . i. reo dz ee moia facios . s. illa suspi
tione ut vita hois s. rei posset agnosci . 7 applicari ad
talem suspitionem . nam ad eam petitionem quam pau ante oppo
accusator sup qua petita accusator prius ostendebat reum
ee lectiois q depeq . quam reus accusatoris diu aliquo
facto accusator non pot ondere ipm prius fecisse simile facto
ut ita posset trahere argumentum a consuetudine facti . tunc debet
accusator ondere animi pietatem ee in reo . q committitur cum
facto sup quo accusat reus . 7 hoc est similis suspitionis a talis
suspitio dz ee attributa psone . a talem suspitionem
dz ponere hoc modo . si orator dicet . reum fecisse ad
finem cum pecunie adgrende . ondet . vel ondere debet eum
. i. reum sepe avarum fuisse . ecce quo ondet quandam pe
turbationem esse in reo . q committitur cum facto adeo expresse
ut illa de qua prius positum est ex supius . Avaricia
aut committitur cum facto . non dico q sed ad eam
pecunie adgrende si dicet reum fecisse . hoc causa
honoris . ondet eum ee ambi . Est aut ambitio cu
piditas honoris . ultra qz est debitum . ambitiosus
cupidus honoris . ita . i. hoc modo orandi pt accusator
coniungere . i. coniungere 7 ondere illud coniunctum cum
ea petita . Immo potius sed iste possit est alia cautela
qua dz uti orator q talis est q contingit sepe q non
possimus reperire vitium in reo q sit par et ea facto
sup quo accusatur . i. q non ita committitur cum facto
adeo expresse ut illa de quibus positum est ex superius
debemus ondere ad vitium ee in reo p quod committitur
tamen cum facto 7 hoc est q dicit . sin ita poterit . ut
id quod est contra paratum cum facto repire . i. quam expresse
committitur cum facto ut dictum est repiat dispar . s.
q ideo committitur cum facto ut si dicat reum aliquod
fecisse cum pecunie adgrende . 7 non primo modo . i. probare
boni . s. reum ee avarum . demonstret eum ee corruptorem
s. muneribus . s. q corrumpat a muneribus cum
pecunie aggrende 7 demonstret eum eo assiduum . s.
ad agendum contra fidem . ecce ita satis committitur
tamen facti . 7 si quo potest ostaminare orator . i. minu
ere . i. commaculare reum aut contio . i. obiectione alicuius vitii
aut q plurima . i. obiectione plurium vitiorum sepe enim
hoc dz insistere 7 hoc est q docemur aperte Nota
q ostaminio dz ab adversitate contione . tunc 7 potius
minuere . q hec dico . tunc sepe enim venit in lectione
quasi et minuit de precedenti roe . Deinde ex
quo contaminavit eum obiectione alicuius vitii dicet non
esse mirandum ab auditoribus hoc eundem q ea negaret
illud vitium et obiectione sua contendit eum culpa
fecisse . i. tam male 7 nec fuit ut modo imputat ei .
Vehementer . q est dominium aprimissas contingit
quia reum ee tam bone fame q per famam suam non potuit
orator contaminare eum obiectione alicuius vitii debet
adtunc accusator sic agendum dz et sic dicere potius
debere credi factis ei q fame 7 debet antea accu
mittere q probabit eum ee maliciosissimum hoiem et
hoc est . Si vehementer castus est reus 7 integer . i. integritatis fi
dei . i. si fama sua probat eum ee castum a fidelem
orator dicet . i. debet dicere oportere . i. oportunum
ee facta ei spectari 7 attendi 7 non famam
7 dz dicere illum . s. reum ante occulta sua facta . s. sua
inique facta 7 non quod est negata et occulta hec

bona fama . i. probitas dz precedere orator secunde sciens
planum . i. manifestum . male non abesse ab eo . s. accusator . Defensor
. ecce postquam instituit accusatorem sicut instituit
defensorem dicens quod ille qui defendit reum dz monstrare
vitam eius ee honestam 7 integram 7 si non potest monstrare
vitam rei integram fuisse fuisse dicens dicat reum
non fecisse hoc maleficium . s. si ad fecit ex imprude
ntia aut stultitia . aut ex moribus adolescentie provenit
ut a vero cogit eum hoc facere ut persuasum est ei . 7 sic con
fugiet . ad hoc . s. ad imprudentiam 7c . quibus de rebus
. i. quas res vituperatio eorum . i. malefactorum non dz
esse valenda q . i. quia vituperatio . eius . i. dici eius . i.
non spectat ad talem rem . sin vehementer . i. perversa fama
hois . i. rei . 7 infamia . illum impediet defensor rei . q non
ita pt eum libere defendere ut si haberet bonam famam
predicationem . i. prava eius copia q dz ee . ut dicat . i. dicendo probet
falsos . rumores ee dissi . i. divulgatos de innocente . s. de
reo q est tamq innocens 7 ipso defensor utetur . i. dz
loco quam . s. parabola quadam communi videlicet . non oportere . i. non
oportunum ee . credi . quam rumoribus sepe permixta
est falsitas . Quod si contra . i. si nulla premissarum defen
sionum potest haberi . s. si reus sit tam malus homo
et tam infamie q defensor sz nulla premissarum defen
sionum posset procedere . dicat . i. ee dz dicere se non
dicere . i. non ee dicturum 7 responsurum de moribus eius
s. rei apud censores . i. apud iudices morum deputatos
domui . i. dominantibus q civitatis imposuit reo . apud
iudices . i. coram iudicibus qui legum 7 responderem
de factis rei 7 non de moribus ei.

Collocatio est q accusator in hoc loco dz q dicere de sua
ope argoq . s. de collocatione completur q collocatio ut
dictum est ordo adiuncta nego . describit q auctor
collocationem s non contrahat omnes eius opes . s. ordo adiuncta
nego . sz reus despitione potest quedam q in alia exigi
sit prius commutari sepe adiutorum nego . Nota autem
q cum sit collocatio simplex 7 collocatio composita . simplex collocatio
est p a p . tum facti ad finem . autem iste sepe q iste s
de collocatione p a p est collocatione facti a fine . 7 hoc est describit
q collocatio . d . collocatio est . i. ee vitae autem . ar . suspte . a .
collocatione . est accusator demonstrat . i. probat neminem alium facti
ee bonum . i. neminem alium fuisse utile nisi reo id . s. q
eminat . i. eminando dicat adversarium . s. reum
fuisse . ecce sic notat collocationem figurative cum ad
ratiocinatur orationem notat collocationem facti ad psonam a hoc q
dicat neminem alium profuisse collocatione facti ad finem notat
p hoc q dicat . bonum fuisse 7c . aut q accusator
dicat neminem nisi adversarium . ecce collocatio p ad p . potuisse
perficere finem q est imputatum . ecce collocatio facti ad finem
ita sub argumentum collocatione tradit . Sicut nec sic . Aut eum
accusator dicat eum . s. reum . alius rationibus . i. q racionabili
ordine rerum gerendarum idem est hoc ee racionabilis .
ordo rerum gerendarum . 7 h notat collocatio racionabiliter
ordinem ad racionabilem ordinem . aut non potuisse
perficere finem q perficeret . aut non eq commode potuisse perficere
ut perficit . Ecce collocatio facti ad finem . Sed et io est argumentum
sub argumentum collone cum accusator dicit reum non potuisse alio ordine
ita ei perficere . 7 hoc probat . aut si potuit fecisse alio
ordine non eq commode potuit uero ordine aut si dicet
orator eum . i. reum fugisse . illas res commode . i. illum ra
cionabilem ordinem commodiore . per cupiditatem . s. q ita cu
pidus fuit iste reus illius rei p qua fecit illud facti
q expectare fecit 7 non potuit per cupiditatem suam
expectare ipe idoneum ad hoc faciendum 7 abinde suspectio
sub argumentum collone . Hoc loco . postquam auctor instituit accusa
torem tendere in reum sz collocationem facti instruit defensorem

quod dz

quomodo dicit se tueri contra tales criminationes. hoc loco .i. quod has
tres credulitates portas opportet .i. oportunum est ut defensor
monstret .i. magis probet aut alius quam qui sibi boni fuit facere
. i. quia peruenit et hoc contra quod hoc condixerat superius. alii ne
minem non potuisse fieri. Cauet contra quod dementer dicio pro facere
id . illud ferre quod ipse simulat fecit .i. negat simulare et
de re qua non est. et haec comprehensio est quod hoc condixit superius
neminem alium non reum potuisse perficere. Non quod simulat
passiua signa reperta in simulo construit cum actiuo et ablatiuo
ut simulo tu haec re. o. criminibus falsis simulasti
aut dicendo nomen principale cum quo construit ut ipse
multum perfectiore

Signum est per quod agit autor de tria specie argumentis. s.
de signo . et nota quod argumenta comprehendit ea quae sunt in ge
stione negotii partim per modum facti partim ei congruum non
simuntur animo facti cum non ostet defectu. Describit g
quod signum praecedit sequitur .i. has species et quibus illarum species
notificent. et ut istam argumentis vel signum quod hic ponitur re
spondeant exemplum. ut membris praeambulis dicuntur eorum quae
sunt in gestione negotii et signum habitum. Describit ergo
signum dicens signum est. i. genus argumenti. percipiendi .i. de
probat. sed facit quod adiungi. perficiendi .i. ad perficiendum
facultates applicat autor circumstantias ut consilium et
auxilium et his quibus ad magis idoneus est ad perficiendum
postquam autor descripsit signum facti diuidit. i. in suas spe
cies dicens haec .i. signum diuidit in sex species. s. locus
tempus spatium etc. dicit quod ista signa per excellentiam quae ea
sunt in gestione negotii. significant aliquid esse factum. Notificat
autor statim istas species secundum ordinem enumerationis. et prius locum
Et nota quod locus prout hic accipitur comprehendit qualitatem loci
et habitudinem. Dicit ergo locus. locus quod .i. quod est de loco
an sit celebris. Nota quod celebris antiquitus dicebatur
ut in mastilino a festo tum masculus et quod ea fit frequen
tia hominum. an desertus .i. solitarius et etiam hic notatur
qualitas ipsius loci. et solocus sic desertus in quo ad factum
dicitur esse factum quod an sic sit desertus quod i. s. non solet esse
frequentia hominum. adiu. fuit soli .i. in loco illo et cetera factum
dicit. s. factum i. super quo accusatur in reum contendit. s.
quod est de loco an sit sacer. ut templum. an prophanus .i.
non sacer. quod paul a fano quod est locus sacer. Est autem locus
prophanus talis ubi potuit peragi. et cetera. publicus
ut teatrum platee ciuitatum et huiusmodi. an priuatus. ut pra
domus alicuius et hoc totum pertinet ad qualitatem loci
Pertinet autem has quaestiones plures. quod si aliis diuisa possint
fieri argumenta ut dictum est. quod de qualitate loci fiat
dicatur esse factum. Et quod cuiusmodi loca adiaceant illi loco
s. utrum sit prope ciuitatem ut paul ut quos alios lo
cos habet sibi affines et hoc pertinet ad habitudinem loci
. quod prius in quo passum. i. ille cui passio erat illata pass
sit in tali loco quod possit esse perfectam .i. studens a
ut dici ad potest. pertinet in loco illo. hoc ad huc totum est de habi
tudine loci. Et quod quaerit autor non docet quod
quantitate sed hanc speciem. sic docuit superius secundum
alias species et non docuisset sic autor quod unusquisque
potest satis per se inuenire modum argumentandi. sed has species et
non docet et hoc est quod dicit. haec quae res quae accusantur
possit argumentum sed in utraque permissa omnium circa exemplum accusati
tantum quod excepte rei non enumerare perscribere .i. perscribendo
nostrum facile .i. defendi. in partem. causa .i. iudicibus
uerba in hoc possit iudicare. et inuenire modum argumentandi
et talibus. Nota quod omnia duobus modis dicuntur per tenue
Virgilius ut quod mete quam hoc. in nocte dantis .i. omnia
tempus. uerum significatio satis est nota Tempus

ita quod. agit autor circa tempus. Tempus autem prout hic accipitur
comprehendit qualitatem temporis et habitudinem temporis et hoc notatur
in littera. tempus quod .i. secundum tempus est quod cum i. quod et parte anni factum
esse dicitur. Super quo accusatur reus utrum in uere uel hyeme
sic anni tempora diuersa. et qua hora .i. diluculo uel meridie
uel crepusculo sunt enim diuerse hore oportune ad diuersa
i. quod qua hora sit factum. an noctu .i. per noctem. an inter
diu .i. in die ut medium .i. in die et nocte .i. in prius
cedo. Et nota quod diuisiones habent duas significationes. significat enim
quantitatem temporis. sed hoc dicitur diurnus. nam nam ...
et quod sed hoc denotat ab eo diurnus. et hoc est quod ad
habitudinem temporis. et cuiusmodi temporibus. s. utrum in temporibus clarus
uel obscurus ut aliquibus huius et hoc totum est quod ad quali
tate temporis. Spatium ita considerabitur. circa agit autor
de spatio describens spatium. Et nota quod spatium prout
hic accipitur comprehendit quantitatem loci et quantitatem temporis
dicit ergo spatium ita considerabitur .i. argumentabitur. habita
consideratione ad spatium. s. uidendo utrum .i. de spatio an satis
longum fuit spatium. et hoc siue spatium siue spa
tium temporis. et accipiatur hoc spatium pro quantitate temporis
uel loci. ad rem conficiendam .i. perficiendam. s. quam reus
accusatur. et est ad argumentandum a spatio contra sperare. utrum
.i. an reus sciuerit. satis spatii fuisse perficiendum ad
id perficiendum. Super quo accusatur reus. et hoc dicit quod non ualet quod satis
spatii fuit ad hoc agendum et non subiungit quod partialis
scilicet. s. factum super quo accusatur non potuit perficere. aliquod
scilicet. rationabili ordine. Occasio agit circa autor
de occasione describens occasionem. ex cuius descriptione datur
intelligi quod accusatio prout hic accipitur consistit tantum in actibus posito
tantum debitum tempus. Qui sunt actus posteres debitu
tempus expectans liquet dicit ergo. occasio quod .i. non argumen
tum expectans quaerendo et considerando. utrum .i. an
ab occasione. expectanda quaerendo et considerando. utrum i. an
occasio. s. opportunitas talis perficiendi exceptum fuit
ad tempus defensionis. adrem .i. ad rem aggrediendi
.i. super qua accusatur personam dicendo exactibus hominum
ut cum dicitur homines dormiebant ut uindemiabant
ut ad tale actum fecit iste. factum .i. s. potest sibi accidere.
ab occasione quaerendo et considerando. an alia occasio
fuit melior ad rem aggrediendam. s. alia opportunitas
quod. s. illa in qua dicitur fecisse factum. quod .i. quae occasio autem praeterita
dicit .i. neglecta. aut non expectata. s. per cupiditatem
agendi. sic dicatur accusator de reo. quod ipse protulo libere
agendi. sic dicatur accusator de reo. quod ipse protulo ... experientiam
et melius posset fecisse. factum. s. si aliquantulum expectasset
sed non potuit expectare prae cupiditate sua. hoc enim
Spes perficiendi. agit autor
bonum est. quam ipsum rem ... Spes perficiendi et spe celandi et nota quod
quia de spe perficiendi et spe celandi et nota quod
spes perficiendi continet tantum subiectam facultatem
ille est pertinet ad circumstantias quae notantur per hoc
usum. quod quod uel sibi quibus auxiliis ut dicit ergo spes perficiendi
quae .i. accusator potest argumentari habita consideratione de spe
perficiendi. s. ad talem ciuitatem. hoc modo. accusator
considerabit. si ea quae supradicta sunt signa .i. praedicta omnia
sub signo gesta in aduersarium. s. quibus omnes possit
argumentum contra aduersarium et opera. si potuit facere
ex aduersarii iudicabunt .i. s. in comparatione. sui aduersarii
uidebitur eum fuisse inferiorem. quod ad uires corporis. pecunia
quod ad fortunam. consilium quod ad mentem amicos
sapientia quod ad studium. copiam ad negotii admi
nistrationem. Ex altera parte. s. ex sua parte
credit. quod debilitas sit singula singulis re
... corporis debilitas .i. debilitas

Igitur uos

Inopia . i. pecunia. Stulticia . i. consilium. Imprudentia . i. scientiam
Insipiare . contra apparatorem . i. propter quod . scilicet ipsa subspeciata
potest dici . i. facultate siue potentiam habuit congnoscendi
ut dixi . fuit causa . scilicet rei . consilium quod subiacet ipsi per quod stat
accusator ita potuit accusatorem arguere a spe perficiendi. Spes
celandi . deinde autor alterum illorum que constituunt in facultate
scilicet spem celandi et hec est . quod fuit spes celandi . i. quo possit
arguere . secundum tale tutelam . i. spem celandi . quia . i. eo
sunt ex consiliis considerando . scilicet quod fuerit gesti negotii consiliis
exarbitris considerando . scilicet quod fuerit arbitrii . i. quorum arbitrio
eorum opus factum est . auditoribus . scilicet quod res sit aliquo modo
executi sunt . liberis uel seruis . quorum uel spectat ad familiam
Et est consideratio an liberi an serui uiderit sed uero fu
erint . hii est benigni illi non illiberales . et nil celare
potentes . unde per predicta quod ista exarbitris dico sequitur
ex quo tendet iiii^or membris que sunt in gestione negotii
locus est ibi comprehendit quod in se habitudinem loci . hic non
comprehendit in quali loco in habitudinem . sed spatium
comprehendit quanti temporis et quanti loci . ipse non cum supius
non comprehendebat ... temporis . hic comprehendit quod in habitudine
temporis et non ... cum supius comprehenderat quale temporis
in actus postentes debitum temporis . hic non comprehendit nisi
actus presentes debitum temporis . Spes celandi et spes perfi
ciendi continet plane facultatem cum suis speciebus de
quo hic dicit membra ex quo tendunt ad iiii^or membra

Argumentum

Argumentum est agit autor de quarta speciebus argumentis . scilicet
de argumento . continet autem argumentum idem est supradictum . scilicet explicat
administrationem rei que consistit in re et ante rem et post rem
Et nota quod hic dicit spes argumentis possunt dici argumenta eo quod
arguunt et de rebus gestis fidem faciens statuunt . tamen
habet species argumentis principaliter fortiter hoc nomen argumenti
quia per nullam aliam speciem argumentis arguatur ita efficaciter ut
per ista nec fidem fit ita bene et efficaciter de quo dicit
propterea ista est sit efficacissima argumenta cum dico fortiter
percussit motiuum sepelliuit . unde se innauit modo
tum sepelliuit et hoc est Describit quomodo argumentum dicens
argumentum est illa species argumentis per quam res . scilicet factum super
quo accusator coarguitur . i. similiter et quiddam probatur
ex ipsa que sunt in triplici administratione firmiter
probatur res in eo dicitur argumentum ... alia speciem argumentis
et magis firma suspicio. Nota quod hoc uerbum arguo

Arguo habet quatuor significationes

habet iiii^or significationes prima est ... ad statum certo
quod celum probare quod iste arguit . i. uetat me probare
celum . i. accia incomoda narro. Secunda ponit probare
ad ... molis quod ... fenestre arguerunt ...
... nege. Tertia ponitur pro reprehendere ut in diuina
pagina . quis me arguet de peccato. Quarta arguo pro ...
ut iste arguit furtum . i. dampnat ... ne ...
re tuo arguas me . i. dampnes . arguere pro cogere ut
iste arguit me ad hoc faciendum . i. cogit ad hoce
argumentum . Diuiditur in tria tempora . scilicet in tempus precedens tempus po
terius argumentum secundum hanc speciem quia dicitur argumentum in tempus

Tempus ante rem
Tempus in re
Tempus post rem

tempus . scilicet temporis ante rem . temporis in re . et temporis post rem . unde
hic diuidit preteritum . scilicet ante rem . primo in re . consequens
post rem. Docet quomodo quod nos possumus argumentari . Verbi
gratia talium temporum dicitur quod in preterito tempore . i. ...
uis argumentum in preteriti temporis ... i. oportunum est co
siderare ubi fuit . aduersarius tunc cum faciendum
et ibi sumitur argumentum a loco quare ut si ante rem factam
fuerit latens in ... loco secreto aptos ... trahere
argumentum quod hoc fecerit propter faciendum . sup quod accusator
et quod considerare . ut uisus fuit . i. in trahere ... sibi
a loco in attestimonio per quod est in aliquo . uisus fuit .

et trahe . i. argumentum a sodalitio . et considerare . numquam apparuit
ad aduersarium . i. contra eum trahat argumentum a facultatem uel alii
de consiliare . quo ipse aduersarius quesiuit . ut ita trahat argumentum a con
silio . numquam dixit . ut ita trahat argumentum ab oratione. Numquam habuit
de consiliis . scilicet de illis qui consilii erat rei facte ut ita trahat
argumentum a facultate. De adiutoribus ut de pecunia uel de hominibus
et erat in tantum argumentum a facultate. De adiumentis ut de
gladiis uel aliquibus talibus que erant ibi et argumentum a facultate
et quod debet accusator considerare. Numquam aduersarius fuerit
ad in loco preter consuetudinem. Aut alieno tempore . i. debet conside
rare si aduersarius fuerit ad in quo tempore in quo non solet
non solum ut dixi ad facere ut ita trahat argumentum ab oratione . sic
Que est argumentum exactibus potentibus debitum tempus trahit
ut trahatur argumentum ab ordine . ut si in tempore quietis uel argumentum
exactibus quod fuit in alieno trahitur argumentum ex ordine. In ipso
tempore . postquam docuit argumentum in tempus ante rem . ... docet argumentum
in tempore in quo est in perpetratione rei uerbi gratia . In ipso tempore . i. arguo
in tempus in re quod considerabit . numquam uisus sic . aduersarius
in faciebat re . super quod accusator ut ita trahat argumentum accusator
a testimonio quod est . numquam strepitus . clamor crepitus an ut
ita trahat argumentum ab auditu per fortune . clamor est uox hu

Quid est clamor

mana . Nota quod dicitur est strepitus et est crepitus . strepitus

Quid sit strepitus et crepitus

... duorum corporum inter se collisio cuius pre dicitur
pedum. Crepitus ... qui res crepat ... ut sonum
horum ... sub auditum. Aut denique
considerare . ab alio ut ab accusatore . numquam aliud sit perceptum quod
pertineat ad factum super quo ... accusator . et dico perceptum dico
alio sensu . quod per strepitum et clamorem . ut a sensu au
ut ... nequaquam ... sensisse actum ...
quia per gustum ... sensibus corporeis . nec
ista omnia omnes ... posse ... diuersa
diuersis . ita dico quod aduersarium debet considerare
utrum ... sensu sit ad perceptum quod possit probare ... de
aduersario. Denique ut ... de ... sensum
... i. coadiuuare . suspicionem ipsi auditoris
de aduersario. Consequenti . docet autor quomodo
sit argumentandum in tempus post rem uerbi gratia . in quanti tempore
sit tamen argumentum in tempus post rem . spectabit . i. dili
genter considerabit neque re ... i. ... de qua ac
cusat aduersarius . re . uel sit ad quod indicet . quod scilicet
adhereat ipsi facto ... proprium factum indicet . aut
iudicet . maleficium esse factum . quod dicitur esse factum . scilicet ab
aduersario ... ostendat que ... adhereat facto
dicens . sicut uulnus ... hoc si ... i. est signum cum
scilicet mortuum esse . nonenono ne ... ita inducat
argumentum ipsum ... ostendit ...
adhereat ipsi facto et sequitur factum eo factum. Quia
dicitur quomodo nos possumus trahere argumentum ad probandum
factum de aduersario dicens a quo factum sit . i. nos
possumus probare factum esse factum ab eo a quo factum est
hoc ... sit ... contra me
tum aut ... uestigium ... sit receptum . ut ...
apparet in uestimentis aduersarii ... loco
quo fuit . aduersarius in loco . scilicet in quo res facta est
aut ... in hoc dico ... i. ...
... quo in loco . i. in quo loco ... dicitur ...

trahimus argumentum ipsum fecisse hoc.
Consecutio est. docet auctor modo de b. parte argumentationis s. de consecu-
tione. Consecutio est ut predictum est quintum membrum in-
describit et auctor constitutionem per ordinem quo argumentandum
sit secundum coniecturalem tam ex parte defensoris tam ex parte accusa-
toris. Dicit quod consecutio est i. ut possimus argumentari secundum illam partem
argumentationis que dicitur consecutio. cum queritur et consideratur que signa. non et
in non conscientia i. que signa solent consequi nocentem i nocentem
hec est descriptio. Post descriptionem docet argumentari ex parte accusato-
ris dicens. accusator dicet. i. dicendo comprobabit si poterit
adversarium cum ad eum ventum sit. i. postquam ad eum
venerunt expalluisse etc. tota ista sunt indicia re. unde
subiungit que signa. s. et huiusmodi sunt signa conscientia mi-
male signe dicit. unde consciens ipse sibi que de se putat
omnia dici. quia ista constat statim potuit trahere argumentum eum fecisse
peccatum. et si reus non fecerit horum. s. quod non erubu-
erit nec expalluerit nec ad primissiorem fecerit cum ad
eum ventum fuerit. accusator dicet i. debet tunc dicere
et probare si potest. quod s. reus. usque i. assiduus adeo i. tam
premeditatum fecisse quod eveniret super hac re. s. ut
ex premeditatione perhabita. vehementer i. oportet sibi confidentiam
resistendi. que signa. s. audacter respondendi et resistere
sunt confidentie. confidentia est unum. fidentia est virtus. Sed
astruxit accusatorem statim astruit defensorem dicens defen-
sor. s. quod expalluerit vel dubitaverit. vel ad tale
fecerit cum ad eum ventum fuit. Dicet i. dicendo comprobabit
coram iudicibus. et omnino magis periculi quod deberet pati si
reus esset illius facti et non consciencie [illegible] conscientia est dura
non remordet eum ita quod facere disposuerit secundum illud
pertimuerit. tunc utetur illa cautela coram iudicibus
qui et negabat se omnino. s. negabit se fuisse pallidum
vel titubantem cum eum ventum esset sed dicit frenum innocentie
i. in innocentia sua non fuit commotus.

Approbatio est. Ultimo loco deliberata parte argumentationis
agit auctor. s. de approbatione que continet quod approbatio
ut dictum est sepius testimonium probat et loco communes. Est
et approbatio i. genus argumentationis quod ad extremum approbamus
et confirmamus rei suspicionem. hoc autem docet auctor
facere tum per locos proprios tum per locos communes. Nota autem quod
locos communes appellat auctor in rhetorica generalia quidem
sunt que alibi appellat communes sive ut ad plures pertinentes
quales sunt malorum misericordia non oportet. Hic appellant
conparia proverbia ut istorum malorum misereri non oportebit
istis testibus credi non oportet. sic utitur hiis nobis generale quod
in rhetorica secunda. Hic non aliter locorum est quos hic appellat
communes quosdam appellat communes quosdam proprios. Communes
locos appellat proverbia contra quibus possunt uti tam accusator
vel tam defensor. describit quod proprios approbationes docet ordine
qui sunt loci communes et qui proprii et quid tam accusator quam
defensor uti hiis locis quod hoc est. Approbatio est. illa
pars argumentationis que utitur argumentum quod extremum. et hoc dico
suspicione de adversario confirmata. preter alia genera argumentorum
circa quod auctor ordinat quoniam ultimo post omnes allegationes
debemus inducere testimonium. Ultimo cum nos non uti probare
debet. Signum statim adducemus testimonium videret
quod nos non haberemus aliquas efficaces rationes contra
adversarium. ymo magis considerem de testimonio quod de
iure nostro. ideo primo debemus ponere rationes nostras contra
adversarium et ad ultimum inducere testes nostros causa
maioris confirmationis. et hoc est. Causa i. approbatio habet
locos proprios et communes. i. secundum approbationem argumentationis tum alios
proprios tum alios communes. Et statim ordinat qui sunt

loci proprii. dicens loci proprii sunt hii quibus nec potest uti nisi
accusator. hoc nomen accusator ponitur hic pluraliter et non realiter, debet
sic intelligi. loci proprii sunt quibus nemo potest uti nisi ideo quod
est accusator. Hii sunt i. alii loci proprii sunt quibus nec potest uti
nisi defensor. i. nisi ideo quia defensor. Communes loci sunt qui conveniunt
s. secundum quos argumentatur alias in alia causa. i. in una causa et sic eosdem
argumentatur ab alia causa in alia causa. Docet quoniam auctor quis sit proprius
locus accusatoris in coniecturali constitutione. et postea quis sit proprius locus
defensoris. Per ordinem quo argumentandum sit secundum locos
communes tum ex parte accusatoris tum ex parte defensoris. Dicit quod
in coniecturali. i. causa formata coniecturali constitutione proprius locus
accusatoris est. i. accusator utitur proprio loco cum dicit hoc probum
malorum misereri non oportere, et cum tali proverbio augeat accusator. s. se-
veritate et horrore peccati. super quo ostendit ipsum ut et
exclamaret iratum. oportere perfectio. oportunum dicitur. et tali
exclamatio potest augere atrocitate peccati. Defensoris vero
i. defensor utitur suo proprio loco et proprio cautela est quia
causa vim. ut eum in victoriis tenet accusator stare in pugno
malitie. defensor est suspectionis humilitatis et c. ipse conquerat
i. conquerendo ordinat accusatorem calumpniam. i. fallaciam
et iste est proprius locus defensoris. Non quod calumpniare
est ubi legalitate expellens hic hunc non facto accusare.
Communes loci sunt. hic ordinat auctor quomodo quod sunt loci communes
dicens quod illi sunt communes quoniam tunc competunt accusatori tunc de-
fensori. Pro testibus contra testes. ut cum loquimur ad commen-
dationem testium vel ad vituperationem. Et nota quod
aliud de bello unum istorum pertinebit ad accusatorem aliud ad
defensorem. Questionibus contra questiones et loquimur de questionibus
ipsas commendando vel ipsas reprehendendo vel ad tale
questiones sunt tormenta unum quod quod melius patebit infra
in prosecutione. Nota unum pertinet ad defensorem et aliud ad
accusatorem. Pro testibus secundum ordinem enumerationis debemus
argumentari secundum partem. Et nota quod argumentum pro testibus
s. quod commendemus testes nostros autenticos vel ordinate
a potestate iudiciis esse eis. quod auditores eorum testimonijs
de iure debeant credere et hoc est. pro testibus dicemus
i. dicendo argumentabimur secundum auctoritatem ostendendo s. quod ipsi
sunt viri autentici et secundum vita testium ostendendo s.
quod vita eorum est honesta et approbabilis acceptabilis
et constantia testimoniorum. et hec tria dicta sunt post illa
potest. sic intelligi quod nos debemus argumentari secundum testimonio
testimonio s. ostendendo quod nullus testium dicat contrarium alteri
ymo omnes ad invicem concordant et ideo tenent iudices
credere eis. vel debemus argumentari secundum constantiam testio
s. ostendendo quod testes ita sunt constantes quod nullo modo
a via veritatis deflecterent et ideo debent iudices
credere eis. Contra testes. postquam docuit argumentari
pro testibus confirmando. s. et commendando testes statim
docet nos argumentari contra testes secundum eorum sunt contraria
ad eorum constantia confutationem. Et nota quod [illegible] accusator
argumentatur pro testibus. defensor tenet argumentari contra
testes eorum. et hoc est contra testes. debemus argumentari
ostendendo turpitudinem vite et hoc est contra honestatem
vite ostendendo sepius auctoritate aucta testium vel et
dixerunt sepius auctoritate aucta testium et
testio in constantia. et hoc dicit quod hoc composuimus de
testimoniorum constantia. et alia argumentabimur contra testes
Si autem dicemus i. dicendo probabimus. non potuisse
idem ipsum dicit. aut si ostendemus non potuisse fieri
dicit ex statu. aut si ostendamus illos non potuisse
scire vel. hoc fuit fieri vel non. sic pulsus licet
hec papam in curia omnibus videntibus potuit vel
quod neque sit ut ipsa sit scriptura vel non per illam
et hoc papam in curia aut si ostendimus ipsos tunc

cupidine dicit . i. allegabit pro lucro . corgauit . cupidine
i. finge pro lucro ¶ hec omnia sunt contra testes
q pius dicta sunt cum testibus vero autem subiungit . hec
i. supradicta premeruit . ad improbationem testium . i. ad te
stes reprehendendos ¶ Questionibus . docet nos arguere contra
questionibus . s. que sunt inducende ad confirmationem contra . i.
tormentorum a cruciatuum quo rogantur rei . ii . confitentur et hoc
est . questionibus dicimus . i. s. quoties argabimur cum demo
strabimus maiores . s. nostros antiquos [illegible]
voluisse . i. iudicare contra . i. contra pro penas et illatas
et cogi summo dolore et hoc statuit ut dicat verum
quicquid sciat a hoc ideo fit ea in inveniendi . hoc ipsi
debemus dicere ut ita credant iudices ad hoc arg[u]
gant adversarios alia pena ¶ Contra . docet hec
rous dolore cruciatus tormentorum . [illegible] prius co
uictunis ad [illegible] suspicionem et dicendum
ideo contra oportet debere fieri i testimonium . unde
dicit a predictis . [illegible] ea que supradicta sunt . cofit
maior . i. efficatior et hoc dicto quest questionibus [illegible]
nos trahunt ad verisilem suspicionem . ea . s . [illegible]
sunt ab adversariis [illegible] et hoc dicit dolore cru
ciatus tormentorum trahunt ipsi . ad hec uult . i. eisdem
cautelis [illegible] contrarii . i. [illegible] contrarialis cum [illegible]
et ad finem perducit . [illegible] . s. dicit ad suspicionem
[illegible] . oportere . i. opportunum e [illegible]
simonis . i. ii argumentum contra testes ¶ Contra quoties dicit
i. argabimus inducendo nos huius pro e hec ma
iores . s. q tormenta [illegible] voluisse . certis rebus
i. rebus quibus habetur certitudo et veritas . quones
tionum . i. tormenta [illegible] ut qui dicent . ir . possit
in [illegible] . apponitis . [illegible] . s. [illegible]
i questione ii tantum . refelli possit . ab audientibus ipsis
[illegible] . s. [illegible] . quid in quo . loco [illegible]
[illegible] credat autem sublecto [illegible] huius rei stati
per [illegible] silere quidam .
[illegible] est illis q ponitur i questione . [illegible] . s. ipsi
[illegible] ad sile rei [illegible] i questione [illegible] ut ad [illegible]
[illegible] possint [illegible] ad [illegible] ¶
[illegible] . alia [illegible] docet arguendum [illegible] questiones . ut . s. dicam
non oportere credi dolori . i. penas substinenti . i. non esse
credendum [illegible] dolore tormentorum [illegible] hoc pro
[illegible] . i. s. [illegible] alio tamen e ideo [illegible]
[illegible] apertius [illegible] fortior [illegible] i non talis [illegible]
credendo [illegible] tormentis [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] . a io dolori [illegible] hoc [illegible] alio .
[illegible] est . mobilior ad [illegible] . i. adinve
niendum ad quid [illegible] stati [illegible] ¶ [illegible]
ea a nobis [illegible] . s. [illegible] i questione [illegible]
possit facere aut [illegible] . i. ad [illegible] illorum
tortor qui [illegible] i questione . [illegible]
s. q [illegible] . [illegible] . s. [illegible]
i. [illegible] libera a io non [illegible] penas
substinendi . ¶ Hec dicto . [illegible] docuit supius
q e argui [illegible] et questionibus debemus trahere suspi
[illegible] . s. possimus hoc q adversarii [illegible]
alia [illegible] . [illegible] i hoc debemus facere . unde
hec [illegible] . s. q e contra questiones [illegible] effi
cacius [illegible] probabili [illegible] . i. [illegible] argumentis
[illegible] probabile ut probabilis [illegible] . i. [illegible] argumentum
[illegible] probabilis [illegible] q [illegible] . i. [illegible]
q questionibus [illegible] sunt [illegible] . s. fallere ea que
i questione [illegible] . i. [illegible] confirmationis
[illegible] . s. [illegible] ¶ [illegible]

[illegible] . docet auctor in hoc loco arguere ab argumentis et signis
¶ Et nota quidam dicit contra argumenta et signa non accipiuntur hoc
modo quo accipiebantur [illegible] s. q [illegible] [illegible] cum
s. dicat [illegible] argumenti et signa quedam loci et [illegible] quibus
probat [illegible] de argumentis et signis [illegible] speties
[illegible] argumentis ¶ Nos dicimus q argumenta et signa eo modo
accipiuntur hic ut prius accipiebantur [illegible] cum
et dicitur argumenta [illegible] [illegible]
testium [illegible] argumenti [illegible] argumento [illegible]
ad maiorem confirmationem argumentorum [illegible] argumenti
[illegible] argumentum et signum et hoc [illegible] ¶ Ab argumentis et signis
[illegible] . i. arguendo ad hoc ut probet [illegible] argumentis et signis et
de illis argumentis que formantur [illegible] alias [illegible] . quibus
i. quibus argumentis et signis [illegible] . argutos suspitio [illegible] . i.
[illegible] et opportunum . [illegible] . i. unde arguere et hoc modo
cum [illegible] signa et [illegible] . i. argumenta formata [illegible] alias speties
argumentis [illegible] argumentum et signum . [illegible] . [illegible]
q signa et argumenta [illegible] [illegible] . s. q ad [illegible] probandum
tendat [illegible] tendat reliquum . [illegible] . s. [illegible] dicere ipsis audi
toribus . oportere . i. opportunum esse . [illegible]
[illegible] . [illegible] . [illegible]
[illegible] suspitio . [illegible] . [illegible] argumentorum
[illegible] . [illegible] . [illegible] credi
[illegible] et argumentis q testibus ¶ Et nota q hoc debemus
[illegible] q nos non habemus testes [illegible] adversa [illegible] hec testes
[illegible] hoc dicere . s. q plus e credendum
argumentis et signis q testibus [illegible] . [illegible] . argumenta . e
[illegible] testes non dicant [illegible]
[illegible] . s. [illegible] . s. [illegible]
[illegible] . s. [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] . [illegible]
[illegible] ¶ Contra argumenta . docet auctor
in hoc loco q sunt inducenda contra argumenta talia [illegible]
et hoc docet [illegible] ad confirmationem . dicat [illegible] contra signa [illegible]
et [illegible] argumenti [illegible] . s. [illegible] . s. [illegible]
[illegible] . [illegible] . i. [illegible] non possit ad [illegible] . i. [illegible]
[illegible] . i. [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] . nos [illegible]
[illegible] . [illegible] . [illegible] argumentis [illegible]
ad adversa [illegible] et [illegible] diligenter . [illegible]
[illegible] . s. suspicione . [illegible] . non posse magis
[illegible] nobis [illegible] . i. [illegible]
[illegible] . [illegible] . i. [illegible]
argumentorum . a suspitionum . i. habita de alio . [illegible] fama [illegible] testibus
i. dicam q [illegible] tenemur [illegible] credere argumentis a suspitionibus
[illegible] . et assint testes ¶ Rumoribus dicemus [illegible]
[illegible] et [illegible] q rumores [illegible] arguendum hic docet [illegible]
[illegible] [illegible] . cum malitia [illegible] et
credulitatis non [illegible] . docet [illegible] probare q rumoribus
[illegible] est postea non [illegible] . s. arguendo
probabimus q rumoribus [illegible] fama [illegible] solet nasci
i. dicamus fama non solet nasci . [illegible] temere
[illegible] negotium [illegible] ab . i. [illegible] fama
e [illegible] solet nasci [illegible] non fuit . i. non
[illegible] . [illegible] . rumor . animo
[illegible] . [illegible] rumores solent
[illegible] . i. arguendo probabit hunc rumorem
[illegible] adversarius ¶ Contra rumores [illegible]
auctor docuit probare [illegible] rumoribus [illegible] illo
[illegible] . s. q rumores dicamus [illegible]
[illegible] . i. [illegible] dicamus [illegible]
[illegible] fama [illegible] rumores [illegible]
[illegible] rumores arguendo [illegible] rumores
[illegible] alios [illegible] homines a maliuolos fuisse .

mīdita ꝺ nos · ꝯ ꝯpotimus · aut ıııı̄ · ficti fabulis · adulātis nos ꝯfutuī · ı · dicent ad eē maledictū de eis ꝗ coll̄i ē iocꝰ ut ıta possi eos ꝯtaminare · aut ꝺno potim̄ finge sīlite ꝯferentī aliquē nouū rumore · dī ꝺ eis · qui · ı · qui rumor fuit eis · ꝺ ꝗ · adu· uris · ad turpitudinē · ı · ꝯtaminet eos · ꝛ hī hoc · ı · ꝯsumpꝰ rumore de eis · dicent · ı · debet dicē nos nō hīc fidem · tali rumori · ꝓnūce · ꝺ · debem̄ hoc dicē ut ıta possim̄ eos melius ꝯtaminare · ꝛ ıō dīc̄ nō adhibere fidem tali rumori · ꝗ ꝗ ꝗ homo pōt ꝯferre turpē rumore de alio · dissipare · ı · dissegare ficta fabulam ꝺ ꝺ · ıta talib̄ cautelis debem̄ argum̄ · ꝗ nō reꝰ · ꝺ · ꝯponēs ıııtutis ııııs l' fictū ē ıı · ut ad tale · Sed tm̄ · aduersaıu ꝗ uıcto est ꝺ firmior uidebit̄ ꝺ · firma tm̄ argumēti et efficatior sı potim̄ abrogare · destruere · fideı ad fame · ꝗ mınuıt ꝯponit nobis ꝛ nō ꝯponam ad ꝺ ad uersarıꝯ ıııs · quoꝺ et dif · qualr̄ ı ꝯtuali ꝯstitōe sit ıııueniēdū ı ꝯfirmatōe et ꝯfutatōe · Hucusqȝ docuit dıı̄ ı ꝯfirmatōe ꝺ ꝯuenīe tuscıtoam [illegible] ꝺ defirāpō nell̄ doce ıııuenīe ı ꝯfirmatōe et ꝯfutatōe ı ꝯtuali ꝯstitōe et hoc — ı · qa diffi[illegible] · ı · ınt' alias ꝯstitōes difficilima ad tractand̄ est ꝯtalis ꝯstitō [illegible] doaıt [illegible] ıpā ıuıl' cāsl' · sepe tr̄ · ē ı · ꝛ cais · ıgbꝰ ē ıııa ꝯtrouersia ꝗ ı all' ꝺ dī · ı · ꝺ ııa ꝯtrau sia · ut ıca ꝺ [illegible] · negare ꝺ ııno ꝗd · asserē abalio · eo · ı · ıō · ꝗ ꝺ ıstas ꝯstās · diligentia · ꝛ mınori diligentia · ꝺ ıō · ꝯstitōes ꝯfirmati fuīt · ı · ıdem firmati sup̄ ꝯcꝺ eiꝰ · ꝺ · ꝯtial' ꝯstitōes ꝯsitīati fuīt · ı · [illegible] ꝺ hoc ıō forma · ne puula ꝗ ıııuādo ıııueıı ꝺ ꝗ ıllaꝝ · ꝛ hoc ıō firmī · ne ꝯuula ꝗ ıııu [illegible] · ꝛ argumēti · ꝺ · ꝺnō debitū mod' argum̄ obsuare ꝯpedi · ı · ıgnorantia · ıgnorantia ē offendit aūan aut offin ıpedi · ı · ıgnorantia ıgnorantia ē offendīt auian ꝺ aomadasse asi · ꝺ ꝺ ꝺ ıō est ıō diligent ꝛ ꝯtialem ꝯstitoem ꝯsitīati fuīt nec̄ eē ad posse nos offendere ꝗ ꝺ ꝯstitōem ꝯsitīati fuīt nec̄ eē · hoc ē ē ꝺnū obsuandū · adhoc ut fuīt ār ꝛ eā ꝺ ꝺ · fuīt · hoc ē ē ꝺnū obsuadū · ꝺ ıō ꝺ ꝺ est ꝺupꝰ ısta · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ autor testat' est ꝺupꝰ

Om uoluntas · postqȝ autor docuit ıııuenīe ı ꝯfirmatōe et ꝯfutatōe · ı ꝯcturā · ꝯsti · ꝛ ıııuditiali quē eē stati· ꝺ cat ꝯfirmare et confutare ı legētia ꝯstitōe ꝛ ı ıudiciali ꝗ eē cat ꝯfirmare et confutare ı legētia ꝯstitōe ꝛ ı ıudiciali · ꝺ · ex sc̄ipto ꝛ sn̄ia ex Cū at diuerse sint ꝺ ꝯtial' ꝯstitōis · ꝺ · ex scripto ꝛ sn̄ia ꝺ ꝺ ꝯtra legēb; ꝺ · ꝯ ordine docet ı qualr̄ ıllaꝝ · uıı ꝯfirmatōe et ꝯfutatōe · Docet ꝗ ꝗ argum̄ ascripto · Nota ꝗ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝯtuītam ascripto ꝛ scriptoris uoluntas · ascripto dissidē · ut · ı · ꝺ ꝯtuītam ascripto ꝛ scriptoris uoluntas ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ scriptoꝝ uideıııt ad uoluisse ꝛ scriptū sonat aliud ꝛ sup̄fities ꝺ uboꝝ ut eē nrē ꝯstentire ꝛ ꝺ argabim̄ ad ꝯmūdatione ꝺ ıpūs scripti ꝛ ꝯdim' ꝗ ꝺ debet ꝺ adhēre sup̄ficiei ıpūs scripti ꝛ ꝯdim' · ꝗ ꝺ debet · sup̄fities ꝺ ꝺ nō uidet sonar̄ ꝺ ꝯpone ad auditoꝝ ꝗ sup̄fities ꝺ ꝺ ꝺ et ꝺ scripto ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ adhēt ꝺ · Docet ꝗ autor ꝗd ꝺ agendū et ꝺ scripto ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ adhēt ꝺ dicens · ꝺ nō · ꝺ · ıı · diff · ascrip̄ · ꝺ nō dicit ꝺ dissidet ꝺ ꝺ ut dissedere ꝺ nos dicē ascrip̄ · ascripto dē ꝗ scripti defendit ꝺ nos ꝺ uoluim̄ argum̄ ascripto · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ abıllis argum̄ ꝺ narratoꝝ · ı · ıı · ıō ꝗ narram' · ꝗ debē fit̄e ꝗ ıpū argum̄ ꝯfirmatiōis ꝯsonet et ꝺ ꝺ ꝺ narratiōi ꝺ alr̄ ꝺ narratoꝝ · ı · post narratoꝝ · ꝺ ē ꝺ ꝺ nalē ꝺ narrand̄ · deın nō ꝯfirmadıı · ꝺ nō sepe ıta ꝺ soleat ı ꝯtiali narrand̄ · deın nō ꝯfirmadıı · ꝺ ꝺ narratiōe ꝺ ıı · ꝗ ꝯstitōe pmaceat · ꝺ ꝯfirmato ꝛ narratiōe ꝺ ıı · ꝗ ꝯstitōe pmaceat · ꝺ ꝯfirmato · ꝺ quo agende ꝺ · Pūı ıterū scriptoris collau · ꝺ ꝺ quo agende ꝺ ꝺ ascripto ꝗ · doꝗ nos fiıııe argum̄ ab auctoritate legislatoris · Deīı debem̄ ıtı ꝺ ꝺ ut ꝺ ꝺ · hoc laudam · Deīı debem̄ ıtı ꝺ ꝺ ꝺ · ut ꝺ parenti ꝺ ꝺ aduersarıꝯ et aıııs au scriptores · ut ꝺ parenti · ꝺ ab auctē scripti ꝗ hēt ꝺ ꝺ alienet ꝺ · ꝛ ꝺ ꝺ ab auctē scripti ꝗ hēt ꝺ actoritas legislatoris · Deīı · deıııı ıtı ꝯtrarıoꝝ ꝺ · Notaꝗ ꝗ ē ꝯpriū · ꝺ ē ꝯcedō · ꝯtio ē ı ıustitō · ꝺ ꝯcedō · ꝯtio ē ꝺ ꝺ ꝺ ē ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝯcedo ē ꝺ · ꝯtrarıū ꝺ ē ıustitıo · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝯtrarıū ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · Offendes aut autor ꝗ ıustitoē de certa loca ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ adherēmꝰ · ꝺ ꝺ aduersarıꝯ ꝺ ꝺ ꝗ nos adherēmꝰ · ꝺ ꝺ ꝗ nos debem̄ ē ıō ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ male ꝺ ꝺ ꝺ ꝗ nos debem̄ ē ıō ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ı · ꝺ · adıı · ıı̄ı̄ sımıı ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ fuisse scriptū ꝺ ꝗ ꝺ

Dıı ꝺ ıllud ꝺ ꝺ ꝺ ıllud ꝺ

dicit ı lege · Lex ē ꝗ ꝺ ꝯlo · ꝯmulgat' magis dılıgente et ꝯlo assensu fırmate · ꝺ ꝯfecte · aut testamēto · testamētū ē ut dıı̄ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ alıū ı ꝺ ꝺ ꝺ · aut stipulatōe · stipulatio ē uerboꝝ acceptio ex ıııterrogatōe alıcuı' et ꝯ ponsıone alterıus ꝯfecta · ꝛ dī stipulando · stipulari uo ē ıııterrogare · et dicit stipulari · a stipulo ꝗ ē fıııı · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · stipulam ueteres fīıı dicebant · stipulatıı uo ē assi gnare · aut quolz dıı̄to · ı · ı alıo dıı̄to ꝯtm̄ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ sıı̄ıı ad ꝺ ꝺ · dıı̄ scripto ꝯtinet ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝯtrarıum · ꝺ ꝺ nos hoc ıııō debem̄ ꝯrere · aut nos ꝺ ad eē scriptū ꝺ ꝺ ꝺ nos · aut nescıı̄s ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ nescıı̄s ꝗ nos uobıs ıta ꝺ ꝺ leges · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · dı̄ · ꝗ uellit sonare · Notu ꝗ stipulatōes ꝺ testamēta sıt ꝺ ꝺ ꝺ lege · ꝺ ꝺ hıc totū ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ dī ı lege aut testamēto · Sꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ lege quē nō ē stipulatio ut testamētū · Deīı · postqȝ hoc ꝺ ꝺ ꝺ ē nobıs collōe · ꝺ ꝯpatōe · ꝗ ē ꝺ ab aduıı̄ıs debem̄ ꝺ ꝺ · ꝺ collatōe · ꝺ · ꝛ adhēmꝰ ad ıō ꝗ ꝺ ꝺ ꝺ fuisse ꝯterıt · et ꝯıı̄ debem̄ ostendere · ꝗ uıdeıı ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ıllē ꝯtıı̄et scriptū dicere ꝗ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝗ nō tıı̄e sit ꝺ · ı · ꝺ ꝺ fıerı ꝺ scriptū ꝛ ꝺ ꝺ · ꝗ nō ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ · ꝗ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ debem̄ ꝺ ꝗ aduersarıꝯ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝛ ıō nō debent ıudices credere ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝗ ꝺ ꝯpoıııt leges · ꝗ ꝺ sıt ad leges ꝺ ꝺ · Deīı postqȝ hoc ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ scriptı ꝺ · ı · ꝺ ꝺ fıerı ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ nobıs eē ꝯtentıbılıs ꝺ ꝯposs̄ıı ꝺ ꝺ ꝺ ꝯtınet · ꝺ nobıs ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ nos debem̄ ꝯferre ı ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ nos debem̄ ꝯferre · Deīı · postqȝ hoc ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ nobıs ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ · ı · ꝺ ꝺ · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ · ı · ꝗ aduersarıꝯ ꝺ ꝺ · aut nos ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ · aut nō ꝺ · ı · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · aut nō ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ scrıptoꝝ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ı · ꝯfecta · scrıbere · ꝺ · ꝺ · ꝗ nō ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ supplent · Defuıt ē ıbı ꝯgamenum ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ut ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ nō posset ꝯscrıbere ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · hoc ꝺ debem̄ ꝯnūcıare ꝺ ut ıta possım̄ ꝯtamınare ꝺ ꝺ · Deīı · ꝺ hoc ꝺ · ꝺ ꝺ nobıs ꝺ · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ · ı · ꝺ ꝺ nobıs · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ nos ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ · ı · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ı · demonstrare ꝺ ꝺ nos uboꝝ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ı · demonstrare ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ scriptū ab auctoritate ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ et ꝺ ꝺ distinguēe ꝯfer · ꝺ ꝺ ꝺ · ı · ꝺ ꝺ doctrıa et ꝺ ꝺ distinguēe · Deīı · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · hec dıctıo quē ē ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ sup̄fities ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ı · ꝺ ꝺ · reddet ab aduersarıꝯ ꝺ ꝺ ꝺ aduersarıꝯ · ı · ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ uolu ꝺ · ı · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ sup̄fities ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ debem̄ ostendere ꝗ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ · Locus ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ sup̄fities ꝺ ꝺ ꝺ · Locus ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ legıb; sonatū est ꝺ ꝯfirmatū · ı · nos debē dıcē ꝺ ꝺ · Certe ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝗ ꝯfirmatı ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ defendere errore suū ꝯleges ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ leges · ꝺ ꝺ debem̄ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ nō ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ docuıt ꝺ ꝺ dıcē ad maıorē cautelā · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ sup̄fitiē ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ defensorı · ꝺ docet argum̄ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ debem̄ ꝺ ꝺ · ꝺ sup̄fities ꝺ ꝺ sonat ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ad ꝺ ꝺ nostre · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ ꝺ · ꝺ · ꝺ ꝺ ꝺ et breuıs ꝺ ꝺ ·

Quid ē lex

Quid ē testamentum

Quid ē stipulatio

et amale et bue omodiare. exeo q n plo scisse q oporteret
scribere. si ita scribere noluit q p mim plo intellegi poss
no pn. i. no putauerit necessarium ee. i. utile. i. ee scribendum
q potuit. Una scripto. et hoc dico q ex eo q ipis. Deinde. posset
hoc facerim nos dicere offm ee calumniatoris. i. falsi
accusatoris et sic accusatoris. Deinde ubi n. i. litis. i. nequo
ipius scriptoris. Deinde. postq hoc fecerim nos debemus
ondere. id q scriptum est. i. id q superstites licet ut sonate
aut nullo mo posse fieri aut no posse fieri. lege. s. scz lege
nalem aut more. i. scz bona moralitate. mos e qsuetu
do est scriptu. aut no na. i. nali iure. aut no equi i bono
i. pmi iustitia. q̄dā uolui 7c. hic solet ee dup. litt et
utraq soler legi. q oia ad fieri no lege no na no eqi
et bono. neo dicet q rer. i. ualde roe scriptore noluisse
ul dit s q erit. i. noluisse et no uoluisse q oia. v.
ad fieri lege. na. more 7c. neo dicet scriptore uoluisse
q uoluit q oia fient s lege et na 7c. at nos ondez
ea ee. iustissime fca. que a nob fca sit. 7 ita no enim
otra scriptore. Deinde qua. hic e locus otra autoritate
scripti 7 osequentib negari pcepit autor hic q i pugnem
to scripto q otra nos e p parga ipo. fati impugnem
suaz adverse ptis. dic q nos debem' suppositum
suaz aduerse ptis. aut nullaz ee q friuolaz aut stul
tam q illa iniugit stultu ad fieri. aut iniustu. s. q
no apportent nisi ad iniurs. aut. nos ondem' illa
suaz qstare e super et infor. q e superiores sunt
ul iferiores. eam puiat. ul p puniat i ben trae
qtra alys legib. Aut ad nim' nos ondem' ea n posse
stare i io qui. ius coe appllat ius nale. sic e. i.
alij no fecerīs q t no ius fieri ul ius qsuetudi
narium aut ondem' ea no posse stare. cu legib qui
coes leges appllat uita ciuili oia ul iusta scripta
tm. aut cu rebiudi iudicati dur illa q plati
urbiu dur defamare solent ut qsules a
sules e decies pus dur ... Deinde. postq
hec fecerimus debem' uti qmnatoe exeplorum
dicit iudicator. ariolu. i. scz uoluntate ipi scripto
no. i q sapti. i. 3. id q supstites scripti uidet dre
et e q ille q suaz tenet di ex iudic ingbus
iudicior iudicauerit apte tenetis suam et no
scripti. Deinde debem' uti enuatoe leg i stipla.
q sunt leges que stipulatoes ex supioribz fiet
br excer. i. breuit collectam ipsb et q q ille q
tenet suaz deber dicere i. nonne ista lex et ista ex
ponit s uoluntate scriptoris. et dit ista stipulato
et ista n no s scripti a illi di ista lex e supstitei adhe
res aduersarius exp s uoluntate scriptor. 7 no
s scripti. Locus cois est. pro mag. leua cois q
uti ille q suaz tenet di ei dica eē mir e de
isto q tota die recitat scriptum q scriptoris uoluntate
no uult imitari ul iterpretari.

Cum due leges. postq autor docuit qfirma
re et qfutare i illa spe legitie qstitois q est
scripto 7 sena. sic docet inuēire i qfirmatione
et qfutatioe i illa pte legitie qstitois q e de qtrarys
legib. Nota at q no dat doctrina sua diuisim
ut. s. ... ondat qo sit qfirmadu una qtra le
qui postea aia primo qiunctim docet de illis uti
qfirmatioe qz id loci q ptinet auctori ad qfirma
dum lege sua. ptinet defensori ad qfirmandu
lege sua. dur aut leges que ad similitudine

Agit autem

trioz. duo q qiamodu duo qua no pnt simul de eis eadem
mo due qtre leges no possunt simul circa idem obseruari ut g.
lex e dicit tiranni occidet primum accipiet quod uolet. Tyrannus uxor
alexandri tyranni forte alexandru occidit de quo ia filium
suscepat eo mortuo petet filiu i pmiu q ex una lege debet
ei. at altera no lex iubet occidi et sic hec due leges non
pnt circa id qfiuari. s oz una dimicte ut obsuet tenenti
altera docet q. qs modis sit agend cu sunt i qtrouersia ubi
qtre leges sunt. Una e nob qua adversarys dicens. Cu
due le. int se mere distringent. i. int se opponte uidendum
e nobis primu. anabo andaro. sunt in qtrarta lege. Abo
gatio abrogo e i toto. s. qn tota die lex destruit. derogatio
i diminutio i parte. In quibusdam aute libris habetur
nuq abrogo. et sunt due dictioes. et no nuq i ibi in
ueniat una e dco. teste e ps. quo no enclesis uolet
corrumpe dcoes. hoc dicit il ondit q nuq e qpota cum
et q corrupta subtrahit ei e abillo abillo diptongo et re
mouet a et i no est i uoto que ul qua s ca que. In
prulati no pot ee una dco nuq. ut iste qui nuq mulies
fuit iuste amo. Mo. s. q qn il due leges ita distrepant
nos debem' qsiderare an altera legu sit derogatu ul
abrogatu. et qr hoc debeamus facere ondit cum in se
quentibus. dici lex aduersary ut cumtulim sit dimi
nuta ul exto destructa nra lex ei p iudicabit et hoc
dico. Ubi no sit derogatu ul abrogatu. Deinde
decimum e nos debemus Considerare utru leges
ita dis. i. utru leges ita sibi inuicem opponat ut altera
iubeat ad fieri. et altera uete d. no fieri. aut an i.
sint opposite. ut alia rogat. i. pcipiat ad fieri. altera
puniat. qtriu si qtriu. s. cuius qtra lex iubet.
Statim redit cum q ita debem' facere dicens. ist
u or ei dsi et imbecillitas et inualitas et i beccilis
et inualida. q ne s se pcoget. i. sm pceptionem et
coactionem uni' legis debet agere alia lex punietit
ei qtrium fieri. i. infirma erit cuius defensio qneqat
defensse quia lex pcepit et alia lex puniett oius
qtrius fieri et hoc pbat stati dicens. plus e n idest
ualidior e et fortior sanctio. i. qfirmatio et pceptio.
punis ut. cece redit cum q nos debem' qsiare an alti
legu sit abrogatu an derogatu dicens. qulla defusio
de i ualida et efficax ei a defensore ondit id ee
fcm. q ea lex sanciat. i. qfirmat. Que legi abrogat
sit. q ad totu an derogatu q ad partem et ondit
d. de q posteriori lege neglectu. s. cu no est abrogat
ul derogatum. Sanctu e. i. qfirmatu e et pceptu
cu haberes qsiderata. s. ista pmissa locus ab autoritate
scripti nos uteim exponere nra lege i lege q fac extra pte
exponendo ea et narrando et collaudando ea ut ita psz
qtaminare adversarios nros. Deinde postq hoc fe
cerimus. quod ab nra uoluntate nre legis i lege qtriu
ad mod ptis nre exponemus ut ita uideat si pot fieri
nra legi asentire ut id e s sentiat q nra lex sentit
Deinde postq hoc fecerimus nos pmorem partes
iuris. roe s ... ptes dico iuris d iudi ab i qb
iuris i qstitutioe gnali iudiciali. abl. 7 qrem
i qsabim' utru e ea faciant i. cu lege nra consen
tiant de qua pte. i. de quibus ptib. s. utendu e i qstitoe
iuridiciali abl. pieri dis. i. i sequentib dicet. Ambiguu. De ambiguo

Ager autem in hoc loco de eius scripti legitime constitutionis s. de ambiguo
quod ait. s. intendum e cum scriptum facit ambiguum. i. duas
vel plures sententias significare hoc e quod dic. et quod scriptum erit ambiguum
satis patet ex precedentibus. hoc e ex ille tulli heres meus uxori
mee. xxx. pondo vasorum argenteorum dato que volet hec e
s. ambiguitas ex diversa declaratione huius ti que volet a he s.
ambiguum e scriptum ut putam sic e. i. in duas vel plures sententias
trahitur. bene dicit tulli qui in hoc notatur quedam violentia
que fit ipsi scripto qui in diversas sententias retorquetur. Cum idem scriptum
e ambiguum hoc tum agendum e. p. querendum e. i. p. considerandum e nobis
ne hoc e an i. sit ambiguum multociens. l. ad verum ambiguum
an non sit. Deinde considerandum e qui scilicet in quo ipsi scriptum sit. i. in quo
tempore id scriptum erat. i. editum. sunt e scripta in prima uxor
statim tempore in quo scripta erat. Et quo scriptum erat. a hoc quod
ad qualitatem ipsius scriptoris. si n. ipse scriptor fuit honestus
ipso et sententia adversae partis fuit inhonesta. huius a. s. quod
voluntas ipsius scriptoris non consentiat illi sententie. et i. debemus
querere quid et quo scriptum erat. Et ratio tamen ipsius. Quia e ostendendum
nobis. si scriptor voluit. s. voluntas scriptoris consentit interpretationi
adversariorum. Deinde postquam hec omnia fecerimus debemus ostendere id
quod nos interpretamur. i. in quo scriptum e secundum interpretationem nostram
propter fieri. posse fieri honeste. quod addendum a recte. i.
rectitudini et equitati non repugnet. lege. quod ad legem
scripta. more. i. iure consuetudinario. natura. i. iure naturali
bono et equo. i. positiva iusticia. i. debemus nos dicere de interpretatione
nostra. Quo modo id gradus. id debemus nos dicere esse contra legem
et naturam et contra morem etc. et nos dicemus quod ipsius verbis
i. scriptum. non esse ambiguum scriptum. deberem e dicere. esse e hec nulla
e ambiguitas cum nos bene intelligatis ut rationem i. sententiam
nostra sit. Sunt qui arbitrantur. Ostendit autem quod apud legem
interpretandum fuit opinio. s. quod tractatores huius omnis optant omnia
eam nosse que de amphibologie speciebus dicuntur ad legum interpretes
iste inculpat. quia ad eos non pertinet nisi de illis scriptis
que plura possunt dare intelligere quamvis utrumque possit esse verum.
Qui e unum sit verum et unum falsum nisi ad legum interpretes
pertinet. immo tamen ad dyaleticos. Dyaleticorum e est
discernere verum a falso. Dicunt n. quod quamvis alii putant utile
scire que de speciebus amphibologie dicuntur ad i. quod certandum
ego non tamen utile hoc iudico esse immo potius esse maximum
impedimentum eam que i. quod vult tractare. Et reddit
causam quare hoc sit. e. i. quia illi. i. dyaletici ancipitem. i.
dolose admiscuit. Nam anceps pro una intentione ambo attrahit. illas s. amphibolo. i. illas dicunt esse amphibologias
i. ubi ex alia parte sententiam nullam possunt interpretari
sic i ex illo arguit quod tu es hoc te dicis esse similis lapis es
s. lapis te dicis esse. Itaque ex eo quod ita fatue ipsi. Inter
molesti intelligere. i. molesti reprehensores alieni sermonis.
et sunt cum hodio interpretes scripti alieni. sunt e hodio ab aliis
tamen obscuri. ex eo. s. quod tot sententias imponit illico scripto et ex
hoc contingit quod dum ipsi putant loqui expedite. ipsi
reperiuntur infantes. i. minime eloquentes a ex eo contingit quod
dum ipsi metuunt ne dicunt ad amphibologie ipsi
non audent pronunciare nomen suum. ex eo e quod villis
e nomen meum. Villis e nomen patris mei puerit ambiguitas
in hoc nomine Villis. Unde secundum tullium dum metuo proferre
ad ambiguum non audeo proferre nomen meum. Tales sunt
rationes dyaleticorum de quibus non curo ad presens. Verum
postquam Et ostentum autem noles ego refellam et eyicam
destruam. Horum. i. dyaleticorum puerilis nugas. secundum in
prescriptione autem verbum non fuit alienum apposui. hoc iudice
eorum ut contemnere garrulitatem. eorum disciplina ente
quo ipse teretur dya.

Tum diffinitionem docet auctor in hoc loco confirmare
et confutare in diffinitiva quod docet s. cum ille qui vult
uti confirmatione in diffinitiva constitutione debet imponere
uxori libertum suum diffinitionem in deque e contraria et breviter
debet extollere diffinitionem suam alia rationibus suis. s. accusari
debet imponere diffinitionem uxori libertum suum. et eam magnificare et extollere
ubi diversitatem anulare diffinitionem propositam ab accusatio contra quod constitutiones
et sic debet accusator et defensor uti expolitiis argumentis
Expolitiva argumenta sunt que singula una porta in cauta vice
reputat quod ubi suis a rationibus expollire et extollere. Nos
autem quod docet confirmare in diffinitiva constitutione, quod. id thema
quod posuit supra. s. de illo qui optet a stellas discebaut. s.
de scepione qui impediunt ne ad publicum ascenderet quod
lege frumentaria quod lucius constituat populo promulgaret
Hoc e cum diffinitione. i. cum argumentum in diffinitiva
constitutione. primum afferemus. i. assignabimus. breve diffinitionem
nota. i. sententie tamen designatis sed de qua e contraria quam secundum tullium
a alios auctores plures quod dicitur vocabulum dicitur sententia diffinitionem.
secundum vocabulum dicitur pro sententia diffinitionem. Nos igitur debemus imponere
diffinitionem vocabuli. hoc modo a ponit ex contrario que
diffiniendo tractatur inter lucium saturnum et scepionem
lis e e de diffinitione huius vocabuli minuere maiestatem
Tertium e. s. lucius saturnum tale constituere diffinitionem et quod e
minuere maiestatem. Maiestatem minuere. ille qui eam tollit. i.
qui aufert et destruit. ex quibus constat amplitudo. i. magnitudo
maiestas civitatis et status omnium que sunt ea ex quibus
constat amplitudo civitatis dicens quod ea que sunt. suffragia
a populo eam. s. auxilium hoc e e suffragium civitatis
s. auxilium quod mittitis ei impendunt ad tuendum eam ab
aliis hostibus et aliud suffragium civitatis e eam
consilium magistratus quod populi cepit consilium senatus
senatus e sunt magistratus [illegible] civitate
Senatus e primum quidem iure consilium [illegible]
abstituat. Deinde populo [illegible] consilium [illegible]
civitatis [illegible]. s. Scepio dicat lucii saturnum quod voluit
legem frumentariam [illegible] auferre hic super [illegible]
cum potes dic. [illegible]
quod populum sunt a qui [illegible] q debent populo offerre suffragium
et auxilium nolent amplius offerte quod hoc lex frumentaria
non e divulgata et observata et ita lex sit maiestate
et minuit. contra scepio per diffinitionem illam quod data e ei quod e
minuere maiestatem tales ut dum diffinitionem potest afferre
lucius contra scepionem. Et ex contrario. s. ex contraria parte. Scepio
scepionis tullius ponit [illegible] quod e minuere maiestatem
maiestatem minuit is qui facit detrimentum amplitudini. i. qui aliquid
facit quod deminuat et minuat amplitudinem civitatis. Ego
quod hoc non feci. s. ad quod deceret amplitudinem civitatis
hoc dicet scepio. Sed potius amplitudinem civitatis
adetinerit. Et hoc probat. erarium. i. domine obsistam
ex eo. s. quod non passus sum tantam annonam dari quantam
voluisti outiliter. libidini mancipes. libido e quando
cum voluntas sua voluptas. maiestatem. i. omnes
maiestatem civitatis. s. non passus sum. i. a nullam
[illegible] dissipari. s. omnem inceptas. Omnium g
datis esse ex utraque parte quod ad diffinitionem infert expositio
contra ut debeat agi ex quo diffinitio. et ex quo e contraria
datum. docet contra quod aliquis causa ex parte accusatoris et
ex parte defensione diffinitionem sapiens. destruentur.
i. debet describi diffinitionem sententia vocabuli. i. tamen designatis
[illegible] e contraria dicitur e vocabulum diffinitionem propositam
duo dearius. ad utilitatem esse [illegible] indico propositum assignatum.

diffiois. Deinn postq hec fin est. fini nom iugebit v. adaptabit. cu diffice data. s. ostidabit q diffio data fatiat ai fin rite et q fin adusay. Dein postq adaptatu est fini nom diffion rite date ro q ius. ctie diffior. s. diffiois date abausa pte repellet et deffert. Ondit at quo pt refelli dices qm tuc refellit ro diffiois. Qn aut ondit ciupa sit fa. qm s. fo dr diffio ctie diffio. ut si dicat Papia e bona res adgrendi. aut q intal. v. nllas iferes intalitate, aut tpis. ut si res at tpe alii potiti fuerit / aut iuiosa. s. q ipa sit data q ius et quo debeat pbari q diffio fuit fla ul tpis l ad tale dices. q id. i. hi pbatio ad pband. s. q diffio fuit tal ut tal sumet exemplu i hyo. i. de iudiciali absta ptes eiq qm iuend e i iudiciali absta qstitice fatiut ad talem pbom fatiendu.

Et i tnslationibi. post executiom pdoru qui ea uerm omitte. subdit doctina tnslate qstitois et dr qlir tnslata atmsferedo tnsferre at put hic acci e omutare q io dr tnslata qlir qui auctm qnuitate actiois q qm fit h declaratoa qm h declinatioe opus et sic de c ut pdem ea sic dicat dicuuit itterms et hoc e qdic. Qr i tnslata qstitie i. i tnslata qstitie argumentum. qrendo i pluris nu ds hat ac es. res dequa e qtrouersia. q dicat tnslata qstitie. q intm aliq actat posset actore defensore deuitre de tali re ut uti eu. actat an actioq. i. an qs deuire possit pete ad q petit ut si ad iuocat i expeditione et p re tua attr alius latoris petet iesse i electice qsulit lad tale pace hoc posset quere ut ei licet tale nuq pete ptah fo ut no. ul alit exctio, executtoq apollat q actiom et petitioq q dr i tnslata qstitice dr ee osideratio defensionis ut actor pst actore cu de ea re qua eu actat an possit deuitre tales face petitiones ut fie i tnslata q. dr ee osideratio actitoris an defensori liceat respodere de tali re ul no. Vl d exctio. s. an liceat exeq. i. finire tm cu eo q ag l petit cma eo cma quo icepta e et ut eiu icepta e an ptore an i. apotent eu exeq i. exeqto intm an debeat an iudices naffen. sui a in. i. tnslata qstitie q aut alio mo. i. q penalis actione debeat actor age cu defensore l defensor eu vide de a pen. q d illa dequa e qusia. et hoc e q ad declones reneq. ru a qoe. et ideq ad declones tpis ut si dicet no teneo vite ga dies passe e. ru a loco. ecce q ad declones loci ut si dicet no teneo vite e i foro cu sup hac re. imo alibi. ru a lege. ecce q ad declone legis ut si dicet no potes age mecu de hac re h lege pmigrata. ul h nulla cna i. ex satis patet p poco ru a qro agere. s. ts e nul ds alt debeat quere q ad petitice aut age q ad actores i ut ibi dicat q supius eu dix nu ds heat actore audire nuq h hoc e uex na ondec actores no habe actoriq aut petitie hoc e ondc q ille no dr age ul pete p hoc no ondit q ali debeat age ul petam ul no debeat. Tu uo ondit qali debet age ul pete ul no. a ondit. qa et ondit quiste q agit age ul pete debeat ul no debeat. Dn decet fostu a dixi oit hoc q nio dicat i hoc q

supius dixeat. Ex lege. i. an liceat l no liceat regnes i. ognoste pleges. i. intra scripta i moribi. i. p co suetudines. equo et bono. i. p potium iustitia q oia ptes sut ius degm i ab soluta iudiciali dicet. Dnacaro dat autor i hoc loco qm leas et argis eu depellens q itendes debeat inti in sunt qstito formata et apellat hac rogatas q iperatore. appellaut negotiale i de negotialis qa ieiunes nos militum negotiosos dc. qr i tali qstitie debes mostrare q teneatum sit i iudicadum de ea re de q ul scriptum pi dem scriptu e ad q p imperte nendum sit factum collones ut hoc i illud.

a hec e i ca ro q. i. argmdo i forata qstitie. qr et qsiderent. qr i rebi maiori. scriptu sit aut iudicatu et hoc q ad collones q sit p ma aires ut siditim ita iudicatu fuit de maiori re. g ita debet iudicari de hac re q minor e. aut minoribi. q. ad collones q fit p mis ut siditi ea mo pea no fuit data p minori re. g ea pua pen no debet iungi p hac re q maior e. aut silibi aut dissi. q ad collones q fit p eq. Deinn debes qsiderare. Dom estes. dequa iuenit ad scriptu i lege sit silis ei rei dequa agit. Vt si iueniat lex scripta de patricidio et agat d matricidio cu sint silia i. duo crimina scita et agat d matricidio cu sint silia i. duo crimina scita ut silitudis pt trahi ea q id q tened e de uno tenend e d a. Deinn postq hoc fam e debes qsiderare ut qsulto. i. ut ex qsilio et ex pdusta ti scrip. i plani q sit iudicandu de hac re. s. de q agit. p. certo q scriptori silitudine. q. d. ita debem dicere o iudices q scriptor qui de illa re scriptu e debeas i hac obseruare. scriptor cu ul de hac re scripsit qr satis i illa scriptu a certu putaret. Nuc de iudiciali. nat tractatum i de legitia qstitie. uult eam transire ad iudicale. Et no. q de ptib legitie id aco se breuit expediuit qr i re de i iuctionib multa d eis dixerat.

Absoluta iudiciali. docuit autor supius inuenire i qformatiue et qstitutive. i qiecturali qstitice et i iudiciali qstare et i iudiciali qstitice. Cu aut due sint spes iudicial qstitiois. s. absta et assupta docet g inuenire argta i absta iudiciali. qd sit iudicial qstitiois et q ea spes expda e manifestu. Vnqaque docet argu i absta iudiciali p ptes iuris io uidendum e qd sit ius et q sint ptes iuris et q sit dra itr ius et iustitia. No q ius sic describit aulpiano. Jus e ars equi et boni q sacerdotes regitur. No q i descriptione ista eq et bono ophendit iustu utile et honestum p hoc q qdic. Jus e ars boni l bono ophend utile et hon. ule e bonu l utile qmo sit honestu i ea q ad phy. sub eq ophendit iustu nil e e iust equu quo sic istu i eo. por d quo sacerdotes regit. ul aliud uult itellige ti q sacerdotes eu debeat ee uiri religiosi debeat uire regi et h ius tenore uiue. Iustia e qstas et pptua uolutas unicuiq tribues q suu e. Dist aut iustia et i aute subo et qtinetia. Auctoritate qr i mg autentica e q iustia. cu i ad ce al pticat iustitia tm ad / subi differt qa iustia debi / hre subi imo e qda g ut p se existes sic eti. / Continetia dicit qa ius oia regit ptinet. ietia no / no h tm hoies

Ius ita di. ius q̄ nale q̄ ius positiu. ius nale ē q̄d a͛
regit adeo ē bn regit aīalia bruta nali iur dic
et mobilia. Ius nale sic describit tullio in rethi
in ueteri. Ius nale ē qd nō opio genuit s; na ise
ruit. In hoc at nale lib sic d'scribim' nale ē qm
pietatis u' cognatiois obs'uat pietatis q̄ ad cultu
deor cognatiois q̄ ad cultu parentu et agnator. Ius
positiu ita diu. Ius positiu q̄ gentiu q̄ ciuile. Ius
gentiu ē quo oms gts regit sic oms gentes
unt p̄ ... ut diu ultra .. annos nō celebret
iudex uł ... annos nō flagitant ee. Ius ciuile
ē q̄ ... cuiuslic ciuitatis ut ē ad .. mlta sūt
q̄ b' a digna pmio q̄ alius uidet digna supplitio. sic
g̃ ad uidet ee ius gntiu alterius ciuitatis ruocat
ius ciuile cu uideat ee ius gntiu alterius ciui.
Ius ciuile q̄ ē ciuit lex q̄ ē gsue. Lex q̄ ē diuina
q̄ huana. lex diuina q̄ ē musaica ut dat. Alia e
euāgelica q̄ ecclastica. Set nō h' diois grat atheologis
ga dicib d' bordi nescit tcem h' dioms. lex huana
ē que ab hoib; ita ita institua ē et ē dm ... eis.
gentiu i lege humana. ga ius gētiu ptinet ad
oīs gts. lex humana ad gts alie pate. Jdic desn̄
lex ē scptu assiscēs honestu pitens g̃riu. Consue
et lex nō scptu ut ipies alic ciuitatis uł patrie.
hnt gsuetudie q̄ p iure licet nō sit scpta uel ās
incipiat ad fac̄e talis ciuitate. ... nō dr ē gsuetudo
p nouitate s; p ea cu usu ē in spaciu dr gsue.
Set cu autor diuidat ius i poori re. i tres spēs
hoc mō. Ius q̄ ē legale q̄ nale. aliud gsuetudiariu
hic at diuidat i sex spēs hoc mō. ius q̄ nale q̄
legale q̄ gsuetudiariu q̄ iudicatu q̄ boni
et equi et q̄ pactu. Dr iq ... dio q̄ hic
ponit ... supflua uł illa diminuta ... ponit
ad q̄ dms q̄ nec illa ē supflua uec i dimi
nuta ga hic claudit illa i icludit ab illa. qm
applāt ius nale applāt h et ē h ... ius legale
Ius nō gsuetudiariu s; q̄ i acti cōphendit sb
se iudicatu boni equi i pactu. Nō g̃ qm i
iudicatu ē sna alic uiri antenti. Datu de
re equi ... boni alic cau ... q̄ supi acceptebā. supi
ē acceptebat large ... iustitia hic nō dr i
equi et boni q̄ ... uidet ee ius sic uidexul
... annos nō sit cogitu ... huiusoi pacti
dr ee gtractus factus ... de q̄ re. ... nō q̄
autor i poori re. disit ius nale i b' spēs hoc
mō ius nale. q̄ ē religio. q̄ ē pietas. q̄ gra
q̄ iudicatio. q̄ obsuātia. q̄ ueritas. Religio
qd ad deos. pietas qd ad cultu parentu. gra
qd ad remunerātoē de aliq re prius hita.
Vindicatio ē qm nos uindicam iniurias alic
illatas iuste. Obsuātia ē s; q̄ nos exibem
reuerentiā maiorib;. Veritas ē s; q̄ nos i
tenem ee gstantes i ubis et opib;. In h aut
lib' nō inuīt ni duas nal' ius. s; pietate et
cognatioē. s; sub cognatioē cōplendit illam
spēm que dr pietas i poori rethorici. sub pie
tate cōphend' oms alias spēs illi exambus
diois Tullii s; autor gfirmare ... rudi
... nali

gstitue dices. Abso. uni. uterii. i. nos arguam' set
iudiciales ab' gstitue. cu nos dicem'. i. dudo mostrabu'
i. ee sim iure. i. sim ius tenere. q̄ ico nos gstebum
nos. fecisse. mostrabim' iq s; nulla assupta. i.
sine ulla adiutice. extrice defensiois. i. alic de
fensiois q̄ n ... hi ex fudamto ipi rei sic ille
q̄ nominat ... i cenaculo. dsic ē defensioe
nō extranea. s; potuit hi ex ipa re dudo bn
licuit inoare d'eo noie q̄ li ... intulat. pre
quest qm. i. i ea dubitat. ne. i. an ie. an innar
sim sit ad d'ea re. i. de iuridiciali gstitue. dic eo.
i. s; iuridiciale gstitue ab' argu potim' mostrado
ad ee sim iuste l'ad ee sim ... ca positi. i.
ethonate ... h' iq fiue potim'. s; plus gstitu'
ex qb; ptib; gstet i. q̄ s; ptes ius tenem prede
tali gstitue. ... s; ptes iuis. ondens pea
re ... q̄ ipa sit dicens. g̃ illatm ē exq̄ nos
potemus argui s; hac gstitue. si nos gstem'
ptes iuris. set ē q̄ ius gstat ex hys ptib; na. n.
lege. ie. glic i exambus dio exq̄ teleat ... emebi
dioi ponit i poori re. sat ... p pmissa. Cposh' ponit
diioz ius statu notificat ei' pmu mbz. g. ius
nale dicēs na. uic ē. i. ius nale ē qd obsuat
aut ca pietatis. aut ca cognatiois. exte quo h dattu
intelligi duas spēs nal' ius. s. pietate et cognatioē
s; quo i. due spēs icludat exambus dioē nal'
ius positi i poori re. p p pmissa. q̄ iure. iure
nali simp ē nō parentes colit. i. amat et honorat
a liberis suis. i ena libi a parentib; hoc. s. q̄ ad illa
spēm nal' ius q̄ dr cognatio. C lege uie ē. doc
autor arguri i hoc loco iux ... spēm ius q̄ dr lex.
uł ius lege. ples aut dare sc descriptioes legis. una
q̄ supius enucata ē. s. q̄ lex ē scptu assiscēs honestu
et phibens g̃riu. q̄ ē h' lex ē gstitio scpta et i hac d'scrip̄tie
g̃ ee aut spēs ius. q̄ ē d'scriptio q̄ tal' ē. lex ē id q̄ maiores
natu sanxerut. cu ... h descriptio sepat lege a plebiscito
a cudito a senat' gsulto. ab edito p'torit' responsis.
Plebiscitu ē id q̄ ipa plebs gstituit p iure. Consultu
ē id qd ... sauxit. C Senat' gsultu ē i.
q̄ senatores inter se iudicant et ex gsilio eor gstituit.
Editu ē id q̄ ipator gstituit. c ē nouas lege gde
i ueteres abolere. C P'dentis responsio. ē i. q̄ ... sige
alicui prudentis intiquert et ... i. ... ptes ius
dic g̃ lege i. ē. i. legale ius ē id q̄ sanc. i. gfirmatu
ut suppli. q. d. ius legale ē q̄ a senatorib; a agul
pis. positu ē et p ea aplebe gfirmatu ē et h ē dne
senatores inter se deliberare de legib; statuēdis. a p ea
id q̄ ipi inueniut debet ponre plebi ut sciat utru
statu eor placeat plebi necne. Leg' ē. extit docz
q̄ sit ius legale dicēs q̄ ge. i. n g. ius legale
sic ... i ius. i. i ca nō differt ... cu notād. s
ut i ... hoc q̄ ē ius legale ... differt ...
... quo uocat Consuetudis ē. not' sicut autor
i hoc loco illā spēm ius q̄ dr gsuetudo. sine gsuetu
dinariu. i ē gsuetudo ut dr lex nō scpta ... sicat
hac sicut scptum. Dr' g̃ q̄. gsue. i. ē. i. i. gsuetudiariu
ē q̄ e sine lege. i. ē lex nō scpta ... usitatu ē equie
ac sicut legitimu. i. i lex scpta lege ē. i. n g. ex
ponit de gsuetudine q̄ ... ad duob; ... i.
duob; monetariis gmissu erat ab ... ex ...
ab altero ne gsuetudinario ... positum ... posset
uł argumentariu appellat argenti fodina. s. ille
q̄ fodit argentum

Fodina qui fodit ... aur[illegible]

i argenti fodio r(ati)oe ſʒ hoc exm̄ ecc. ſi qs (con)miſit duoꝝ
argenti fodinis expenſas ſuas q. ſ(ecundu)m expede fodinis
i argenti fodiis et alt eoꝝ obrat ſit i argenti fodio ab
alto q ſtipe p(re)t iure (con)ſuetudinario expe ſe obrati repeti
(et) h expoſitio (con)ſona e m(en)ti autoris. Vn d q ſʒ i (con)ſuetu
dinariū. (con)tulerit. i. (con)tulerit argentario. i. argenti fodine
expenſum. i. ad expendendū. ab ſocio ei. i. argenti fodin
repetere poſ. ſ. expenſas illi ſuppl(e) (et) hoc dico ſi ille mor
ſit. Judicatū e. nota ſignificant autor i hoc loco q(ua)tuor ſpes iuris
ſc. iudicatū et (con)tra(rium) ſcilicet iudicatū ut dicat. ſenat(us)
(con)ſultū p(re)cedentes (con)ſultū (et) edictū. Jud at q ut p(re)dix
Judicatū e aliq p(ri)ncipis l iudicias ſnia datas d q p(ri)us
fuat dubiū ul etia ſenat (con)ſultū e ſit una ſpes illi
Vn legit ſenat trebellianū. ſenat (con)ſultū orfician(um)
na qn p(ri)ores [illegible] dubitant d ea a n id poterant
p ſe d(e)t(er)minare debebat ad (con)ſules ipi (et) ad magiſtratu
ut id t(ra)ctarent (et) de eo ſ(ecundu)m daret ſnam. (con)ſi ſup a tali
(con)ſulet ſenatus. dicebat ſenatus (con)ſultū a noe (con)ſul
a (con)ſulis deſigbat q (con)ſulat ſenatū ut ſenat trebelia
nū p q ſ trebelli (con)ſulat ſenatū. Jn aut q iudicata
differt ad īuicē. tū aut te tūc finiū utili. tū loco.
tū tpe. tūc mō. aut ut ſi as ut autenticas
det aīm. ſnaꝫ d a re a alt minois autoritatis det
a de eade re ſinū utili te differt iudicata ut
ſi finis ad q tendit hoc iudicatū melior ſit fine
illi. Cui e finis meliꝰ e ipꝫ q melior e loco
ut i gallia l i anglia. debet maior pena hoicidis q i
datia. q a hic ſt q(ua)ti hoies i pacifica. i. tota die occidit
hoies. T(em)p(or)e differt iudicata ut h exitu i cta te
nella. p(ro)miſit bis ſs ut ut accipet uxore i q(ua)rto
genu. pena q adulta eat eat. ſtatutū erat ut bi
nō accipet uxore ult ſeptimū genū. p medio
q nuq q(ua)rto accipe uxore i genū īmo i regice
q e mt umbliai et genulſtio differt i iudicata
ut ſi mlti uiri dediſſet ſnam eunde de a re
et uni ſolus ul pauci d(e)ſdediſſet ſnaꝫ d cadre
iſtas aut iudicatoꝝ notat autor i lra. d. g.
iudicat e id deq ſna elata. i. res deq fan fuit
iudicatū. ab a uiro autetico. aut d(e)cretū i(m)p(er)atoꝝ.
i. ſenatus (con)ſultū et hoc q ad ſenat (con)ſultū. vn d(icitu)r
glon. d(e)cretū mt. i. ſenatus (con)ſultū a bū d. i(m)p(er)atoꝝ
q ſenatus d(e) i(m)p(er)ione (con)ſultū de ſtatutis. q. ſ fit ſta
tuendū q nō. ea. i. iudicata. Cū ul ſ. i. ſepe uariat
ita. ſ. ut a ſupple q hoc. ſ. q placū iſti iudici ul p(r)iori
placatū. ſit. alio iudici. i. [illegible] iudici l p(r)ior e. Cet
fit. i. (con)tingit ſepe ut de ead re as d(e)creuerit a q ali
et hoc q ad ſenatū. aut iudicauit. et h q ad iudice
et h to e q ad uarietate iudicatoꝝ q attendit
re autoris q g e. i. u. g. ex p(ro)it d tali uarietate
q. ſ. tre q(ui)dam (con)miſſat depoſitū alii mortuo illo
c depoſitū erat (con)miſſū uenit ille q depoſitū (con)miſſat
a uoluit age cū h(ere)de mouit de depoſito. o(ccur)rit cen
ſorinus iudicauit q poſſit age cū h(ere)de. ſept uli q
poſſit age cū h(ere)de. Et h e. q. auſi reddit iudi
tūc. i. iudicauit q. ſ. agere. mandati. i. (con)mendati
cū herede. ſ. e depoſitū erat (con)miſſū. ſept. uli
nō reddit. Jn. q negata p(er)i. portiua alii decōi
remouet ſimp ſonſū ſui finiti ut ſempē. a i(m)mouet
coptroua ĩuiſibilis uſuꝫ. Aliq nō remouꝫ ſeſi

ſui finiti ſʒ poit ſui (con)uiꝫ ut e dr actio i(n)ta ex eo
q nulli e ī tie. pt e ee q a ei p̄s ita ſit ut g. as uno
et eode fundo latie et hoies iuſte ſuſpedit eius
actio pti e ita a pti iuſta. ſʒ ū dr iuſta. ſic iuſta
eet (con)mixtione mali nō recipet. mali nō admi
ſtione bōi recip. Vult h hec p(re)dicta neg. nō. nō tū re
mouet ſ(ecundu)m finiti. ſʒ poit eius (con)uiū. ſ. g adiu. ſ. i pa
rte. id ſoli nō vendit. i. id ſoli tacuit. Jt q(ui) teli
a ex e de uarietate iudicatoꝝ q attendit ronē
autoritate q tal e. Ger teli abſoluit eū ab iniuria q
notauit aliū poeta i ſtenaclo. n paruail eū (con)dep
nauit. ecce quo i. iudicata ſūt (con)tra. Vnde g. auto
q ſit agendū cū tal uarietas iudicatoꝝ (con)tigit debeꝫ
e tuc face collone p̄ ad p̄. et ſiuna p̄ mg ſit aute
tica q alia ex hoc poſſum ſumē ar. q poti e adge
ſcendū ſnie illi q ſnie mīn autetice. p̄ q d debe
face collones mīi ad nuꝫ ut ſi multi dixerūt hoc. et
uni l pauci dixerūt a. debem ſtari ex ipo nuo. ſu
mere ar. q poti e ādū ſnie multoꝝ q paucoꝝ
ul uni et tradere ceteris uarietatib negotiad e po
collōeꝫ. Et hoc e q dic. g. illatiu e. q. ſi p(re)dictam
q. ſ. iudiū placū uni et a placū aliq. res d ſili ca. i.
de eadem ca q ſtatis pt dici ſilio. ſibi. poſt diſ
iudicatis p(re)ſeū. i. diſſilia iudicata poſt p(re)ſen de
reb. ul ſili d ca. i. de ſilib cauſis poſt diuiſa iudica
ta p(re)ſeꝫ ut ſi iſte p(re)ſeret q̄da iudicatū d p(re)iudic
ille p(re)ſeret a d īmudio. cū i. ce ſint ſiles a ut
ui ead iudicata debent dari de eis. cū luſit
uenit. ſ. q de diuiſitate taliū iudicatoꝝ debem
agē nos. p(re)ſeꝫ iudice cū iudice. i. p(re)ſereꝫ nota
iudicii faciēdo (con)pattē iudicias ad iudice a tpis
ad tpis. a ſic de e eo mō quo p(re)dixim. Cex eq a bo
notificat autor i hoc loco illa ſpes iuris q dr equū
a bonū. a dr equū a bonū i. t. q oib placū ut pꝫ
i ex q ſupi poſuim. ſ. q ſacerdos ult lx annos n
celebret a hoc e ſ. ius (con)ſtat ex eq a bono q ui p(er)ti
ne ad cēm utili te. ecce nō d q p(er)tinet ſʒ q uit
p(er)tine. h e nō p(er)tineat dū mō uideat p(er)tinere
dicē equū et bonū q g e. i. u. g. i eq. a bonū
ut iudex maior lx annis n ī aliq mobile ca. i. cū
iudex lx annis q iudex q ifirmat. det (con)ſtores
p(er) ſe. i. poat loco ei aliq q loco ei (con)gnoſcat d ca
Cognoſcē d ca dicūt iudices q ſedet a ſʒ allegatōes
partis iudicat d ca. ex eo. i. ex equo a bono. i. ex eo
q a ad e equū a bonū. l. i. n. (con)uenit. i. (con)ueniens e
n optimū. nouū. i. (con)ſtatū. ut ex eo. ſ. q eq a bo.
e ut Judex ult lx annos nō ſit (con)gnitor te (con)ſti
q̄da nouū ius. ſ. q iudex ult lx annos nō ſit
cogitor ce. Cexpe a hois digtate. i. h(ab)ito r. ad tpis
et hois digitateꝫ. ut ſi tpis tale ſit ut oporteat eū
uacare cotidie t caus. l miō licent ei dare
cogitorē p(er) ſe ſʒ i dimidio ano l n ſol i ano nō
oporteat eū uacare te. tūc ſatis pt ſubſtinere
eam ut ſit cogitor te. ſ. debeꝫ h(ab)e r. ad hois ca
digitate ut ſi as fuerit ſepe (con)uus p̄. a honeſtu bū h
ei poſt lx annos dare cogitorē tue p(er) ſe ſʒ ſi fuit
pius i iuuetute ſua p(er)iuuus a mal ho nō licꝫ
ei dare cogitorē p(er) ſe cū uenerit ad lx annos

T. lo q in ſimia [illegible]
[illegible] ſuggeſtu ſi [illegible]
multa [illegible]
[illegible]
[illegible]

Ex pacto i. e. notificat autor in hoc loco illam ptem
iuris q dr pactu siue ius ex pacto. describit g autor.
pactu in illa descriptione dans itellige duas ptes pacti.
s. ul pactu legale ul no legale. alh e tr a. quenit.
ut obsuet ad qualege iiunctu est. i. pactu dr legale
ut si as ueiat ad causidicu a det ei pecunia tali odicione
ut stet pro eo. causidic pecuia accepta s3 leg teno
rem tenet stare pro eo a ita tale pactu e legale. Alh
tale e. qn queit int as ut ipi int se iuenerit et tale
pactu no e legale. Et tale pactu no legale qui
e qt bonos mores a tuc no e stand tali pacto qz e
tale pactu no legale q osuetu. ino h bonos mores
a tuc e stand tali pacto. Et hoc e Ex pacto i. e. i. pa.
qd e pars iuris e ut si ad. i. si ad int se pepigit. s. q
iuris tenore e obsuadu a h q ad pactu legale. s.
pactu e. Si as queit int as. i. si ad qtctus fiat int
as qd ipi met aduenerit a hoc q ad pactu n legale.
a statu subdit ex de pacto legali dices pacta. si q legib
i. q ex precepto legu obsuada sut. s. pacta legalia h
m. i. u. g. re ubi pagt. Vo quantiqtus dicebat pago
gis. u no diam pago pepigi. Et hec oio pago re
e multiplex. p e itelligi pago re. i. accipio re in
pactu. ul pago re. i. do rem. in pactu. legat g dic
licteras. pactu legale ut u causidici. pagut. re. i.
accipiut pecuiaz in pactu. statu pagunt. oiom. i. dat
in pactu ordes actores a defensores. Ingmitio erte.
a. ex. e de pacto legi. Vo q qmitius. h alt applicat
q in lib qmiz. h e dr qmitiu loc in quo eligebant
osules a dr qmitiu. q coitum. qa ibi solebat hoies
coire u querere in elecoe osulu. et m dr morb qmitial
i. morb cadiue qa sepe otingit. qlle q putauit eligi in
osule a no electus erat p dolore cadit q morbus cadiuus
ille qpatit morbu cadiuu. ap. pr. dr qmitiu dignitas
talis. In pritis eligedi in osule l'eligedi osule. In qu
mitio g. s. tali loco uetilabat iuditiale g cae. aut
in foro. simple no rex moralu s3 in foro in q cae agebant
et nota q in foris cae solebat uetilari d'inceni
g ce. an meridie ex contio. i. qtali tractato. no
e q pactu legale erit. q si as uellet age in iuditiali
l'i dmo cae g. an meridie ca d. ul ad qmitiu l'ad
for q in deberato gne cae u iquerit q utile q inutile.
as ueire man ul uespe l'qn uoluit st de re it pac.
q sit legib. i. q no sm ius tenore leg. obsuat. s.
no ex precepto legis s3 ex co suetu. i. ex qtctu. ex eo
; s. q as qtractus tal sit int as. s. pactu n legalia
q. i. q pactu h no sit scrpta in legib tn. dnt. i. teneat
re. i. d'uire qstare. i. ualde stare a obsuari. Quis g
epilog e pdcor. ego ita distixi ptes iur. g. sa. eq
huiq ptibi iur. s. supdas a phas ptes iuris. qui cti.
queiens e a alic. a oportuni iiuniaz. s. ptis opone.
d mq. a i' sui qfirmari et hoc dico iuditiali gne cae
a in iuditiali ab a qstatoe. Vn ipe subdit. id q factud est
i. ita ius qfirmare a iiuria d'ruere. iab. iudite.
qstitucoe a hoc dico in iuditiali g. cae.

Omne x qparacoe. expleto tractatu ab. ag descrbe
assupte. ca aut ui sit spes assupte qstatiois
p ag de qparatioe cris. Et hoc mo p. doc gnales
cautelas. qb pertin ta accator q defensor. Et post ea
doc spales locos q. ad accatorez et spales q ad defe
sorem. Vn no docet coes locos qb utend e ipi accatou
et coes qb utend e ipi defensou. Tu ex qparatoe.

ar. e. i. e. qo fiet. i. dubitatu erit faciedo qparatoez ut m. s
satis fuit. i. meli et honestius. id q re. s. defensor dicat.
i. qfitent defecisse. aut iq accator dicat oportuisse.
i. q oportuiu fuisse. fr. erte qo p hoc ubu oportuisse
notat q accator in qpata qstitutoe d3 dice qm oportuiu
fuisset reu fecisse fm qtrau fco sup q accat. Cum iq
tal' qo est. primu queri queit. i. qo quieiens e. a oportuniu
in q re. a h q. tu ad accatorez q ad defensorez. ex comitioe.
i. p locu aqparatioe faciedo. s. faciedo utri fu ad a fm.
utru fuit utib. s. q reus qfitat se fecisse. an id. accu
sator dicat oportuisse fr. a exprit q sit in q re ut m sit utili
dicex. Ide. in q re ut m sit utili e in q re ut. fuit uena i.
honestius. finali. s. ad fin ul ad faciend. qdua. i. co
uenient p oi e qm oduce p quere. ut ap. hoc q no
proposito oduerit a hac apte i. queiat. Postq autor docuit
gnales cautela q utend e ta accatou q defensou. statim
doc spales cautela qua utend e ipi accatou dices. Vnd
p q hoc ferremus q pdictum e q accatore q re. ne. i.
an oportuit eu. s. d'fensore iudicare. ut m adipm prim
iudicare. ut m fuit utili. s. fore an alioz sui pitas. s.
statuedi sutili a fruendi a iudicandi ut m erit ut et
respic thema. i. d illo q beligt arma d'gallias. ut ipe
cu exercitu suo posset euade manu illoz iudicauit ei ee
utili relinque instra sua q exercitu suu ibi dimicte
pot g accatou ei q re utru ei isuit iudicare ut m ert
utili an a fuit iudicare sup hoc a hoc e qdit. Dein
alia cautela e q ptinet ad ipz accatore. Psq ita fecerit
accator ut pdictu e. imponet ab accatore proposito ex
accator ut pdictu e imponet ct m qtraria ut dicat adii sui
qsti quer. i. accator peret cr qtraria ut dicat adii sui
sui in suspicoe. qr. i. p q suspicioez. putet audiad.
fm. sup q accatur adii sari no ee fm. en re. i. en
ttentioe. q i. ut meli i. comode qm ponet oteion. s
itcomodo. s3 dolo malo. i. fraudulenta ttenticoe. a ta
fraudis. et omnes accatore. negotiu. i. ei ee gestu. deq a pba
bili. i. no fecit illud fm q huit icoui a pbabile cam. i. fitticedi
Alia cautela q ipe ptinet ad accatorem. qret. i. q ri d3 ab
accatore ne. i. an potuit. uitari a defensore ne ueiret. ubi
e ipale in ea loci. s. ut tale icomod subsituet. a respic
thema. i. de stepione qdix exercitu romanu subrupe qda
ubi ipe exercitus obrutus fuit pt g accator ei q re ut m.
abeo posset uitari ne in eu loci duceret exercitu. Adefensore
doc autor uti defensor ar m qtraria. q accator pont ei. e. m.
q ponit d3 refellere. adefensore refellat. i. d3 refelli argo
ut d qua cadem e. i. q ipe redoau sup' accatorez. In hys
locis. Postq autor docuit tu locos spales accatis. in locos
spales defensoris docet cautelas coes ta accatoris q de
fensoris et p accatoris. d' g hys locis. i. hys cautelis pre
missis sic tractatis a notificatis accator utet. i. d3 uti
hoc eo loco. i. hac eo cautela in eu. i. q eu. s. n. defe
sore q' iucale utili posuet ma. pont cautele cois
debet e accator dice ad iudices m q e qr ppo sunt
inutile utili cu m n huit potera statuedi iiudicadi
ut m debet ppom aly. Defensor. erre doc3 coez cautela
q utend e ipi defensori qtra iuctioez tale. accatoris
debet e defensor dice. q cos equi transfeant. erre
ma. pont loci cois quo utend e defensori. d3 e dice
q mini e d'talib. q censent equu ee a strum. ppone
rem pirmosaz reruti. a fm pessimu sco bono a
hoc loco defensor. d3 uti p qdonez qgrendo s. qdamno
de eis q ita pue iudicat. a peterre defensor. q re.
i. d3 qquerere ke. i. pit ab ipis accatoribz. a n audiaby
q ipi fecissent. si illo loco. s. quo ipe fuit. fuisset. s.
hoc pote quere. ita scepio q ille qrelius arma ut
euaderet e exercitu

et ꝑ ꝑena an̄ oculos eoꝝ .i. ꝑ ita ut c̄tra ꝯtrīne accus[illegible] si oculo uideretur ꝗ̄ [illegible] ut si dixit tal' sceratus ēnt ꝙ [illegible] [illegible] ꝙ nō potuim' aq̄ua [illegible] loci ꝙ [illegible] obsessi stimus [illegible] ꝑ[illegible]. Et t'ad' tale deliberandum [illegible] suu̅ ꝗ [illegible] melius [illegible] ē dare [illegible] quam [illegible] mitteᷣ ꝑire.

T Ranslatio crīmis. agit auctor ī hoc loco d' illa ꝑte assūptiue ꝯstitutionis q̄ dr̄ translatio crīmis q̄ aūt [illegible] tal' remotionē crīmis. i. translatio crīmis fac' ꝑ [illegible] ꝗ remotio crīmis ē ꝗ̄n tā remouemus [illegible] causā a nob' et eā in alium trāsferim'. et hec dat an̄. [illegible] intellige dicit. translatio crīmis ē .i. ꝯstitu crīmis [illegible] defensore [illegible] ex translatione crīmis ē [illegible] abeo .i. defensore transfert [illegible] i alienā ꝑsonā. [illegible] translatio [illegible] d' alienā ꝑsonā [illegible] transferende crīmen [illegible] ꝯ ostendat eos peccasse. C postq̄ d' [illegible] translatiōem crīmis ostendit generalem cautelā [illegible] ē [illegible] reo ꝗ accusatori. postea ostendit spalem cautelā [illegible] accusatori et spalem ipi defensori tal' ꝯstitu[illegible] translatiōi ut dcm̄ est [illegible] .i. [illegible] ꝯstitu[illegible] [illegible] hoc [illegible] ad accusatorē ꝗ ad defensorē ne [illegible] [illegible] transferat crīmen ī aliū. C Deīn [illegible] [illegible] spal' ē ꝯsideratio ipius accusatoris [illegible] [illegible] ē [illegible] .i. ꝯsiderandū ē. [illegible] aliquā ꝑsonā ꝗ a defensore transfert ī aliū [illegible] ꝑsonā [illegible] illa [illegible] ꝗ [illegible] [illegible] .i. [illegible] ꝑsonā [illegible] delicto ꝗ [illegible] [illegible] reus [illegible] sup aliq̄ [illegible] transferre [illegible] dicat se nō fecisse ad [illegible] ꝗ tenet' facē [illegible] si .i. fecisset [illegible] nisset ad aliā [illegible] ut' ad tale [illegible] ꝯsiderandū ē ipi accusatori ut' [illegible] ꝑsonā sit [illegible] ex eo ꝗ [illegible] nō fecit ꝗ teneret' facē [illegible] fecisset. [illegible] hāc cautelā [illegible] accusator [illegible] [illegible] argūdi. Et nota ꝗ hic [illegible] [illegible] [illegible] hec dictio ꝗ .i. [illegible] [illegible] ipi deus. C Deīn locus [illegible] ut [illegible] ē est ꝯsideratio ipius accusatoris [illegible] defensori ꝗ [illegible] [illegible] ī aliqua [illegible] [illegible] [illegible] thema .i. d' horeste [illegible] accusator horestis [illegible] abeo ne .i. [illegible] [illegible] [illegible] de m̄re sua [illegible] sumet vindictā [illegible] debet fieri iuditiū de eo. et debet postea [illegible] morte agamenonis [illegible]. C Deīn alia ē ꝯsideratio accusatoris [illegible] adaptari hec eadem themata d' horeste [illegible] ē [illegible] horeste [illegible] dicē ꝗ horestes [illegible] ad iuditiū. imo [illegible] iuditio [illegible] suspendi [illegible] sua [illegible] iuditio [illegible] hoc [illegible] [illegible] ꝗ [illegible] cautele docent accusator [illegible] audiant. C [illegible] nō sit iuditiū d' illo crīme simplex ē [illegible] de [illegible] crīmē ꝗ ī aliū transferat ut crīmen homicidij ꝗ transfert a horeste ī clitemestrā. C [illegible] nō sit [illegible] iuditiū d' tali crīme debet accusator [illegible] crīme. [illegible] [illegible] [illegible] iuditiū [illegible] [illegible] homicidio [illegible] simplex ē [illegible] [illegible]

iuditiū. [illegible] ꝑ morte agamenonis. [illegible] nō [illegible] [illegible] fieri iuditiū d' hoc [illegible] horestus [illegible] fuit [illegible] iuditiū [illegible] ꝗ [illegible] clitemestre. C locus cōis [illegible] cautela q̄ [illegible] ē ꝗ accusatori [illegible] locus cōis accusatoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ꝑ [illegible] iuditiū [illegible] locus ab euētu [illegible] et ab auspitijs. [illegible] ē ꝗ [illegible] accusator horestis ꝗ [illegible] supplitiū nō sumat [illegible] nec de [illegible] [illegible] sumat supplitiū d' ꝯdēpnato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vindictā de ꝯdēpnatis et hoc ē accusator [illegible] .i. [illegible] ab aduersarijs. [illegible] .i. hec dictio [illegible] [illegible] relate [illegible] ꝑ hoc ꝗ sequit' [illegible] [illegible] dic [illegible] [illegible] id fuit. [illegible] ꝗ ipi aduersarij fec[illegible] [illegible] ut sumat supplitiū de ꝯdēpnatis. [illegible] [illegible] [illegible] eos fecisse [illegible] .i. supplitiū de ꝯdēpnatis. C nō [illegible] [illegible] [illegible] monosillaba [illegible] posita mutationē fac' uocabuli. ut sedeo [illegible] sedeo [illegible] [illegible] nō ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ꝯdēpnatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nō [illegible] supgdior [illegible] supgdior [illegible] supgdit [illegible] hoc nō [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]. C Et nō ꝗ ꝯdēpnatus [illegible] dici [illegible] ꝯdēpnatus [illegible] [illegible] dicit' [illegible] nō [illegible] ꝯdēpno [illegible] accusator [illegible] ut [illegible] ē. [illegible] [illegible] sumat flagitia de ꝯdēpnatis [illegible] ꝗ [illegible] accusator id fecisse [illegible] illud [illegible] accusator [illegible] [illegible] iuditiū [illegible] ut ad tale. C defensor [illegible] docuit auctor spales locos accusatoris [illegible] docet spalem cautelā ipi defensori [illegible] defensor transferendo crīmen ī alios [illegible] [illegible] crīmen transferunt [illegible] defensor [illegible] ante oculos eoꝝ .i. iuditiū .i. [illegible] declarare [illegible] ut [illegible] oculos [illegible] [illegible] ut horestes [illegible] sua [illegible] [illegible] transfert ī alios ut horestes dicat de matre sua ꝗ ipa [illegible] [illegible] horestes honeste [illegible] debet [illegible] [illegible] locū [illegible] [illegible] agamenonis [illegible] clitemestrā. et hoc [illegible] defensor facē ut [illegible] iuditores et iudices existimet tale [illegible] tale [illegible] ut [illegible] clitemestre nō posse [illegible] iuditiū [illegible] [illegible] honore [illegible] fieri nō potuit [illegible] [illegible] iuditiū [illegible] [illegible] [illegible] forte [illegible] posset euadere.

C Oncessio crīmis. agit auctor [illegible] de illa ꝑte assūptiue ꝯstitutionis q̄ dr̄ ꝯcessio. [illegible] [illegible] ꝯcessione et [illegible] diuidens illā ī spēs [illegible] [illegible] illaꝝ [illegible] ostendens [illegible] cautelas accusatoris [illegible] defensoris. C [illegible] ꝯcessio crīmis ē [illegible] ꝯcessio crīmis ē [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sup quo accusatur [illegible]

Quid sit necessitas
Quid sit fortuna
Improvidentia

philanti nob ignos. sup illo fro. Describit confessione dicit
eos iudas spes i purgatione i deprecatione. p aut aggbit
purgatione i hoc mo p defendit eu. fo dicens eu in
suas spes dicit purgatio e. i. purgatiua constitutio e cu
qrimur sc sup quo accusati. ei ius negam ee facti
eniod consulto i. uoluntate. Describit purgationem stati
dicit eu v. z. spes i necessitudine. fortuna i imprudentia.
et e necessitas uolutas impulsus ut fiat ad q
no dz fieri. fortuna e fortuitu impedimetu ne fiat
ad q dz fieri. et hoc inest inf fortuna i necessitudine
ut dicit q fortuna p. ex. i. insecta proprietate ut q dr
sit paup ul diues. necessitudo p. extrinseca propietate
ut q as no possit uenire ad die statutu pp inundatione
fluuiy ut contigit de illo qui no potuit uenire ad die sta
tutu sacrificiorum pp inundationem aquarum i ideo purgauit
se p necessitudine. Imprudentia e ignorantia pp qui fit
ad q no debet fieri ul pp q no fit ad q dz fieri. et
no q nulla istarum e constitutio hoc fortuna i necessitudo
s e quedam constitutio pueniens ex fortuna q da ex nece
ssitate i sic de ceteris. Agit g auctor de hijs ptibus purgati
tionis i p de necessitudine ondens qb cautelis sit utend
i constitutione pueniente ex necessitudine qm g qs uult ex
cusare se p necessitudine. considerandum e p. ipi accu
tori. nu. i. nunq. p culpa. i. p negligentia ipius de
fensoris uenit sit ad necessitudine. ut simplr qui debuit
uenire ad die statutu sacrificiorum tn morat eet pp
negligentiam sui pp aque nimis inundabat ece hec
p[illegible] negligentia necessitudinem. nu. i. nunq ne
cessitudo fecit culpa uicendi. i. ul necessitas sit
ca q suscepit culpa ex eo q no. Deinde. sua consistit
q necessitas fuit in culpe grande. i. consider quo locis
consuetudine nisi illa. i. necessitas illa uitari potuit. et
sine ex toto uitari potuit quo posset leuari. i. minui
Deinde aste e sit q consert. ea i necessitate i. excusat se
p necessitudinem. ne i. eam sit expertus q posset consti
aut excio ut sulle q debuit uenire ad die statutu
sacrificiorum sit restitutdens tenus q inundaret aqua
i erit hic locus an ueniam. Deinde consid est diligenter ipi
accusatori q suspiciosis ostendi pnt. ex generali constitutione. i. ex
generalibus argumentis. q i. q suspiciones daret. i. demostret
ipsi iudicibus id ea. fcm consulto. i. voluntate q d ea
fcm necessitudine. i. necessitate cogente. Deinde si maior
q noceri. i. si ita ostet q necessitudo a fuit maior
ostendend e ne uam queriat. eu ea puem sati idonea
q ei uenia danda sit q se uult excusare p necessitudinem
i e hic locus amo. Quant imprudentia. docet auctor
ut q d queriat fieri i ul sumenda sit argumenta i defe
sione imprudentie. thema de defensione p imprudentia
ut qi de cod dieg deinde e exp. s. de cive romano
q i eximis laboras manumisisse suu suum i sepca
q manumissio i tabul. uenit filius i audiuit se
eu manumisisse sacre qua sidus suus qualiter re
uocaret i statutu i defecit dns suus uerit filius ille
mortuus i i ultimo fris sui dederet suum illi. uenerit
sacerdotes romanorum i legaret testor spi i tabulis
i inueniret q ille manumissus erit q libertus est.
tum erat ciuis romanus. accusat e ille q eu uoluisset
ipe accusat se p imprudentiam dicens q nesciuit eu ee

necessitas
fortuna
imprudentia
in

ciue romanum e g accusatori et p consid. ut potuit
scire ipm eu manumisisse. aut no potuit uisit
loco afacultate. Deinde consider e prim. datum sit opera
a defensore ut sciret. i. q igrauit loco a studio
Deinde considerand e utrum eu nesciret. i. no eu uita
eu culpa. i. eu uitio e loco accu impulsiua i ho
uidet cuius uelle eu dic na qse. pp uinum. i. pp
ebrietate. aut pp amore. i. luxuria. aut iracundia
dicat se fugisse ira. i. fecisse. ad q no fuit oim
uideri. ig. q se ita defendit uidet nesisse eu uiti
i. p eu uitium. i no p imprudentiam i no eum tales
ous expurgatoes no pnt aut q excusare. s potius
ostendunt p. i hoc testat auctor. Deinde pq hoc
ostendunt ex generali constitutione. i. p generalia
fcm e q pdnum e quer generali constitutione. i. p generalia
arga. ut sciet in igniet. ignorauit. i. q. se excusat
i adulteri consistet q se ignorauit. consider
ad accusatoria ne imprudentia. i. ignorantia debent
eu sati psidy. eu ostet fem ee. i. eu ostet q ips
reus sit facti. Cum i fortuna. agit auctor i hoc
loco de constitutione pueniente ex fortuna. q aut sit
diffe inf fortuna i necessitudinem deinde e supius
br aut agit de fortuna q os loci q h docuit in
i constitutione p. ex necessitudine i ignorantia utiles
sut in hui constitutione. d g. eu i fortuna p fert.
i. eu at uoluit se excusare p fortuna i eu. a.
i ea re ul pp eam tem. s. pp excusatione p fortunam
defensor dicit. opere. i. opportunum ee. ignosci
i. condonari reo te i p accusatori uni oia ea gse
i obseruada q sut. Cum de necessitudine. i. d constitutione pueniente
ex necessitudine. i ordino qm supradicti sut obseruada
hac constitutione nequam oms hoc tres ptes purgationes. s.
necessitudo. fortuna. i imprudentia. mesie. finite sut
i. uicine et consimiles ut loci eadem fere eadem arga
et idem loci pnt acomodari. No q hic hed duplex
ee. tu q debent p. dici qms. i primam mo eu q a
sit tale po nobis de mo prior. dn omib aliis
uenerint. Loci coes ondit auctor q sit coes cautele
qb utend est accusatori i hac constitutione dicens q m
coes cautela q ut eu q e se fecisse. ecce n
post loci coes q tal est. accusator do dice. ecce o
uos iudices. hic re ostet se fecisse i tota
die mouet uos orce sua ut ita possit dic deterre
i finde. Postq docuit coez cautelam accusatoris
tunc docet stati docet coez cautelam ipi defe
soris. dicens. defensoris. locus coes e de humanitate
locis ab initio dicens humant qrea ut. donde
peccare diabolicum e perseuerare. de mia. ut dicat
ut si dicat ego confessus sum de mia. uitam uo
putamini confitem uoiare. prea dz defensor dicere
oportere. i. oportunum e q ed ee spectare. uo
luntate i ab. s. intentione faciendi uo
lutas e. i no factum e attendenda. uti o celebrat
successit opto. q s q ab euetu fcm uocanda
i putat. i pter defensor dz dice no oportere
i no oportunum ee. eu ee fraude i putare
fcm fraudi q consulto. i. uoluntate fcm no sut.

De deprecatione

Deprecatione utem(ur) p(ro) [...] s(ecun)d(u)s purgationis ag(it) autor
de deprecatione. Nota q(uod) hic ponit deprecatio(n)e p(ro) ostitu(ti)one
p(ro) ex deprecatione. ut (quando) ostitutio venit ex deprecatione non e dubiu(m)
hic s(ecundu)m nos ibi sit q(ue)dam iniusta licet e defensor ofitea(tur) fe(cisse) (et) nec
se excusat p(er) fortu(nam) nec p(er) aliquem aliu(m) modu(m) in tendit adh(uc) ut
ei co(n)donet(ur) autor aut tendit ut re(us) c(on)depnet(ur) dapnet. ecce hoc
loco satis e ostrausia (et) i(d) e ibi ostitutio. Describit g(ratia) autor deprecatio(n)e(m) ostitutio(n)e(m)
p(ro)ea ondit ex q(ui)b(us) locis (et) ex q(ui)b(us) cautel(is) utend(um) sit i(n) deprecatio(n)e ostitu(tione)
e g(ratia) is sensus deprecat(iv)e ostitutionis q(uod) hic ponit q(uod) deprecatio ostituto est
q(uando) nos ofitem(ur) fe(cisse) q(uo)d nob(is) i(m)ponit(ur) (et) no(n) excusam(us) nos a p(ri)ncipio
tui mor(e) s(ed) nob(is) postulam(us) c(on)donari h(oc) i(d) i(n) hac ostitutione. g(ratia) io(is) s(e)c(un)d(u)m
i(d) osid(er)at no(n) u(tur) defensori debent c(on)donari q(uo)d ig(itur) hijs locis i(d) ex
hus cautelis. Copla h(ec) e p(ri)(m)a ofid(er)atio (et) hic doc(et) su(m)e arg(ument)u(m) a s(e)c(un)do
u(e)l a p(ri)ore. Debem(us) e ofere b(e)n(e)fitia q(uod) fecerit defensor malefi(ci)is
e(ius) sic p(ro)p(ri)a fecerit b(e)n(e)fitia q(uo)d malefitia ex hoc possum(us) sum(er)e
arg(ument)u(m) q(uo)d no(n) d(ebe)t ei c(on)donari (et) hoc e nob(is) debe(mus) osid(er)are si reus
fecerit p(ro)p(ri)a offi(cia) i(d) b(e)n(e)fitia p(ro)p(ri)a aut etia(m) maiora b(e)n(e)fitia q(uam) malla
ofere(n)do (et) b(e)n(e)fitia malefitijs. Pr(e)terea nos debe(mus) osid(er)are
o(mn)i q(uo)d ultus locus ab hi(m)i aut nobilitas locis a fortuna. erit
reo s(ed) defensore q(uo)d supplicabit i(d) u(e)niam petet e(st) s(ed) h(oc) possum(us)
i(n)u(en)are arg(ument)a (et) ro(nes) m(u)lt(as). Et p(re)t(er)ea nos debe(mus) osid(er)are si
q(uo)d p(ro)bos erit locus ab eue(n)tu u(e)l ea ro(n)a(t)a u(e)l adeptice mor(is)
defensor ee(st) fu(turu)m usu(m) i(d) ee fate(n)tem utile rei p(ublice) u(e)l q(uo)d multa
bona fatiet. Si distesserit in supplitio. ecce i(d) osid(er)atio p(er)ti(net)
p(er)tinet ad defensore(m) (et) p(re)t(er)ea nos debe(mus) osid(er)are. Super (se)
defensor. ondet i(d) posse ostendi fuisse. ille supplex. ecce no(n) d(icit)
supplex s(ed) dic ille supplex plus e i(m)portat i(d) e i(d) ee ille suplex
q(uo)d i(d) ee supplex p(otest) e potius a e loc(us) ab hi(m)i u(e)l a fac(ti)s. ma
sue(tu)s m(u)ltis. ecce h(oc) e loc(us) ab hi(m)i u(e)l diffinit(i)o a fo(rtun)e. potit
ee locus s(ecundu)m placet. i(n)p(o)te(n)tib(us) i(d) du(m) potu(it) du(m) (est) fuit potes
(et) huit p(er)lo(s) subditos. In p(re)terea alia osid(er)atio e s(e)c(un)d(u)m defe(n)
sor ea q(ua)p(ro)pt(er) menuit. i(d) e locus a g(e)n(e)r(e) no(n) fec(it) hodio i(d) n(on) fec(it)
hoc q(uia) a(liquod) hodio u(e)l crudelitate ai fec(it) hoc. s(ed) signior
ad hoc fatiend(um) sup(er)q(ua) culpat. offitio i(d) bonitate. reo studio i(d)
ita i(n)tentio(n)e (et) ca honestatis ut si portius p(ro)ficiensis a(n)i(m)o no
bilem homine(m) quendam sup(er) f(ur)to fecit suspendi ai
ipe portius i(d) fe(cit) bona intentio(n)e (et) ca iustitie obstinac(i)o(n)e fecerit.
no(n) d(ici)t fe(cisse) i(m)putari ei p(ro) alio malefitio. In p(re)terea d(ebe)t ee alia
consid(er)atio a p(ri)mus si debem(us) e ea(re). si alius homi(n)i g(rati)a sit
a c(on)donatu(m) ab ig(no)rasto. sic de tali ca(usa) i(d) d(i)c(tu)m a consili(o) ee sup(er)
qua agim(us) (et) e locis a sili(o) i(n) p(re)t(er)ea debem(us) o(stende)re si(n)t p(ro)ido
a si nullu(m) p(er)iculu(m) u(i)debit(ur) ee futuru(m) nob(is) ab eo(s) i(d) a defe(n)sore
(et) e locus a(d) ro(n)a(t)a u(e)l ab eue(n)tu futuru(m) d(ic)o ab eo(s). Cu(m)
fecim(us) hoc e d(e)mi(s)erim(us) eu(m) iussu i(d) d(e)missu(m). Pr(e)terea
alia osid(er)atio e qua nos debem(us) uti i(n) deprecatio(n)e ostitutione d(ebe)t
e osid(er)are ut possimus susti(n)e(re) a(n)i(m)i uitup(er)atio(n)e(m) ani(m)is
a i(d) gaudib(us) aut ab alia cu(m). ex(cipi)e(n)te s(ed) ex ea re (et) s(ed) si nos
d(e)mi(s)eritamus a(n)i(m)i(s) u(e)l (et) e locus ab eue(n)tu. Nota q(uod) autor
no(n) doc(et) locos accusatoris s(e)p(ar)ati(m) (et) locos defensoris. loca eni(m)
sup(er)i(us) enu(m)erata p(er)tinet ad accusatore(m) et defensore(m). Loci
co(mmun)es. post(ea). docuit locos s(peci)ales doc(et) locos co(mmun)es q(ui)b(us)
e utend(um) i(n) hac ostitutione (et) t(ame)n ponit m(ult)os locor(um) co(mmun)iu(m) q(ui) p(ro)
locor(um) p(er)tinent(ium) ad defensore(m) dicens q(uo)d u(nu)s locus
co(mmun)is e de hu(m)anitate ut dicat humanu(m) c(on)tigit ut h(oc)
ho(min)is e peccare diabolicu(m) e p(er)seuerare (et) hec locus
c(ommun)is. fortuna (et) e h(oc) locus a causa (et) e h(oc) loc(us) ab affectione.
ut sidicat ad iudices q(uo)d u(est)r(u)m c(on)siliu(m) fuisse d(e) eo(rum) (et) ua
Ecce hij sut loci co(mmun)es defensoris. s(ed) accusatos u(e)l q(ui)s
c(on)dicet. defensori ut(itu)r i(d) d(ebe)t uti ex quo hijs locis o(mn)ib(us)
Dic dant isti cau(s)is. o(m)niatur r(e)c(t)u(m) i(d) o(m)niando a(rgumen)t(um). quo
mo(do) defensori. e aut p(ro)p(ri)a p(ro) i(d) amplificando peccata
defensoris (et) enuatur i(d) enuando pecca(ta) illius.
Assignatis locis tam accusatoris q(uam) defensoris ondit
q(uo)d p(ro)p(ri)a ostitutio no(n) ueit frequ(en)t(er) i(n) iuditiale g(enu)s cae
s(ed) o(mn)is tractetur cora(m) senatoribus u(e)l imp(er)atore q(ui) e c(on)donare
eis q(ui)b(us) uoluerit. sic(ut) q(uia) c(on)tingit q(uod) i(n) ostitutio tractet(ur)

cora(m) iudice. p(ro)p(ter) e q(ui)a iudex dubitare p(ro) qualitate p(ro)be
ut (et) reus. erit c(on)deprecand(us) (et) hec e h(ec) ca(usa) i(d) ca(usa) i(n)formatu(m) hac
ostitutione no(n) p(otes)t fieri iuditial(is) i(d) no(n) d(ebe)t tractari cora(m) iudice
quo ut raro ut consuetu(m) e i(n) p(ro) ul(tim)o s(ed) ta(men) no(n) e iusta s(ed) d(e)ni(que) i(d)
no(n) iusta obtinuetenda a nob(is) hec ostitutio q(uan)do agim(us) d(e)ce(n)s q(uod)
i(d) q(uo)d p(otes)t u(e)n(i)re ad senatu(m). i(d) tractari a(nte) senatores u(e)l ad co(n)silia
i(d) e amicos p(otes)t e ostitutio deprecat(iv)a q(ui)a tractari i(n)t(er) amicos.
Cu(m) a nob(is). de q(ui)b(us) s(upr)a assumpte ostitutionis q(uod) de remotione
cri(min)is tractat autor i(n) hoc loco docendo q(ue) a(rgumen)t(a) i(n)g(e)n(i)o q(ui)d ant
s(ed) a duob(us) solet fieri remotio u(e)l i(n) homines u(e)l i(n) re(m) ut d(icitu)r e sup(ra)
docet g(ratia) a(rgumen)t(orum) q(uo)d erit adhibendi ostitutio cu(m) sit remo i(n) homine(m)
sit g(ratia) ut dari e sup(ra) remo i(n) homi(ne)m cri(min)is i(n) themate illo de eo
q(uo)d debuit explere legatione(m) (et) no(n) expleuit (et) re(m)o(ue)s cul(p)a(m)
a se i(n) eu(m) q(uo)d debuit tradere ei expensas i(n) illa legatione. Ecce
g(ratia) q(uo)d sit fatiend(um) acc(usa)tori q(uando) ista remouet cul(p)a(m) a se i(n)
aliu(m) dicens q(uo)d p(ri)m(u)m p(ro)p(ri)a ofert i(n) [...] fuit
grend(um) i(d) diliges osti(tutio) ab accusatore ut is q(ui) i(n) q(uo)d a(rgumen)t(um) i(d)
delictu(m) ofert potitur i(d) sit tante potatis q(uo)d i(d) e
potitus re(us). Demittat eu(m) fuisse (et) e loc(us) a facultate. Ca ar(gumen)t(um)
c(on)tra e a na(tu)ra mo(do) i(d) quo mo(do) aut bonos s(u)n(t) i(d) h(oc) cu(m) p(ro)ido
aut s(ecundu)m p(ro)ido potuit obsiste(re). ille (et) a(n)i(m)i(s) transfert (et) h(oc) pot
accusator illi q(uod) missus erat i(n) legatione dic(it) f(uisse) tra ca no(n) est
p(ro)babilis q(uod) ille m(ih)i transfero cri(m)e(n) ni(si) ille no(n) audet resiste(re)
q(uo)d daret e expensas. Cet(er)um mag(is) ita sit (et) q(uod) ipse reus
merito p(otes)t transferre cri(m)e(n) i(n) aliu(m) tu(n)c debem(us) uti a(rgumen)t(o) c(on)sid(er)atio(n)e
te e debem(us) nu(n)c i(d) nu(n)q(uam) queat i(d) quiens e sit oppotunu(m)
c(on)cedere reo d(e)nare u(e)niam reo. ea re i(d) p(ro)p(ter) ea re (et) q(ui) i(d) q(uo)d
ipse ferim delictu(m) ale(n)i i(d) e(st) i(d) c(on)tinente eu(m) adeo no(n) e
ut q(uo)d ideo debet ei c(on)donari q(uia) ali(us) i(n)duxit eu(m) ad delinq(ue)ndu(m)
Dem(um) p(ro) q(uo). hoc fe(cisse) fuerit ipse defensor trahet i(d) i(n)g(e)n(i)o t(ame)n
c(on)trouersia i(d) aget cu(m) eo p(ro) ioctatu(m) alia a(rgumen)t(a) ab accusatore i(n) g(e)n(er)e
c(on)trouersia i(d) ager cu(m) eo. p(ro) q(uo) i(d) uoluntate fe(cisse) fieri ad
ab accusatore. nu(n)c i(d) nu(n)q(uam) q(ue)situ(m) i(d) uoluntate fe(cisse) sit i(d) ad(e)
fensore. Ita debem(us) oste(n)d(ere) arg(ument)a(ri) q(ua)n(do) fit remot(i)o i(n) ho(min)e(m)
cu(m) ig(itur) talis erit remo h(oc) e(st) fe(cisse) fuit obstinac(i)o s(ed) si sit
remo i(n) re quada(m) ut sup(ra) q(uo)d debuit exple(re) legatione(m)
dicat no(n) uti q(uia) expresse defuerit m(ihi). Hic remouet cri(m)e(n)
i(n) re(m) ip(s)a(m) i(d) i(n) expensis (et) no(n) i(n) ho(min)es. Cu(m) ig(itur) talis erit
remotio h(oc) e(st) fe(cisse) sit obstinac(i)o q(uo)d e d(e) remotione i(n) ho(min)e(m)
d(ic)ta sit. fe(cisse) dicat q(uod) t(ame)n mutat(ur) p(ro) aliq(uo) de remotione
sit o(mn)ia illa obstinac(i)o c(on)dicta sit de necessitudine.

Quo(modo) sit. Docuit autor sup(er)i(us) tractare q(ui)b(us) preco(n)iis re
(et) hoc q(uan)tu(m) ad iuditiale g(enu)s cause. docuit etia(m) c(on)firmare
c(on)futare s(ed) q(ui)b(us) p(ro)p(ri)e ostitutionis i(n) iuditiali g(e)n(er)e cause. s(ed) h(ec) tota
i(n) c(on)firmationis (et) c(on)futationis p(ro)cedit ex a(rgumen)t(is) (et) i(d) i(n) h(oc) loco
uis c(on)firmationis (et) c(on)futationis p(ro)cedit ex arg(ument)is
a(rgumen)t(um) de a(r)g(ument)one (et) q(ua) sint sp(eci)es p(er)fectissime arg(ument)ationis doc(et) dic(en)s
g(ratia) autor iste tractatu(m) c(on)tinuas de dicendis et de q(ui)b(us) dem(um)
erit (et) de q(ui)b(us) dicetur sic dicens. q(uonia)m sit certa uide. ecce no(n)
dicat obstendim(us) s(ed) iudeni ondisse ut u(e)l utet arg(ument)ationem
a(bsolu)tione a(r)g(ument)ib(us) (et) q(ui)b(us) cautelis. queret i(d) c(on)uenie(n)s erit
uti i(n) unoq(uo)q(ue) g(e)n(er)e cause i(d) i(n) unoq(uo)q(ue) g(e)n(er)e ostitutionis. cae iudi(cialis) i(d)
i(n) iuditiali g(e)n(er)e cae ex quo ig(itur) ita e. ui Reg(ula) i(d) q(ua)n(do) ee ut
docem(us) que a(d) modu(m) i(d) q(u)o(modo) nos possim(us) tractare arg(ument)ati(ones)
ornate q(uod) e ad expone(n)d(u)m u(e)rb(is) i(d) p(er)fecte (et) absolute q(uod) ad
p(er)fectione(m) s(e)n(tentia)r(um) (et) merito nolo dice uti expolita arg(ument)ati(one)
(et) p(er)fecta. na fe(cisse) no(n) e diffi(cile). satis facile e i(n)u(eni)re q(uo)d sit
ee adiumento i(d) i(n)u(eni)re arg(ument)a q(ue) adiuu(n)et ca(usa)m u(e)l ut(ilita)t(e)m no
p(er)fect(e) difficillimu(m) i(n) u(eni)t(u)m exp(ressu)m i(d) ar(gumen)t(um) i(n)ue(n)tu(m) debito mo(do)
ordinare (et) ornare (et) exp(ressu)m p(ri)mu(m) i(d) (et) p(er)fecte (et) ornate
p(ro)nu(n)tiare (et) t(ame)n debem(us) ad hoc conari ut p(er)fecte ornate
p(ro)nu(n)tiem(us) ea q(ue) h(ec) re(s) (et) ornata exp(ressu)m (et) s(ecundu)m p(er)fecto fit
ut no(n) c(on)morem(ur) i(n) eisdem dicti(s) (et) i(n) ead(em) s(e)n(tenti)a p(ro)ferenda
dicit q(uod) (et) sic fit (et) p(ro) hoc excludit c(on)memoratio est
aut c(on)memoratio color q(ue)da(m) rectorica q(uando) nos uidem(us)
procedere (et) t(ame)n s(em)p(er) i(n) eod(em) loco stam(us) q(uod) (et) ea(n)de(m) s(e)n(tenti)a(m) di
u(e)rsis u(e)rbis explicam(us). nec reuoluamur i(n)de(m) i(d)

i. assidue ead. i. ad ide et p hoc excludit inutilis
repetitio nec relinquam. exspecata argo. i. p hec excludi
argois ipsto nec icomode ad alia oseq. deinceps trast
ani. et p hoc excludit inutilis disgressio trascam
ieq ab uno argo ca. ptea q comod e q nos possim
oseq ex argote ornate et distincte plata. q si ornate
et expolite fiat argo facili retinet aplat se illi qui
dixerit et etia facili amicq ab auditore tollit a hoc
e. Itaq. si nos expolite et ornate utam argote mu
et nos potetim. memo. i. memoria hi eis quo unoq
loco dixerim. et etia auditor. i. iudex potit facili
meminisse. et pape. cu distributioe toti cae. i. ptes
distributas p tota cam. sit argote. cu unicuiq ge
dist. argo. i. unicuiq argois ptes distributa porta.
Et in q ille querit ita expolita argote oseq i. deter
minum sue cae. q q to meli distincte et expo
lite pferit q s rees suas tato meli adusariis ei
pot recordari suax rong et meli unde unicuiq
eox prit curte sit. Ad hoc dicam q si mun di expolie
rees rees suas et ornate q h q ad ptes auditors
iurat inde detinetur tu mg pse pest ei q
ad iudice et negotiu suu expediend alite e n p ss
iudex retine ar. porta et ita sz ea cam iudicare
q absolutissia. ifert autor ex pdcis ex q itae q
tot comoda et tanta oseqm ex eo q nos expolim
et ornam argoes nras. g. sit e q ad maiore em
qia absolutissia e. argo et pfectissima. qe distributa
i. diuidit i v. ptes. s. pones rees nec nio q argonu
a e pfm. s. que ex tbi ostat. s. pones assuptioe et one
pfm aut ostat. ex iii. s. ex tbi pdcas. et ploe. assu
ptois ul pois. pfectissima e q ostat ex v. ptib.
pole et ei particee assuptioe et ei pbatioe et one.
Et no q argo qnq ptita sz q aca hic. differt a sillo
gnqptito de quo sta e mco ipoi re. i e alit aca
sillogs gnqptitus q hic acapiat argo qnq ptita
i. e docet tulius s pone sillin pfcm ex ostatez
ex tbi ppoib. et preterea p bare postrees. et pea assupt
et ita sim eu tocal ille. sillogs gnqptitus. hic aut
doc q ppoe pone. s. orez breue otinetez i se id q
nolum pro pbare. rees uo uocat arg. iductu ad idem
pbandum. Confirmatiois rois q pbos argum. exornatez
uocat quadam pte argois q adducat ad pliandu rem
et ilba et ornas. Connexio uo e illa ps argoy q epilogat
effectiua pdcoy argoy breuit et opendiose et eis ocludit.
ul pot dici q int argotes gnqptita et sillim gnqptitudes
e sta mtio i poi rethorica traststit dica i pone que
i poi re appllat ppoez que inducat ad ai pbandu. hic
uo applat poem q inducat ad hoc ut ipa pbet. Notifi
cat g autor. g. pma pte argois. s. pposz dicas. ppo e
illa ps argois q ppondeam sumam. i. breuit et open
diose q. s. sit. i. q pbandu est. rō uo est. illa ps argoy
ptemo. i. pbat ut ee id q otendit pbare breui subiectio.
i. breui ostensice. Rōnis ofirmatio. i. pbatio argti
iducti ad pbandu ppoem. q pbat. i. q iducit ad pbad
et ofirmand ii. rees breuit expoitaz. i. ar. bz expolitu
et expoitu ad pbad ppoitu. Exornato e autie
amplificatio qua utimur. ofirmata argo. i. post
argote ofirmata ca rei. i. ca ptis nre honestade
et locupletande. i. amplificande. Complexioe
illa ps argois q bz. ocludit apdcis. illa dico. bz
colligens. i. onectens breuit et opendiose ptes
argoris. et no omis ptes argois sz tm efficatiam
pcurssoy. argonu. Huius aut assigtio nuo. sic rum.

argois sz ordine docet quo ordie i ofirmatoe sit tractade
et ponit thea qdam de ulixe et teucr sr aiace a themate
illo docet ut i debito mo istis v. opeh argonius. g. ex quo
tra e. q v. sut ptes argois ad hoc ut utam. ab lo. i. pfisse
hus v. ptib argois hoc mo tractabim argem et ponit stati
ppoem q tal est. cam on. u. sit q. i. p quia cam ust iferre
aiace erath e ppo et otinet v. l. q pband e et stati ponit
rem bu dico q ulixes habuit cam q iferat ifer
aiace aq. q ulixes uolebat tollere de medio nos e
sun sti i medio mudi q ug mouit tollit d incio
suu acu iuimicu. s aiace aq. s ab aiace ulixes me
metuebat sui piculi. ee fum. s. et h no ina. i. non
iuste imo iuste. ecce hoc totu fuit de ro q ptinet ad
argm ad pbandu ppo. et stati poit rois ofimatoez. s
ofimatoe ipius ar. iducti ad pband ppo. bu dico q
ulixes metuebat simus piculu ee futuz. s q. uidebat
se no ee futuz icolum ullo mo. illo. i. aiace icolu
i. existente icolumi et ulixes opabat opare. s salute
morte illi. i. aiacis et loc ex adeptioe comodoy et ptea
ipe osueuerat. hoc ad h e de ofirmatoe et e loc asue
tudine faciendi machiai. i. fraud supare. exiciu. i.
destructioez inimico suo q ist et hoc dico si non
potuit ie machiari ei mali. c rei. s. q ipe libenter
machiat malu inimico suo idigna mos. pallamedis
dat test. ipe e fraudulent machinatus o morte illi
et e hic locus adiuctis nego. i. ab ex. qualit ulixes
suffodit aux lecto palamedis ut oderet pallamete
hoc accepisse atrolam ad potentem geor sat nomen e
Ergo et metus. h gelo no e una. v. ptm qd animaus
sz e pdee ofirmatiois exitus. ita tenuit ulixes aiace
g p istu metu metus iste. hoi ulixe iniurie. iterficere
eu. s. aiace aq. s. ab aiace. uebat futum s. supplitiu
et e locus aca ipulsiua. et osu peccandi. ecce h e loc
asuetudine facti. i. ex eo. s. q ipe ulixes ita solitat
e peccare remouebat abeo i hoc delicto dubio. s
supplitiu suscipiendi. ecce totu hoc fuit de rois
ofirmatoe. Rōnis. e. hec e qrta ps argois. s. exornato
s. amplificatio que ppoit ca rei amplificade et locu
pletade et otinet loca rees i pma q e amacou
bu dico q no e mira s. ulixes omisserit hoc peccatm
e q ob tales hoies. qual e ulixes. s. tales fraudelen
hoies. e suscipiunt pctm. i. faciunt pctm. de minimaca
i. p quia cam. no. hoc e certe ipi conat suscipe illa
pcta q multo. maior sit. i. q multo maiora sut illi
dico iduti ad hoc agendu. q ecto amolli. i. oferre aliq
ea comodi. Item doci nos uti loco amminori. dz e aca
ca ulixes dre utens loco ammioi dicens onos iudices
h ftes pecunie acqrende. iduxit mltos i peccatum
faciendu et siplices hoies iniuriiue. scelesere. s. fa
ciendo scelus et hoc dico. cupy aipi. i. p cupiditate
q hebat de impio acqrendo. et si multi hoies co
mutarit p omittaint. leue opendiu fraud may
i. plenu compendio. s. p leui utili fecerit maxias
fraudem ex quo i q hoc e qs mirabit istu frau
dulentu. s. ulixe no impare male. i. no abstine
se a maleficio. p acm for. q. s. uit de aiace. Et
no q p obstinco cu ablatio q porta ei q ppe. ubi
hoc loco et i. qd. ta. fecido tpet alacrius p pao po
situ eu daro. q. et iam e ta cue tpat. unda caimis
et i tpa ucio Tercia sig e no. s. modoz ut tpet
astragalo docet itex nos autor argum acollbue -

Debem̄ ē cpare pbabilitatēs aiacis ī dictātib; ulixis ū diciā
qm̄ aiace uir fortis ē ad uirtutē unu. Integritā ē ad
fidei cōstantia minu pse. ē ad pseritātē hostiu sicut
lacessium. i. puocatū cūā. ab ulixe. q etiā ita exaltatū
ē ab ulixe ipsū ig tale ulixe. hō timidus. ē hoc q
dixit uir fortissimū. cōsti dulpetū. ctra hoc q dixit
Integerimū. Insidiosus. ctra hoc q dix animatū
pseritissimū. iste ig ulixes noluit sīū animā
icolumē ee. e aiace. nc nūr uidebit. ctra hoc q dix
q ulixes insecit aiacē m istē auctor ī hoc siilitudine
dicens auctorē uti similitudine q ē similitudo
collō rei aiate ad rē iaiatam ul rei iaiate ad rē
aiatam. Dz g auctor ulixis uti loco a siltudie ctra
ulixe hoc mō nō ē mir si ulixes iterfecit aiacē. nā
cū nos uideam. feras bestias icedere alacres et
erectas ut noceant alii bestie e. q hodio hnt ex quo
ita ē de bestijs q iroabiles sūt nō ē putand icre
dibile imo bn credend ē q. i. sūt. istis. i. ulixis .s.
sibu aim. i. uelocē ferus ē qullis parcē nouit. cu
dele ē q sibi obiectos appuit. ctā ī huan. Inhuan
ē q nec ipuntib; nec ī ima digitis ulla pietate re
mouet. ad inimica pnitie. i. destructiōes cupide
ee psim n mēto dico q ex quo ita ē in bestijs
ut pdcm ē. nō ē mirād si ita sit ī hoīe ut dēg
pstrm. i. ppue n ē locus aminor cū bestijs
nllā rōē. uidēm. i. destructēs. n isto ulixe. sp
uideam fuisse. plēs roes n pessimas. pessia m
dr ūsitria. ē stia machinādi mala. Dig. cqpsiio
ē q tal argois p enūatorē fitm breuit colligendo
pdca pinductōes pt g auctor ulixis ista īferre ex
pdcs ex illa cstat q supi dixi. g si pollicit sū. i. ex
quo pollicit sū me da. cam. i. me ee obstensurū
cam qre. i. quarē ulixes iductus accessit ad
malefam ppetrandū. n sid nīm. i. ex quo ita ē q
ego demiaui. at nō mī. i. rōē iducta arma mi
micitia. utes. s. q ipe interfer eū. n etiā metuit
pcli. q ulixes huit ex quo ita ē q ē hoc totum
pbatu nō ē dubiū cū cfiri. i. q n erat eū rōē
nectia cfiter ipm fuisse cam hui mali. sup g. e
actue. ¶ g abso. īfert autor ex pdcas ex q ita
ē quli ea coportuit formare ex. sz a. spez argois
q sz aliq dpuissor. g abso. ē ar. i. pfectissima que
cstant ex .b. ptib; ut pdcm ē. sz qa. ās posz putāe
qiō qualibz spē argoīs ī qualibet ca eet utēd.
io hoc remouet dicens ctr. ē suasoreid. i. absti
nend applexice. tc e. cū pauci ac ppoita sūt
n cā ē uidicab; q sua debent dare tc n oz
uti cplexioe ut. e. epilogatiē oia pdca n exas
pferre n tuc pmietend ē. de ex hoc si. rēs. e.
de qua tractat fuit pax ocus. i. pax ydonos
mītio cāida fuit mā. ad ampli n exho. ut si
tractet de aliqua uili ca ut de gallina tēcrū
uetule. ul ad tali illud nō opotet uti exōnatōe
ī tali ca. sic aut ea ctingerit q mā sit cāida
n pauca sint ppoita ar. tc ē abstinend ea ab
exnoe ea tū aplexioe. Vn dt autor qm
ī ea argone huda ē hec rāto que dicta est.

de duab; extimis ptī. e de exornatōe ī cplexioe. e qrtu
abstinend ē ab una tū ab a. tū ab utraq. g amplif.
Infert autor ex pdcam. ita tn sūt .b. ptes argois tn
abstinend ē ab una tū ad duab; g amplio. i. pfectissima
et max argo. qnq. i. cstas ex .b. ptib;. una ē tc. i. co
stans ex tb ptib;. n mediocris ē argo quadrupta. cstās
ex iiij ptib; ī hoc dico. aut exhor. sit abusia aut
cplex.

Duo stg. ai rē. sit una ps iouēcs. sna hēt iue
tionē .n sūi hēt uidicū. ē at uidiciū pgre
et uidicū iferens. docuit g autor supius ipre iue
tionē rē. pmisit n de argone ondendo iuēcione n
uidiciū iferens argois. sz oīs ptes argonis. oste
dendo. e. quo utend sit argoe sz os ei. opes. doc g
qtr uidiciū purgas d argone. ondendo. e. qui uidiciū
ī qb; spē argois sit utend. ¶ ondit g nos ex hac doctria
duplicē cstqui utilitatē. una ucūt utitās e q nos scēz
caue nob ne uitosa utat argoe. Alia ē q ad ū saū
potētius rephēde. uitiosa argore utat. doz g an.
qm nō .oz. omēs uitosa argonēs ppōtem ab ausario
rephēde. ¶ potit ē ee tal q hēbe. appn a tate argois
n nō existentia n illā debem rephēde. ¶ potit aut
ee tal q nō appens l existens uita. n illa nō aut oz.
rephēde. q ei debilitas satis debilitat eā n rephēdt.
¶ Et hoc ē n ita distite sc. b. ptes argoris. n qdam sc
tute n qda uitiose. ¶ not. ē pea q dnos sc gnā uitio
uitosou argorū. n ondit illa dno. q pdististiss tum
ē q pōt rephendi. ab aūsa. n ē id q ptm adeam
ē ut rephondat ul q ptm. adeam. i. q iducend
ē in ca. na lbz ar. sic sūm. du tn sitas nō ee latos
iducend ē in ca. n sic ex. ē rephendend. ¶ Alterūg
uitosou argonū ē. q tausi. i. q ius ē in egratōm
i. adeo. siū ut oīb; pz ei sitas. tn nō uidi rephēn
i. nō ui. dignū rephendi qa. e. adeo uile ē q ipm
p se. oīne rephensiōe dficiat. ¶ nō q nugtm
plib; mois. dr. Insitis idicetis. In sitis nugari ē
actib; ociosis. falsificā in tm negotia. ut repsen
tatio puge actie. ut sp hoc ī eplis legit. Iudas q
ā sca uitate sz regulas artis gracia. iq nllus sensus ineit
ydoneus ut coppa catheotica sū ypo. tūo mo amp
ax. nugai uti nugai ē frequē id dic. ¶ nō q oz
oīs doctria luadior fit p extē sūsiones n io pmittit
ee extat onsiu q uitiū sit uitand n q nō supis
bēq tāl uuos dilucide itellige. doctria ista sie
suppona ex m eoz q sūt. q que. i. quiens n opotunū
sit. ofu rephen. i. rephende ī cfirutate nrā n que
tande. debem ptire sine rephensioe ¶ hoc agnio
reddit autor ī hoc loco auditore suū attentū. oste
dendo illā. duplicē utilitatē hui doctne. q nos
Supius distiximus ¶ Cm g. ifert autor rāulo
docere qr argā sit uitiosa. g qm. b. sc spes argonis
ut onsiū ē. nos docebimus. ī qualib; spē argois q uitiū
sit uitand. ut hac precipice. q. dabo. teptare. ē
rephendere. ausariu uriū ī oib; ptib;. ē ill. b.
.e. roe afirmation; roib n afirmatie. ic. n ut
possim. sic ab aliapte labefactare. i. cotaminare
pe adusariy n ifirmare ei roes ¶ Expotio
tiriosa e. sic psona. posuit. pposs sūt ptes argois
n dic n p. eius uitiū exequitur. ¶ Et nō q eād

uitiu dicat hec ee ei q pro ut pbet re lq e ce re
dixit p ppoi ut p ipm aliq pbet Iste est ae pmu uitiu
ppoi cu poit ult gtu repin pot pticulare ex. i libro
apparitu est i ho est uitosa e. expo i. ppo cu q no omibus
nectio e at. i. no oib queit ost i oms. i. oib attbuit.
ab. a. pte. i. ppa. pte q. s. oic e in a. pte. io. dnt. oic
ee i oi. aut amaiore. i. p maiore pte q. s. dicee
i maiori pte io dnt ita ee i oi i suppoit ex. ut.
bigs expo. i. pbat hoc oms q sut paupes malut agre
g. diuitias. malefi. i. p ad malefitiu ut p furtu
ul p ad tale q tuea paupitate sua. offitio. i. offosi
solliatudine. bigs g expo. i. postieit tale blem. ut.
s. ut no auet. q pt io l gfir. i. no auret q roce posse
idua ad alia pbada. facili. i. d facili rephendemus.
ipa expo. i. ppoim cu. s. ondem q i a. paupe i pbo-
g no pbo ul honesto. sicl s. oi eo ad malefitiu tri
i gferi iiuria. i. iuste gferi ul adtbui. oib paupib
gius ita. s. sic i uno Iste uitosa e q poit uitium
ppoi. tu. s. ut negat aliqd gtino accidit. gtu pot
affimai pticularem i pnt ex. satis maifestu in
ita. ut. s. si aqs dicat nemo pot uno a spectu nec
ptiens inde i amorez. h e uli bn pot hic istantia
bns. e bulpetus i ipe nemma dixerim teuthoicus
eito ex uno aspectu iudeit i amore. lorere i io e
uitosa talis illis. na no remo. deue. i. e as de
ueneit i amore uno aspectu ut dus lobardus
l ulpetus i ipe nomez dixerim. ita iudere. oro. ni
diff. i. referre i. tunc pdest. si itelligat id aut fieri
aud posse fieri. cntu. rondat id raro fieri. q. s. ng
fieri ab adusario dem est Iste uitosa e. tñu uitiu
assignat ppois i hoc loco. i hoc uitiu dr isufficiens
enuatio. e. i. ad p enuatioz si se distictoe ppoit
i ad q dr enuian relinqt i hui uitij ma. ex. pont
i ho. sic dicat ab iste ho otiosus e d nito a. mo
tuo. i qm otiosus e. nette e eu eua su finsse
ap domib ul ab inimicas fuis. aut abste. d nito illo
qm que agit. quile. s. otiosus fecerat pede in
testa suo expte. i. no ex toto fecit hodez. i io for
tasse eu inferafti. relinqt g pcato ex q alti non
erat pdones q tu i altos. inimicos no hebat
grte ex quo ita. ma. e q ate e i tehemptus. ete
autor ne posuit ten ppones s tm argoz totam
s tu uitiu pncipalit gsistit i ppoe i bn dico qm
uitiu e i tali ppoe na. nos ueem. i. detens iri re
phensioe i hui te ex. i huimoi uitosa ppoe. s. si
ondem q malefitiu fuisse fcm ab isto ul ab abs
alijs q ab a pius enuatoe. ut. a familia sua. ul
ab bfri nris. i. q gsueuebant hodes nobiscu i te
ffuritto suo. i eu hoc mo diste. i. ifirmauerim. co
lle eou. i. eoru i isufficiente enuatoe. nopelm
i. fatiem latiore nob s defendi nos. Iste
Quattu uitiu poit q cu fra enuatiae ab q nete
ssariu. e relinqt. i e dea eius e tño q ppoe enuatio
fra e p disiuncti. i. no p quttez ut si aqs dicat
duos iudices duo sut que oms ad mallefitiu
ipullunt. s. luxuries i auaritia. hoc enuatio fra

e ai pautiora. sine. dea q debet dice. quamor. s.
pueriz. ouius no uenereus. pot ipelle aliquē ad
malefitiu i multa a. q enuiat autor i lra. Iste fa
enuatio. gntu uitiu poit q e hui. s ai ad i enuia
tione poit supflue. differt aut hoc apdio uitio q
i. pauatatis est. istud gde inmietatis. queiant tam
i hoc q utiq fit peruiattioz. u g ai dr tria sut q omes
hoies soliatant. metus. cupiditas. egritudo i ai amo
sitas. sic tilonus hz. q egtudo sit amositas ai illo
taplo q sit egtudo. Est itaq egtudo. supflue poita
i pdca enuatione ai sub prioribus cotinet Iste uitosa
e. Sextu uitiu e ai agemino duo fit ichoato q
uitiu i oratores i poete max uitat i hoc uitiu dr
remotu pri q statu uitat i. bn iubetis ire dee dire
ne cana pmordia gentis. sidomos raptus i ignora
bile pactu legis agenoree. Scitate q expa cadmu
lega rex senes Hui ae uitij ex. poit autor. ut si aqs
uellet dice q adulsarius suus iductus auaritia
fecerit aliq malu. Inapiet ita ouiz malo stultitia
e tuos a ita pcederet usq pueiret ad auaritia ut
autor ondit i lra hui ppoitio uitosa e. sat eaz
fuit expone. i. ppone. i. q extm. dan est. s. q auisaz
i duci auaritia fecerit hoc facinus Ita e. s. breuit
i apndiose debem ppone ne mittem Remu. i ceteros
pratus. ignauos. s. q. bh. ita. s. male loq q cessim est
i pnt ex. supliu ab henio. i quo Satis pz. hintin
s. remot. pls. ipe e qda a nalla medee itroducta
gquerentez de discessu dne sue itroducat illa cōque
rentem. i. aremotis. s. de naue iasonis i de grllio
mote. i quo fra fuit abies ex qua fra fuit nauis
i hoc satis eet q qri dne amore. et dicerth pemne
terent q ienimo ex pouue. ut ut hoc dic analla
itroducta ab ennio. cecidisset. s. ad terra i bn dico
qm uitiose sit tal introducto. na het satis eat
dice. supete casent. i. q satis eet. s. ut aalla
dicet ut. ne. ha mea s medea illa dico. errans
efferet. pede domo sua illa dico. Sancia amore
iasonis. g aio suo. s. p amore. g ex q tal ppo
uitiosa e. suplesdu. i. abstinedu e. magno. pe. i.
diligent i eit aubui ul magno ope. i. magna
diligencia. i erat duo noia. q. i. s. ai alijs uitosis
ppoibus. et ab hac repe ab ul. i. ab hac repetitice gsta
agemino duo a bradico qm abstinedu est etali ppoe. no e
eez rei. no dz rephendi talis ppo. q oponte Dua. i.
i ee ipa ptez uitiu

Vitiosa e racio. ex. autor i hoc loco uitia fe ptis ¶ Racio
argois quaptite. s. uitia rois Vo g quadruo sut
gnalia uitia rois. s. uanitas i ifirmitas banitas
at e uitiu que me roi exeo q i co fra e i no pot
agmodan ad ppoe pmissa gfirmada a pbandam
Infirmitas aut e uitiu q me roi exeo q h possit
agmadari ad ppoem pbanda no me ad ppoe p banda
isufficiens. Vanitas mag iduisa Ifirmitas dr
i uij. gres. i. coitate. gdemptitate. uilitatem
ul quaitate. Coitas e uitiu q inest roi exeo
q ipa no pt magis agmodari uni exceptori q alij
Codepertas e uitiu rois exeo q io p alia berba
sensum tn ppois pmisse expmit. Vilitas e qm
sensum ppalis no iduat ad pbandu ppoez. uulga
ritas e uitiu q iest roi eo q ipa no gpetit
mag accatoris ad pbandu ppoem sicu q gpetit

defensori ad pbandu diu[er]sa ppo. Est aut dra int
comitter 7 vulgaritter. tm in hoc q quicqd vulgare
e cōe s nō ec. Condit g autor q ro sit uitiosa di
stinguens prius ptes uitiosas rones quas enumeravimus
dic g qm uitiosa e ratio. an e a omo. i. qm no est
intz nocua expo. s. pbandu et hoc int ap ista
p tale uitiu. rel. ua. i. p i aliud uitiu. Condit g
frag q ro sit infirma. dices q infirma e ro. que
ondit ea ee ut expo. i. q no sufficies e ad onded
ppo. ex. u. uelo ampli psuasu. ponit hic ex. sumptu
a plauto de uitiosa roe. plautus i q[ua]da comedia
sua induat quadam meretricem loquente 7 ponente
qda ad q pbandu insufficiente induat roem
hoc e infirma et uana e. i. mag. Sententia e hoc. d.
meretrix introducta castigari a se dico suu iuuenis
e. obiui nox. v. p clipam sua. No q qda duas
constituit sortes i mane. i. iuuentute. q. d. illa
etate dedito loco 7 lasciue no sunt castigandi
amica sen ps ietura. s. puerorum. utile e eidem
v. educes ad utilitate e castigare eos q tunc
amat 7 colerent lirerias. Ante hec e expo 7 ad illa
pbanda nimis infirma induat roem q talis e ita
dico qm amaus no est castigandus i iuuentute
na ego no castigabo te. ante hec e ro 7 no e q ptes
ad pbandum ppositum 7 hoc testat autor dicens q
ut plautus tonat. i. roando ondit qd est utile
p. exo q ipe futurus sit e 7 no ex eo q euenit
v. cuiuens est 7 utile fit. et adhibuit plauto hoc
q meretrix dic q ipa introducat a plauto. Uana
e ro. ondit autor qm que sit uana ro. dicens
qm uana ro e. que ex fsa ca gstat. i. hec iste
un falsa sit. qm s. ro que fsm sistinat ponit
ad pbandum ppo e u. hoc mo. amor. illectius
s. est no e fugiendus. ante hoc e ppo a sita
ponit ex rois falsis bn. dico q n e fugiendus
amoris. na exeo. i. ex contu nascit uis amu. ante hec
ro 7 e falsa q2 ex contu sepe nascit uerissimum
odiu. Aut hoc mo. s. ex. e de eodem sitam ins
inducit qd. d. pbandum. Philosophia. uitanda est
ante hec ppo ro fsa sequit. Ondico q phya uitanda
e ipa e inferre somn. s. q. ad num. d. e hoc sonu
q seorsum tende a desidia. s. q ad corp. ante hec
e ro falsa 7 io uana phya e no pit sompnia ut
desidiam 7 bndico q i. dne rones ponunt false sunt
na in ente fsa nos offiermur. i. q nos nemo
offenit ego i. ppos exp ex ueras. s. ad qs pposs
pbandas inducunt illo rois. At infirmatio. plz
non dicem infirme rois ponit que e cu ad induat
ad pbandu ad. q equiuoce ualet ad utrumq pte
s. tu ad pte acreatoris q ad pte defensoris 7 i.
uitiu di contas. Ex aut huius ponit supptu
a paruuo. dic e paruuus q qda dicebant
fortuna ee infirma ceca 7 brutam 7 adistat
saxi uolubiles. Et ad hoc qu pbandu talis
rones inducebant quales i libro lege potestis
q equi ualebant ad pte aduersiariu pbanda. Ali
aut q dicebant fortuna ee talem et talem
dicebant oia regi fortuna. Alii aut q dicebat
oia temeritate contige 7 p usu 7 p experientiam
pbabant euentus. uelud cu horestes i mane
deesset rex 7 se p naufragiu fieret indicans ipi
inducit hoc ptre. 7 hec no forte s temeritate

contingit 7 patet qm hec ro no mg ualet ad
pbandu q oia contingat temeritate q q oia co
tingunt fortuna 7 io hec ro uitiosa. et exillo
uitio q dz contras ut pt ante. intelligi ista sicud
postq autor despexit utrumq. s. infirma 7 uana intex
7 repetit de infirma rone q pus docet ut doceat re
phensionem eius. de uana at no repetit q i. sbe
unus modus rephendendi. s. ondendo ipam ee
falsam. Oz quere q hoc ide repetat q pus de infirma
rone diceat q i tm illa mo. uitiosam p ex. ond
hic no idem repetit docet rephendere. 7 hoc tibi
ante hoc e ex parum. Fortuna ee insana 7 c. dicit
i. pdicant phi fortuna ee uolubilem. instar. i. ad
similitudine. saxi globo. s. rotundi. q2 uoluit ipi
e autumat. i. estimat fortuna adee. eo. i. eo mo
deponit 7 erigi quo. i. qmo saxu uoluit. e. s. sors
s. mus. impulit. B. s. saxu hec e ra q fortuna dr
uolubilis 7 ipi inane. i. dicunt rex ca. s. fortuna
ee ceca eo q ipa no cnat. i. no discernat q. ad q
se aplicat. qa qm applicat se fortuna adeo bn
audam rustico 7 pessimo hoi sic a pbo hoi. 7 ipi
aut. i. dicunt fortuna ee insana. q2 ipa sit. atr
s. crudelis cu qm nimis deprimat aliquem. incon
q2 p3 instabilis q nuc deprimit nc extollit aliquem
7 ipi dicunt fortuna ee bruta. q2 ipa nescit
ratione i. discernere q dignu q indignu ante hec e
eadem ro q supius posuit ad oend q fortu
eet ceca 7 tm i hac roe e uitiu ex eo q ita bn p
applicari illi roi ut istis. Ita s qda phy q oia
dicunt regi fortuna. Sunt at alii phy. q ot. i. quo
negat ulla misera puere a fortuna q2 oia facto
regunt temeritate 7 ipi agt. i. dicunt id magis
ee uis. s. q oia reguit temeritate q fortuna. q. i.
q2 usus docet asse ipo re. i. uirtute exponendo
d. p experimentum. s. q temeritas ponit contint. Dnuz
itaq q fortuna. uelud hor. ic ex. e ad pband
q oia regant temeritate nepe i. ros contingit. s
phorestes i mane diues sero fuit fr indic
ita contigit hoc temeritate q i. n contigit forte
aut fortuna. legitit aut expone sit ideo ponis
hoc nom fortuna q2 e nom q hoc n. forte. bn
dico q ista ro uitiosa e hoc testat autor dicens
na patrimi uite infirma roe cu ait heu ee. s.
oia regi temeritate q fortuna infirma e e ro q
ponit ad hoc pbandu. na utaq. op. a[illegible]uo. i. s3 utriq
phyor expo em. 7 s3 eos aliq dicunt q oia regat
fortuna s3 eos. Alii dicunt q oia regunt teme
ritate. potuit bn contingere tu horestes i mane
eet diues. tn sero fuit eet mp. i. e cauet
adeo bn potuit contingere pfortuniam p teme
ritate 7 eo. Est infirma e ro. ex d autor i hoc
loco fam speci uitiose rois. s. q puerit ex
ydeptitate eo mo quo supe pdiximus ut
s. dr ide ut ferre idem q e expone dem e
p rnam q induat ad exortem pbandam. Et
no. q autor no intendit hic rephendere
diffinitiones ut despitas s3 exprimat. r. q diffinitio
distiguit s rephendit omes alias rationes
q no sunt despicientiones ut diffinitiones

q. s. idem exprimit q vocas permisse. Cum magno malo
ac. etc. hec po a stati poit ex. de roe vitiosa q
iducat ad illam phandam q e tabs ita. dico gratia
tia e magno malo. ideo qui bonos. etc. ne videt
q i hac roe sit i vitiu q d i dephitas. q e exprimit
ro q ipo. s amor satis repugnat p i deptitate q ras
q rec dicat quillo n d. q segt sui ad p bonu illius
Que ifirma roe e. exe autor i hoc loco qdam vitiu
roi q n ii ee ad premissa vitiorum. s. supius
amicitia. dicit pot ee qda vitiu p ee n ptappllari
i sufficientis. s. uoluere aliqd laudare ille
laudet q i q uo minus e ut s. uolunt aliquem
laudare hoies i laude capisset ei laboris imo
vetur. alquit sic ui sciens gsoriare cu dequalla
ro e vitiosa. q nuui ydoneam. i. nimi ydoneam
ppoem expoi aufert n suppoit ex ubi ad sapien
ee utilem iduat qdam ro q d iducat laudari i sapie
q minus e. s. q ipa fac cole pietate. hic e iu
nora e effius pietatis. tam dicit q hoc vitiu
e uilitas. dicit q hoc ex nimi operes e ideo sub
iugit aliu ex de uilitate. ii ad phand utiles
ee hi amicos nos iducat qda ro t q mai feste
d. i. vitiu q d i uilitas minus ei est puerlratio
hac. s. heat amicos cu ghz etc. etc. q p in l e
ro ad phand q utile sit hre amicos nos n vindico
q i ro vitiosa e na i uimoi rem. s. d uilitas
e expo. i. ipo. no cfirma. i. n phat. i nimis i. sic ste
tem neq phat. absq. i. pfca roe s evert i. ipsa
n debilit. Que ifirma. exe autor i hoc loco c vitiu
q d i vulgaritas. q n. s. iducat ro a q c q ptam
modai adiuia expom phadam et ad alia ne
d. i. vitiu qtentu sub primo vitio. s. sub contrite
Ut in ex ei vitia ppoit eand roem q supius
posuit supra aptissimo q iduia potuit adp
bandum fortuna ee ca z bruta.

In cfirmatoe. postq autor docuit quatuor sit
vitanda tam i ppoe q i roe. q n docet
vitia q sunt vitanda i cfirmatoe. assignat at
autor plura vitia cfirmatiois et q alie autor
ptes argois q potissimu arti ad phandum
e cfirmatio n io leo q potissimu e vult autor
nos diligentius ifiere q ineo que minus
utile. No q autor assignat plura vitia cfirmatiois
q in cadunt i aliis ptib argois. s ga frequentius
i hac pte cadunt io hec ascribunt. Cu n hoce.
ondit etia autor nos cseq duplicē utilitatem
ex hac doctrina q hic docet. s. q nos vitiem euite
vitiosa cfirmatoe n ptea reph ende vitiosam
cfirmatoem adusarii. et hoc i cfirmata vitio
i. i argo q ponu ad cfirmadum rem a ppositam
nitra vitia sit iu. i nimi ovoe ac. etc. cologat
loquitur. s. q i ma oroe debem vitare vitia n in
oroe pmma diligent obsuare. i. ispice vitia
n pote hic obsuare p i spice. vn i euagelio
Intrauit yhs i domu cuiudam pharisei
n omis obsuauerunt eu. Que p ei. s. sic talia
vitia diligentia obsuanda csiderandi. q d. i. vga
cfirmatio accuata. i. magna ea q sta n. auto
mundi. cplet vehe. i. veritatissime opatur
ad cpbandum tota argoem. i. argmet ptum

prit proto ut q videt pro domi videt domi
a io dicit q plat tota argoem. q d cibi
pti argois efficatia cferenda valet cfir
matio accuata. Cu vero. q premisit s. vitia
cfirmatiois vitiu aut pmu q hic poniut
dicit pua cplexio n a pla cplexois in cfirmatio
ppoit sub disiunctoe. ita q illa disiunctio pot
refelli p utrisq ptis cuersioem ut p simplice
reph ensioem alterius ptis ut tesm ondet
n poit ex suptum ab ennio ut hoc vitium
ennius e introducit cuidam filia q d qrelur
q a pat eius uollet ea segregare a marito
suo. i hac cōne utebat ipa pua cplexioe
tali. et cetulus poit aut maritus meus e
pbus aut ipbus. sic pbus cur vis me separe
ab illo. sic ipbus cur dedisti me ei. etc. hec
silicet cōmutis q s3 utriusq pte duit ad i co
uenens. cfirmat at cplexio e pua q p. refelli
p utrusq ptis cuersioem. sic pat puelle ut
dicit ab illo a tulio respondens illi cfirmatio
hoc modo. si pbus e te ei dedi si ipbus
te ab eo separabo. Certe hec e cuersio utrusq ptis
qn s s3 utraq pte respondet ci cfirmatioi ppoite
Que at it omni refelli talis cplexio. s. qn vna ps
disiunctois ppoite assumit n i. ps distribuit ut
si dicat pou enstom dicat. putaba ipm ee pbu
s nuc scio ee falsum q ideo te ab eo separabo.
s nuc scio ee falsum a ideote ab eo separabo
alterum aut modus rephensiois aptet i libro disti
guitur. debem g cauere nobis ne si disiunctiua
cfirmatoe ponam vitiosa sit q possit rephendi
hoc modo ut illo c. hoc e. ita debeo assignare
vitia cfirmatiois. g sede qn dicit i. ignosi et
cciti vitant. dupla cplexioe i cfirmatoe roe
i. i cfirmatoe sua ut pdemostratu est. et stati
supponit ex. hoc e ppositio q hic no apponit nolo
tem morai pot. verba sit filie alloquentis prem
n hec e ro ppois q ppoit ipsi a opat g affirm
abste. i. ate. iua ego dico idigna cfirmatio mis
dicat sub disiunctoe. na si tresspit. nom e illr
audatia e puella. Cum dat pz pse docet au
stati rephendere huic cfirmatioi dicens. a hoc mo
bdu. i. ar q hec mo ponut ad cfirmadam rem
aut g tu equo. i. destruent p cuersioem utrusq
ptis. eo s mo quo pdem est aut rephendit
vel s pte qn. s. vna ps destruit. docet g statim
vel. si pte qn. s. una ps destruit. docet g statim
qd. sit querti equo. et bu. satis pz pse liberando
te diuortio. i. p diuortium n p dessidiu ab idoneis
hec sit verba patris. Cum docet qd sit rephendi
ex simplica pte. dicens qn tuc rephendit ex simplica
ptes. si a i ps eidu qdo. i. si alia ps disiunctie cfi
matiois diluet. i. destruct. Que et si pont cfirma
tioe puelle. na si pbu vc. n stati docet rephende
addere simplica rephensioem. huic cfirmatioi dum
pbum. i. ego putaui te rsponte ee pbu ne g
i fert ex pdcis. sic docui ego dupliciter responde
tali cfirmatioi. g ex pdcis pot hri qn rephodo
tm talis cfirmatiois duplex e accoe. i.
i genosa e illa dupliei q. s. fit p cuersioem utrusq
ptis. s fagilior e a ex eo hec e dupliei posti
q. s fit ex una pte. Cum vitiosa e sz nimium
cfirmatiois dicit n appllat illud vitiu
Lacessitu sepe

qui . s. inducitur ad probandum signo . Uinius quare eam signum
alterius . ut illud ad quod probandum inducitur . ut si
diceret ista peperit quia habet infantem in gremio . ecce
i. confirmatio vitiosa est qua potest inter eam peperisse
sit . si diceret iste egrotavit quia pallet . i. confirmatio si
nos vere pallere est tam signum alterius quam egritudinis
et bene dico quod huiusmodi confirmatio est vitiosa . nam hec . i. signa
sua sponte . i. certe apta non sunt et sufficientia ad probandum
ea ad quorum probationem inducta sint . nam . i. id certum
similia communia . s. ad probationem eorum que certa et
multa concurrant tunc hec signa . nisi multa . i. quantuluncumque
augent illius modi . sponte . s. quia hec signa contendunt
probare . Que vitiosa est . tertium vitium confirmationis
probare . hoc vitium vitiosa est
esse auctor hic . et dicit contra hoc vitium . vitiosa est
est confirmatio quantum accusator quam reus potest uti et
que pertinet ad unum ut ad alium . nisi sit qui
duxit uxorem . confirmatio ducere uxorem est vitiosa
ad probandum quod esse invisos quia eam pertinet ad unum
ut ad alium . at tu dixisti . hoc dicat contra adversarium
alterum . i. duas . Que vitiosa est . quintum vitium confirmationis
mationis est et dicitur vulgare . Et non quia vulgaris
nis in illa defensio que non convenit in presentem causam
quia in qualibet alia potest induci . ut si diceret iste vitium
sua ductus aut ebrietate fecit hoc et bene dico quam
talis confirmatio vitiosa est . nam si huiusmodi defen
sionibus . i. si ad defensiones accedere sufficit talis
confirmatio . omnes dilabuntur impune . unde omni pena
in maiori parte . Que vitiosa est hoc vitium dicitur par
dubio . quando . s. ad probationem alicuius dubii inducitur
aliud adeo dubium ut est illud ad cuius probationem inducitur
contra Ennium . hic ponit exemplum quare hoc . s. quare
Ennius induxit Cresfontem qui deberet probare quod
Ennius deberent habere parem inter se ad probandum
adducit hoc quod dii erant pacifica inter se quod apud
omnes nominibus erat dubium . quod quam inter omnes . id
quo constant inter omnes quod in hec est igitur . i. quod nunc dii
bene . Et supponit exemplum huius contra . hoc dicit Ennius
dii quibus est hoc . i. dii equale habent potestatem . ut mo
ne possint et supra et inferi . pace . inter se conciliant
et bene dico quam illud exemplum quaratis est frivolum talis
nam Ennius introduxit Cresfontem usum hoc
nam Ennius introduxit Cresfontem ita loquentem
exemplum pro ore suo . i. ad vim sui confirmandum ut puerile
suo . i. pro more suo dixit est inducit Ennius mala exemplum
more suo . induxit Ennius Cresfontem ita loquentem
qui ipse Cresfontes demonstrasset eius rationibus . dictaret
vero omnes deos super parem . Ite vitiosum est . i. vitium
dicitur fera approbatio . quando . s. aliquis concedit et facere dubium accusat
dicitur fera approbatio vitiosam ad se defendendum
ut si dicerem iudices non meminimus huius eventus
quod illi iudices meruissent non hoc fecissent . et hoc . dicit
nostrum est in confesso . unde . et certe nego . post artem
negotium dicit . ut si dicerem . In tempore . arrestare ceterum
de militie impedimenta relinqui . nam et fecisse
hoc aut hoc . ecce dominio est in generali quod thema fuit
proprium in generali . si me te hostes fugere . i. non meminimus
tunc huius eventus . Que vitium . hoc vitium de voluntas
ut de illo quidam filius relinquit in bello fugiens . ideo
postea accessit ad eum ex quo victus erat dicens
bonis tum in hac adversitate te reliquit ego sol
bonis tum in hac adversitate te reliquit ego sol
meo tecum sum . Causa est hec defensio . et hoc est tu
in omnis experte . ibi sunt illius gloriose tum domino suo in
flore regni . i. cum eras dives et potens te relinquere debui
defatis tu omnibus . i. ab omnibus in summo periculo . ego
solus paro ut restituam te in pristinum statum . ecce ergo
ista defensio levis est et possit est dicere domine ego si in hoc

statu non venissem . Dimeriti invasisses gravius fugiens
ne . Ita vitiosum est . istud vitium dicitur ut retorqueri possit et ad eos dicit
ad quod potest retorqueri in eam causam ut ipse vellet retorquere causam
ut Curio temperans dicit nos debemus bene facere hoc
quod potius regis videt quam maximum commodum inde consequi
quod potius regis debet quia maximum commodum inde consequimur
ecce . i. confirmatio vitiosa est quoniam ab aliis potest putari quod ipse
potius potius duxit hoc ad commodum suum quam ad commodum
aliorum et hoc est vitiosum est quod potest accipi in aliam . i. in aliam
potest retorqueri . at dixisti dicit . i. propius dixit ut dicit
suprius . i. oblique . ita dico quam talis confirmatio vitiosa
est et non in hoc tamen alii . i. quamvis hoc potest dicere malitia tamen
est et non in hoc tamen alii . i. quamvis hoc potest dicere malitia tamen
rei autem . i. cum rei quam persuade tamen hoc non dicitur omne quod sponte . i.
quam accusator diffinitio habeat ab eo principium . ut est quidem
defenderet regno pesse . et tale unum ipse . Istud ite
vitiosum est . istud vitium dicitur depravata diffinitio est autem
depravata diffinitio quedam falsa quedam falsa vulgaris . falsa diffinitio est que
nullo modo potest convenire rei ad quod debet assignari
vulgaris diffinitio est illa que adeo potest assignari alii rei velut illi
ad quam diffiniendam assignatur . debemus igitur cavere nobis
quod nos volumus ponere talem assignationem . ne ipsa sit
falsa aut vulgaris . et dicit diffinitionis ponit auctor exemplum ut
si ego vellem diffinire iniuriam et dicerem quod iniuria est
nulla que constat expulsione . i. ex verbo aut questio . ecce
quoniam impossibile assignari iniuria . cum multe alie sint iniurie que
verbis aut questionibus . Et sic subiungit dicens quod vulgaris
sunt que nichil minus possunt vel . i. non minus potest assignari
alii rei diffiniende quam ei ad quam diffiniendam ponitur
ut si ego dicerem compilator . i. fenerator qui in quadruplum lu
crat ut si dicerem capitalis est . i. ut breviter dicam . iniuria
est completa capite et statu ponit vulgarem diffinitionem quia
duplatoris est et plurimus ipsi tunc . et bene dico quam
diffinitio est vulgaris . nam et dicit plurimus est . potest etiam
non magis attulit diffinitionem compilatoris quam furis . alii
non magis attulit diffinitionem compilatoris quam furis . alii
cum . et c. est nefarius in galliis . Sicut est ille
quod constat fieri . circa . Que vitiosum est . hoc vitium
dicitur probandi repetitio quando . s. ad quod . in deficitione . i.
cone et quercia inter accusatorem et reum finitur ab
ab altero illorum tanquam ad probationem alie rei ut si aliquis
agit cum illo de furto . et dicit . o vos iudices . i. ante
serius mens est . i. probius et fraudulentius homo . et
talis et talis . testium est hoc
rei . s. quod ipse est talis et talis . testium est hoc
quod ipse fecerit furtum . ecce quod repetit idem
. s. et quod et . controversia ad probationem alterius . tanquam
est certum . et differt hoc vitium auctoris supra posito
quod dicitur ypomoptitas . quod in dicitur idem dequo quod erat repeti
per alia verba hic autem per eadem verba . Que vitiosum est . hoc
vitium dicitur controversia inovato quando . s. ad controversiam resolvit
quando . s. in ea . in probationem alie sui ad quam est dubium . ut in differt at
hoc vitium auctoris supra posito quod dicitur dubito eo quod . i. idem ad
idem hoc non dicit ad dicit inducit et hoc vitium exemplum sui ab
Ennio quod ex . i. lecta patebit . et hoc est vitiosum est dissolvere . ut
dissuadere quod . i. dubium quod . i. dubio hoc modo et supponit exemplum
ab Ennio non quo consistat et certe accusator querat audientibus et
ita controversia consistit . nunquid defensor satisfacit nobis quia diceret
de tempore statuto non posse venire in causam . ut iurat fueras
i. ut iuraverunt . ecce hac controversia . i. hac dubitationem dissolvit
et dissuadet per aliam controversiam . i. per aliam dubitationem quam inducit . s. cum
ad certum debuisset venire et non venit accusatus est arbitrio
militum . dicet ne . hoc . s. non venit quia non potuit . eam in dubium
hoc dicit et . i. ideo vitiosum est . bene auctor dicit quod ideo est hoc vitiosum
et ideo quia prefert loco exempli non est expedita . i. derivata in lege
aut iudicio . s. ab auctore autentico derivata sic est impedita et
aut iudicio . s. ab auctore autentico derivata sic est impedita et
potest . in istis quod . i. in aliis dubitationes ut in alia . Que vitiosum
est . istud vitium dicitur insufficiens similitudine inovato . cum . s.
i. quod in dubio magis est probandum quam non probat quod probatum

cati q debaret relinq͠e. hec at ex͠ aquadā tragedia per
cuiꝫ sumit i qua aiax introducit petens arma achillis au
petenti apollo prius responderat tali darent arma qualis
erat qui ea gessit apte fatis. ubi sunt ciatis allocutionis rege
grecoꝝ et petentis arma achillis et dicentis quare sponso
fatuidicus accept erat q gēti nō expugnati erant troia n
darent arma achillis et fuit achilles et hoc e dco. i. sponso.
s. responsio apollinis. fatue apte. stiti. et intelligas om
rex ipsi responsio iubet arma dari tali qualis fuit ipe
q eo gessit. s. achilles et tali tq debent dari. Dutos sa sup
ad hoc pgam ista destruam. q. i. q arma ego pstitor ee
mea. s. iure. ecce hoc qm quo aiax expedit hāc qūersia
ſ pdam patuliꝫ cū at sapi. i. iustū e cause. Fru
i. cognitis armis. im. s. fr at fratia pe
titio. nasa arduū. est iustū ul q pinquus ei sit
linea cognationis ul qui uirtutis simile sit. similitudi ei
sit q. ad uirtutes. ecce quo pax morat i expediendo
de ee tale quale fuit achilles i quo est max i ista
Ite uitosum e. istud uitiū dr icostantia. qn. s.
ās. dicat alium eius q prius dixit. Verendares e. memo
ros ee oꝫ. ne dō narrat aliū ei q ꝑ an uariata est
aut e hō uerecundus aut nō uerecundus. si est ue
recundus tūc nō est accusandus q uerecundia sig
e pbitatis. si ē nō est uerecundus et ita nō est
accusandus q impudic i eū accusatorem et eū ita poss
eū nō ee accusandum. deinde subiungit aliū et accusat
eū ut i lra maifestum est. q tu accusat hō. i. qua
eū accusarem ego hunc hoc dic accusator et ita uitosum
e. id exputando. i. argumentando expurare e extra
putatorem. i. dubiorem. conire. s. hic pōt pargam. euol
uere. s. q nō deberet accusare eū na suet re co
plexo. e qua utit ipe accusator. ut s ondisse nō comodi
tas. i. comoda roe qua nō accusat. s. qd per uertū
aut tuly q dic ipe accusator per ipe at hoc ego nō
detraxe. i. oia uitia tua demōstrabo asimo exos apo
pnia. ecce quo ipe dixit aliū prius dicto et ita uitose ag
qui eas pcedit. Est uitosuꝫ e. hoc uitiū dr uidias
offensio cū confirmatur dr ad q dr displicet auditorib
ut si. aliq. aīmi. eoꝝ ledant i confirmatore aut pter ap
ut si. s. iudices. student ministrare uenia ut filii
et consanguinei. Ite uitosum e. istud uitiū dr
cōtrouersia
refertio. s. qn. tu pīta pmittis et pauca confirmas. Item uiciosum e. hoc uitiū dr titulo translato
cū s. de alia re dicamus et de alia e cōtrouersia est
in humoi uitio. i. cauendū ab eod uitio. .s. uitiis. s. similis
tione ne adre ad cōpia. cū sint mōita sit na o
ad re de qua e cōtrouersia addat ad p uid uis dicere de
alia re dicamus. et de alia re est cōtrouersia. et ne cōpia
diminui. na ablato qꝫ oꝫ de alia re et cōtrouersia.
aut tota eā mutata i alia reduxet. mutet. Et
suppoit ex͠ huiꝰ suptu apacinio q itrodiꝫ tēr dis
putitaꝫ cū amplatione et cū cōtrouersia eoꝝ debet
ee de rnissiori. illiꝰ i. expedit i utilitate utitus
commendandam. Item cōsiderandū e. istud uitiū
dr remota ul remota purgato. s. cū defensor d. dr
fendit et accusator d. defendit qd. .s. d. defendere q
accusator reprendet. mīti. sepe sit cōsilito. i. sicut areo
ul ab excepte rei et ad utilitate ipius rei illi dico eo
acti angustys eae qn. s. cū ita angusta excepto sua
q qui uident. de nemo debare quia. Ite qs ex
q qui uident. defendit iten
dit at defensoris purgatio et defendit ambitū
i. cupiditate magistratuū. i. aliquē honorem
siue aliquā dignitate dicat s. respondendo accu
tori. sic. tu. cōgnati. i. honorat sepe exercituꝫ

sepe nūo. p sepe dic ap. xx. sicut at. b. nūo p. b.
ecce q allegant ipe excusat se. q dꝫ excusare se de
cupiditate magistratus. et dicat q fuit honoratus
ab imperatorib adeo posse bn dicere. lachie iaucto leo
et bn debē nostre istud uitiū q si obseruauerimus
et pōt sic obseruare p ex͠ptor. hoc uitiū. diligent
i adoe aduersarioꝝ nos poterim illos sepe reprehendere
et ondere illos nō hīe de ea re. i. de pna. ca. q dign
i. responderint. Est uitosum e. istud uitiū dicat
deprauatio cois. qn. s. i confirmato e uituperamus qr
oratiā aliqua aut uita aliquas. q uitiū ut dicas
q mali hoies sunt. sn si dicam q oms mācti de
aliq germano sunt ardentes et pui i baptizat. qa q de
eoꝝ fuit ꝑ de dephensus eū hac negandi despes
aut si dicam q retthorica est ars mala sicut plato
dicebat q aliqua origo qua abitrit. Est uitosum e
istud uitiū dr uana cōmunitate qa neqt fatum e
et hoc e. uitiosū e putare ondi. qn. s. ās solliat e
ceci mod fu pbandus eī adhuc nō oftet de q
facto. s putat ū ond ad hoc frm dr qa neqt fm
ad hoc e. uitiosū e putare ondi. q aquo. frm e ad
erco. s. u io ostat i ee frm pora. i. neqt et pur se
et subiungit stati ex. stalis ueto. ut siqs dicat
ostat. i. ostame e mortuū. istū fuisse defunctū. i. i
ostat. i. ostame e mortuū. ista fuisse. desertū. i. i
foune. et pditu. i. affaꝫ ut plenū timore et fuisse
decolozatum. i. sine nali colore et pstimo fuisse.
imago. s. mortuus uenenatus e. ecce quo ista co
firmato uitosū e q ipa nō poi ii ad pbandum
sitate facti eū si ipe deberet fam pbare. Nō qm
nocatus pōt hic gnest. necatus e fero di. noct
uo alia uī teste ps. Item uitosum. si is ondie
aliquē ueneno ee necatū nis ico. i. cum i eo est
occupatus. ut offictet. i. ut ostenderet officiarie
e ostendere uenenū datū nō ee medio an uitio
uno maꝰ pteriꝫ e uenouo ifice aliquo ut mli
fatuit. s. constituit aliquē ueneno ē di q
e uitiū. si cā hoc pbandū moret. nō e q. i. nō
e q uel cōtrouersia. uos i. cū. i. frm sit ut sic
ut dic s pōt aquo frm e ad hoc e. Ita uitosum e
istud uitiū dr iequalis cōpatio. cū et. ds uitiū
cōpatoe uult aliqua re extollere de altera medio
nō faciens ut prius. Sicut at uitꝰ ex͠ pōt scriptu
e ara deliberatiuā. erat aut deliberatio utrū
melius eet cōtexitta apoleō sei sptio de lege
fruitaria pcuraretur aut destruet. Dem auté
gdi et milia dixit comoda posse puēre si ley illa
pcuraret. q milites libentius et diligentius i pstiū
ire. plu. cōsuade. ipe aut nō cōsiderauit icomodū q
pueniret ex alia pte aꝰ ad pnm. q si ile. sua
retur Annona nō posse sufficere ad tātā largitōem
expendendā. et hoc e uitosum e igni. i. qn tu uitiis
cōparatoe dicaw rei ad alia re. uitiosū e offerre
ad aliqua re dicari et de altera re mētione nō face
aut desine. i. pius facere mētionem de illa re ut sicco
peratur. ut. s. satis dic et utilius p tq tempe s
obseruare frumentū. i. lege frumentariā. am. i. qs
uterus tali tollere et enuare comodū q sit i alia
re. i. ex altera pte et pteri comoda q s pueniunt
ex ista pte. uos nō sunt depssa. i. uilia et neglecta. aut
dicat i. emiet ea icomoda q sit q si minima.
Ite uitosum e. istud uitiū dr cōsultum.

Dispmaro cois

Vana cōmunitas

nō quid.
ꝯfessum

Inequalis cōparatio

purditur. cum enim aliquis iudicio comparatione putat bonum non posse
laudari nisi uituperare aliquem. bonum quidem magistrorum presensionis
nesciunt aliquem modo laudare de non uituperando alios quam ego
et gloria et propter ametor est lucri uitij. Similiter per hoc patet
¶ sicut est illud. Alba inequitur erant due ciuitates homines
autem illarum ciuitatum non erant roma pugnare quam consilio
et uictum conduxerant rei publice. Sed aut queritur utrum
maior honor debetur albanis quam nequitinis pauce
maior honor debetur albanis quam nequitinis. et alius dicit quibus maior honor debetur
collato romanis. et alius dicit quibus maior honor debetur
non dicit aliquis inde similiter aliter quod non alios uituperat. si pot
ut alterius maior laudes. i. ponas alios in alia parte la
udis et bonas alius. s. quibus aliquis ponis in hoc dicto ne
putaris pugnasse quam iii. s. contra laudem aliorum. hoc
dicit quia autor uult quod cum tu facias collationem inter laudes
aliorum et aliorum alios ponas. quod debes facere aliquam me
tionem defendendo illius alium ponis ¶ Ita uitiosum e
¶ Istud uitium dicit unum de noce singulum quod cum aliquis
constituit per nouam conuitationem quam. s. de aliquibus terminis
id significant et de quibus omnibus constat quod idem significat
¶ Hec autem est causa apud romanos tractata supplicium e
cum est supplicio legem diceret liceret prohibuit ne exules
reducerentur. quibus non licebat hac uoce in causa. per
uos mutatum. Sed accessit non exules sed in electos
reducant. i. reductos causa agere. tu tamen idem dicis esse
exulem et in electum. i. hoc est uitiorum offerre. i. offerre
facere conuersa. de noce quam. i. denominibus. quod. s. constat
consuetudo pot iudicare optime. i. nichil melius consuetu
dine pot iudicare ueluti supplicio. fecit quod. i. quia supplicium
recessit, i. recedendo quia senatui effecit ne exules qui
non liceret causam dicere reducerent. Suam. Supplicium quod cessit
ne exules reducerentur postea. imminuerit. i. imitata
sua cum eadem lege. s. exules non quod reducendos qui
non licuisset eum dicere dicebat deferre alia lege. i. hoc
dico quod conuitatio nominum. quod. s. tamen diuersitas est nominis
non putauit diuersitate esse in omnibus dicendo in electos
esse reducendos et ita asserebat se dedisse alia lege. ita
s. asserere per modo. i. quasi id fuisset in controuersia. i. indu
bitatione. quin nos appellati. s. exules ut in electi quidem
sunt. aut priorum. i. ita asserit se dedisse alia legem
qui non omnes appellarent exules quibus igne et aqua interdictum
est. i. prohibitum sit ab aqua et igne. ¶ Nota quod sicut habetur
in legibus. quod illi sunt genera exiliorum duo genera exilij
genera uo alterum dicitur interdictio aque et ignis. quod per
penas prohibitorem notificabatur quod erat dampnatus in mortem
dicitur et uita priuandi quod designatur per aquam et ignem quia
sine humore et calore nil pot uiuere ¶ Aliud genus de
portatio. exules enim deportabant in insulam ubi aliquos
dampnabant ut metallum. s. facerent quod. i. fodiebant
aliquem cum feris custodibus deputabant. ursos et
leones custodiebant. Preter hoc autem duo fuere genera ex
iliorum. Erant enim alij quibus redire licebat sed receptis non
licebat hac uoce in causa. Erant autem alij quibus receptis
licebat hac uoce ita dico quam ipse supplicius erant
Bene per se et nos ignoscimus. i. indulgemus illi hunc errore
si fecisti cum ea. i. cum ratione aliqua aut bona intentione si
aliquis uolo ut omnes sciant uitiosum esse facere conuersa
per nouam conuitationem.

¶ O De exornatione. Docuit autor supra quot uitia uitanda
sunt in confirmatione argumentorum in hoc loco docet quot uitia
uitanda sunt in confirmatione argumenti. s. in exornatione. Si quid
in argumentis exornatione quia argumentum per locum communem
quia communem et sicut dicunt quia audientis et. in docet
quot uitia sunt uitanda in exornatione cum uolumus argumentum per locum
communem uel per locum communem et sic docet ¶ Et hoc est quod
exornatione constat. i. sumitur. sicut dicit et in eis satisfacit. i. ex loco
assumitur. s. quando res quasi inductione sumitur exornat. et exemplo. i. ab eo
ab exemplo ¶ Et ut quod multum faciat competenter distinctio
tionem uitium. similiter et exemplum. exemplum continet sub similitudine ut

ipse testatur Cicero sic rem ubi tale facit dictum. Similitudo est
collatio. Sed in imago. dicitur est exemplum ¶ Collatio est similitudo alicuius ad aliquid
in comparationi sicut ut cum rege. Similitudo uocis colore.
ymago est collatio alicuius ad aliud. i. in aliqua proprietate ut cum dico
ille est ursus. ut leo sed per per illam ut draco quando
quando denotat ¶ Exemplum est collatio alicuius dicti uel facti alicuius
certe per ad aliud. ut cum dico atulio iuste ferendus est
catellina. eo quod catulus iniustus fertus est a scipione. sic
est quod fuit prius homo. et scipio studiosus ita cum
tellina priuatus et nullius studiosus. ¶ Ecce mens
autor quod quando posuit ita in enumeratione cum uno toto. tamen
ibi restringitur ad supponendum tantum pro alijs eius
partibus et ita est hic ut cum hec dictio similitudo habeat i. tria
sub se exemplum. ymago et collatio. amplificatio. s. quando aliquid idem
autem adire amplificandum. sed cum exornatio non est sit quod
quod amplificatio non quod male dicat exornationem constare
exemplificationibus ymo bene dicat. quod exornatio exequo
nationibus quod alij posse exornationes pot dici exornatio
quando est in exornatione aliqua utor pluribus argumentis ad
rem augendam. quod illarum argumentorum pot dici exornatio
¶ Et rebus iudicatis. i. a similibus iudicatis a ceteris rebus. i.
ceteris locis. uel locis que pertinent. i. que loca pertinent auge
dum argumentum ¶ Quam iam talem considerem. i. considerem
dum est a nobis. uitia que sunt in hijs rebus. i. quod prope
accidunt cum nos uolumus uti hijs locis ¶ Simile est
ostendit primo quot uitia uitanda sunt in loco a simili. et
dicit quam duo sunt ibi uitanda. s. falsitas et incommodi
tas. falsitas est quando inducit pro simili quod non est simile ut cum
atulio iniuste ferendus est catellina sicut scipio non ferat
scipione ecce hoc non est simile quia inducit pro simili quia scipio
numquam non ferat scipionem sed iniustus est a scipione
¶ Incommoditas est quando id quod inducitur pro simili est simile sed potius
obest quod prodest inducenti ¶ Et hoc est. Simile uitium. i. uitium
puerens a loco similium est id quod ex alia parte dissimile sit
cum non possit esse ut ab alio simile. Sit ex parte et
simile quia est quod dicat uitiosum esse inducere alio simile
quod dissimile est in aliqua parte. ¶ Ad hoc ideo quod nec sufficit simile
sint in ea parte in qua inducit eum simile uitiose inducit
¶ Et nec fuit peremptoriam quod. ex eo est prescriptio. i. non sit rationem
expandi ut. s. inducat pro simili sibi aut obest sibi quod
s. inducit et per hoc notat duo uitia. s. incommoditas ¶ Exemplum
uitio. docet quot uitia sunt uitanda in loco ab exemplo. s. tria
s. falsitas improbitas et impar assignatio. ¶ Primum sit
falsitas per predicta ¶ Improbitas est ut cum deberet
inducere exemplum. s. exemplum ut dicitur alicuius studiosi uiri inducit
exemplum ut dicitur hinc uicebalo ut aliquis uilis et aberto per
ut. Sicut dicit dignum esse filios occidi a matre quia
medea filios suos occidit ¶ Impar assignatio
est quando nimis elatum uel minus depressum inducit exemplum ut
patebit in littera exemplum. uitium. i. uitium est in loco ab exemplo
abducto. si aut falsum est exemplum. et per hoc notat i. uitium
quod dicat falsitas. aut si improbum sit. tale. s. quod non est
imitandum. quam. s. sumitur exemplum ab aliquo uili et per hoc notat
i. uitium quod dicat improbitas. aut maius. aut minus
si debeam inducere exemplum. de rustico inducam exemplum de rege
uel econtra et per hoc ostendit i. uitium quod dicat impar assignatio
¶ Res iudicata. Docet quam quot uitia sunt uitanda
cum utimur loco a iudicatis. docens quam iij uitia ibi sunt
uitanda. s. falsitas. dissolentia improbitas et dissimilitas
quod sit falsitas et improbitas ex predictis habetur. dissolentia
est quando nos debemus ad probare per sententiam iudicatam uel
dico talem sententiam que nichil pertinet ad illam rem ut
si debeam probare eum esse furem et induco aliud ad probandum

de auarum

Insconsultas e qn ego pfero ar suaz ad pbandu ptem
meu 7 adusar meus mito plures suas siles pot iduce
ad pbandum sua pte 7 hoc e uitiu e qn nos uolumus
arguere iudicata si pfert dedis i e debe iduce suam
iudico dissilem et p hoc notat fiatus aut s pfert de ea re ad
quaquersiae 7 p hoc excludit dissonentia aut si de ea
sit sna iudicata 7 p hoc excludit ipritas aut s plures
aut mg pbo s sue iudicata q sint s siles sue ate
plate possit ofere ab adu 7 p hoc excludit qd i bemil
tas. Iste uitiosus e docuit supius que uitia epilat
unoq locu supi enuatoz sunt uitanda qui docet qdi
uitia que qualit sit uitanda q ad omes locos supi
enuatos. Istud at pmu uitiu dr supfluitas qn s id
q adusary ocedunt itendimus pbare 7 fice [illegible]
plan ipis iudicaby cu tn hoc no oppoteret face ex quo
aduersary illud ocedunt et bn dico qn ibi e uitiu
na id q aduersary ocedunt no debem conari pbare sed
q id mg au debem e pone roes ad i delictu aplifi
candum et augendu 7 no ad pbandum. Iste uitiosu
est hoc uitiu dr quia supfluitati s diminuto ai
s fun des no du ostit irpim auge et amplificare
cu tn debem pius doce i iudices i face illos credere
fco ille e dicat doce iudice q iquersia fac cu crim
de e facto ut pigs est e de hoc uitio arg que i aliq
occi homi s arguat cu desponacio 7 e debet pbare
fcm auget pemi 7 d qn nullu faciu e idignius q
occidere hoiem 7 bn dico qn hoc e uitiu na no q i no
e qo ut subo uitiu tale facinus sit idignu probus
patet si qo est ne i an fun sit s honadum. Comple
xio ultimo docet q uitia sint uitanda i uitia pte argom
s iplexioe siue iplexioe oslo. Eniat at tria uitia
q uitanda sint i aplexioe s i ordinata recapitulatio
7 supfluitas 7 idistictio. Inordinata recapitulatio
e qn no eod ordine quo roes 7 ar pposita sit ita recol
pitulamus i oclone s ordine turbato pponedo perd
dca pius dcis. Supfluitas e qn i oclone no repetim
oia ar adeo sufficient ut pdca sunt i ea cu equo bn
7 sub epilogo deberet enuare ar pposita. Indistictio
e qn nos no ondim q pbatu sit i ppoe 7 qd itatioe
adee s potimus tn enuando ar pmissa 7 hoc e
illa oplexio e uitiosa q no opm oplex i iqua no pm
enuat q pm dcm e 7 p hoc notat iordinata recapi
tulatio 7 q no bn adu p hoc notat uitiu q dr supfluum
7 q no relinq auditoris ad thez ostas i no certificat de
bito mo dr auditore de pmissio ar 7 ondit quod p
certificati auditor sutta fiat ut itelligat abipo audire
q sit po i qd dcm sit i ppoe. Dom qd dcm sit i roe
7 sie dcis 7 hoc notat in i qd dr idistictio.

Concludes autor i hactenus docuit iuenire i s
ptib oroie re si i exordio narratioe diuisioe
de qb i p li docu etia sufficient iuenire i gfiatoe
7 ofutatoe 7 hoc i so li ondit 7 cui modi roes 7 qlit
sint iuenide tm ad gfirmadum q ad gfutandum
Uctio at loco docz iuenire i ulta pte oronis s gclo
est aut gclo breuis 7 artifitiosus terminus totius
oronis artifitiosa aut et breuis d fiat gclo tribus
modis cu s fz breue pdoz enuatoez tu fz aplifi
catoem tu fz comiseratoem unde hic resultat tres ptes
gclonis ut autor testat in lra s enuatio amplificatio
7 comiseratio. No aut q fz quosdam i tres ptes no st
ptes integrales gclonis ymo ptes subiectiue pot
e qnz itioe gclo q no erit i tres ptes ut s mil
sit ma dcq tractat tuc supsedendu e amplificatio
sicut talis sit ea q pauca ar sunt pposita tuc no
oz uti enuatione 7 ita bn pot ee gclo absq una ut

duabus qnz pmissas ptui 7 ita ille ptes st ptes
subiectiue q ptes integrales. Dicam q i ptes iste
ptes integles 7 sit subiectiue ptes ofiderate s
pceptis q ptinet ad enuatoem. Dico qnlla collo pceptor
e una ps gclonis. Illo at q hoc intelli int actiones
pte oronis re 7 gclones pte argois re q gclo oronis
ophendit 7 epilogat oia illa q dca st i oclone circa
i ofirmatoe 7 ofutatoe 7 si plco sint argues 7 co
firmatoes possit e qnz ar plia ce i ofirmatoe quoz
quolibet cu alio cncptuis 7 gclo dr fz q e omnu ea
illa epilogate. Concto aut ps argois no epilogat n
tm illa que dca sunt q dca sit i argoe cui e gclo
7 hoc e dicit q p autor qnem itres ptes sim s
pmissas 7 inaquaq illaz ptui p ar exe 7 hoc co
clusiones que ad gros epilogi no abeqi q e s
7 logos q e smo i un epilog qi dlogni i suprorum
loquium ophendit e dr iste illa q dca sit supius
tripticem i het tres ptes na ostat gclo ic bn sit
p se patet iiij locus tota hec lra ficta est 7 no est
de textu iste libri usq ad locu enuatio. Ita e lra
q ntem autoris e ut patebit iferius. Sed qdi
freti ppria autoritate posuerat hanc lram ibi qui
dicebant q i oclone debem irepe ab exordio et
narratione 7 hoc e otra autore q dicit q no debe
pcedere ultra dicom i epilogatoe ura 7 hoc est
Enuatio e ondit autor i hoc loco qd sit enuato
dem q uitia uitanda sint i enuatioe dicos enuato
e p q colligim 7 repetim i de dupli
catoe q e color rethoricus ut tunc duos litua be
nissima uipa cana tunc duos lo ad diaz odupli
catois addit i mouem i ad hoc colligamus ut
ad memoria reducam de qbus rebz nos fecim
uba i ar posuimus ad ca pbandum colligim
ipo bz circa quo notat q breuit debem epilogare
i aroe pdca 7 ta ut remouet oio ut p breuam
epilogatoem face fittamus auditores reduce
ad memoria pdcam ut rcdi ee qt oio no e exi
togio debem repete oia ar pdca i oclone 7 enuatio
e i q nos refem i repetemus arde i sordine q
q erdem s utq dcm repetat 7 pea dcm posterius
et ondit cum q ca debem repte s dca s ut audiet
s p enuatioem id e pme i reducat ad memoria id
de quo meminit 7 hoc dico s ype modo i omedunt
pus alig memo postq autor descripsit enuatioem
stati ondit q uitia sint uitada i roe e enuatione
dicens i qua i enuatio e cud e i diligent ostendendum
ne s repetat enuia oio i ne i enuatione repetamus
illa q dca st i exordio aut narratioe circa qua i lra non
uult quod pmissa lra no sit de textu huius libri illa s
q uult q fiat repetitio ab exordio 7 ondit cum q
debem enuare ista ambo exordia aut narra e iqu
oro ut ee fitri i uidebit qtra finixisti oroem tua cu
q pfirios 7 oro tua uidebit opona ea ut i op i s
dedisti magna opa ad ea opona eam ci hoc non de
bemt uideri sit e debes mirare no uideas hatte sua arte
arte uidebit e q tu ita ofusiois oroem tua i s fiar
i ad ostendendum q tu es bonus artifex 7 ta
tuoni nedita i ca uemy cui uen dendi s ut hoies
ordiuarte p uenmi tuu ut tu ftos 7 ca ifen uelm
nonta i ca uetosa forme gtan puemu tuu aqten
ut s homs dicant tuu uemu he iste rai en nic.

ut dixi[illegible] [illegible] q[uo]d [illegible] memoria fiet [illegible]
Quapropter
tum ista q[ue] [illegible] [illegible] ab exordio usque
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] i. no[n] debes [illegible] [illegible] q[ue] dicta sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exordio
[illegible] [illegible] [illegible] sit i. exponenda sit [illegible]
[illegible] q[ue] [illegible] [illegible] [illegible] confirmatio[n]e [et] confutatio[n]e

Tercio de amplificatione

Amplificatio [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
amplificatio [illegible] amplificatio [et] illa p[ar]s q[ua] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] iudices i. adversarios
[illegible] [illegible] [illegible] amplificatio [illegible] [et] illa p[ar]s q[ue] [illegible]
[illegible] loci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i. ut auditores
[illegible] auditores [illegible] auditores [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] no[n] [illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible]
manifestat locos [illegible] [illegible] amplificet negotiu[m]
[illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible]
locos [illegible] [illegible] sum[m] posse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] locis [illegible] [illegible] [illegible] Primus

Primus locus

locus sumitur. Docet autem q[uo]d sit p[ri]mus locus
[et] unde sumit[ur] [et] ab auctoritate q[ue] a [illegible]
negotiu[m] est. Docet [illegible] quo amplificatio [illegible]
p[ro] loci [illegible] ab auctoritate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliquos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] iudices [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diligent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Notandum q[uod]
[illegible] [illegible] [illegible] no[n] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] loci ab auctoritate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [et] hoc p[er]tinet ad auctoritate[m]
[illegible] [illegible] legem magne auctoritatis [et] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sumitur loci ab auct[oritate]
[illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] agim[us] [illegible] ut ita
[illegible] ab auctoritate legis. Secundus locus

Secundus locus

[est]. Docet autem q[uo]d sit locus [illegible] nos debe[mus]
uti [in] amplificatione [et] [est] ab auctoritate [et]
tu[n]c [in] hoc loco [illegible] [illegible] q[ui] [illegible] docet
[illegible] [illegible] [illegible] hic docet [illegible] [illegible]
[illegible] debem[us] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] p[er]tineat [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p[er]tinent ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amplificatio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] equales [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [et] hoc [est] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] p[er]tinet ad corpus [illegible] [illegible]
[illegible] ad fortunam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] p[er]tineat ad [illegible] [illegible] qua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nos debem[us] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec augenda
[illegible] adversarios [illegible]. Tercius locus [est]. Docet

Tercius locus

hic [illegible] loci quo utendu[m] [est] [in] amplificatione [et]
[est] locus ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] postea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negligatur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sumat[ur] [et] hoc [est]. Quartus loc[us]. Docet

Quartus locus

hic q[uo]d sumitur [illegible] loci [et] [est] ab [illegible] [et] [in] hoc differt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos debemus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maleficium [illegible]
[illegible] adversarius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i. iudiciu[m] [illegible]
tali [illegible] [illegible]. Quintus locus [est]. Docet

Quintus locus

hic [illegible] loci quo utendu[m] [est] ad amplificandu[m] [et] [est]
[illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hic docet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] differt [illegible] [illegible] [illegible] nos
iudices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iudiciu[m] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] iudicatu[m] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut quas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tali loco [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqua
[illegible] [illegible] [illegible] iudiciu[m] nullo mo[do] [illegible] [illegible]
Sextus locus. Docet autem [in] hoc loco [illegible] loci

Sextus locus

[illegible] iste locus [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adversarii [illegible] [illegible] [illegible]
no[n] deberent iudices [illegible] [illegible] [et] hoc [est] [illegible]
locus [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Septimus locus [est]. [illegible] [illegible] hic

Septimus locus

autor septimum locum. nec iste locus amo (?) ... loco nos ostendimus ... tantum ... et ... indicendum p tumidine crudele ... ad eos nepharium ... ad ... illud quod ... ad credulitatem ... gravis factum ... ingenium ... desideratio ingenium aut ... ad ... finem ... finem belli ... quapropter nepharium finem sustinere belli. Octavus locus. docet hic octavum locum ad amplificandum ... item ut locus amo ... hoc differt a primo quod hic fit dissensio ... amplificationis ... in docuit illo loco ... generali ... et iste locus ... supra ... ostendimus. male ... quo accedit ... ad vulgarem ... non tale facinus ... frequenter contingere. ... sing. ... rato contingens velud ... spem ... invidiam ... conquestio ... indignatio ... hoc ad ... nepharium ... ad deos ... iniustum ... ad ... eadem ... facinus ... ad patria ... utendum est. Nonus locus. loco nono ... indignationem ... docet uti ... supra ... comparatione utendo ... comparatione ... velud ... qui ... nobili mulier ... malo ... nobilem mulierem ... puellam ut moretur ... sacrilegium ... facit ... sacrilegium facit sit ... qui fit fure ... supra ... fit ... supra ... furenti luxurie ... debeat indulgeri ... stuprum. Decimus locus. docet ... hoc loco decimum locum et iste locus ... administratione ... ad amplificandum ... negocium ... ante ... negocio ... in negocio gerendo ... et hoc ... ad administratione ... per ... administratione ... ea ... solent ... exponendum ... diligentia ... debebant facere ad hoc ... ut ... videat agi ... acta ... acta videntur ... oculos hoc ... auget ... adversarium reddit infestum.

Nunc ... hucusque ... publico ... tantum ... de ... amplificatione hoc ... tractat ... de ... partem ... de commiseratione ... autem commiseratio ... commovenda auditoribus.

Misericordia ... affectus ... commiseratio ... animo ... commovere iudicem ... nos ... mostrabimus ... ita ... nobis ... et hic locus ... incommodis sumus ... factiendi ... commoda ... habemus ... commoda ... sustinemus ... nos facient ... misericordes ... nos ... cum ... nobis ... obtineamus ... optinuimus ... supplicamus ... ut ... misereantur ... reddere misericordes ... humiles ... ut ... nos ... nichil habens ... potuit ... ita potuimus reddere eos misericordes.

... liberis ... filiis ... parentes ... mutuis ... debilitates ... debilitates ... ostendimus ... perire ... nos ... solet ... illos ... amicos ... commodis ... valet ad magis commovendum ... nos ... coram iudicibus dicamus ... de fortuna ... causa ... est ... quia ... auditores misericordes et ... nos ... fortuna quo ... ad magis commovendum ...

Et ... ostendemus ... ego fuerim fortis ... fortiter patiens incommoda. Conquestio. docuit ... utendum ... brevis ... breviter dicens ... lacrima ... hoc est de ... lacrima ... breviter ... ut ... conquestio ... auditor ... et commotus ... loco ... fere ... in ... deliberatio ... libro ... docet ... ad obstendendum ... hic ... commotus hic ... reliquas partes ... reliquas partes ... partem ... nos ... libri ... sed ... libros ... nos ... diligentia ... propter ... nos ... fructum ... nos ... fructu ... ex tua ... nostro ... aliud ... de labore meo ... libros ... istos ... studeas ... nostre ... conscientia ... tuam ... laudabis ... tua ... propter ... mea ... studeas ... studias ... libros sequentes ... componendos ... ego ... nos ... libenter studebis ... volo ... mores ... nos ... satis ... libenter ... patiemur.

Liber secundus

Ad iudiciale ... ut ... ita ... ut singula ... ut ... disposita ... ad notitia ... in hoc loco ... ostendit ... ut ... a liberius accedat ... subsequitur

Tota ... autor iste docuit ... inventione exordium narrationis et cetere partes ... rethorice ... hoc ... ad iudiciale genus cause ... docet de inventione ... ad deliberativum et demonstrativum genus cause. Tertia

et no solu de inventione eius i hoc 3 libro docet. sed de dispositione et pronunciatione et memoria. Quarto uo li. de elocutione. s. de 5a parte artis rethorice que plus decet in dicendo. Capitulum scribet i hoc. Videtur quod autor i. titulu continuas dicta dicendis ostendens de quibus dictum est et de quibus dicturus sit dicens. Satis habundanter i. supra li. s. duobus libris premissis considerare ut arbitror. Causas [illegible] i. quas inventionibus et io no multe [illegible] ordine [illegible] habundant. sed addit ut arbitror ut arrogantia vitet. que ad omne i. qualiter quelibet esset. Inventio rei i. argumentorum ad omnes vides i. i oi ca i. iudiciali que erat a dic [illegible] constitutionem. nunc i primo tractatu instruximus. Rom i. perceptiones. Argumentorum s. exordii narrationis et cetera totius orationis inveniendi. Nunc autem rei i. argumentorum inveniendorum que s. pertinebit ad demonstrativas causas et deliberativas et ista volo facere tibi herennius ut ois i. totius prestat preceptio i. doctrina. Inveniendi ea s. q inventio sit in quolibet genere cause tractandum quam primum re i. cito absolvent i. oi mo perfecti mutet cum quo [illegible] et benivole absolvent. i. oi mo pfum mutet arte quo [illegible] et benivole sunt pervenientes de inventione reliquum. Nunc autem reliqua dico ab inventione. ceterum i. docebant ve artificii i. artis rethorice et de tribus eorum decernens i hoc libro qui de elocutione quod erit quarto ps aliquis re malum nos dicere i quarto libro quod plura erunt. Sunt autem de elocutione que s. libri s. quartum librum continent absolvent i. perfectum ut arbitror. Nos mutem tibi [illegible] herennium ne [illegible] ne ad re artis i. eorum que pertinent ad rethoricam et esse possit ut [illegible] s. duo expona libros sequentes. Tu constringe i. [illegible] nobis tibi sic se [illegible] reddit [illegible] i. nos iteraguendo [illegible] et de quibus dubitabis et iterandum legendo studendo ipse ... hoc volo facere [illegible] i. ne tam ipse ... ad hanc artem nobis [illegible] possis i. [illegible] i hac arte studendo perficere possis ut nobis i eloquentia par fieris ... sit attentum reddit et benivolum et [illegible] ... i hoc s. nunc tu fac te attentum i nos ... i. tendemus i. [illegible] ... ad instruendum tractatu [illegible] . No. ... modum loquendi quo frequenter uti consueverunt romani i quo etiam tullius cum aut [illegible] ... hoc mo loqui et potius dicere aliquis audi ... que no [illegible]

Deliberationes ait autor i hoc loco de deliberatione ... que cause ... de demonstrativo ... cause ... dignitatis personarum cora quibus tractatur ... tales causas s. cora consulatoribus et senatoribus et hoc modo ... diversa genera deliberationum ... qualiter i [illegible] que causa sit utendum ... tractio no solo demonstrat ... i exordio narratione ... sit utendum ... et distinctione deliberationum ... thematum ... fit deliberatio ... deliberationum ... fit de duabus rebus ... alia de pluribus et hoc ... deliberationes ... utrum s. de duobus ... possit ...

Nota quod hoc adverbium utrum ... distributive ... signum particularis ... nota distributionis ut ... sunt alia ... sit mag ... i. quedam deliberationes sunt tales ut ... s. de pluribus et statim ponit exemplum de deliberatione que fit de duobus dicens s. utrum ... considerent qui ... potius faciendum sit de duobus ut ... deliberet utrum ... esset tollenda i. destruenda ... restituenda ... No quod cum romani subiugassent sibi ... et ...

cartaginem ipsa postea fuit ablata ab eis ... et ... romani deliberabant inter se utrum ... esset penitus destruendam aut ipsi ponerent ibi custodes suos qui eam custodirent. Item ponit exemplum de deliberatione illa que fit de pluribus quam de duobus dicens ... considerent ... potius faciendum sit de pluribus ut si aniball consul i. deliberet i eo cum accersitur i revocatur ... ad eum. deliberet ... an permaneat i ytalia an domum redeat. s. ad cartaginem. No quod annibale veniente i ytalia ad romam destruendam romani clam miserunt exercitum ... placeat scipio ... i affrica que s. cartaginem subderet ... timore cum annibal revocaret deliberauit quid istorum esset ... tum ut i ytalia remaneret ... cartaginem ... ut eam liberet an egyptum ... occupet Alexandriam ... Nota quod licet ... temporis ... consistant tamen ex adiunctione aliorum verborum ... temporis ... Aliquid ... futuri temporis ... ut hic ... occuparet. Et ... i illo ... fert ... s. ab anglicis ... tollam ... maior est difficultas ... participium ut ... hostes ... hostes ... ita magis ... futurum ... deliberationes ... distinctionem deliberationum ... forma rei s. ... rei ipsius de qua fit deliberatio sicut ... deliberationes quedam ... ut si senatus deliberet utrum redimat captivos ut captos ab hostibus ... quod quodam tempore paulus ... romani ... cum ... tunc ... romam ... redimere de qua ... deliberatio utrum captivum redimerent ... deliberatio ... tractabatur ... ut si senatus deliberet ... quod tempore ... ut [illegible] romanos ... scipio ... fuerat et bellicosus ... Annibal ... scipio ... obtinere ... alexandrum ... deliberatio fuit ista utrum solveret ... deliberatio ... ut hoc ... tempus ... status ... tempore ... deliberande ... et ... deliberationem ... ut si deliberet senatus ... ut ... i bello ytalico cum annibal oppugnaret romanos deliberabant utrum ... exules ... deliberatio fiebat ... romam ... deliberatio ... deliberationum ... faciendum ... deliberatio fiat ... deliberatio ... ad ... et hoc ... i [illegible]

quid ora. i. qlibet argm agmo. i. agmodari s; ad ipam re
dequa e deliberatio s, illis cas qbus exercent. a facer dl
i no res ipa dequa e deliberatio. In hijs. i. ralibz d
beratoibus. cu ipa cui erit ad au. i. ora ar. Educer
sunt ad ipam aucu exnea augenda ex una pte ut depri
mendam ex alia pte ut si delibet sol cu utilitatis. ut
ipa utilitas ul pbandi ul depmenda. Post hec e
uariabilitas. q da libri hnt iq exnea i qstitit deli
beratio. In hijs ipa cu erit ad augenda aut depmenda
dem icipit alius usus p or. eorz assignatis diuersis
spebus deliberatiorum q erit oibz coe assignat s. fi
ne hz utilitate. i hoc e p orz oroe. eorz i p ora argm
i roes eorz q dicunt sen. i. cum g ad deliberatm g
causi. quiet. i. quiens erit. ponere s. fi. uti. i. tade
ad utilitate ad tanq ad fine let ois ro adea qferat
i. intat ad ea exequndu. s. utilitate. Utilitas in
duas. Cum ut cnsu e ouunus utilitas e finis
deliberati gnis cause i argu inducta i deliberatio
pie cause debent qferri. cure fidez. aptiu utilitatis
io autor diuidit i hoc loco utilitate i duas ptes
ondendo quomo debeam negotia tendendo ad alias
pte utilitatis. ponit g talem diom utilitatis. ubi
tutu a. e tutela alia e honestas. Ex dat hinc
diom abbi ponite utilitatu a. p. alias e alia realis. qata
tutela q honestas. post ea realis. tu plus pot
tu e tutela q honestas. qsiste tu i hoibus tu in
alijs rebus. i hec e utilitas. put hic accipit in
quali cosul sup. i i diuinus que dic. diuidit ptes. 2.
¶ No q tulli dicat ad diuis illius diomis q fit se phy.
pit acu utile i morali. qz s phyos ul e uale q no
dit honestu i eq de utilitate g q uocat hic tutela
ul ad eos. sic g no physica s tm tullis e utilitas
q diuidit i tuta i honestu ¶ Tutae. tuta diffinit
utilitate autor i hac loco docens qui illa utilitas
e tuta. qsit. i. ad q tendendo qficitur ipbat. Alibet
ita q erit due ptes. roe. i. qua roe. qua. s. libet
utatem istam qcausi. i. q possit intui istam ptis
autonis. illa utilitas e tuta ad q tendendo istud
pmissu ondit ¶ Hec distribuit. post autor diffic
tutu utilitate. tuta dicit illa. i. duo inbta. s.
iui et dolum. et dissplinalit appllat iu i dolu
tutas utilitates. qui tu dolo tu iu. Vitentes pssiuz
caue nobis. ul ab istam ul futuro piculo ¶ Uota
p ai dolu qui accipiat p fraude. qz p qsilio qrz
pigenio. hic accipit p tutela aliq faciendi. Uis
aut dicat potentia aliqd faciendi. quoy. s. doli
i potentia. Alteru sp. i. cui altero. aut quite
uni. s. cu altero. Siquierem. ad augendu. i. qui
eliciamus ea. cui. qui adolo. qui ab utroq mynu
¶ Uis sredine. p subdiuoz assignat autor ptes illi
quai q dic uis dicens. q uis. s. po. scredine pexatu.
qui. a. fit as potens ulta p classes. i mai uel
classes appllat estiloe. s. diuisiones hoium i exatu
p copia. que s. utiqz queritur. tu classe q man
qor. stormin. ut fuit dionisius siculie aule
qui hnt enea taurus a talca. alia quistia. quibus
cruciauit hoies. qui fit aliqs potens p seductores
hoium. ut fuit cesaris familia aduristus tepore
nocutq. qz sicarii testatur ut cu dic p reuocationes
hoium respiciat qsuetudine qua solebat hre. i

bello. qui aliqs e duos accessit ad bellum et
ordinaueat exatu cui posuit uictos de quibus
duos ext exercitu. i cu as de exatu suo qsificetur re
uocauit unu de ext stantibz i statuit eu loco nu ferti
i hec applat auctor reuocationes hoium. i p ca. hmoi res
s. fit as potens dolus i sui. doli describit ptes i hoc
loco dicens. q dolus qsui. i. qstimati uocaut i distbuitur
p pecunia. qui e fit as tutus p pecunia ut ille iptor
q p pecunia fecit hoies oppugnare suos hostes. i ita uiasit
tutus p pecunia sua. Ite qui fit as ppositores. uii o pmisso
duos quibz ee pot. qui p dissimulatoes s. qui. qs bello diss
mulatus hostes inasit. Sic regina qday cu qda festaret
aquodam rege i eet obsessa ab eo uenit i loca qdam pul
cerrimu i fecit ibi splendidissima instru appar i p optima
cibaria i pocula appony qsi. s. princeps bandomarensis coh
uti i postea abisit i recessit ois aloco illo. uenit rex
ille cu exatu suo ad mensas illas i putauit dnam
p timore fugisse i discubuit ibi cu exatu suo et
ita potauerit ois q debriati sut et tc uenit regina cu
exatu suo i eos interfecit. i hec fuit dissimulatio. p
matutioes. ut legit de iulio cesare. q cu s. galli i finibz
aurelianis. obmouissent uicos romanos mane coloni illa
cesari romentali pte existenti renunciata fuit. Cesar
g cautus fortissimos milites suos fortissimis iposuit
qui mactantos gallos puenirent no dn nuncios
i occisis eis cesar fuit tutus p maturitoez. Intoes.
i. mediatus. na mediatio nuncios decipimus. i ita sepe
sumus tuti. ul intio e id q recordatio alicui rei
aucerdo. q qmuniscor. no qiz aut qtingit qqz sit tut
p memoria. s. q uiuamus memorie. i hz qt recor
dari ptentors i ita sit melius recordari ab idonio
dis futurus. i p multas alias res. s. ponit qs fiet tutus
q ad dolu dixibus ad pns no possu loqui q nimia
plixitas. s. qn loquar de militari offitio ul de mini
stratioe. loquar tc mg idoneo tpe possu loq de qui.
¶ Honesta. altam pte tute utilitatis diuidit autor
i ptes suas. s. i rectu i laudabile ¶ Dz ui q uale
distincte sunt ille spes ad inuicem. q aliqs e rectu e
uirtuosum uirtuosi. s; e uirtuosu e laudabile. i ita
in ale separata sit rectu et laudabile ¶ Hoc pot
dici displacet q i hoc loco rectu dicat tantu uirtus
nullo hito r. ad laudabilitate ut ad famam. Lauda
bile uo dr tm fama ¶ Nominis e q rectu e qui
uirtute fit i offitio. hec e descriptio recti. Virtus i
hoc loco strcte accipitur si tm ad hitu uirtus accipitur
refert offitiu uo exactioem. ns e dr as uirtuosus
ni i uirtutes habent a ipas exceant. hoc intdest
ma offitiu i uirtute q offitiu e uirtutis exatiu
i sub fro r. qtinet. uirtus uo subhita est.
Id diuidit. docet autor quas ptes heat rectum. s.
iiii. principales uirtutes. s. iustitia. prudentia forti
tudinem i modestia. docet itaqz pmu qd sit pru
dentia dicens. prudentia e calliditate i pot hic
defectu. i. desiderationem desitoneq. i. s; qua pot
discernit bonu i malu. i hec descriptio data est
q ad prudentia que a qbaz pro prudentie
¶ Alia ponit descriptoem prudentie e q prudentia
e scia cauda artifitu. qrz s. i. sit i hec p pnte
qui prudentia equore accipit. ut eni ut ad
S. i. ad heat duo gna q q uiu ille qiug
qtineat sub reliquo. sed cu uid sit genus
prudentie i scia s. genus pru dentie. i scia
qtineat sub uirtute. qz qui pru dentia equore

No magni pendimus Regnū populum d...

No q p mediam multa ...

qd. Quiqd est rectu e laudabile

Quod dicit est uirtutum offitium i uirtus

Quatuor uirtutes cardinales. iustitia. prudentia. fortitudo i modestia. Quid sit prudentia

No de dolo

Diuidi bis

aci. ptr tu dicis si placet q ca re ad bonum artificium
e officium prudentie et ideo dic q prudentia e scientia ar
dium artificum. et ita q ad hoc non est hoc ii. prudentia
equocat. appellat et aliud tamen doctores appellant prudentiam s.
memoria intellectus et prouidentia. s. docet in sancti. et usus
plurium negotiorum. prudentia dicitur hic usus plurium nego
tiorum. ut qui cito ad negotium narrabiam. aliud simile
factum narret q magis faciunt hic qui multa meminerunt
ibi descriptio dat q ad memoriam sed cum honestum sit finis
deliberatiui generis cause et sicut finis demonstratiui generis causis
ut ondet auctor rhetorius qui tractabit de demonstrativo genere
cause. tunc non est finis deliberatiui generis et demonstratiui generis cause
oppositum cum ipse auctor ubi assignat honestum esse finem
demonstratiui generis cause diuidit illud in casus oppositos
et hic. ¶ Ad hoc dicendum quod honestas simplex
et honestas iuncta. honestas simplex dicitur honestas
per se considerata nullo habitu respectu ad cum pietate et sic hoc
e finis demonstratiui generis cause. hoc e quum honestum per se
consideratum nullo habito respectu ad utilitatem e finis de
monstratiui generis cause ¶ honestas autem iuncta uel co
posita. s. cum utilitate e finis deliberatiui generis cause
et cum fiat deliberatio distinctio cum ipsis operibus
honestatis. s. quod prudentia cum utilitate e finis
deliberatiui prudentia autem per se considerata nullo
habito respectu ad utilitatem e finis demonstratiui et de certis
operibus intelligatur ¶ Iustitiae. describit autem autor
qui dedas operum honestatis. s. iustitia dicens quod
iustitia e equitatis. s. uis cum equus superiora iste
nobilius unicuique tribuens ius suum. et quod uniuscuiusque
e unicuique tribuens. s. quod brutis cum rationalibus.
pro dig. i. quod uniuscuiusque dignitate magis e confert hoc
quod equo. magis equo quam asino et sic de ceteris. ¶ forti
tudo. tertio loco etiam partem tertiam diffinit. s. forti
tudine et satis respondet descriptio hec data de for
titudine. ¶ Data simpliciter ponitur et quod talis e. ¶ fortitudo e co
siderata periculorum susceptio et laborum perpessio et he
fortitudo e appetitio rerum magnarum. et hoc quod ad parti
fortitudinis operum quod magnificentia dicitur quod fortis
homo magnas res debet appetere. quod autem res dicit
homo magnas res debet appetere quod autem res dici
et sit magne fiet excelse uis scire possumus
tamen cum autem non putamus nos magnifice ut
facere uel appetere. eandem non magnifice siue ledere
suspice faciam uel appetimus. et hoc e potius
contra quod magnificentia. rerum humilium contemptio
sunt debet quod illis magnas res appetere. non descri
rerum humilium contemptio. res humiles appellantur
ut aquarum res uiles et humilitas uilitas. de
humilitate e quod nouum testamentum uilitas. uirtutem
humilitate e quod nouum testamentum predicat ut in libro quarti simul sepcius
perducat ut in libro quarti in ueniet spiritu sept
et per laboris cum utilitatis ratione. quia quod quis ut pa
tientia fortis homo tendit ad hoc ut consequatur ho
nestatem uel utilitatem et sic e ratione utilitatis
perpessio liberis. s. non utilis laboris fortitudo e.
modestia quarto loco quartam partem
distinguit et diffinit. s. modestiam et hoc e quod dicitur modestia
e honesta duplicem potest exponi quod dicitur modestia
uel est moderatio rerum cupiditatum i. quo
cupiditas appellat libidinosas affectiones
quibus homo dicitur libidinosus modestia itaque e mo
deratio cupiditatum huiusmodi alia dicta continens. de
pendens illas cupiditates sunt uiciis quemlibet uel
toto cohibens. huiusmodi cupidientes dicuntur esse modestius
non in bono uel melius sicut lege. continens. pendens
sed per continua sunt modesta e continens. i. continua moda
bus. secundum dicitur continens per quod inter plures cum
ut . . . non continens esse et manet magis tertio
generaliter appellat etiam continua. ¶ prudentie partes
diffinitionibus potius tangit. i. scire recte discendi ondit
qualiter in eis facere in singulis enim sit utendum per aut
docet modo arguendi a prudentia dicens. prudentie
partibus utemur. deliberando. i. arguendo si consuluimus. i. si fue
rimus collatione commodorum incommodis. et cohortationis. i. commo
uentibus aliquid seu alterum s. commodum. et uitam alterum
s. incommodum et hoc e quod ad illam partem prudentie
quod dicitur prudentia. aut si hortabimur. i. si suadebimus aliquid
alicui. etiam potiori studio disciplinae. i. etiam per disciplinam
operata uel quod si hortetur autem. ad studium scientiam.
architectandi uel pugnandi et hoc e quod ad illam partem
prudentie quod dicitur intelligentia et enim ondimus
quo autem quare sit faciendum ad illam disciplinale quidem
tradam et cum acquisiuimus ad illam partem prudentie quod
dicitur intelligentia. aut si suadebimus alicui considerare. i.
ad. s. autem de aut congeste nos. per ipsa propter memoriam
uel ad quod dicendum inferiores partes. aut audiuimus uel audi
uimus ab aliis et hoc e quod ad illam partem prudentie que
dicitur memoria. quando modo suadendi i. hoc parte deme
tat prudentie per exemplum expertis adducta et cetera
locis ab adiunctis negocii. Iustitie partibus docet autem au
tor argumentum sed partes iustitie. ¶ Modo autem quod iustitia e qua
dam continua quod est naturalis. iustitie partes sunt pietas re
ligio gratia. obseruantia. uindicatio. ueritas. partes iustitie
positive sunt par et iudicatum et consuetudo quod dicitur sit
iudicatum uel consuetudo ex pactis e manifestum par
autem illud quod e equabile in omnibus. ¶ Sed sic hoc uidetur
quod iustitia in nullo differat a pari. quia iustitia e i.
quod e equabile in omnibus. in hoc tamen continuerunt dicitur quod par
dicitur quod e equabile in omnibus gentibus. iustitia dicitur i.
quod e equabile tamen in brutis animalibus quam in rationabilibus iu
stitia e unicuique tribuens quod suum est et hoc. ¶ Nos
utimur partibus iustitie arguendo. s. sic erit. si
dicere. i. si dicendo persuadebimus. opportere i. oportunum
esse. misereri eorum. qui supplices sunt et innocentes
et hoc quod ad illam partem iustitie que dicitur pietas. ¶ si nos
ostendimus bene merentibus. et hoc quod ad illam partem iustitie quod
dicitur gratia. est e ingratitudo quod de beneficio sibi collato
non confert gratiam promerentibus illam. et si nos osten
dimus male meritas. et hoc quod ad illam partem
quod dicitur uindicatio ulciscentur. ¶ Ideo quilibet duas habet
partes s. ego ulciscor me de inimico meo. ego
ulciscor inimicum meum. i. sumo uindictam de ini
mico meo. si fidem magnopere i. ualde sicut in
quibus e exponitur uel magno opere. utique sunt due
partes uel magna diligentia et hoc quod ad illam
partem iustitie quod dicitur ueritas. ¶ Si leges et mores
et hoc quod ad illam partem iustitie quod dicitur iustitia consuetu
dinaria. et si dicemus. i. dicendo comprobamus. gratia
i. quiescens et amicitiam societatem colendam i. amari et co
seruari et hoc iterum quod ad illam partem iustitie quod dicitur gratia

i q̄ societates et offitia remunerandi nolimus omnes. et si
nos demonstrabimus studiose esse colendum. i. obseruandum
deum i q[illegible] n[on] opa. i. posuit deos. i. si exhibemus deo honorem
quem nobis iustitia mouet ut exhibeamus. et hoc q[uod]. ad illam ptem
naturalis iustitie q[ue] d[icitu]r religio. et si nos ondimus oporte observa
re ius quod n[atur]a posuit in parentes nostros et in patriam. et hoc item
q[uod] ad obseruantiam. obseruantia est p[er] q[uam] aliquos antecedentes cultu
dignamur. Si hoc ognoscimus alien affini. caste. co. esse dicemus
hoc pti s[ecundu]m ius naturale. ut in cognatos. pti no[n] s[ecundu]m ius consue
tudinarium ut in hospitia clientulas affinitates. hos
pitia dico. ut s. hospites diligentem suscipiamus et pro
teramus. Est aut clientula pt quedam p[er] q[uam] s. plebs hodi
clientes. cliens aut est cui est patronus. affinitas aut
e ut diffinit e cumulans regulantas p[er] admicta ex
nuptiis. et si ondimus aporte. i. oportunum esse neq[ue]
dedicio ama certa. i. ama veritatis. n[on] ptio. i. muse
nec gen q[uod] n[on] paulo motus. nec simulta. i. latenti odio
dicto asimulto neme latence in fronte arietis. et hoc
totum est q[uod] ad illam ptem iustitie q[ue] d[icitu]r ueritas. et si oste
demus. ore. i. gnuienis esse. eq[ue] i statiobus. et hoc q[uod] ad
ptem pertinere iustitie q[ue] d[icitu]r par. par est q[uo]d in omnes equabile
est. hiis ptibus iustitie. s. que hinc sunt animate
et hiis ptibus. q[ui] no[n] hic s[ed] in pori re. sunt animate et
exponite et diligent expedite. si nos censere. i. uoluz
censere et hostendere q[uod] re. i. aim re i goe. i. idemostra
tione. aut osilio. i. deliberatiue p[er] hiumoi ipsas ptes isti
tue ostendemus. illa re esse iusta. aut p[er] h. opposi. i.
contrarias suptas agnis locis predictis ptibus iustitie. ut
ab impietate. ab irreligione ostendemus aliquam re esse
iniustam et si de ceteris ptibus i[ustitie]. sit. ut ex eisdem locis
i. ex locis eisdem marienoi s[ed] in quo mo[do] supras
sumus pati ad psuadendum. q[ue] ut distinximus possimus q[uod] s[upr]a
at[ur] ad re pbanda ut ipbanda de q[uo] e q[ue]stio. et
q[ua] q[uo]d da sumere atur. ex impietate ad ea pbanda. ali
ab impietate ad ea esse iustam pbandam. Cu forti
tudinis. q[ui]lit argumta intenditur sic tu ptibus iustitie
q[ue] prudentie. Cuius s[ed] docuit mo[do] docet q[ua]lit arguendum
sit a fortitudine s[ecundu]m eius ptes q[ue] iiij sunt. p[ri]ut di
finite sunt in pori re. s. magnificentia. fide q[ue] patientia
ostantia siue pseuerantia. Magnificentia est magna
rex et excelsarum cum ai quadam ampla et splendida
ppoe. cogitatio atq[ue] administratio. fidentia est p[er]
quam in magnis rebus et excelsis honestis rebus
multum ipse animus in se fiducie cum cum spe collocau
it. patientia est honestatis aut utilitatis cum rei arduarum
atq[ue] difficilium uoluntaria aut diuturna pesio. pseue
rantia ut ostantia est in rone bn considerata stabilis
et petua pinasio. et hoc est si nos dicemus. i. dicendo
uoluerimus pbare ad esse faciendum. rem forti reti
nere ipsos ondere q[uod] res mas. operere. i. oportunum
esse et ad uirum fortem ptinere. s. eas magnas res et
collocare. et hoc q[uod] ad magnificentiam. et si nos ondere
uolumus. i. res uiles. et indignas in se. i. q[ue] no[n]
sunt digne ut uiri fortes usent eas. sua eas
pecu. i. in hoc. s. q[uod] uiles sunt et indigne uiris
fortis. ondemus nos opitere. i. oportunum esse
uiros fortes. eas [illegible] contepne et no[n] uidita
eas p[er] dignitate sua. q. s. sunt p[er] donec ut tu uiri
fortes et digni ea ptrarent. et hoc q[uod] ad fidu
tiam. Item nos ondemus oporte. i. oportunum esse uiros s.
fortes ab ulla re honesta deduci. neq[ue] aut p[er]icula labo
r. i. p[er] magnitudinem alicui p[er]iculi tollerandi. et nos ondemus
motos hui actionis. i. dignore turpitudinem ac exigo dicat
p[ro]ius moreri q[uam] turpitudinem ommictant. et hoc q[uod] ad pa
tientiam. et si ondemus uirum no[n] debere cogi. ullo dolore
i. ullo tormento et rece ab offitio. i. ab ope recto. oftan
e q[uo]d actus alicui psone s[ecundu]m morem et istituta alic
auctatis. et ptea nos ondemus uirum no[n] debere me
tuere. inimicitias alicuius plati p[ro] ueritate alic. i. queritas
ma tenet. et nos ondemus quin uir fortis debeat adire. i.
suscipe p[er]iculum q[uo]libet. i. q[uo]d cumq[ue] uoluerit p[er]iculum et pati.
i. p[ro] parentibus et p[ro] hospitibus et p[ro] amicis et p[ro] rebus q[ue].
i. quas iustitia cogit colere. i. amore amare et honorare.
et s[i] ondemus q[uod] uir fortis debet suscipere q[uo]d labor. p[ro] hec
p[re]dicta faciendum. et hoc totum q[uod] ad illam ptem q[ue] d[icitu]r ostantia
siue pseuerantia.

Modestie ptibus. ut dictum est supius iiij sunt ptes
recte. s. prudentia. iustitia. fortitudo temperantia
siue modestia. egit autor sicut usq[ue] ad h[ec] eius. s.
de prudentia. iustitia. et fortitudine. ondendo arguendum
a ptibus eorum in deliberatiuo genere. Cum docet arguendum a
ptibus modestie. Et no[ta] q[uod] in pori re. appellat tem
perantia q[ue] hic appellat modestia. temperantie cum put
distinxit in pori re. tres sunt ptes. s. continentia
clementia. modestia. s. stricte accepta hoc nomine mo
destia. continentia est q[ue] cohibet superfluitatem appetitus
q[ue]. s. refrenat motus illiatos ne procedant in actu
clementia est q[ue] restringat superfluitatem procedendi
in actu q[ue]. s. statuos terminos q[uo]s no[n] debet transgredi
in aliq[uo] ope agendo. Modestia est p[er] q[uam] pudor honestus
nota et durabile comparat auctoritate. et hoc est. modestie
ptibus ute. i. nos utemur argumentis suptis a ptibus modestie
sibi bono. i. illiat appetitum honoris et illiatum appe
titum pecunie et ceterorum rerum. s[ed]. i. q[uo]d nimis cupi
ditatis libidinose s[ed] et no[n] ronis. libido et e oris ne
limitarius appetitus omne rone exceda libidinosus
oris ille cui est p[ro] rone uoluntas et istud atur a q[uod] ad illam
ptem q[ue] d[icitu]r continentia et ptea nos poterimus arguere a
modestia. Si diffinierimus. unumquodq[ue] ta. i. diffiniem
ondemus de unaq[ue] re. certo fine. i. s[ecundu]m certum terminum
que na disposuit ei. que s. terminum nullus tenet
progredi n[on] q[ue] naturale est in q[uo]lib[et] s[ecundu]m desideria naturalia
prosita sunt ex opinione ista nascentia institueta et si
nos ondemus. q[uo]d. i. q[uod] sit sibi. i. sufficiat unicuiq[ue]
et sibi dissuaderi nimium progredi. i. superfluitatem potestiuo
q[ue] tu re poterimus arguere a modestia et hoc q[uod] ad
illam ptem q[ue] dicit clementia. et omnes sta mo. modus
est ponendus est in quo forte plus statuit aq[ue] uti in
medulas legentis faciunt. huc sup ptos. Assignatio
institutum generibus q[ue] ualet ad deliberatiuam q[uia] in delibe
rationibus unus suadere alter dissuadere conatur
utrum institut tullius de usu istarum ptium. docet dissu
asore attemptare eos. q[uod] nullus pot sumere nec
aliquos debet docere ab eis esse recedendum. dissuasor
itaq[ue] ondet aut res no[n] esse tales quales alter psui
debet aut docebit utilitatibus p[ro] ea in hiis in q[ui]bus alt

persuadebat esse virtutes ut si potest ostendere quoniam esse iniuste
habetur nominatur iustitia et ita de ceteris. Sic patebit in hac et
hoc est hec partes virtutis. Ecce partes quatuor scilicet iustitia prudentia etc.
sunt amplificande cum voluerimus persuadere ad faciendum aliquid
sunt contra minus. Quos dehortati, id est cum voluerimus eum dehortari
ab aliquo, id est si eas deque ipsas partes virtutis ut persuadeas ad faciendum aliquid
tribuimus aliquid ita scilicet ut non vituperentur. Quod ut attenuent
id est debilitent esse quatuor virtutes quas supra demonstravimus et bene dico
quod sunt attenuande et non vituperande. Nam nemo est qui velit
iudicare quod a virtuti sit discedendum, et ideo non debemus vitu-
perare virtutem. Verbi gratia si aut res non sint, veluti dicemus
rem ita que esse virtute adversarius persuadebit non esse talem quod
re ea post ex, id est quod contra sequatur. Contraria virtus dicitur ipsa a re
aut in aliquibus rebus pravius, ut in his in quibus persuasum est
ab adversario ut si persuasum sit in faciendo contione in
civitate virtutem consistere eiusmodi ostendatur virtute illam con-
sistere in non faciendo communione. Et aliquo pacto docet
in hoc loco virtutes attenuare poteras. Alio modo ostendendo
scilicet quod persuasum est esse iustitia potius esse vitium quam virtutem.
Nota quod callidi vituperatores vitia virtutibus proprinqua
igitur vitia virtutes eorum quos vituperant obfiscunt,
ut quia que videntur iustum vocant ignaviam quia videntur au-
daciam vocant temeritatem et ita de ceteris.

Manus scriptoris laudetur omnibus oris
Finito libro referamus gratias Christo
Scribere qui nescit nullum putat esse laborem
Tres digiti scribunt cetera membra dolent

Scriptus per me Montellinum Petrutii magistri
Montis de Monteulm sub anno domini Millesimo iii^c
xlviii Quadragessimo Octavo Indictione prima
Tempore domini Clementis pape sexti.

citat. et hoc est. Itē. nos possimus attenuare per alias
partes virtutis si nos volumus aliquo pacto. quoniam illa res in
gnavia, et dicitur ingnavus. quasi ingnie animi vacuus et
pertinet ad animum et scientiam, et est iners ille in artificialibus
sed hic est sine arte et hoc pertinet ad corpus. ostendemus
inquam illam rem esse ingnavia atque in ertia. quod ille
quem dicit. s. persuasor vacuum iustitiam et nos ostendemus
illam rem esse prava libera quam adversarius vocavit iustitiam.
Nota quod prava libertas quod oblivisci tenere alios non prodit
tur eos scire etiam eis quibus debet prodere. / Item illam
rem quam adversarius appellat prudentiam. Nota quod prudens
dicitur qui in aliquo artificio peritiam ostendit / nos dicemus il
lam rem ineptam et garrulam et odiosam. ut si dicat quis hic est
bonus dyaleticus. et tu respondes quod ad hoc garrula scientia
est. et odiosa dialetica et rem quam adversarius vocat mo
destia dicam esse dissoluta negligentia. i. in fama neglige
tia. Et nota quod ille est dissolute negligentie qui in omnibus
eque negligens est. Item quam ille fortitudinem quod de illa
sit patens est. Nota quod vir fortis dicitur qui res difficiles ap
pares. humiles vero contempnens. Sicut bonus gladiator vitiosos ho
mines impetit. debiles vero contempnit. sed ille vir fortis in virtute
contemplans fortitudinem in omnibus amplectitur. in suo gladiatorie
arte et vires sui corporis considerans quibus par debet aggredi.
Vir fortis dicitur qui laboribus aliorum utilitatis causa pati. Temera
rius autem dicitur qui inconsiderate. i. sine aliquo commodi deliberatione
pati laborem. ex hac igitur affinitate artis gladiatorie et te
meritatis et fortitudinis et hunc usque dictum est de eo ipsa fo
rtitudo potest deprimi. —

Laudabile est. auctor iste supra dixit honestum in rectum
et laudabile. et hunc usque dictum est de recto singulas et species
eius diffiniendo quod ostendendo quibus singulis earum utendum sit in ar
gumentando. hic secundo loco de laudabili ostendendo arguit sententiam. quia
autem rectum et laudabile adeo in unum separavit cum esse rectum
sit et laudabile ergo primo inter omnes dicens. se id separasse quin
inducendo potest ostendi ad esse laudabile. i. tale quod ex eo fa
ma et laude consequi queat nullo habito respectu ad rectum quod igitur
ita est quod aliud dicitur laudabile. s. quod ad opinionem hominum. aliud
dicitur rectum. s. ex se ipso. s. ex eo quod in sua natura est rectum et id distinxit ab
invicem rectum et laudabile et hoc est. Describit igitur primo la
udabile. dicens. laudabile est. s. fama consequitur. fine quod
in aliis rebus consequimur de nobis aut de aliis nostris commemorati
onem. i. memoriam. non quibuslibet sed honestam et honorabilem presen
tem. eo. s. in vita de qua talis fit commemoratio et consequentem.
i. post mortem eius permanentem. per descriptionem statim ostendit eum
quod separavit rectum a laudabili dicens nos separavimus hec. s.
laudabile a recto. non quod. i. quia. hec quatuor partes. sunt quatuor virtu
tes. suppositas. quibus hoc vocabulum rectum. i. de quibus predicatur res sup
posita per hoc vocabulum rectum ut de iustitia prudentia et cetera
que sunt partes recti idem inquam non separatum est. rectum a laudabili
quia partes recti non solum dare hac commemorationem. s. presentem et consequentem
sed laudabile quia ad honestatem quibus illarum commemorationem sic
et laudabile. sed id separata sunt quod extra. i. quamvis ex recto nascatur
laus. rectum non est mera laudabilis. tamen in ordine. i. in causa tracta
dis hoc. s. laudabile tractatum est seorsum. i. distincte a recto.
aliter. n. in causis tractandis sunt loci a laudabili. alii a recto. et
ut dico quam alii sunt argumenta a laudabili alii a recto. n.
i. quia. neque. i. non. rectum. i. virtus solo nomine est consequenda ut preter
eam honesta consequitur memoria sed ipse sola sibi summa
fama consequitur. tunc duplicatur. i. dicitur esse duplo

prius voluntas ad rectum appetendum. Cum igitur dixit deiudicandum sit
quid esse laudabile statim ostendit dicens. Cum igitur deiudicabimus et
adesse rectum. statim deiudicandum est illud esse laudabile et hoc
quod. ad esse laudabile potest ostendi. verbis hominum. per diversas
species quod id laudat ut si abbas de sancto victore ad lauda
ret statim sumemus argumentum quod id esset laudabile et ostendit quo
potest ostendi per varias species ad esse laudabile dicens ut
si qua res. i. si aliqua res. placeat huic ordini. ut ordini
monachorum de sancto victore. quod. i. que res in preter. i. in tempore preterito.
ad horum ordinem ut a monachis de sancto germano exeo.
n. quod meliorum ordinum placet possumus sumere argumentum quod est laudabile
aut nos debemus considerare si quas res placet. alicui sotius. i.
senatui vel aliquibus sotiis. i. aliquibus sapientibus hominibus
sotiatis. aut omnibus civibus. s. quod omnibus hominibus civitatis quia in
ex hoc potest sumi argumentum quod ipsa res sit laudabilis. aut si aliqua
res placet. exteris nationibus ut [illegible] si placet ad anguelicas
illis de iure dicitur laudari apud [illegible] gallos quia est pater sit quo
placuerit. posteris [illegible] iure apud nos tenetur
laudabile. Cum hic dico [illegible] ut et quibus laus sumitur
partis partes utilitatis sit [illegible] utendum supius dicimus
et hoc quoniam ad deliberationem genere [illegible] cause. Item igitur auctor
iste in quolibet genere cause [illegible] iste tractus erat quibus partem
artis rethoricae. veniens [illegible] partem orationis rethorice. id continet
docet in eo esse in exordio et narratione et ceteris partibus orationis
rethorice in deliberativo genere cause et hoc est. cum hic sit dico laus. i.
cum talis sit dico ut partium est partium utilitatis ad hoc
sumitur argumentum magis alius in consilio. in deliberatione. s. in deliberativo genere
cause cum hec magis est. tractatio totius cause. i. ostendendum est
aperte quoniam tale deliberativum genus cause sit tractandum. s. quo
debeas exordium inchoare et quo narrationem et in ceteris docet.
Igitur de exordio in deliberativo genere cause. et tu due sunt partes
exordii. s. principium et insinuatio quia ipse exordium sit dicendum
est in primo libro. dixit quo nos debemus sumere exordium
a principio vel ab insinuatione vel eis de partibus quibus in iudicia
potest esse exordium ut narrative qui vel aperte vel ab
[illegible] qui s. non est opus ut captemus benivo
lentiam iudicis per principium vel insinuationem statim subiungit
de narratione dicens. si res. i. alicui rei narratio incidit
in deliberatio genere cause opportunitas. i. opportunum est illa re
narrari. eadem ratione. i. eodem tenore et eodem modo quo
narratur ad in iudiciali genere cause. —

Quoniam in hoc causa. auctor iste artis rethoricae
partes orationis rethorice in deliberatio genere cause. burrit se ex
pediunt de exordio et narratione quia eadem sunt ob suada
ad exordium et narrationem in deliberatio genere cause quod in iu
diciali genere cause. id aliquid tulit ostendendum in eis in docendo
in hoc genere cause. Nota igitur quod orator sit in deliberatio
genere cause et cum possit vita tuta utilitate et honesta
hoc debet facere tale dictionem. Utilitatum alia est tuta
alia est honesta. et o vos iudices ego volo probare
quod ea mea spectat et ad tuta utilitate et ad honesta
sicut partem suam videbit spectare ad tuta utilitate
breviter subiciet dicens. quia due sunt partes tute.
utilitatis. s. vis et dolus. sed cavendum ne in dicendo.
secunda preferat hoc nomen dolus. sed laus et preferat
hoc nomen consilium. et non hoc nomen dolus. quia hoc nomen
dolus generat mentes suspitionem quoddam ut igitur removeat
suspitio illa debet preferri hoc nomen consilium. Quoniam in hac causa.
s. in deliberativo causa. Utilitas est finis ad quem debet.

s. oratio. tendat. ac ea. s. utilitas dicitur in tuta et recte
.i. in tuta utilitate. et honesta. ut in partes suas. quam. i. que
hec est. i. cum hec ita sit ut non eligat hec oratio quam aliter
sed potius continuatur. sed ut per se non consistit. i. si nos possimus
ostendere partem nostram spectare ad utramque partem utilitatis. nos
pollicebimur. i. nos pollicebimur nos esse ostensuros in ondo,
.i. in arguendo partem nostram nisi utramque et ita quodammodo
oratio nostra quieta. sin autem eam dimittimus alteram. i. partem
tantum nostram spectare ad alteram partem utilitatis. non concedemus
simpliciter et non quod. s. sic est. s. quod pars nostra spectat ad
utramque partem utilitatis. sed dictum sumus. i. faciemus nostram
dicere simpliciter. quod. s. cum tuta nititur tuta utilitate
dicemus. ac si diceremus. i. ondo ondere voluerimus rationem
nostram esse tutam. i. cum nostram spectare ad tutam utilitatem tu
utem dicere. i. faciemus dicere tute utilitatis in partes sua
s. in in. et consilium. Quod quasi dixisset quare illa parte
que supra appellavi [...] dolum hic appellat consilium. Quod
hec modo dicere. quod [...] dico quam facienda est dio
in in. et consilium. et non [...] in et dolum. nam [...] quod nos
in dicendo appellamus [...] dolum cum res dilucida, et me
lius explanandum hec [...] honestius et competentius
appellabimus consilium. in dicendo [...]. i. in causis tractandis.
Quod ut quod hec sit [...] illud. n. [...] quod magis explanat
re dicemus potest proferre in dicendo quod in dicendo. unde potest
in dicendo dicemus. potius appellare illa partem quod nos
appellamus consilium. potius dolum quod consilium cum hec
nomen dolus potest magis explanet rem quod hec nomen
consilium. tamen quia quod dolus malus suspitionem facit hec oratio dolus
audientibus melius est ut in causis tractandis appelletur consilium
quam dolus. Autem ita dicemus facere ut eorum est similia
ea spectat ad tutam utilitatem. Sed si diceremus. i. dicendo.
voluimus ondere rationem nostram esse. i. rationem nostram esse. esse
recta. s. pertinet ad recta et ita sit. quod omnes partes recta
.i. quod ea nostra spectat ad omnes partes recta. et tunc utemur
quodam partito dicere. Quod ut quod istud docendum utiosum
sit. superius n. [...] docuit ne indicere facienda precedit
vel tractatum. et quod dio [...] plura membra quod tamen esset utiosum
[...]. tamen [...] quod tedium gignet auditoribus et [...] multas
alias causas. quas in assignat. Quod quod omnis quod i. s. in plu
[...] de pluralitate negotiorum ut situ dicas et volo probare
quod tres [...] vel [...] et homicida. Haec tales of
diones quod precedit vel tractatum utiose sunt. sed non non [...]
de talibus dicere. s. plurium negotiorum. sed tamen de dicere partitum pertinentem
tantum ad unum negotium et talis dio [...] precedat vel tractatum
non est utiosa ita magis ut diximus est dicemus facere
dicere quod de partita [...] nostra spectet ad omnes partes
[...]. sed non inducit. s. omnes partes [...] in ea nostra. nos exponemus
[...]. i. dicemus exponendo in dicendo. tot partes quas. i. faciemus
dicere tot partium [...] ad quot ea nostra spectabit.
In confirmatione docet auctor [...] de confirmatione. et confutatione et
de cautellas et superius distinxit sunt de confirmatione. et confutata
[...] et hec est nos utemur in confirmatione et confutatione. nisi
laus. i. laus a quibus possimus sumere argumenta ad nostram
partem confirmandam. laus dicitur confirmandis. i. confirmandis ad
partem nostram confirmanda. quos. i. quos laus. an ondi[...]
[...] in solo loco et quibus laus confirmat. i. ostendit utrique laus
confirmandis. i. laus ex qua parte supra ostendere quibus

nisi confirmare. et hec ondit auctor. s. quod ita dicemus facere
dicere. ut n. locum nostram confirmandi ubi sunt que sunt confirmandis.
Argumentis autem. docet de argumentone quod supra dixit. i. de parte
hic autem docet de ea quod non oportet eam aliter fieri in hoc genere cause.
quam in iudiciali et io transmittit nos ad iudiciale genus
cause ut videamus quo docuit facere ratione in solo loco in iu
diciali genere cause ut eodem modo intelligat debere fieri in
deliberativo genere cause. Si si accidit quod in hoc genere cause contingit
potest quod unum conabitur ondere partem sua esse tutam. alius partem
sua esse honesta quod in iudiciali non evenit. hac de ea docet
quo tunc utique argumenti conveniat. et primo docet illud quod tutam
partem hic contendit. et hec facit supra theatre quidam per de quibus
da quod obsessi erant ab affricanis et oportebat illos mori
aut redigi in servitute. Deliberabat ergo inter se quod esset
eis agendum. quidam ergo eorum eligebat partem iudicantes
melius redigi in servitute quam mori. Alii partem honesta
tuentes deliberabat melius esse mori quam vivere in servi
tute. et est quod. e. m. facienda est argumentatio in hoc genere
cause quemadmodum in iudiciali. Quod si accidit. i. si contingit in consul
tione. i. in deliberatione [...] ut alii. i. aliorum sententia
sit circa rem. i. ut aliorum sententia tueatur tutam rationem alii.
ab [...]. i. aliorum sententia tueatur honesta utilitate. ut sic. s. con
tigit in deliberatione eorum qui circumsessi. a penis. i. ab affricanis.
nos deliberabat inter se quid ageret an in quibus talis delibera
tio contingeret ille qui suadet. i. voluerit suadere aliquem
sequi tutam utilitatem, ille inquam utetur hiis locis
.i. hiis cautelis que sequuntur dicere. s. nullam rem esse utilem
[...] in dolo. et est locus a comparatione. et in virtutibus. locus est
ab [...]. qui suas res in tuto. Non quod ille suas
res locat in tuto. qui rebus omnibus sequendis tutum
[...]. et [...] ipse dicitur dicere. de non esse [...]. i. non [...]
re eos de se consulto. i. tenere et sustinere [...] [...]
[...] et est locus ab auctoritate. et [...] dicitur dicere
optere. i. oportunum esse. nil [...]. [...] quod salute [...]
et est locus ab [...] vel alia [...] [...]
quomodo. Quod in virtute [...]. docet quibus locis
sit utendum ei. quod conatur ondere [...] esse [...]
utilitati. et hec est qui tute [...]. [...]. ut. s. [...]
[...] suadeat [...] non dissuadeat. hiis locis utetur
.s. quod sequuntur. dicet n. in virtute nullo tempore esse relinquendam. iste
locus potest esse a comparatione vel ab auctoritate. et [...] dicet. vel
.i. et morte esse leviorem. i. morte de [...] reputandum de dare.
et in [...]. hec inquam dicitur dicere. sive. i. dolor. timeatur. ab aliis
quibus qui volunt tutum [...] honesto et [...] dicitur repu
tare morte. esse leviorem dare et in famia. sicut. i. si
mors timeatur. et est iterum iste locus a comparatione. nam ad [...]
[...] ex virtute dicemus [...] ut [...]
[...] quod in famia consequuntur et [...] ipse dicitur consideratione
quod [...] sit. esse. si tutum [...] honesto. Est locus ab
eventu. ac [...] et dicet aliquis. non consequuntur. i. non esse
consecuturum in [...] et [...], [...]. s. [...]. tu
tum honesto. licet [...] habeat in columnita
tem. Sed per honestum potest quis comparare et in mortalitate
et [...] in columnitate. locus est a fortuna. et ipse dicet
non [...] esse [...]. i. [...] illos. quod. s. quod tutum
[...] honesto in [...] ad [...] esse venturus. [...]
[...]. i. licet evadat periculum in quo modo sunt et [...]

ip̄e dr̄ orat̄ ꝑ̄ła ēē for. i. ꝙ ꝑ̄la forū ē l. i. ꝛ ꝑhass
uł̄ mor i. p̄z mal̄ ōn̄iu ꝙ ꝛ morē utunt. i. ad
re iuuuis. lōq ē ap̄ribus utuuis ꝯ diœt for sol̄
ēē auunto. i. fortuna solē iuuare. iux illud
audaces fortuna iuuat. Et ꝑ̄tu ip̄e dr̄ eudi
ere iuuē tute. ꝙ lp. m. ꝛ nō qui ī ꝑ̄ncia. i. ꝑ̄n̄ti
tm̄ est incolumis. hic adesp̄ans int̄ affictionē ꝯ
negone. ꝯ eū ī ip̄e nō posse ēē incolume qui
tu ip̄e ducat uitā. absuetu. Conclusionibꝫ docuit
quō indlibatiuo gn̄e cāē sit exordiendū. ꝯ na
randū. diuidendū. ꝯ firmandū. ꝯ ꝯfutādū. Nūc
aūt docet ꝺ ḡne. Docet g°. in hr̄ gn̄e cāē. ē m. ḡne
ēē utēdū quō ꝯ ī iudiciali gn̄e cāē ī hr̄. ꝙ ī hr̄
gn̄e cāē oꝫ mlta ex̄ induoē ī cōclusiōē ꝙ nō oꝫ faœ
ī iudiciali gn̄e cāē. ꝯ hr̄ est ꝙ dic̄ ꝙ silibꝫ ꝯ mbꝫ ē
utēdū hic ꝯ ī iudiciali gn̄e cāē. ꝯ ī meo ꝙ ī hꝫ
i. indlibatiuibꝫ. maxime ꝯdūc. i. maxe queit
ꝯ est utile pfcē. mlta ex̄ ꝑ̄. ḡes. ꝯ ē laus
ab auctoritate.

Nunc ad dōmrytuū. aut̄ iste docet ſ̄ uſ̄ ꝯple iuetione
ꝑ̄neſ ꝙ ꝑ̄tem ī iudiciali gn̄e cāē. ꝯ ī dlibatiuo
gn̄e cāē. In hr̄ ꝯ docet ī ueire ī dōmratiuo gn̄e
cāē. Dm aut dōmratiuū gn̄. tēdit ad honestū ꝯ ad
inhonestū tanq̄ ad fine. io docet hic sume aꝛ̄ ꝙ
ꝑ̄tibꝫ honestatis uł̄ ī honestatis ī dōmratiuo gn̄e cāē
Hr̄ aut m° aḡ indōmratiuo gn̄e cāē. ꝑ̄mo ponit maī
aꝛ̄gūꝫ aꝙ. ꝺ. dbꝫ sumē aꝛ̄ ī dōmratiuo gn̄e cāē. Et
postea docet inueire ineyodōs ꝯ mōos ꝑ̄tis ozonis
in hr̄ gn̄e cāē. ꝯ hr̄ ē nc. i. ꝑ̄ꝫ doꝫ ꝺ iudiciali gn̄e
ꝯstitutionis ꝯ dlibatiuo. trāseūdū est ad dōmratiuū
gn̄ cāē ut ego. s. docea. ī ueire ī ꝑ̄tibꝫ ozonis ꝛc̄
ī dōmratiuo gn̄e cāē. Qm̄ aut ea dicet. docet aꝛ̄
ꝑ̄ma maī. ex q̄ sumit aꝛ̄ ī dōmratiuo gn̄e cāē. ꝺ.
qm̄ ſ̄ ea dicet ī lau. ꝯ ui. ſ̄. dco. qm̄. si legit̄ catiue
inꝯpetēs ēēt talis lectio. si legat̄ inchoatiue uł̄ ꝯti
nuatiue hr̄ m°. cū hr̄ sit qm̄ ꝙ ꝯ dōmratiuū
gn̄ cāē. sit ꝑ̄ laude aliē attribuēda. ꝙ ꝑ̄ uituꝑ̄a
tiōem. scid est ꝙ uituꝑatio ꝯpanda. i. aliqs ducēdus
est ī uituꝑiū. ex rebꝫ ꝙ. i. ꝑ̄ar̄ supra aꝙ ꝯ
laus. ex quibꝫ rebus. i. ex quibꝫ locis. nos ꝯsti laude
i. aliꝙ duxeīm in laude. Laus g°. docet auctor in
hr̄ ꝯ maī aꝛ̄gūꝫ ꝙ suit ad laude ꝯpanda. ꝙ mai
fonte loca ex quibꝫ possit aꝛ̄ ad laude ꝯpanda aꝛ̄
stati ꝑ̄ ꝯnis ꝙ aꝛ̄ ualent ad aducēdū aliꝙ ī uitu
ꝑiū. Nos aut ꝙ qm̄ ī rebꝫ sūt aꝛ̄ a rebꝫ ex
rius ut agla ꝯ aftma. ꝯ hr̄ ꝙ. s. ad laude ꝯpanda. ꝙ
aut a rebꝫ corꝫ uł̄ aī. res corꝑis uł̄ aī appllat morꝫ
ilīatꝫ aī uł̄ corꝑis. ꝯ ꝑ̄lr uirtutes ī usitatas aīo uł̄ cor
ad lōgituē ꝯ ꝯtinētiā ꝛ ꝯ. qui aut uoluerit. ꝺ
uillis ꝺ bado. scip longus erat ꝛ auatiā aliunde
mātis erat. sed sūbit ꝯ hr̄ est ꝙ. ex quo ita ē ꝙ in
isto gn̄e cāē qm̄ duca quis ad laude uł̄ qm̄ ad ui
tuꝑiū. Scid est ꝙ laus ē reꝫ exꝛnarꝫ. i. ꝙ la
qm̄ pōt ꝯꝑ̄ari. a rebꝫ exꝛnis. qm̄ a rebꝫ corꝑis ꝛ aiꝫ
ꝙ hr̄ sit intelligēdū ex ꝑ̄dcīs manifestū est. reꝫ
exꝛnarꝫ ꝙ sūt ea. ꝙ sūt reꝫ exꝛnarꝫ ꝑ̄ꝫ dsꝑnone
deriuāt dōmrat exꝛ. ꝛ hr̄ est. dic g°. qm̄ ea sūt ꝙ
reꝫ exꝛnarꝫ ꝙ acciē possūt. aut cāu. Et ē cāus i

Un̄ int̄ caūs
ꝛ fortūa

opinat̄ reꝫ euētꝫ ex aliꝙ ꝯfluētibꝫ ꝑ̄ ad īceptū. aut
for. fortuna dicitꝫ sit aut ꝑ̄sīa. Et ē fortuā aliꝙ
rei euētꝫ ꝯ īo distiguit int̄ cāuꝫ ꝯ fortunāꝫ ꝯstituit
stati ex corꝫ ꝙ accidūt cāū aut fortunā. dicēs. ut
ał. n. ē nobilioris ał ignobilioris ꝯnis. ſ̄ res exꝛna
est. nā. n. oīs ꝑficit. Educatio laus. n. pot ēē si
apud honestos ꝛ lau honesto sit quis nutritꝫ. uituꝑiū
aut si apud inhonestos ꝛ lau ī honesto aꝙ uitū. eīꝫ
fuēꝛ mores. Diuitie ꝑ̄ꝫ. ꝺ hꝫ nemo dubitat ꝙ
sic res exꝛne ꝙ si fortuā uellꝫ fieꝛ ꝺ ꝯsule ꝑ̄ꝫ ꝛ ꝺ
diuite paup. Cu uellꝫ ſ̄ eidē fies ꝺ rectore ꝯsul. uł̄
ꝺ paup diues. glē. gla res exꝛna ē tn̄ ē ꝙ aliꝙ ꝯ
git. gla ꝛ laus ꝙ tn̄ inglosus ē nc laudādus. aliꝙ
uō nō ꝯtigit qui tn̄ ēēt laudādꝫ. glē aut dic pla
nē. ꝑ̄ diuisas eius ꝑ̄tes. Est. n. gla litalis. Est ꝛ
gla militaris ꝯ hꝫ ꝙ sūt exꝛtalibꝫ offitiis ex quibꝫ
quisꝫ ꝺ glosus. uł̄ inglosus ēē uidet̄. Ciuitas
ſ̄ int̄ de rebus exꝛnis est. ꝙ. n. aliquis sit natꝫ in
ciuitate laudabili ut ī badenia. ꝙ ē ciuitas ꝙ fun
dauit dūs hr̄ pot ꝯferre aliē laude sic fec̄ uullꝫ
ꝺ baden. Amicitie nullo m° ꝑ̄fcedū est hr̄. s. ꝙ amici
dicat res exꝛna. ꝯ cāulis. cū. n. amicꝛ uꝛ sit ꝯ int̄
uirtutes excellentissima. nllā aut uꝛ sit cāulis nc
amicitia. uł̄ res cāualꝫ. ꝙ nc res exꝛna. ꝑ̄n.
tuli inlo ꝙ ꝑ̄posit ꝺ amicꝛ ea ad ꝯmdat ut eā
uirtutū summā dicat ēē. oꝫ g° eū dicē noīe amicꝛ
aliud hic appllare. amicitias. n. appllat amicabiles
ꝑ̄ꝑ̄etates. ꝙ ex cāu aliꝙ solet ꝯtigē uł̄ illas uul
gares amicitias ꝙ facile cāu solet. ꝯ uenī. Hꝫ ſ̄ sūt
ꝺ. sūt res exꝛne. ꝯ ꝑ̄lr ea ꝙ sūt ꝯtā hꝫ sūt rer exꝛquibꝫ
ꝺ. ꝯpat uituꝑiū sic ignobilitate ꝯ gla. ꝯ odio ꝯ hꝫ
ꝯtā rebꝫ ꝙ laude ꝯpant. Corꝑis. docet ꝙ ꝙ sit cor
attributa ꝺ. ꝙ ꝯmoda uł̄ īcōmoda ꝙ oīt ex aptitudine
corꝑis ꝯ supponit corꝫ ex. ꝙ ꝯmoda sūt. ꝙ ꝺ. ꝙ ꝯtīt ex aptitudine
corꝑis. ut uelocitas hr̄. n. ꝯ corꝑis est. uires hr̄. n. ꝙ aliquis
sit eque fortis ut uullꝫ ꝺ badon. reddit eū laudādꝫ di
gnitates. No ꝙ dignitate hic appllat illā uirilē plenitudiē
ꝺ qua dictū est. ꝑ̄m ꝯ ꝑ̄ter dmꝛ est ꝯpo ꝙ est uirilis
s. nō sine seruitute uenustas. ualitudo ꝺ. sanitas. Nota
ualitudo tn̄ in bono tn̄ ī malo. in bono ut hic. ꝺ. ꝑ̄ sanitate
ī malo ut ualitudine detentus est iste. i. egritudine. Et
nō ꝙ hꝫ. i. ī ē. ꝯmutant ut possꝫ ꝯ ꝑ̄tīa ꝯpōni. ut g°.
fama. ualitudo. ꝯtigat habere. Sic facimus ꝙ ex adiu
tis mutat sing̃ficatiōem ut ꝑ̄lay facīt. i. ꝑ̄lay fecit.
ꝑ̄ ī mane facīt ī malo sensu. ꝺ. ꝯsequētia ꝛ ꝙ ꝯtā sūt
hꝫ ꝑ̄dcīs dūt res corꝑis. ut ī ualitudo. īꝯbecillitas ꝛc.
Sūt. ꝙ sīt ea ꝙ sūt reꝫ exꝛnarꝫ uł̄ ꝙ sīt corꝑis ad lau
dem uł̄ ad uituꝑiū ꝑ̄tīa. Inue usꝫ ostēdit. hic docet
ea ꝙ sūt aī uirtutes uł̄ uitia. uirtutes ad laude ꝑ̄tīnt.
uitia uō ꝑ̄tinēt ad uituꝑiū. Aīe g° qm̄ ea sūt aī.
ꝙ ꝯsistūt ꝯsilio ꝯ agitā. i. ꝙ industria ꝯ studio acquirit.
hꝫ ī ponit exꝛ. ꝑ̄diceꝛ. uꝫ. cardinales. uirtutes. una
queꝙ illaꝫ ꝙ sit exꝑmissꝫ hꝫ. ꝯ īo nō oꝫ hic repetē.
ꝯtā sūt hꝫ. ꝺ. uitia sūt uires aī. ꝙ mꝙ ualet ad
uituꝑiū ꝯpandū. Dicit g°. infert ꝯ ap. diꝙ ꝙ
laus est inrebꝫ exꝛnis. corꝑis ꝯ aī. ꝯ ī quibꝫ ꝯ est
laudatio ꝑ̄ ꝯtīꝫ est uituꝑatio ī sicut g° ex hꝫ uiaē.

De commutatione nominum

Un̄ int̄ caus ꝛ fortūa

De fortuna ꝺ mutanda

Nota de amici
tia.

Nota de ualitu
dine ꝙ pōnit
duos laudes

Nota ꝯsideꝛ
ponit duas
laudes

erit nobis .i. mihi et tibi officio et fu. pria. n. sunt in hoc genere cause officio et laudare. et firmare et uitu- perare ¶ Mihi quoque. dixerat autem materiam argumentorum quibus utendum est in demonstratiuo genere cause. nunc docet quo cum demonstratiuam debemus tractare. et quo per magis partes orationis quas sic tractat. quoque primum de exordio. // Et non quia hic ponit primum principium exordium. et non tamen pro illa specie exordii que dicitur principium. Est. n. in hoc genere non solum principio utendum sed et multotiens insinuatione. ut si quis uellet laudare personam infamem uel uituperare autenticam. // Non autem quantum docet quia in demonstratiuo genere cause. ex ista re laus captanda est beniuolentia in eo dio ex quibus tractatur in iudicialibus genere. s. tum a propria per sona. tum a persona de qua loquimur. uel a persona aduersa rii. uel a persona presentium statim inca. tum a persona audito ris tum ad modum tum a re ipsa. et quo ab unoquoque istorum capte tur beniuolentia ostendit dicens. quod. Ergo propositum argumentorum materiam. quibus utendum est in demonstratiuo genere cause et quod est ut ego docere debeam in exordio quoque. ex simile scilicet est. quia nihil certe. s. in demonstratiuo genere sumendum est principium cause .i. uniuersum cause. s. exordium a quo causa initiatur cap tando. s. beniuolentiam. aut a nostra persona que ista conuentio sunt per se. ostendit autem statim quo a nostra persona capiemus beni uolentiam. s. loquendo de nostra persona / si laudabimus .i. si nos uoluerimus loqui de persona nostra. laudando aliquem trahere poteri mus exordium uno modo ut dicatur nos hoc facere ex officio quia officium nostrum est laudare eum quia necesse est laudari. que ra uaria intercedat qui cum nos laudare oportebat. iste locus est a causa. ¶ Et secundo modo exordiendi. si loquendo de nobis lau dabimus aliquem. aut dicatur nos facere hoc. s. quia laudamus eum. studio. s. bona intentione. quia .i. quia. amore uirtutis .i. quia tam uirtuosus est ille. quem laudare intendimus. ut omnes debeant commemorare. uelle. s. quia tantum sit. s. eum laudare. et est locus a studio ¶ Tertio modo docet exordium de nobis posse loquendo si laudabimus aliquem. aut dicatur nos ostendere ex laud atione .i. ex eo quod laudamus alios. qualem nostrum animum sit .i. cupidum laudis. ut si dicas ego laudo alios quia uolo laudari ab illis. omnes. n. debemus esse cupidi laudis. et est locus iste ab affectione ¶ Et non quia hoc genere exordii licitum erat tem pore tullii. illa .n. gens cupidior extitit laudis quam gens romana. unde ipsi solebant pro magno dicere illa esse facienda ex quibus laus et gloria possint acquiri. ¶ Stant in parte. appetebant laudem. cum causa glorie se sepe dicebant. Urba .n. est sunt. ut gratulatioque gloriam inde. deus animum si glorie non esset cupidus. hoc non dicatur contra doctrina .n. sunt tempora in quibus omnes alienum te laudare non tamen. quia omnis laus in pro ore sordescat. possunt tamen temporibus istis hiis sumpsimus quod nos laudem appetere uellemus. si nos hoc tertio genere ex ordii utemur. diceres nos ideo alios laudare ut ostendamus etiam qualem nostrum animus sit. ac si diceremus ideo uolumus laudare alios quia et nos laudari appetimus ¶ Quomodo uituperabimus. Docuit capere beniuolentiam a propria persona aliquem laudando. ita hic docet capere beniuolentiam a propria persona uituperando aliquem

et hoc est uitu .i. si uituperando aliquem uolumus captare beniuolentiam a propria persona. aut diceremus nos merito id ex officio nostro facere. hoc scilicet uituperium. quod .i. quia. intuitu sumus .s. alios quos uituperare intendimus. officium .n. nostrum est male uituperare eos qui nos male tractauerunt et est locus a causa. aut dicere nos. ideo facere uituperium eum quia putamus utile esse ei unicuique et est locus a studio. aut dicatur nos ideo intendere uituperium in eum. quod .i. quia. placet omnibus .i. nos uolumus ostendere exuitam animi .i. uituperan do alios. quod nobis displicet. ut si quis dicat se non esse fo rnicatorem uel adulterum sicut ille alius est et hic est iam locus ab affectione uel approbatione ¶ Ab eius persona de qua loquimur. ostendit auctor in hoc loco qualiter captanda est beniuolentia ab eius persona de qua loquimus siue ad laudem siue ad uituperium secundum quod uolumus. et primo docet ad laudem et hoc est si nos uolu mus captare beniuolentiam a persona illius de qua lo quimur. laudando. s. eam nos dicemus uereri. ne illius facta consequi possimus .i. ne illius uirtutes debito modo possimus exprimere ita. s. est uirtuosus et est locus a causa uel a facultate. et nos debemus dicere oportere .i. oportunum esse homines predicare uirtutes illius. et est locus iste ab habitu. et nos dicemus ipsa facta. s. facta illius quem nos laudamus animi uelo cium laudatorum .i. omnium laudatorum laudatorum totius .i. nullus laudator posset debito modo exprimere facta illius et est locus a facultate uel approbatione talibus locis utemur si nos laudabimus sed si uoluerimus captare beniuolentiam a persona de qua loquimur uituperando eam nos dicemus eam quam debemus esse gratiam. hiis paucis que ducuntur aliqui in laudem paucas ubique comune .i. paucas aliis ubique partes que superius posita sunt. ut paulo ante exempli exsequimur .n. superius de laude et uituperatione ¶ Ab auditorum persona. docet quomodo qualiter captanda sit beniuolentia ab a uel auditorum sententia laudando uel uituperando aliquem et primo laudando dicet quia si uolumus captare beniuo lentiam ab auditoribus. laudando aliquem nos pollicebimur nos esse dicturos paucos. s. non causa docendi auditores sed causa mouendi eos. quantum. s. non lau. ab ingenio. immo contra talibus qui bene nossent laudabiles actus illius quem sumus laudaturi et est locus a facultate. aut si ex ingenio .i. si ita contingat quod iudices nossent eum quem sumus laudaturi. nos putemus. ut uelit cognoscere talem uirum. ita uirtuosum per hoc. s. quantum in eodem studio uirtutis .i. eodem modo uirtuosi sint illi apud quos la udamus. s. iudices. quo fuit ille quem lau. aut sic modo et ideo diligentiam debere eum cognoscere et est locus a facul tate. et nos diceremus nos facile .i. difficile esse probatores .i. esse omnino suos. bona facta eius hiis quibus uel. s. iudi cibus. quantum. s. iste bonus est et illi sunt boni laudabiliter tu. ita debemus dicere si nos laudabimus. sed uituperando contra gratiam .i. quomodo supra dicendo. s. nos esse dicturos pa uca. et nequitia eius. s. aduersarii nostri. quantum ipsi audi tores norint eam. s. nequitiam eius quod admiratione n. de laude eius quod offendebat orator sed pauca dicturum esse.

Omnes enim debent esse cupidi laudis

Nulla enim gens fuit tam cupida laudis sicut Romani

ꝓmisit se egrio i aduersariorum uituperatione . d se pa
ucta dictum esse de nequitia eius quam omnis eo ul
eam noueret . q d . i . dicit sed si ignoret nequitiam
eius nos petemus ut cognosceat eam . uti . put .
. i . uitae . possit nequitia sit pz lia . quod nos di
camus . nos ferme hic . s . nos esse imperatiorem . i . esse
consulos uehemente . i . uehementer ne uita eius esse in
honesta . Et no quod hinc laus fiunt istis argumentis . que
sunt ad uituperium qui sunt sunt illis que sunt ad la
udem sed sunt contrario modo supra . a rebus ipsis . Dicit quod
captare beniuolentiam a rebus ipsis dicens . quod cap
tabis beniuolentiam a rebus ipsis dicimus nos incliti
esse . qui potissimum laudamus . s . de rebus ipsis quae laudanda
tibi iudicibus . et dicimus nos uerum ne cum multa dixe
rimus . pla pe . s . quam laudari debet . et quae aliter sibi
hint . s . rebus istis quas interdum laudare . glosa
suspicia . i . quia suis laudandis . sumit . i . debent
sumi . quamquam . i . ad ducendum aliquem in uituperati
onem .

Lectio ~~P~~rincipio . dicit auctor supra in ueniendo in exordio i dominio
stratio genere cause . quotiens aut esset ut ipse docet in
uenit in narratione . No aut quod narratio recto ul numquam
quod in demonstratio genere cause . quia cum uidendum est narratione
in demonstratio genere cause eadem precepta obseruanda sunt
quidam sunt de narratione in iudiciali genere cause . unde ibi
lau tamen mittit nos ad iudiciale genere cause ut de ubi
de narratione sed ad memoriam reuocemus . No aut quod
narratio quaedam est de confusa . quaedam est ad confusa . na
ratio de confusa est . quia talia narratum quae sunt de
pri . et lite narrare . ut si accusator ulixis dicit
ille stetit sup cadauer aiacis et tenuit gladium
sanguinolentum in manu . Et talia possunt lite
narrare et sunt de pri . s . possit lite narrare
sed quae possunt operari ad pri probandum . ut si
accusator ulixis dicet . iste tota die tenebat gladium
suum et arma ad faciem scelus . Et hic no
no narrat aliquam quae possit lite narrare sed tamen ualet ad
probandum . et ita sunt ad confusam . et hoc est . pri
tractatio . i . expleta inuentione in pri . et accipit hic la
ge pri de exordio . s . quod gaudet sibi istas duas
species principium et insinuationem cum hic inquit est quod
nos inuenimus in exordio . ab aliquo istorum harum quatuor . an quem
mo . i . uidendum aliquem ergo . superius positum . s . ul a rebus
externis . ul a rebus corporis . cum hic inquit summum est in
demonstratio genere cause . Narratio non est ulla . quod est . i . n
on semper narratio quae narratio consequitur exordium . si sit quae . i . si aliqua
narratio incidit . i . si ita contingit . quod nos uellemus
uti narratione in demonstratio genere cause . tunc laudes
fuerit . i . cum nos uolumus ad eius eius de quo laquimur
cum laud aut uitu . i . uidendum ad laudem ul ad ui
tuperium cum hic inquit est . precepta narrandi . i . precepta ob
seruandum circa narrationem . reperire de priori . s . i . iudi
ciali genere cause . Dicat hac ueniens post exordium et
narrationem dicit auctor quid in ueniendo in diuisione . Et
bene quod in diuisione nostra exponere res quas uolumus

laudare ul uituperare et res quae geste sunt quod tempore et quo
ordine geste sint . debemus ondere . et hoc est dicere aut uite
. i . talis dicere debemus uti in demonstratio genere cause . quod . s . nos ex
ponamus licet sit proprie . ita in quod debemus exponere et proprie
referre res gestas ut . s . intelligat de eo de quo loquimur
quid egerit . et constantia . No quod uirtute dei quod tanta fuit
gerit quod ei resistere non potest . et constantia . Laude agitur
quod aduersarius nescientibus abesse duci . Et exponere
incipit hic docere in ueniendo in confirmatione . docet in quantum
sit in ea ex quibus possit persona laudari . ul uituperari .
s . res externe attributum corporis . et animi . docet in quo modo
exequitur eorum quod sit laudandus . ul uituperandus .
sed exequitur rerum externarum cum attributis corporis animi
ex sol . n . externis rebus non est aliquis laudandus ul uitu
perandus . sed exequitur rerum externarum . diuitie . n . ne
minem laudabilem ul uituperabilem reddunt . quod nec
paupertas sed si quis modeste fuit usus diuitiis pru
denter uel paupertate tunc laudabilis est et econtrario . Et h
ac nos debemus quod referre quo ordine res gesta sit
et exponere res quas uolumus laudare . ul uituperare . sed
etiam oportebit . i . oportunum est proferre . uirtutes a uitia
animi . s . illius de quo loquimur . et deinde . quomodo ul in quomodo cor .
illius aut commoda ul incommoda . rerum externorum . debemus
demonstrare quo . s . ab alio tractata sint . i . quo animo et qua
discretione . commodi ul incommodi cuius tractata sit ab
eo de quo loquimur . et hoc totum pertinet ad confirmationem ul ad confu
tationem . Ordine hic . docet auctor in hoc loco quo
ordine ponenda sit argumenta nostra in confirmatione et confutatione
in iudiciali genere cause . Cum . n . in hoc genere cause sumantur argumenta
a rebus externis . a rebus corporis et animi . primo in confirmatione
nostra debemus ponere argumenta a rebus externis . Deinde a rebus
corporis . et animi . et iterum redeundum ad argumenta sumenda a rebus externis
fortissima . n . argumenta debet in initio poni et in ultimo et
minus fortia in medio sicut dictum est superius in primo
libro de exercitu exposito . Debemus quod primo ponere
argumenta a rebus externis tamquam fortiora argumenta . n . supra in hoc
genere cause secundum opinionem hominum reputamus fortiora
quam argumenta sumpta a rebus corporis et animi et hoc est . hic ordinem de
monstrare debemus . i . hoc ordine debemus ponere argumenta uitia
demonstranda . i . ad demonstrandum uitia alicuius esse honesta
ul in honesta . ab externis rebus . uerbi gratia sumenda sunt argumenta
quod in laude est . i . alterius generis de quo loquimur sit lau
dis argumenta sumentur . exponetur . i . exponendum est . i .
considerandum quibus maiores natus sit . i . quibus antecessoribus
natus sit ille quem laudamus . si bono genere . i . si sit de no
bili genere nos dicimus fuisse eum pares antecesso
ribus suis in nobilitate . aut excessiore quam laus appa
tione . ul a studio . ul ab habitu . Si humili genere . i .
si ipse fuit de uili genere quem nos uolumus laudare
nos dicimus eum non in uirtutibus praemium suorum . sed
in suis presidiis et fiducia hic operatum esse et est
laudandus . In uituperatione . uti debemus argumentis si
nos uolumus laudare aliquem . sed in uituperatione . i .
in uituperando aliquem . si prae . qui uituperatur est
de bono genere . tunc dicimus eum fuisse dedecori

malo. s. quod ipse potest esse contra decori quod decori antecessoribus
suis. contemptio quod vitus. si sit malus. i. si sit contra malo genere
illes. quod vituperandus est. si. i. quamvis hic sit. tamen dicemus eum
fuisse huius ipsius. s. antecessoribus suis. contemptio quamvis
s. sit malus et est laus a victu. ¶ Educatio in laude co
cet inter laus ducere animum amiciat ad laudem est precipuo
agimus. et hec est educatio in laude. i. ab educatione potest sumi
argumentum ad laudandum aliquem. s. si dicatur. educatio contigit
i. educatio ei quod diu fuit puer fuit bona et honeste
et in bonis disciplinis. laus a victu. in vituperatione
i. si volumus sumere argumentum ab educatione ad vituperandum
aliquem. nos dicemus apte. cum fosse rettus in. i. ab vitate
et bonis disciplinis. at animo laude supra a rebus
externis dicemus statim laudare ipsum quem volumus per commodi
corporis ei attributa. ita dicemus argumentum a rebus externis cum
voluerimus laudare aliquem. at si sit dig. an for. an a.
i. si ille quem volumus laudare naturaliter sit dignus atque formosus
¶ Nota quod dignitas potest hic accipi consistit in ista proportionabiliter
membrorum. forma autem consistit in plenitudine faciei. si igitur
ad talis sit. nos ea commoda corporis. s. dignitate et
forma. fuisse ei laudi. i. laudem et honorem comparasse.
per ea commoda. et non potest ei dd. ad detrimentum quidem
artis. multi enim formosi sunt et digni qui abutuntur
forma sua et proprie pisius. si vires sit ei. quod nos vo
lumus laudare. et gloria velo. velocitas hic accipitur
pro celeritate vel agilitate membrorum. s. si ipse agilis
sit et abilis ad movendum se nos dicemus ea. s. vires
et velocitatem esse comparata. industria. i. bona prudentia. et
honestas esse. non ut gladiatores. et est laus a studio vel
animo. Valetudo. i. si fortitudo corporis sit ei dicemus quasi ita
esse per sua diligentia. et continentia cupi. i. quia comparavit se et
abstinuit a luxuria. ideo comparavit est fortitudine. laus
ab habitu. vel animo. ita dicemus argumentum a rebus corporis ad lau
dandum aliquem. sed in vitup. i. vituperando aliquem. si haec erit
corporis commoda. i. si ille qui vituperandus est. habeat in se
haec predicta in commoda corporis. s. forma. vires. dignitate. et c.
nos dicemus eum fuisse male usum hiis. i. hiis commo
dis. quod. s. commoda. cum. et non honestum exercitare habuit
i. est comparavit. tamquam quodam gladio. si ita contigerit quod haec predicta com
moda. non fuerint in eo quem voluerimus vituperare. si
nos dicemus omnia ea non fuisse. i. defuisse ei in te preter
sua. et culpa. omnia nisi preter forma. forma enim non de ex
facili intemperantia. de inquirendum ad extremum. oratio me prio
tum. quod nos diximus observandum esse in determinato genere
causae. notavit auctor. cum enim dicit nos prius argumentum
a rebus externis. postea a rebus corporis. quod dicit quam nos de
bemus iterum quam nos ad summo argumentum a rebus externis.
et a rebus corporis. et animi argumentum. et in hiis. i. in hiis argumentum supra.
a rebus externis dicemus consideratione. in fuerit virtutes animi
aut vitia. ut in possimus argumentum a rebus animi. dicemus
quomodo consideratione. an divitie fuerint ei. et eas. an a
[illegible]. an modeste. dissolverit. an paupertatis et
ea an patienter. aut impatienter sustinuerit. laus a for
tuna. et quomodo potestates et gloria. s. qualis fuerit in potestate

s. visu subditos. et gloria. s. an nimis. an intollerabilis. et quomodo
amicitie fuerit. i. erga quos habuerit amicitiam. et quomodo inimicitias
i. erga quos habuerit inimicitias. et per ea dicemus considerare quod
fortiter fecerit inimicitia egrediens. nam fortiter suos
insequitur adversarios huius inimicitie. pace societatis habita
bene fidelis esse videatur. et preterea dicemus considerare cum qua
causa inimicitia. s. an causa honesta. an causa inhonesta habuerit
laus animi. et quomodo fide gesserit amicitias. i. quam fidelis fuerit ei usus quod
habuit amicitias. et benivolentia. i. quod benivolus fuerit
ei. officio. i. quomodo officiosus fuerit ei. laus multiplex.
tum ab habitu. tum a loco. et preterea nos dicemus considerare
qualis ipse fuerit. in divitiis. s. an largus. an avarus. an quomodo
fuerit in paupertate. s. patiens. an impatiens. et quod cum autem
i. quale habuit animum suum. in potestate. s. usus subditos. s. an
mitem. an inmitem. si interierit. i. si volumus laudare
aliquem. quod interierit. nos dicemus considerare. quomodo fuit
eius mors. an subitanea. an alterius mori. et preterea nos
dicemus considerare cum mors causa fuerit consecuta mo
rtem. ut. s. si nos videamus aliquem aliquid [illegible] quod deo
post mortem ei vel ad miracula. vel ad talem. quia per modum
sos tales evenit. dicimus possunt [illegible] argumentum. ad ducendum
aliquem in laude vel vituperium. ¶ Ad omnes autem res dicit
auctor superius quatuor argumenta a rebus externis et a rebus
animi. In hec laus dicitur. speciale argumentum a rebus animi. ad du
cendum aliquem in laude vel in vituperium. Si enim volumus
argumentum a rebus animi in ducendo aliquem in laude dicemus [illegible]
circa partibus prudentie. fortitudinis. iustitie. tempe
rantie. si ad eum vituperandum tendamus. eodem sumemus
argumentum a locis contrariis. partibus partibus [illegible]. ita ut parvis
est dicemus argumentum. tum a rebus externis. tum a rebus corporis autem
posita. ad omnes res. i. ad omnes causas. in quibus maxime animi
huius consideratione. i. in quibus volumus elicere argumentum a rebus
animi. ille est virtutes extra animo. i. ab illis est ad malitiam
virtutibus debet sumi argumentum. s. iustitia. fortitudine. et c. ut si
laudemus. i. si volumus laudare aliquem dicemus. i. apte
ostendamus. quod ei facinus esse facinus [illegible]. ad prudentem. quia si quis
[illegible] facinus potest fieri iuste. et prudenter et fortiter. et modeste.
io sic legitur. ut dicamus facinus ei. quod esse facinus dicitur. i. aliud
esse facinus iuste. preterea. i. aliud facinus esse prudenter. et
sic de ceteris. aliud enim debet esse facinus prudenter. aliud forte.
¶ Ita dicemus procedere si nos volumus tendere ad laudem. sed
si vituperium. i. si tendemus ad hoc ut vituperemus aliquem nos
ostendemus quod esse facinus iuste et est legatur [illegible] dupliciter. et cum
[illegible] quod est ut ultimo [illegible] et repetitio quod de
quod premissa sunt [illegible] spaciam nimis. ¶ Dicit auctor
hucusque sufficient in unaquaque in demonstrativo genere causae.
in exordio. narratione. [illegible] conclusione. quod est ut ultimum genere tamen
sibi quod repetitas quoddam de superius dicit vel aliud addat
ut [illegible] tamen sciat ad agendum de genere. ¶ Quamquam auctor
iste dicit superius. plures partes laudis. plures partes vitu
perii. possit aliquis putare quam in qualibet causa in qua tendimus
ad laudem debemus uti dicemus in omnibus hiis partibus partibus
in eisdem ad laudem et similiter si tendimus ad vituperium dicemus
uti omnibus partibus partibus pertinentibus ad vituperium. ¶ Quod

Nota differentiam inter dignitatem et formam

hic remouet au(ctor) d. q(uonia)m n(on) i(n)q(ui)t ei d(e)b(e)m(us) sume(re) ar(gumen)ta ab o(mn)ib(us)
p(ar)tib(us) p(ro)bas s(ed) t(antu)m ab ill(is) q(ue) (con)petunt cae i(n) q(ua) cau(sa) (et) h(oc) e(st) sp(eci)alem
.i. manifestu(m) e(st) ia (et) n(imium). ex hac .s. dispositio(n)e .i. ex hac or
dinat(ion)e argum(en)to(rum) q(ue) d(ic)unt e(ss)e obs(er)uanda i(n) d(e)m(on)stratio
g(e)n(er)e cae. mai(us) n(ost)ri est. q(ua)d(am) .i. q(ua)li(ter) t(r)actanda sit. t(ra)ctan
do lau(dem) ul(tim)e .i. res p(er)tinentes ad laude(m) ul(tim)e uituperiu(m)
(con)siderant .s. s(e)c(un)d(u)m (gener)ibus illi t(ri)plicite dicionis. (qu)o(ni)a(m) sicut extrinsecus
aliq(ui)d .i. aliq(ui)d (et)c. ita inq(ui)t s(at)is mai(us) est si nos as(su)m(i)m(us)
.i. sic p(ro)bas i(n) notitia reducim(us). no(n) n(ecess)e e(ss)e. (con)tra h(ec) u(er)o
q(ue) .s. faciunt ad laude(m) ad uituperiu(m) in(ter)ire s(ed) i(n) laude ad uitup(er)iu(m)
ali(ter) ea .s. q(ue) sepe no(n) accidunt i(n) ca(usa) i(n) q(ua) sum(us). sepe i(n)ue(n)iat
.i. ita p(er) q(uam) h(abe)nt efficatia i(n) ca(usa) i(n) q(ua) sum(us) q(uia) n(on) e(st) n(ecess)e. s(e)d ca(usa)
.i. ad d(ic)e(n)du(m) ut .s. aliqu(as) sumat ar(gumen)ta q(ue) u(er)o oport(e)bit .i. oport(e)b(i)t
eis. legere .i. elige(re) eas p(ar)tes laudis ul(tim)e uitup(er)ii q(ue) .s.
firmissime uidebu(n)t .i. agg(re)g(a)b(itur) firmissima ar(gumen)ta sim(ul) p(ro)p(te)r
ad p(ar)te(m) n(ost)r(a)m (con)firmanda. ¶ Conclusionib(us) auctor au(tem) h(oc) lo
co utitur p(ar)tes or(ati)onis i(n)uenire i(n) (con)clusio(n)e. (et) breu(iter) se ex
pedit d(e) (con)clusio(n)e q(ui)a eo mo(do) d(e)b(e)m(us) (con)cludere i(n) d(e)m(on)stratio g(e)n(er)e cae
q(ua)m i(n) iudicali .s. tri(plici) (con)clusio(n)e. tu(m) p(er) amplificatione(m) (et) i(n)dig
natio(n)e(m). (con)q(ue)sti(o)nib(us) breuibus. .i. breuiu(s) d(e)b(e)t e(ss)e (con)clu(si)o. en(u)m(er)atio(n)e .i. p(er)
enumeratione(m). ad exitu(m) cae .i. ad ipa(m) ca(usa)m t(ra)ctanda. q(ui)a i(n) fi(n)e
breuit(er) p(er) ca(usa)m recapitulare d(e)b(e)m(us). ut ea memorie audito(ru)m
iungam(us). (et) p(er) ca(usa)m i(n) ip(s)a ca(usa) i(n)t(er)positione(m) .i. i(n)t(er)positio(n)e d(e)b(e)m(us)
crebras amplific(ationes) .i. frequ(en)tes. s(ed) q(ui)a ui(detur) q(uod) sic e(ss)et (con)cl(usi)o p(ro)lixa. io(dem)
ap(er)it p(ro)p(ter) ea sep(ar)at(ur) (et) breues d(e)b(e)t e(ss)e (con)crebre ampli
ficat(ion)es (et) breues supra .s. p(er) locos (com)mu(n)es .i. p(er) g(e)n(er)alia ut ibi
sic (con)suetu(m) est sup(ra) i(n) g(e)n(er)e iudiciali g(e)n(er)e cae. ¶ Nec h(oc) g(e)n(us) cae.
q(ui)a h(oc) g(e)n(us) cae raro solebat tractari cum aliq(ui)b(us). io aliq(ui)b(us)
d(i)c(itu)r negle(c)tu(m) erat (et) ap(ud) eos i(n) dissuetudi(n)e (con)sum
erat. io auctor d(i)c(i)t utilitate(m) h(uius) g(e)n(er)is cae (et) q(uam) ualde
sit h(oc) g(e)n(us) (com)mendare. (et) auditores ut hunc g(e)n(er)e cae studiu(m)
adhibeat i(n)uitare (et) h(oc) e(st) s(ed) d(icit)e. p(ro)p(ter) p(ar)te(m) q(ui)a h(oc) g(e)n(us) cae n(on)
e(st) (com)me(n)dandu(m) negl(igen)t(er) .i. maioru(m) negligentia (con)sequi(tur) et
excedu(n)t eo q(uod) raro accidit i(n) uita. .i. q(uia) mo(do) q(uam) q(ui)s (con)tinget d(e)
uita alic(uius) d(e)mo(n)stranda. b(e)n(e) dico q(uod) no(n) e(st) (com)me(n)dandu(m) negli
ge(n)ter. p(ro)p(ter) hac ca(usa)m nec n(on) no(n) oz uelle .i. oz uelle q(ui)a due
ne g(e)n(er)is faciunt una affirmare(m) posse facere q(uam) agmo.
.i. (com)mittere (et) (con)ualescere posse facere. q(uod) p(otes)t. aut facit. sic q(ui) .i.
de eq(ui)uo p(otes)t (con)tinge(re). q(uod) q(ui)s p(otes)t d(e)b(e)t s(e)c(un)d(u)m ca(usa) i(n) d(e)m(on)stratio
g(e)n(er)e cae. s(ed) n(on) no(n) freq(uen)t(er) tractet(ur). q(ui)a t(ame)n q(ui)s tractat p(ro)p(ter) io
debem(us) nos h(ab)ere exercitatos i(n) h(oc) g(e)n(er)e cae ut cu(m) op(us) fuit
p(ar)atissimi. ¶ Si sep(ar)ati. d(icitu)r ca(usa) est q(ua) nos m(ou)ent ad h(oc)
d(e)bet nos exercitatos i(n) h(oc) g(e)n(er)e cae q(uod) p(ro)babit i(n) ca(usa). (et) .i.
(con)pu(n)g(itu)r. s(ed) ca(usa) n(on) sepe .i. no(n) sepe tractat(ur) sep(ar)ati .i. p(er) se. a(u)t .i.
t(ame)n i(n) iu(dicio). (et) i(n) d(e)l(iberatio)ne. cu(m) sepe q(uod) q(uod) magne p(ar)tes .i. multe p(ar)tes
laudis. (et) uitu(peri)i u(er)sant(ur) .i. sepe (con)tinge(re) q(uod) a p(ar)tib(us) laudis ul(tim)e
uitup(er)ii sumem(us) ar(gumen)ta i(n) iudiciali (et) i(n) d(e)liberatiuo g(e)n(er)e
cae. (et) h(oc) g(e)n(us) p(er)tinet tendere ad laude(m) ul(tim)e ad uitup(er)iu(m) a(liquo)s (et) ita
si h(ab)ea(m) me exercitatu(m) i(n) h(oc) g(e)n(er)e p(ar)atio(r) ero ad argue(n)d(um) in
iudiciali (et) d(e)liberatiuo g(e)n(er)e cae. q(ui)a .i. q(uia) .s. i(n) est n(on) m(odi)c(u)m
i(n)dustrie. i(m)mo multu(m) i(n)dustrie (et) op(er)e (con)fendu(m) est i(n) h(oc) g(e)n(er)e
cae. ¶ Nunc ab(sol)ut(a). au(ctor) d(icit) au(tem) hucusq(ue). (com)plet i(n)uentio(n)em
(com)plete ea notificauit p(er) sing(u)las p(ar)tes or(ati)onis r(hetori)ce
i(n) o(mn)i g(e)n(er)e cae. q(uia) e(st) ut agat d(e) dispositio(n)e (et) ceteris p(ar)tib(us)

a(r)tis r(hetori)ce. (con)uoles fac(er)e breue p(ar)te(m) tr(a)ns(i)t(ionis) i(n) q(ua) (con)tinuat d(ic)ta
d(ic)endis. o(stend)it d(e) q(ui)b(us) d(i)c(tu)m sit (et) d(e) q(ui)b(us) d(ic)end(u)m sit (et) h(oc)
n(ost)ra ab(sol)uta .i. plene (et) p(er)f(e)c(t)e a nob(is) tradita difficilima p(ar)te
r(hetori)ce. (et) exponit hac l(itte)ra. l(itter)a ista q(uas)i e(st). h(oc) e(st) i(n) unu(m)
uolu(m)in(e) .i. q(uo)dam(m)o(do) plana (et) manifesta facta p(ar)tem n(ost)ra(m)
mea. a(u)t q(ue) ad o(mn)e g(e)n(us) cae .i. notificata p(er) o(mn)e g(e)n(us) cae
(et) supple p(er) o(mn)es q(ue) s(un)t p(ar)tes or(ati)onis r(hetori)ce. exq(uo) ita e(st). t(em)p(u)s e(st)
.i. ya(m) (con)ueni(en)s t(em)p(u)s e(st) p(ro)fic(is)ci ad ceteras p(ar)tes r(hetori)ce. s(ed) ut d(e)
eis agat(ur) sicut d(e) hac.
¶ Quoniam dispositio ut ab initio d(i)c(tu)m e(st). u(er)o .s. p(ar)te or(ati)o(n)is
r(hetori)ce. u(er)o s(un)t p(ar)tes a(r)tis r(hetori)ce. s(e)c(un)d(u)m q(uo)d (con)tinuat d(e) p(ri)ma p(ar)te
a(r)tis r(hetori)ce (quonia)m d(e) i(n)uentio(n)e notificando ea p(er) o(mn)es p(ar)tes
or(ati)onis. q(uonia)m d(ic)tu(m) est (com)pl(e)t(a) dispositio(n)e p(er) o(mn)es p(ar)tes or(ati)onis.
r(hetori)ce. i(n)nuit s(e)c(un)d(u)m p(ri)m(o) d(e) s(e)c(un)d(u)m dispositio(n)is. p(ri)ma d(ic)it ea i(n) suas
p(ar)tes. (et) s(e)c(un)d(u)m q(uo)l(ibet) sua(m) p(ar)tiu(m) d(ic)it u(n)i dispositio(n)e ¶ Nog(?)
(con)sic ea(m) est i(n) p(ri)mo l(oc)o. dispositionu(m) alia est ex a(r)te p(ro)fecta
alia e(st) ad usu(m) t(em)p(or)is acc(om)modata. dispositio ex a(r)te p(ro)fecta
est. q(uonia)m ita ordinam(us) ca(usa)m n(ost)ra(m). q(uod) p(ri)mo un(u)m exordio.
(se)c(un)da narratio(n)e. (et) ita p(er) o(mn)es ceteris p(ar)tib(us) or(ati)onis. ¶ Dispositio
ad usu(m) t(em)p(or)is acc(om)modata e(st) q(ua)n(do) nos obmittim(us) exordiu(m)
ul(tim)e narratio(n)e ul(tim)e aliq(ua)s alias p(ar)tiu(m) or(ati)onis (et) i(n)cipim(us) ab a(liqu)a
firmissima argum(en)tatio(n)e ul(tim)e ab a(liqu)o tali. ¶ Ex dispo(siti)o ex a(r)te
p(ro)fecta. d(icitu)r e(st) p(ri)ma. a(lter)a e(st) s(e)c(un)da. p(ri)ma e(st) q(ua)n(do) d(e)bito mo(do) disponim(us)
p(ar)tes or(ati)onis .s. p(ri)mo un(um) exordio. p(ost) narratio(n)e. (et) sic d(e) c(eteris).
s(e)c(un)da dispo(siti)o no(n) (con)sistit i(n) dispositio(n)e p(ar)tiu(m) or(ati)onis s(ed) t(ame)n i(n)
dispositio(n)e argu(mentorum) i(n) (con)firmatio(n)e ul(tim)e i(n) alia p(ar)te or(ati)onis. s(e)c(un)d(u)m
d(e)bito mo(do) disponim(us) ar(gumen)ta n(ost)ra i(n) a(liqu)a p(ar)te or(ati)onis h(oc) e(st) disp(osi)o
s(e)c(un)da. ¶ Sed dispositio ad usu(m) t(em)p(or)is acc(om)modata alia e(st)
p(er)mutata. a(lter)a (com)mutatiua. p(er)mutata est q(ua)n(do) nos p(er)
mittim(us) exordiu(m) ul(tim)e narratio(n)e (et) i(n)cipim(us) a(liqu)a (con)firmatio(n)e ul(tim)e
argum(en)tatio(n)e s(e)c(un)d(u)m (quod) gignam(us) fastidia auditorib(us) ul(tim)e p(ro)p(ter) a(liqu)a(m)
tale(m) ca(usa)m. ¶ Dispo(siti)o (com)mutatiua est q(ua)n(do) nos i(n)cipim(us) a narra
tio(n)e ul(tim)e a(liqu)a. (et) p(ost)ea redim(us) ad exordiu(m) u(e)l s(i)c (con)
mutam(us) p(ar)tes or(ati)onis illa(m) p(ri)us ponendo q(ue) ui(detur) posterius
e(ss)e ul(tim)e (con)t(ra). istas s(pe)c(i)es dispositio(n)is auctor iste manife
ste declarat i(n) l(itter)a. (con)tinuat s(e)c(un)d(u)m auctor s(e)c(un)d(u)m dicens q(uonia)m
disp(osi)o est .i. exq(uo) ita e(st) q(uonia)m disp(osi)o est illa p(ar)s a(r)tis r(hetori)ce
p(er) q(ua)m p(ar)te(m) nos redigem(us) ea q(ue) i(n)ue(nim)(us) .i. i(n)uenta i(n) ordine(m)
.i. d(e)bito ordine. i(n)uenta p(er)feram(us) p(ro)feram(us). ut q(ui)s
.i. q(uo)l(ibet) a(liqu)a(m) p(ro)ceptu(m). (cer)to loco .i. (cer)to ordine. p(ri)ncipie
exq(uo) ita est. uidend(u)m est. (com)mori (?) .i. (com)mori i(n)du
stria(m) q(ue) .i. q(uo)n(iam) cu(m) sit h(ab)e(n)d(a) i(n) disponendo. a(u)t (cer)ta nu(n)c
i(n) ca(usa) ¶ (Com)p(re)hensio s(e)c(un)d(u)m dispositio(n)e. s(e)c(un)d(u)m ordine(m)
p(ro)nota(n)do d(ic)it dispositio(n)e i(n) suas s(pe)c(ie)s p(ri)ncip(a)les d(ic)ens
q(uo)m g(e)n(er)a dispositionu(m) .i. s(pe)c(ie)s dispositionu(m) due sunt
un(u)m .s. ab a(r)te p(ro)fectu(m). alia ad usu(m) t(em)p(or)is .i. ad eue(n)
tu(m) t(em)p(or)is in q(uo) accidit acc(om)modatu(m). (et) s(tat)i(m) noti
ficat illa(m) s(pe)c(ie)m dispo(siti)onis q(ue) e(st) ex a(r)te p(ro)fecta. l(ite)ra s(ed) s(at)is
p(ar) p(er) se. d(ic)i(t)ur u(er)o. q(uod) s(e)c(un)d(u)m un(a)m q(ua)m dispositio(n)e ex a(r)te p(ro)fe(c)
ta. cu(m) s(e)r(u)at illa p(re)cepta q(ue) data sunt i(n) dispositio(n)e
ex a(r)te p(ro)fecta i(n) p(ri)mo l(ibr)o. s(ed) q(ua)n(do) nos p(ri)mo un(um) exordio p(ost)
narratio(n)e (et) p(ost)ea ceteras p(ar)tib(us) or(ati)onis p(er) ordine(m). (et) si nos
seq(ua)m(ur) h(un)c ordine(m) .i. si nos un(um) p(ar)tib(us) or(ati)onis i(n) tali
ordine p(er) q(uo)d p(re)ceptu(m) e(st) an(te) s(e)c(un)d(u)m i(n) p(ri)mo l(ibr)o. (et) h(oc) t(ame)n e(st) q(uia) ad

De dispositione sermo.
Dispositio a(r)te(?) ... (con)mutatiua ... (com)mutatiue.

illa parte dispositionis exacte perfecta. que est principium. Ad exercitationem artis. docet quomodo consistit effectus illius partis dispositionis
exacte perfecte que est secunda. illa autem pars docet rationem modo quarta
dispositionem in partibus orationis et hoc est. Sed ad hanc existere. aut
.i. ad effectum exercendum secundum illam partem dispositionis que est exacte
perfecta. quia secundum illam dispositionem .i. dispositionem debemus. unum
.i. nunc nimis. totius artis .i. totam consilia plurale partis perfectam
per orationem .i. per partes orationis per eundem modo disponimus. Non
partes orationis in dicendo causa reprehensiones quia per ipsas partes o-
nis artis omnis tractatur. tractatur non solum inter partes orationis
existere dispositionem. sed singulas questiones .i. singula argumenta po-
nenda in partibus orationis debito modo per eandem dispositionem et hoc
pertinet ad illam partem que dicitur dispositio secunda. gradum. scilicet artium scilicet
in suo loco scilicet dispositione argumenta in partibus orationis. Hec secundum duplex dispositio
illarum est expressa .i. hec pars dispositionis scilicet dispositio exacte perfecta
duas habet partes. una consideratur per orationes .i. per partes orationis
disponendas. Secunda una dispositio. exacte perfecta .i. illa que est principium.
alia consideratur per argumenta disponendas in partibus ipsius
orationis. Est autem alia dispositio. notificat auctor quomodo
secunda pars dispositionis. scilicet dispositionem ad usum temporis accommo-
datam et plura notificat eius duas species. scilicet dispositionem
permissivam et dispositionem commutatoriam. quarum. Ita est una dis-
positio ex arte perfecta. est autem et alia dispositio. quam iudicio
oratoris .i. secundum iudicium oratoris. accommodatur .i. ad
usum temporis est. et scilicet recedendum est ab artis dispositione .i. a dispositione
exacte perfecta. et supponit statim exemplum de dispositione ad u-
sum temporis accommodata. ut si nos inceperimus dicere
.i. inceperimus orationem nostram. a narratione omisso scilicet exor-
dio. aut si nos inceperimus dicere ab aliquo firmissimo
argumento et efficaci. aut aliquarum aliarum rerum. ut faciunt nul-
lo modo legiste qui in initio cause sue recitant leges
digestorum et cetera et omnes iste cautelle sunt quantum ad illam partem
que est permissiva dispositio. aut dispositio ad usum temporis ac-
commodata est. si nos utamur confirmatione scilicet per principium .i. in i-
nitio cause nostre ab illa parte orationis que dicitur confir-
matio. Deinde utamur narratione. scilicet ordine prepostero.
utimur. aut si qua eiusmodi permutatio ordinis fit. scilicet quod parte que po-
sterius videtur esse dicendum prius utamur et hoc quantum ad illam
dispositionem que dicitur commutatoria. quod ordinis fit. scilicet ut in per-
missiva dispositione vel commutatoria non ordinis. nisi causa .i.
non varietas. postulet. scilicet ut utamur tali vel tali
dispositione. et videlicet causa non nisi cause necessitas exigat
debemus uti tali vel tali dispositione. quoniam .n. cause necessitas
exigit ut nos utamur permissiva vel commutatoria
dispositione. nam si aures auditorum videntur fuerint ob-
tuse .i. fastidio audiendi affecte. atque cum eorum scilicet in-
dicium sunt defatigati ab adversariis. multorum .i. per multi-
tudinem argumentorum que adversarii in medium protulerunt.
tunc inter commode et secundum artem poterimus supersedere. principium .i.
exordio. et exorditur causam .i. initiare causam nostram. aut incipere
a narratione ab aliquo firmo argumento. ne scilicet si utamur exordio ex prolixitate sua
fastidia gignamus auditoribus et hoc quantum ad permissivam
dispositionem. Deinde si commodum est scilicet nobis. scilicet ut capiamus
benivolentiam auditorum habere nobis revertendum ad sententiam principii
quod non semper necessarium est scilicet ut utamur. sententia principii. non dicit
quod debeamus reverti ad sententiam principii. quia scilicet debemus uti.

scilicet illa parte exordii quod dicitur principium. sed quia debemus dicere ad sic si opus fuerit
ut possimus captare benivolentiam auditoris et hoc sit
per principium ideo dicit quod debemus si opus fuerit reverti ad sententiam
principii. et totum hoc preceptum est quantum ad illam partem que dicitur per-
missiva dispositio. vel potest dici quod hoc ultimum preceptum est quantum
ad commutatoriam dispositionem. et videlicet quod preceptum istud fuerit. nam
tunc debemus uti sententia principii .i. ipso principio. Quantum ad commuta-
toriam dispositionem. et huic dispositioni concordat se sequens lit-
tera videlicet causam quam supersedendum est principio et postea reve-
rtendum ad ipsum principium. nam si causa nostra magnam difficultatem .i. magnam
turpitudinem. videbitur habere. Causa non dicit simpliciter habet. sed vi-
detur habere. quia quandoque causa nostra non habeat turpitudinem dumtamen
videatur habere turpitudinem. quando scilicet talis videatur. ut nemo
equo animo et benigno possit audire principium .i. initio exordii propter
quod captari benivolentia in initio cause. tunc inter cum incep-
erimus .i. cum causam nostram in initium narratione et reverteremur
ad sententiam principii .i. post narrationem utemur principio ad cap-
tandam benivolentiam et hoc quantum ad commutatoriam dispositionem
sed quia non semper possumus initiare causam nostram a narra-
tione. ideo subiungit quod si narratio fuerit parum probabilis
debemus initiare causam nostram ab aliquo firmissimo argumento
huiusmodi. et hoc quantum ad commutatoriam dispositionem et translationibus
quantum ad permissivam dispositionem semper necesse est uti. Causa necessitas
.i. cum ex necessitate cause aliquando oportet dispositio exacte perfecta
Ingeritur. Huc usque partium orationis tractatur. dispositionem ordinat.
Nunc autem partes confirmationis collatione docet et hoc quantum ad
secundam dispositionem. que scilicet est per orationis exacte perfecte. que
scilicet pars docet debito modo ordinare argumenta in partibus orationis
sicut monstratum est secundum. Non autem quod sic duplex vult esse
bademus. fortiores vero in fine exercitus collocat. debiliores
vero in medio collocat in medio. ita orator firma argumenta in principio
collocare debet. ne si debiliora audientes ad audiendum segnitia
fortiora centum et cetera. in fine debet ponere firma argumenta ut eam me-
lius in memoria retineat. debiliora autem que per se nil firmioribus
fulcientur. debet ponere in medio et hoc est quod dicit quod in talibus dis-
positionibus debemus habere in confirmatione et confutatione. scilicet collocare
firmas argumentationes in principio et fine .i. initio et in fine. cause.
Mediocres .i. debiliores et nec inutiles quamvis sint debiles in mo-
aliquo tamen utiles ad dicendum .i. ad ad probandum. sed neque
necessarie .i. quamvis sint utiles et possit aliquid ad probandum
tamen non necessario probat aliquid. que .i. argumentationes si separatim .i. per se
et singule .i. sigillatim dicantur .i. proferantur. infirme sunt
.i. debiles sunt. sed cum ceteris coniuncte .i. firmioribus firme
fiunt et tales inter argumentationes debet in medium collocari. in
medio scilicet inter principium et finem. nam statim re narrata. causam subiungi
oportet in principio et in fine firmiora sunt disponenda. dicit
quod videlicet debemus uti principio et fine firmis argumentis. nam
post allegationes nichil ipse iudex audiverit diligentius
quo causa nostra possit confirmari. et ideo debet nos relinquere. aliquam
firmam argumentationem. que scilicet eum movere possit. et propterea precipue in fine
utile est ponere firmissima argumenta et quod recentissime dictum est facile
mandatur memorie et ideo contra .i. orator. et cum dispositionum debemus
causam recitare et firma argumenta que scilicet moveant iudicem. Ex dispositione
commodat autem quomodo tale dispositionem argumentorum. de quo videlicet debemus uti
tali dispositione quia secundum talem dispositionem nullum exercitum instructo in bello
sic tali dispositione argumentorum facile potest parare victoriam in causa licet ex predictis

Prohemium [illegible]

PRonuntiationis perfectionis sufficit ex duabus partibus artis rethorice
s. in uetate et dispositione. quinta agitur de 3a parte s. de pronuntiatione
non est quedam que prius agat de pronuntiatione quam de elocutione
quia ut ipse testatur est supra. maior tractatus erat faciendus de
elocutione et ideo reseruauit elocutionem usque ad quartum librum. hic autem
modo agitur de pronuntiatione. premittit prologum quendam in quo captat
beniuolentiam. dicit utilitate et auctoritate confutat opinionem
quorundam qui dixerunt pronuntiationem principales omnibus partibus alijs
rethorice. quia pronuntiatio pro nunc precedit animam. sed ipse autem testatur et
uerum est in uinculo et dispositione. sic pax ualet sine pronun
tiatione. in pronuntiatio pax ualet sine illis et ceteris partibus
rethorice. et ita factum est quod dicunt ipsi pronuntiationem omnibus alijs
partibus rethorice. et hoc est multi dixerunt. pronuntiatione esse utile
oratori maxime. i. magis quam aliarum partium rethorice. ut confitentur
ac ius meo quod dicere maxime et ipsi dicunt pronuntiationem
ualere oratori. ad persuadendum plurimum. i. plus quam aliarum ita
quod dicunt quod alij asserunt pronuntiationem esse excellentissimam
partium rethorice. quod pro re. nos non facile dixerimus. i. non de facili
uellemus dicere unam de v. partibus artis rethorice plurimum posse.
i. posse magis quam aliarum. ii. pro non. et nos non confirmamus.
i. nolemus confirmare audacter. s. nolo dicere magnam
utilitatem esse in pronuntiatione egregie. i. excellenter. ita
pue [illegible] partibus orationis rethorice. ¶ Nam quemadmodum inuentio
non quod commoditas in inuentionis consistit in efficacia argumentorum
et sonum in uetate et commoditas elocutionis. ¶ Commoditas
nuntias librorum consistit in stilo et in collocationibus librorum. in stilo
eo quod debemus uti stilo consono materie in qua sumus. si sumus in
huius stilo et huius stilo tenemur uti et sic de aliis. et dispositio partium
partium orationis. dispositio ut satis dictum est supra consistit in debita
ordinatione argumentorum et sonum. in uetate. et diligens memoria
horum omnium. i. omnium eorum que sunt in inuentione et elocutione
et dispositione. ista magis omnia sed iste pro ceteris partibus rethorice. pax
ualet sine pronuntiatione. i. sine dispositione pronuntiandi. et in pluribus
istis ualent sine pronuntiatione potest sola pronuntiatio. ua
lere. sine hiis rebus. i. sine officijs intelligendis. preterea
ius. i. preter istas iiij. partes artis rethorice. et ideo terminatur
preterea quod pronuntiatio sit excellentissima partium rethorice
¶ Quia nemo dixit preter auctorem. hic laus eam quod di
ligenter de pronuntiatione sit tractandum una causa est quia nullus inde
tractauit. scilicet s. diligentiam quia hic illis ceteris a prius ad sermonem
pertinet. sunt enim quedam que ad sensum pertinent que uerbis ex
planare et dicere uix possunt ut gesticulationes et mo
dorum. que uisu et auditu discernuntur. non in mente aliquid
corporis mouere enim. melius possumus quam uerbis exprimere
sciamus. ad remouendum ergo istum errorem. quod quidam pu
tabant non debere tractari de pronuntiatione. dicit debito modo
in pronuntiatione. Et preterea alia causa est quia auctor iudicauit
utile esse tractare de pronuntiatione. quia s. ualde utile est de
bito modo pronuntiare quia tantum pro uiuimus. et hoc est ita dicere
quod alie partes rethorice cum pronuntiatione pax ualet sine pronuntiatione
quia. i. propter hanc causam diligenter tractanda est pronuntiatio. et preterea
causa. quia s. nemo de ea rethorice. i. de pronuntiatione scripsit ad dili
gentiam. et similiter sed dicit eam quia non tractauit nisi consumeret. i.
putauerunt uix posse scribi diligenter. et preterea de uoce uultu
et gestu. i. de moderatione uocis. uultus et gestus. s. de pronu
ntiatione. ¶ Sunt enim distinctiones pronuntiationis partium distincte

et scilicet eam quia ipsi putabant uix posse sufficienter tractari de
pronuntiatione. de causa huius rei s. moderatio uocis. et moderatio uultus
et gestus ad sensus pertineat. s. ad uisum et auditum quia eorum
partes. i. quia ista pertinent ad dicta pronuntiatio maioris operis. i. magis diligentia
comprehendenda est nobis. i. intelligenda est a nobis. addiderimus. i. ad persuadendum
propter magis istas causas predictas non negligimus. immo ualde diligenter uerum
rem esse consideramus. i. uerum pronuntiatio esse tractanda sine nos sufficientes partes ¶ Di
uiditur igitur huc usque. quia premisit proemium in quo reddidit auditores
attentos rerum utilitate proferenda beniuolos a propria modestia re
tinendi. s. si quod pronuntiatione sed quamlibet partem sui tractare profitendo dociles
reddit eos. de quo tractaturus sit ostendendo. hic autem per dicta agit in
capitulo de pronuntiatione dicendo s. illam in suas partes. et partem quamlibet suarum
partium notificando. continuatio. ita utile est tractare de pronuntiatione
propter predictas causas. ergo ex quo hoc est. scilicet est quod pronuntiatio diuiditur in figuram
uocis et motum corporis. i. pronuntiatio uariatur secundum figuram uocis
et motum corporis. in quibus constat figura. in quibus motus corporis sufficienter
dicendum est supra lectione. et in ista manifeste patebit ¶ Non autem
quod figura que pertinet ad res in corporis. Forma autem ad res corporales.
figura uocis. post dicit autem de figura uocis. primo descendendo figuram
uocis et in quibus partibus constat figura uocis. ostendendo de uniuersis quibus illarum
partium exequendo ¶ Est autem descriptio eius talis ¶ Figura uocis est habitudo
uocis antequam perfecta. s. ante comparata et perfecta. quia figura. n. sepe uocem
pulcram et uariatam uocis qualitatem naturalis ex arte in initium et
perfectione dicit et melius per amplificationem reddit. et hoc est figura
uocis est quod retinetur quedam sui leporem. i. quod retinet gratiam naturalem
perfectione comparata. i. constituta et in principio. arte. i. arte et industria
i. exercitatio. uel arte et industria. i. notabili industria ¶ Ista diuiditur.
partem diffinitionis figure uocis post eam dicemus timbre. quare
magnitudo autem sumit initium. sed ab arte perfectione ¶ Nota autem
quod magnitudo uocis dicitur hic quedam altitudo et amplitudo uocis
s. quod uox grossa sit. firmitudo est quedam stabilitas uocis que
in tuitate depellit ¶ Amplitudo est flexibilitas uocis. s.
ut uox flexibilis sit. s. ut modo possit sedare in mansi
mo interest. secundum quod qualitas cause exigit ¶ Magnitudinem
uocis notificat. prima partem figure. s. magnitudinem. dicit
quod maxime adquirit. parte minime. in natura. ab natura ma
gna uoce huius uix uel numquam parte sit magis. potest. au
gmentatur in per accidentem medicinale et maxime in uno
statu propter medicinalia conseruat. et hoc est quod dicit quod
magnitudinis maxime comparat natura. sed non uel afflig. immo multum
ad augendam eam. sed et maxime conseruat eam. s. magnitudinem
uocis in uno statu. actio. i. cura medicinalis ¶ Firmi
tudinem uocis. eadem de causa. s. firmitudinem. dicit. quod eam
maxime comparat natura. i. natura maxime sumit exordium et non uel
augmentatur. i. in tantum ad augendam eam. sed et conseruat non eam. medicinale.
quod. sed et dicta est uidemus. n. in multis qui clamare consueuerunt
firmam et stabilem uocem adipiscuntur ¶ Amplitudinem de 3a specie
dicit. non ostendendo quod ipsa maxime prouidat ante. sed quod exercitium
clamandi maxime eam facit. et hoc est. exercitatio declamationis maxime facit
et conseruat mollitudinem uocis. et ostendit exponere quid
sit facere mollitudinem uocis. hoc est. s. ut nos possimus
temperare eam. i. uocem mediocrem. i. in persuadendo. propter commoditatem
i. ad commodum nostre cause. quod s. propter sunt utamur uoce dimissa
propter sunt utamur alta. et sic natura de secundum quod qualitas cause
exigit ¶ Non autem quod auctor iste in terminis posuit
ut uult exprimere magnitudinem et mollitudinem quorum

Non dicamus figuram sermonis

De figura uocis

Diuiditur figura uocis

De magnitudine uocis

De firmitudine uocis

De mollitudine uocis

Quod opus est [illegible]

alia max. aliam ex arte max. acquirit firmitudinem.
aut in medio. posuit ut utriusque ex more ad retinendam ...
parti nat. ex na parti exacte perficit. quare ipse. dicit autem hic
loco quoniam ... presertim executum sit. ¶ Non enim quia
uocis magnitudo. maxime ex natura comparatur. maxime tamen per ex-
ercitationem medicinalia conseruatur. quoddam tamen per firmitudinis
nichil ad hanc preceptionem pertinet. scilicet que est ex natura. cotidiana
sat per se manifesta sunt ... cotidiana indiget quod dicitur omnibus
apparet. pars autem illa magnitudinis que est exercitatione ad
rethoricam non attinet sed aphysicas ... et ipse hanc causam quare
magnitudo secundum neutram eius partem pertinet ad rethoricam. et fir-
mitudo secundum alteram eius partem. scilicet quia illa que est ex natura non
pertinet ad hanc preceptionem. ideo obmittit magnitudinem ex
toto et firmitudinem secundum alteram eius partem. sed de reliqua eius parte illa
scilicet que est exercitatio. et de mollitudine quia illa maxime efficit
exercitatio dicit auctor sufficienter. et hic est quod. Ita dicit
est quoniam due sunt partes magnitudinis. una ex natura. altera
ex arte. Vel firmitudinis una pars paritur ex natura. quam ipse.
ipse hic. ... nil attinet ad nos commodi. id est ad artem de mag-
nitudine, et de una parte firmitudinis, quam alteram. id est altera pars firmitudinis
vel altera pars magnitudinis comparatur. cum medicinalis cura
non refert. id est apte est cotidiana de illis omnibus apte est in-
quit. nil ideo ... cotidiana de ... uocis petat
ab aliquibus ut ab hiis. quod ideo sunt nos de arte. immo unum
sunt illud artificium. de uoce curare ut physica. de aparte
id est de reliqua parte firmitudinis que. scilicet conseruatur. ratione declama-
tionis. id est per exercitium declamationis comparatur et de tota mollitudine uocis
que maxime necessaria est oratori. scilicet ut habeat uocem flexibilem. quoniam
ea. scilicet mollitudo. quia id est comparatur. moderatione declamationis id est per mode-
ratam exercitium declamationis. ipse has iure causas ut
nos esse dicimus de istis. ¶ Firmitudinis igitur ... auctor in hoc
loco de firmitudine uocis ponendo quoddam preceptum de firmitudine
quod pertinet ad principium cause. quoddam quod ad medium cause. quoddam
ad finem cause et hic est quod. Ita actum est de firmitudine
uocis et mollitudine. et primo de firmitudine. igitur sedat. est
quod nos poterimus maxime. id est multum bene conseruare uocem firmam
id est flexibilem. indicando. id est persuadendo. si nos dicemus
principio. id est causam nostram inicium cum ... sedata. id est mittimus se-
datam uocem. et depressa. et quare hoc fieri debeat supponit physi-
cam. Nam arterie. id est uene ille per quas emittitur uox le-
duntur si ... acclamatione. id est nimis acuto et alto cla-
more. antequam perfusi sint. id est mitigentur leui uoce. et quare
istud preceptum pertineat ad initium. ¶ Item quia quantum ipse fle-
tum ... arterie sunt quodammodo constricte et ... unam
eis nocet impulsio. et ideo uoce sedata ... et ...
etiam eadem de ... quietem. id est quietis erit. uti intervallis lon-
gioribus. id est uti longius intervallis. id est intervallatis exor-
diis. scilicet ne gestu ne dictu. aliter enim fortasse arterie
rumpentur. ¶ Sedat enim. ecce reddit causam quare intervalla
sic teneamus exordiis. uox enim. recreatur spiritu. id est spiritus
respiratione. et arterie clamoris ad hoc dissuete. ... rem
gessaut. id est quod ... ad spiritum reuertendum fortiores sunt
ut quiescat. omittere continuum clamorem non quia non ...

continua oratione dissiderit. aliter enim non exercet officium oratoris.
sed non debet continue uno genere uocis. scilicet uel semper altae uel semper depresse.
sed modo alte modo depresse. Sed quia qualitas cause exiget et hic precep-
tum est quod ad medium et partem ... sermone. scilicet ut ...
se locum et non semper alte. ¶ Sermo enim est huius ... quod dep-
ressa asserendo et quia ... uti debemus uoce continuare
modo alte modo depresse. et quare hic debeat si reddit causam. conti-
nuis enim. scilicet uocis fatiunt ut scilicet simus integri in omni uoce.
et in alta et in depressa. et hic nec ullo genere uocis effuso.
id est superflue emisso. ... enim effundere ad genus uocis. quando eo
superflue utimur. et pertinet ad preceptum quod pertinet ad medium
quod nos debemus uitare nimis ... acutas exclamationes. non nimis
acute ad modum mulierum exclamemus et subiungit causam in
quia scilicet arterie sepe exciditur nimis acute uoce et leditur
ex qua lesione uox sepe deficit. ¶ Et alia causa est quare debemus
caue animis acuta uoce. quia si quis est splendor uocis
id est si tu habes uocem splendidam et claram uniuersus ille splen-
dor consumitur uno clamore in summa. scilicet pulsione acute uocis
¶ Extrema oratione id est in fine orationis tue. quiete. id est quietem.
multa dicere uno. scilicet anhelitu. hic preceptum est ad finem
in fine enim debemus consuescere multa uno dare. et hic ex facilitate
... possimus facere. Fauces enim tales sunt ex clamatione
... et arterie iam completae. et uox ... per
... est. scilicet modo depresse. ... acute reducitur iam in sonum
equalem. id est quod ... et constante. et ideo ... ex facilitate quoddam continua
clamatione possimus uti. Sed ... preceptum conseruande firmitudinis
uocis. hucusque proposuit ... preceptum sua ...
ad uxit. quia scilicet ad firmitudinem uocis ... obs-
eruandum. Sed ne quis putaret eadem precepta super posita esse
utilia ad quam ad firmitudinem uocis obseruandam. ... que
illa sunt utilia ad ... scilicet ad animos auditorum alliciendos.
et hic est. sepe rei ... grauia quoddam ... id est rei natura sepe
gratiosa est. ad ... continue in preceptis super positis
de firmitudine uocis. ... enim preceptorum est. quod uox leuiter
conferatur. et ... aliquid ... parum est. et presertim precepta
talia sunt in sui natura. quod si obseruentur efficiunt quoddam suauitatem
uocis et ita alliciunt auditores ad beniuolentiam. uelut
... in hac re. id est in preceptis super positis. scilicet quorum natura
est gratiosa. et hic ostendit quod eorum natura est gratiosa. nam illa
que dixi. id est precepta super posita ad uocem firmam. scilicet de firmitudine
uocis eadem ualent. ad suauitatem uocis retinendam ad hoc scilicet
ut ... id est firmitudo uocis idem. scilicet firmitudo uocis
... uoluntatem auditorum. allicit auditores ad beniuolentiam
persuauitatem. scilicet et ... precepta super posita ad fir-
mitudinem conseruanda. et ... efficacia ostendit quod ad audi-
tores alliciendos et primo ostendit de precepto quod pertinet ad prin-
cipium. uox sedata. id est leuis in principio cause ualet ad firmitatem uocis
conseruanda supple et ... ualet ad auditores alliciendos. quia uox
sedata facit suauitatem in principio. et nimius clamor est contrarius
suauitati. Unde dicit. quoddam enim in suauitatem ... clamor in exordio
cause. id est initio cause. quoddam ... intervallatio. id est ... intervallata

pro[nuntiatio]nem confirmat uocem et hoc quantum ad preceptum contentionis. crebra .i. interualla
reddunt sinandi .i. rursus pronuntiationis et de productione .i. magis habere sono
ritatis affluentes exeo .s. quod distinctio et punctatio perferat eas et
interualla talia relinquunt auditori. spatium antea quod s. bene
possit reducere ad memoriam. aliter pronuntiata si interuallam proferat
tur. Acerrimam contentionem .i. quam continuus clamor emittit quod s. non ab
uno genere uocis procedere. Hoc conseruat uocem et pertinet ad facultatem conseruandi
s. uarietate. quia uarietas maxime delectat auditores. sic
autem testatur delectat magis uarietas multum audientes. Conuer
tunt animum .i. auditoris sermone .i. pronuntiatio dimisse plana
quia talis est sermo. et sermo de quodam modo suscitat animum audi
toris retinere. pro suauitate sua. aut exsuscitat animum
exclamatio quia alius sermo quodammodo suscitat animum auditoris hoc
item est preceptum contentionis. Et acuta exclamatio uulnerat fauces
et cetera. eadem .i. nimis acuta exclamatio ledit auditorem .s.
nimia acutie uocis probat quam nimis acuta uox
clamationis reddit auditorem defessum dicentis. habet enim quandam illi
.i. naturalis habet quandam in suauitate uasitatem .s. nimia acutio
et post agmen .i. magis pertinet talis exclamatio acuta ad
mu[liebrem] uocis. et ad muliebrem garrulitatem quam ad propriam
quia hoc est dignus .s. egregium de uoce uiri. que .s. reddit personam
grauem et auctoritatem habere item preceptum est quantum ad memoriam. Et in
contentione .i. in fine orationis continua uox .i. uox continua .i. uno
genere uocis continue prolato. recreat uocem .i. ualet ad uocem
firmandam. et ab eadem .i. quantum ad facultatem eandem .s. uox continuata n[on]
ne uehementer calefacta .i. commouens animum auditoris ad perorationem et ad
recapitulationem in contentione .i. in fine totius orationis quia quando dicitur in
in fine sue orationis continua uoce distrahit animum auditoris
quodammodo uel ad recapitulandam predicta dicta. Utrum igitur illud est
expediens exequi ita est quod eadem precepta ualet et ad firmitudinem
et ad suauitatem uocis comparanda et de illis preceptis sufficit
dictum est. quam in quo habere. de utriusque .i. tam de suauitate
quam de firmitudine. quod superius dictum est .i. sufficiat ad presens
quod necessarium est. quia cetera que insita sunt de firmitudine .i. que pertinet
ad firmitudinem et de sua .i. pertinet ad suauitatem. que
natura facta .i. que conueniunt et pertinent ad firmitudinem et
suauitatem. habet enim firmitudo et suauitas quandam aliam proprie-
tas quam de quibus posterius loco suo dicemus. :—

Mollitudo. tractat auctor in hoc loco de illa parte figure uocis
que dicitur mollitudo et quia precedentia hic autem magis uero contra-
rio diligentius exequitur. notificat igitur mollitudinem
que dicitur et postea dicitur. diuidit autem mollitudinem primo in tria .s.
in sermonem. contentionem et amplificationem. Sermo autem quia sermo est
pars orationis continens sub se exordium. narrationem. et diuisionem
contentio consistit in confirmatione et confutatione. amplificatio in conclusione.
Dicit igitur quandam. quod pars ista mollitudinis est grauis
spiritus. et hoc modo intelligendo. mollitudinis alia est sermo.
alia est contentio et cetera. Alii dicunt quod est actionis in uerba. et
hoc modo intelligendo. amplitudinis alia consistit in modo uten-
di est mollitudo sermonis. alia contentionis et cetera. uel potest
dici quod illa diuisio scilicet placet est uocis in modos et hoc modo
intelligendo. mollitudinis alia consistit in modo utendi
uoce depressa. et hoc quantum ad sermonem. alia consistit in modo
utendi uoce alta. quantum ad contentionem. alia consistit in modo
utendi continua uoce. quantum ad amplificationem que .s. ducit
aliquem in odium uel amorem uel ad tale et hoc est quod sta

datum est de confirmatione uocis et quid est ut dicam de mollitudine
uocis. Quoniam satius est. quod mollitudo uocis est diligenter consideranda
et tractanda. quam omnis .i. eo quod sine se totam pertinet. ad preceptorum
rethoris ipsa maxime comparat possimus rethoris. et statim di
uidit eam dicens. cum ordinem in sermone. Illa diuisio potest intelligi .i.
ut supra. ultima tamen sua potiore. Notificat autem statim
descriptive que mollitudo quod diuisio. et quibus illa membra ponatur in
diuisione. tamquam de notitia modo in quibus consistit mollitudo. tamen non
describit in sermone consistit partes orationis et cetera. Describit igitur sermonem
primo dicens. Sermo est oratio remissa .i. uox dimisse plana et
familiaris .i. collo. quia talis uox .s. dimissa magis usitata est
quam aliqua alia. Non tamen quod omnis in quadam sermonis parte .s. in narra-
tione utimur uoce alia .s. sermo quod hoc et locus exigit sed hoc tamen
non contingit frequenter. Contentio describit statim contentionem dicens.
est oratio acris .i. sermo quod acrius operatur orator et cetera. enim magis actionis
mittit orator .s. in confirmatione et confutatione quam in aliqua alia parte
orationis. Amplificatio est. consequenter describit amplificationem.
quod inducit animum aut ad iracundiam. hoc enim debet fieri per conclusionem.
laborator. ut .s. uel per indignationem uel per commiserationem. uel
per aliquam aliam cautelam que uidendum est in conclusione in ducat animum
auditoris ad iram. quod .s. transeat aduersario suo. aut ut trahat
animum eius in misericordiam .s. ad commodum partis sue. Et non quod bene dicitur. ducit
ad iracundiam et trahit in misericordiam. animum eius hinc sed potius est
in similiter parte quod ducit est cum quadam facultate iure. ad ad. unde
dicit. ducit ad iram quia facile ducitur ad iram usus aliquis quam
in amorem. unde dicit trahit in misericordiam .i. cum difficultate
quandam ducitur ad misericordiam quia facilius ducitur ad odium quam ad misericordiam
Sermonis diuiditur et cetera. auctor consequenter unamquamque partium partitur. et primo
sermonem diuidens eum in quatuor partes .s. in dignitatem. demonstrationem
narrationem. et iocationem. Dignitas hic appellat exordium.
eo quod in ea primum captatur beniuolentia. et attentio
demonstratio. hic appellat diuisionem eo quod in dicere unitatem in quo que
mam cum aduersariis et in quo differamus. Narratio est quandam
partes orationis. Iocatio est illa pars per quam mouemus risum
auditoribus .s. quando defessi sunt. Et hic sciendum est hic ut quod septem
sunt partes orationis .s. ui. supra posite. et iocatio que est septima.
Ad hoc dicimus quod iocatio non est aliqua principalium partium
orationis sed est pars communis. enim quam exordium. quam narra-
tionem sic enim quam est in presenti loco. si nos in exordiendo animum
uidamus auditores defatigatos debemus incipere ab apollogo
uel ab aliqua tali. ut recreemus auditores et hoc est. notificat
auctor descriptive unamquamque partem sermonis et primo dignitatem
dicens. Dignitas est oratio .i. dignitas est pars orationis plana .s. cum
grauitate uocis. et uocis re .i. cum uoce dimissa grauitate enim uoce
et sedata ut animum esse debeat in exordio. Demonstratio est oratio
.i. illa pars orationis que docet .i. sermo quod docet remissa uoce
.i. sic in exordio utimur omissa uoce. quo quid .i. ad fieri
possit aut non possit. quia ibi uidendum dicere ordinem quod factum
quod non factum. Narratio est. describit consequenter narrationem eo
modo quo describit in primo libro sermone quod est pars orationis. Iocatio
describit consequenter iocationem dicens. quod iocatio est oratio .i. illa pars
orationis que potest comparare risum pudicum. hoc dicit ad differentiam
nimis turpis cachinnationis. et liberale .s. non rude risum
uel inhonestum ymmo audibile et honestum. Contentio
est et cetera. auctor in hoc loco secundam partem mollitudinis uocis
.s. contentionem. diuidit igitur primo contentionem in duas species .s. in ang

Distributio
Amplificatio
Cohortatio
Indignatio
Conquestio
Conquestio
Dignitas
Demonstratio
Narratio
Iocatio
Continuatio
Distributio

continuatio et distributio. describit autem statim continuationem dicens
continuatio est acceleratio excelsa clamore. i. sermo quia celeriter et
clamose pronuntiatur aliqua pars orationis. Mollitudo autem que pars
dicitur comprehensionis potest intelligi frequenter uocis in modos. hoc modo continua-
tio est modus pronuntiandi clamose et celeriter. alius est modus pronun-
tiandi distributio et distinctio. uel potest intelligi illa dictio frequentius
in speciebus et erit continuatio quedam est species sed quedam pronuntiatur
aliqua pars orationis celeriter et clamose et illa species tamen utendum
est in fine. propter confirmationis tamen in medio tamen in fine
sed et quamuis ac exigit. quando et quamquam quod nos clamantes
alta uoce in principio confirmationis. quamquam in medio sermo quamquam lite-
ratione. distinctio autem et interuallatio debemus uti allegationibus
nostris in confirmatione et confutatione et hoc sit sed distributionem
describit ergo statim distributionem dicens distributio est frequens
quedam in qua i. quam frequenter ponimus acclamationem et uarius interuallis
i. cum interuallate et repausate et breuibus interuallis
debemus uti frequenter repulsatiue. Amplificatio no-
tificat auctor in hoc loco tertia speciem mollitudinis
scilicet amplificationem. scilicet in cohortatione et conquestione. Cohortatio
est species quedam sermonis que ducit animos in odium iudicum
indignatio idem que species conclusionis. que et appellatur conquestio
hoc est amplificatio continens conclusionem scilicet speciem ora-
tionis que gerit ut uidetur est superius. quam intendimus per
indignationem. quam per conquestionem et per aliquam partem. describit
ergo primo cohortationem dicens. Cohortatio est oratio i. est illa
pars orationis uel est modus pronuntiandi in oratione ad confirmationem hoc
intelligitur quedam dictio amplificationis siue uocis in modos
que i. que pars orationis uel que consimiliter dicendi. am-
plificationem aduersarium ducit auditores ad iracundiam aduersus
aduersarium suum. ita talis est cohortatio. sed conquestio est
oratio i. est illa pars orationis uel modus dicendi ad inclinationem
amplificationem. quando scilicet quis refert incommoda sua
iudicibus ut paupertatem suam uel aliquid tale et ita in-
ducit auditorem ad misericordiam ut scilicet illius misereatur
et ei consentiat. —

Quoniam igitur. auctor iste dixit superius dicitur mollitudinem
in suas species scilicet tres. et quamlibet unamquamque specierum illarum no-
tificauit per se dicens sed non adhuc docuit uti illis speciebus
docet ergo in hoc loco quo unaquaque pronuntiationis specierum sit utendum
dicit. Cum igitur mollitudinis tres sint species principales scilicet sermo
contentio et amplificatio. Sermonis autem quattuor sunt partes
scilicet dignitas. demonstratio. narratio et iocatio. Contentionis
autem due sunt species scilicet continuatio et distributio. Amplifi-
cationis item due. scilicet conquestio et cohortatio. et ita sunt
octo species in uniuerso. scilicet in secundariis speciebus mollitudinis
excepto ita est docet quomodo unaquaque illarum per tempus
sit perficienda in causa et hoc uult ergo cum sint quot. ita
plures distincte sunt species mollitudinis. quoniam ita est et
quoniam mollitudo uocis diuisa est in tres partes. et iste tres partes
iterum dicit mollitudo distributiue. i. diuise sunt in consimiles
alias partes ex quo ita est iure nobis demonstrandum esse quomodo
partium pronuntiatio sit. i. quo unaquaque partium pronuntiatio
nec possit pronuntiari. docet ergo primo quomodo utendum
sit prima parte sermonis. scilicet dignitate dicens. Sermo cum in dignitate
i. cum nos uoluerimus uti sermone quantum ad illam partem
que est dignitas. quietius. i. quietiorem oportet uti consedatioris
i. pacifica uoce et leui. et depressa. sed quod possit aliquis

pronuntiare ut nos nimis depressa uoce uti docet ideo subiungit. ita
tamen scilicet utamur uoce depressa. ut non ab ore conscius. ut non consue-
tudine que tenetur est audiendi. transeamus ad tragedi. consueta
scilicet nimis depresse loquendo. quia tragedus introducit quosdam
loquentes in aure alterius. ad gestum alicuius representandum et multum
debemus uitare in depresse loqui. ita debemus uti dignitate.
autem postea. cum sermo est in demonstratione. i. cum nos uoluerimus uti sermone
quantum ad demonstrationem. oportebit. i. conueniens erit uti uoce paululum
attenuata. i. non depressa sicut in dignitate. et breuibus interuallis. i. assiduis
et pluribus interuallis et distinctionibus et dictionibus. Quod dicit
uariis clausulas pronuntiatas et distinctas quod in hoc
genere sermonis. frequenter faciendo debemus. interualla appellat
spatia et silentia que inter singulas clausulas in aduertere. ut
ipsa pronuntiatione quasi hiis interuallis et dictionibus opponitur. subiungit
dicens. quando ad hoc debemus ea uti ut nos uideamur inserere
quodam in animis auditorum argumenta nostra et hoc quantum ad inter-
ualla que spatium concedat memorie auditorum ea que
dicimus retinere. et ut possimus. inserere. quod dicimus in animis
auditorum et hoc quantum ad dictiones. cum res que demonstrat. i. res propo-
nendas in ipsa pronuntiatione ita debemus uti demonstratione. sed
cum sermo est in narratione. i. cum uoluerimus uti sermone quantum ad
narrationem. uocis uarietates debent poni. i. uarietate uocis
utendum est. scilicet quia ac qualitas exigit sic depresse. nunc
alte. ut ita scilicet uideamur narrare quod pacti. i. quomodo quasque gestum
sit. i. si aliquid flebiliter gestum sit. flebiliter debemus id
referre. strenue. et strenue debemus ut id referre. et
hoc est quod strenue factum est. i. caute et acrime. debemus id
referre celeriter. i. aliquantulum celerem orationem debemus ei
accommodare. at id scilicet quod fuit factum ociose id narrabimus
tardius. i. cum quadam mora. ac si idem in acie. i. scilicet non acute
referrem. deinde modo acriter. i. quod aliquantulum acriter actum est acri-
ter clamore. i. quod clementer actum est clementer. quod moeste actum
est. quod illa re actum est. hilari uoce debemus id referre.
cum in omnibus pluribus ipsorum dicendi mutare secundum gestarum diuersos
modos omnes partes. scilicet ipsius narrationis ita ut uerba. i. sic
sicut ubi exigit. i. si prima sit dicenda flebiliter debemus flebiliter
loqui et in dicendo moris. similiter incidit. quasi dicat. si aliquis per eo dicta. i.
rogata. i. interrogatiue. uel responsiue. i. responsiones sunt admira-
tiue. i. si debemus ostendere quod admirande fuit si in ingressu tamen
ostenditur. de illorum quibus narrabimus. et aduertere autem
diligenter. i. diligenter debemus conari ut nos exprimamus uoce
i. pronuntiatione. sensus. i. uoluntates. et animos. i. intentiones.
omnium personarum. sic quemadmodum fauum. scilicet ita in modo exprimunt animos
personarum ac si ipse loquerentur et in debemus facere in narratione nostra. Sermo
est. quomodo. ita debemus uti sermone ut patuit est quantum ad narra-
tionem. sed si sermo erit in iocatione. i. si nos uoluerimus uti sermone
quantum ad ultimam partem scilicet iocationem. oportebit. i. conueniens
erit. torquere uocem. i. transferre uocem. ad libitum. i. ad iocum
hoc lud ormg alterius speciem. quasi dicat. nunc sermo et pronuntiatione nunc
nimis illibata loqui tenemur. sed modice molliter. et leuiter consua-
uiter. tremente. i. non multum sed aliquantulum dubiis et fracta uoce
utemur. cum parua significatione risus. i. cum aliquantulum fiet ridendi sed qui se
ridere. sed ilare multum. et iocosum habeat. sine ulla specie nimi-
cachinnationis. Cachinnatio est risus turpis. cum nimio hiatu
et hic risus auditoribus displicet quare eum modis omnibus uitari
tare debemus. —

Cum autem contentio per dicentur quia pronuntiatione utendum sit

in partibus sermonis. quomodo autem docet quo in partibus contentionis
pronuntiare debemus. Quoniam autem tantum due sunt par
tes contentionis. scilicet continuatio et distributio. primo do
cet quid utendum est in continuatione dicens. quia
tenui sono non medio ad aucto .i. cantu elevan
ti uoce .ozbit. i. competentium erit. urgebimus quam uoce
celeribus continuis .i. sic uerba continua et celeriter profe
renda sunt. ita uox spissa que velox dicitur esse quia
si dicemus et fortiamus absona dicta. Romani
tollet equites pedites. quod cathimum. Undi
que spissa uoce et celeri. utendum est ut in mu
sica habetur. vox gravis ex raritate et tarditate
percussionum nascitur. acuta uox ex spissitudine
et uelocitate. Accipitur ergo uoce et spissitate et uelo
citate profertur. idem est. et exponit quodammodo nos debemus
urgere uerbis continuandis .i. nos debemus. contentione
uoce .i. elevare uoce et tractum esse a nodis athae
quia cum torquetur acuuntur. et confidere .i. similiter facere multa
uerba. cum clamore celerire .i. acute et celeriter proferre
ba. sic uox acuta est et celeris et hic debemus facere
uociferatio .i. acuta exclamatio consequi possit
in uolu. .i. in impetuosa et celerem orationis in
ut dictum est. debemus pronuntiare in illa parte contentionis
que dicitur continuatio. Sed indistributione quieti .i. quietos
erit. ad habere uocem abimus fauces .i. aguetue que
cum quadam respiratione abstrahat et nec fauces
dum urgeat desinat et fauces inpulit quod clamor exla
mate. quia dum uoce acuta proferimus et arterias nam pro
nuntiationis hic exigentur constringunt. sic exclamatione
faciam. quod clamor .i. ualde clarum et cantum sparsum .i. quam
tempus in proferendo singulas clausulas consumemus. tam spa
tiumus exacte. scilicet consumere per singula interualla .i. inter fine
unius et spatium alterius ut scilicet spatium accedit. non excedit
spatium tacendi nec eque. ¶ In amplificationibus docet auctor
quomodo pronuntiare in partibus amplificationis. cum autem ut dictum
sit supra due sunt partes amplificationis. scilicet cohortatio
et conquestio. et docet primo pronuntiare in cohortatione dicens. quia
cum utemur cohortatione in amplificationibus quibus utemur uoce at
tenuatissima .i. uoce ualde gracili. quedam libri habent attenuatissi
sima. quedam acutissima totum idem est. ¶ Aliquando in uti debemus. cla
more leni .i. suaui et mediocri clamore quam facit altitudinem
aliquam. in uti debemus sono equabili .i. constanti et in uariabili uel eque
.i. aliquantulum gravi. uel equabili ita scilicet quod una clausula uel
alia de post hic non eleuetur et in declinetur sed equabiliter profe
ratur. debemus et uti crebris commutationibus. in alium modum in imum
modum in medium pronuntiatio commutetur. quam et debemus uti maxima
celeritate .i. oratione celeri pronuntiando. ita debemus pronuntiare
in alia parte amplificationis que dicitur conquestio sed in conquestione .i. in
desperatione modorum amplificatione ad miserationem commouendo utemur
uoce depressa .i. dimissa et inclinato sono sonus inclinatus est
cum finis initio depressus est. et primum quomodo sequitur maxime
xime celeritatibus competit et crebris interuallis. sic exigit silentio
et longius interuallis .i. longius silentiis. et magnis commu
tationibus prima expositione per quos modos debemus uti. in continuatione in altum uel
in medium uel in imum. usque dum scilicet proferam aduersariis clausulam dicen

da quia illa debes continua uoce proferre. ——

¶ Motu. hucusque de prima parte pronuntiationis tractauit. scilicet de figura
uocis. nunc autem de secunda parte. scilicet de motu corporis intendit agere.
motus autem corporis maxime pertinet ad pronuntiationem uocis
quia non oratores gestum in brevia et uultus continentia sermonis digni
dare agere pronuntiatione adhibuit. similiter et pronuntiatio audientibus
esse grata. quia ergo motus corporis attendatur penes figuram uocis. ideo
non significat auctor motum corporis penes praemissas partes
figure uocis. ¶ Describit ergo primo motum corporis dicens. motus
est gestus corporis et moderatio uultus. nam gestus corporis est
perfectio brachiorum et in curuatu et corporis motu in brevia
moderatio uultus consistit in oris uarietate celerum commenta
totius capitis excussione. Que. scilicet gestus corporis et moderatio
uultus probabiliora reddit ea que pronuntiantur .i. probabiliores reddit
orationes. scilicet si uerba cum pleno et uultus moderatio in ipse et corporis
gestum dissonant. sicut enim hoc romani tollet equites
pedites et cathimum ¶ Conuenit ergo. docet quando de motu corporis
que gestus conuenire debent ubi sunt continuatio. et quando de motu
corporis. quod fecerit est. quod quieti .i. quiescens est. hic pudor .i. habere
uultum aliquantulum pudibundum et quietem. acrimoniam esse in
uultu .i. aliquantulum feruorem uultus. figere debemus. ut non
caus sermo. laudi uideamus. et praeterea in gestu, non esse uenusta
tem .i. non debemus hic gestum uenustum scilicet aueniente .i. in
celerem lasciuia corporis gestu. in motibus. et ideo non turpe esse.
ne ita nimis ulli uel in honestum corporis gestum parte dam
sed medio modo nos tenemus. nec scilicet uideamur esse histriones scilicet quam
ad ueritatem. quia ipse nimius corporis lasciuus gestum praecedit
ut dicit hic habebat et consuos esse aut aparuit. scilicet ut for
tius. inmeare in esse. scilicet minus de primo sermo esse et hic quam ad turpi
tudinem. Ad eandem ergo. quia modo de motu corporis et uultus ad
pronuntiationem quiescens est. eo motus corporis .i. tractatus de motu
corporis in esse accommodandus .i. aduertendus penes partes in quas
uox .i. figura uocis. distribuitur .i. supra dicta est ¶ Nam si erit sermo
supra dicit sermone in ui partes. nunc autem brevitur illarum
sui gestum agmodat et hic est in dico quam penes partes
figure uocis attendendus est motus corporis. nam si erit sermo in dignitate
.i. si nos uoluerimus uti sermone quantum ad illam eius partem que
est dignitas. sta in uestigio orbit. .i. oportunum erit. nos stantes
in uestigio .i. recto supra tales resupinantes et post quadam
instantes ut cum dignum re lamentum grauius. laude uideamus. uel stantes
in uestigiis .i. stantes ad similitudinem in uestigiis orbit nos
in qua leui dextre motu .i. leuiter dextram manum mouendo
ista magnifice pariter debemus facere. et hic dicitur hilaritate uultus ag.
ad sermonis sinas .i. sermo si fuerit de planctu hilaritatem
hic simili uultu tristitia accommodata ad sinas sermonis
si sermo fuerit de tristi re et mediocritate. scilicet si de mediocri re
fuerit sermo. scilicet nec tristi nec plani. sed medio locuti se
habitu ¶ Sic erit. uerso gestus corporis et uultus ad
dignitatem scilicet accommodandi. nunc docet de diminutione
quomodo debeamus in ea corporis moderari. dicens. quam
in diminutione. paulo cum esse .i. aliquantulum dare ab
humeris extendemus et brachia cum. nam hic causa. uiae
.n. est humi cui quod diligunt in timae uellut uultum et
capud. quod ipsi. et sonus receptandum est proximo quod moueat
et hic est. nam hic causa est datum ut quod proximo .i. ualde expe.

ad mo vultu ad au. i. pro extima dem vultu m. s.
sinos vellim. dicē eos vehe. i. efficacit. q. isti ē
et instiga. i. intima animi. Sed et in narratione
idem gestus quietis ē narrationum q̄ pars ē in
dignitate. ut s. sim iē ē q̄ agim gestu q̄ accomod
mus. ita ipse p̄. tales gest° dem haē in brevi
hi sermonis p̄tes ut pars ē si si vitam. tota vice
s. quam p̄te sermonis hic debem sing. quēdā hylar
vul. i. pretendere sin cum gest° ipso. nil valet
ideo ut stet uno m° nec indiculos motus fing
et corp° ad modū gesti clationis.

Si videm̄ huc usq dē sermone. q ē species tertia negē
tu specie contentionis congruere dicitur. cū aut due
sit species contentionis. s. continuatio et distributio. primo dicit
qui gest° sit commodandus continuationum. et h° ē sinos c
modam prorsus cont. p istā. s. parte continuatus. tc ubem
brachio cel. i. brachium celerit movebim ut velu
talem pronuntiationis in illo manu mutem q̄ ps in
d... mobili vultu. ut s. flectē acbor et vultu
huc illuc retorqm. ac conspectu. ut s. ad visu q̄
deli nolitu qm̄ acteos respiciam ss oia frequenter fi
videm°. talis gest° ē accomodandus continuationi
s. sig continuatio fiet p distributionem. tc eā. i. oppositis
est. uti cele. ac ... i. celerit brachium porigest°
et p̄ca replicabim ut hi p... et replic°. tc disti
as exclamationibus. tū silentio. q in singulas clau
sulas. continet expedat. ut pariet. exclama
tiones. Replicatio inducta invite. Inam
bulatione dexte. i. cum porrecta. dextrum pedem
vale. et ē hi p̄tes sinistras eo q corp im sit
vultu ... qua eadi mur sanguis et eis may
... d̄ sit. no p̄tes q̄ pntoris et mag ... nas
min. n. timidas ad ... agendū ss dist pduere
... g° offitio q̄ na mag ... nos un dicit
nec si p sinistras p̄tes h̄ exeam. ut. s. simi st°
... unam q q na facē tale quid videam
... supplau. supplausio dē ss q cū uni manus
i altam sit quāto. displosio diffusio. supplosio
su...sio. q. s. manum supp... et levē us
... i... i. no assidua. q nō
faciendū est. ac assidu. ferio et acf... q hic
... dem defingē usū meū q intuem
ut ... videam ee Sin usc. ... dicit q
gestus accomodand° sit speciei contentionis. ante
dixit quis gestus accomodand° sit speciei ampli
ficationis. Cū at due sint species amplificati
onis. s. cohortatio. et conquestio. dicit primo quis
gestus accomodand° sit cohortationi dicens.
sinos utam ap... i. si volum uti ampli
ficatione q ad illā spem q d° cohortatio. tuc
quietens. i. quietens erit. uti paulo tardi. i.
mi° celi motu. ac. i. q. in conquestione ...
i. q in illa spē contentionis q d° continuatio.

conclusio ic gestu. i. mag comoditio gestu q̄ in
continuatione. et sil actus velu. i. nos utem° cohortatione
sil° actis specie figu° ... q continuatē. q. d. gest°
h̄ pnutiationis. ... p̄tu in distillis est sic
gestus q̄ continuatē quiet. q oio quis est. Dem
utem. dixit qui vult. qui gestus accomodandi
sit conquesti. dicit. q̄m i cōq̄e debem uti femine plag.
no q̄ debeam plagē de clamare. ad motū mulieris
ymo misericordie ad motū mulieris dem plagē
eo q mulieris plā ad mia; ... comotū. capitis
ictu. no nimis feroci. i. aliquantulū suavit fatum. s. se
dam manu. q apud prudē modeste. tū dem uti m
fillitudine ... exprimam. constanti gestu. hc i dignitate
uti quiet. ut ... indignationem. q ... tale quo
facē sit ausus inobilis et ... cū q̄dam
animositate et hic idē conquerit q° mestogat. i. tristi
et ... vultu. uti quiet. Nunc finestis. excusat
auctor se in hc loco q no in conmo° et plene de
pronuntiatione scripsit quo dem dicens p̄tim actis. Mihi. n.
erit diffi° inse. qui motus corporis hc q° ad unam
p̄te pronuntiationis exprimē. i. ... explanare.
et imitari. i. p... scripto consequi uoce hc q° ad illa
p̄tem. s. figam uocis. conatus sū. q ... difficile.
... ... hū scio q conatus sū tractare.
iē difficile. ... nc hc ... sū. i. quis
ego tractauerim de hys tū no ... sū q aliqs
sufficient° posst tractare. ... i. quis in ... tac
tatus ... no posst. hc ... q̄ ... uale fore
existimaba. q quicq° amonuim amonuerit. quei
ebat. Reliqua. i. mi° ... ... accepimus
... sat ... pater. ... q. d. ... hc ...
s. ... ... ee. hac tū adhuc pnū
tiationis utilitatem ... s. quietentie pnun
tiationes fact ut res ex aio ... dici uideat et in ...
... reddat. ul alit continuet. ... q mo ...
posstr. d hac p̄te. ... hc fate q° de ea ē. Nunc ad tesaurū
thesaurū d. q̄ ... sic i memoria ... sunt
reddit. un ipsa thesaur° d. ... exp... ē. ul un°
q° ad natalem. alium q° ad artificialem memoriam.

Hic est finis istius tractatus de pronuntiatione. Post istum sequitur de memoria
artificiosa. Et incipitur in illo textu.

de brachio movendo

de vultu ... oculis movendis

No... ... pedis ...

No... ... ... p... ...

Sz redeunt ad extremum .i. ad finem clausule e repetitio
num continet. Conplexio dicitur repetitio quia complectitur clausulas que con
tinuantur in principio vel primum vel finem repetit. aliter n. non fieret conversio
ista. s. repetitio conclusio et supponit ex coloris huius. pene .i. affi
canos. Romani populi. et incipit ex eis pertinet ad dimittum
genus cause secundum laudem. Post generale populi .i. romani. et est a attributo
tu. // Item adaptum ex est. cuius concordia ac mutatione sibi liberam est li
berati. et usitatur hoc exemplum in deliberativo genere cause. Loco n. continet
dicit. que continget ex eo. s. que concordia sublata est a populo. Item gen
ex eis pertinet ad dimittum genus cause. secundum laudem. Post et est a
ab auctore. est dicit ingenio et excellens. a quibus unde. ut dicit. Dic
tum si amicus est. quo hac in eum. ista illo non est de exemplo conversi
sed ad conversionem que sequitur eo quod positum est per colorem. // Item
non est ista ad exemplum ad iudiciale genus pertinet et est a
abessatione. Reipublice nam est affecte. ut preteret rogans .i.
ut preteret. et existimationem neglegit. .i. bona fama et
ut legere leges tue lib. .i. tue voluntati et constituit
leges. iuxta voluntatem tua.

Conplexio Conplexio est a cuius iste agitur de exemplis. antiqui conplexio. est
at conplexio dicitur quia alterius in principio alterius in fine omni
um clausularum continua repetitio. ¶ Item grece in ea differt a principio
sed. Nam autem iste mixtus que utriusque priorum colorum complectitur
utitur autem in omni genere cause. et in omni figura. sic et premisse. et
hoc conplexio est. ille color que complectitur. utrasque exornationes et hanc. s. con
versionem et repetitionem in fine et cum exornationem. Qui antem ex primo
.i. vera repetitio. et conversio que sit ista. s. ut repetitio in verbum
primum. .i. in principio clausule sepe et prima ad id redeat. et stati supper
exemplum huius coloris. que sed fedaverunt. hic exemplum sunt que et continget esse et usitatur
in iudiciali genere cause. et est a attributo facto. Item de que causa ... in eum
hic non est dicit. sed est persuasio sine. ¶ Item ad exemplum est supra iudi
ciali genere cause. que persuadet eum debere dampnari. que senatus
dampnat. et est a attributo ab auctore non absoluistis. i. deliberastis. —

Traductio Traductio est. color iste agitur de exornationibus. antiqui ...
Est autem traductio crebra et continua alicuius dictionis sive
in eadem significatione sive in diversis singulis et sive in eadem significatione.
in diversis accentibus ¶ Differt autem a precedentibus. quia in illis aut
in principio tantum autem in fine tantum. aut in utroque secundum diversas clausulas
repetitur eadem dictio secundum hunc colorem. que quandoque in medio. quandoque in fine
quandoque et in principio repetitur. valet autem iste color in genere omni figura
sic et premisse. ¶ Describit autem hoc dicere. Traductio est
hic color que facit ut cum idem verbum et dicitur ubi sepenumero dicitur verbum in sermone non
offendat animum. .i. non solum non obsit sed etiam reddat concinnum. .i.
pleniorem orationem ¶ Non autem quod traductionis duo sunt species una
est quando fit repetitio vocabuli in eadem significatione. sed in diversis
accentibus. ut ... in diversis casibus in accidentibus. Alia species
est quando fit repetitio vocabuli in diversis significationibus ¶ Primo de
exemplo dicit prima species. s. de repetitione vocabuli in eadem sin
gnificatione. quam nil habet in vitam et cetera. Item istud est superius
deliberativo genere cause et est a attributo adversitatis. Nam sed
... ut diligere et in vita colere. ¶ Item hoc exemplum
ex adaptum est et usitatur in iudiciali genere cause et est a attributo ... ana
quam si fuisset homo ... humanitate exuisset et cetera. At
vero eam in inimicum. potest quod homo .g. et sic voluit ulcisci
in inimicum suum. cum s. evertebat vel ad talem faciunt ...
... ut sic repetitur inimicus. ¶ Item cui fortuna. ad exemplum est super
deliberativo genere cause. et est locus a fortuna. divitie n. sunt ipsi

fortune. Et non quod prodest nomine reputat divitias ...
... ¶ Nam similes. et cetera. a attributo est ...
... autem hoc est ... que applicant nimia ... ubi assi
duitate. sed differt quia in illo ... repetitur eadem dictio sine
... hic autem per ... sed ... .i. ... hic ...
Ex eodem genere ... in hoc loco de specie traductionis
s. de repetitione eadem vocabuli in diversis significationibus et hoc est
... .i. in hac significatione ... .i. alias ... in alia significatione
supponit exemplum huius partis. et at ... hic dictio ... primo
... ¶ Item nam amari. ad exemplum est.
hic dictio amari. ... tenet in utraque istorum
exemplorum est locus ab effectione ¶ Item veniam ad vos. si se
... dat veniam .i. licentiam. a attributo est a causa ... ¶ Item ...
hus. quia posset ... ista proprie .q. ...
sunt ... in latino q. s. sepe repetitur idem verbum //
¶ Nam hoc ... non ... iste coloribus sed ...
... q. hic non fit in
copia .i. ... copia verborum ... repetitur idem verbum repeti.
... fit ... .i. ornatus et est ... me
... in diebus festis solebam nos ornare
... et ... habent ...
in festis et ... .i. in festivitatibus. pro diminucione autem
quod possit ille ... habet ... talis exornatione
... in voce ipsa ex eo. s. quod una ...

Contentio Contentio est ... iste ... de colore illo. Iudicatio
... antiqui. agitur autem antitheto. Est autem ...
... significans ... ¶ Et quia prius
... in exornationes verborum quam inter exornationes
... sic n. ... potest esse ... ex duabus ...
illa ... ex ... ¶ ... et est color verborum et est
color ... sic. n. ... potest esse ... ex duabus
... sed diversis ... idem color potest esse et
ornatus verborum et ornatus sententiarum. et ita est de contentione. Et
aliud hoc. quod est ornatus verborum. s. ex voce ipsa aliud
quod est ornatus sententiarum. s. ex ... singula ...
... in exornationes verborum eo. s. quod iste color
... in superficie representaria ...
... ut sunt talia amicabilis inimicabilis ...
... applicat ... que est ... adversatur ut ... et
... est contentio. ... .i. ... ex quibus rebus
.i. ex verbis ... singula ... .i. vel ex quibus rebus
.i. ex quibus sunt. cum ... iste color ... valet autem iste color
iste in iudiciali genere cause et ... figura et hoc ...
... contrarius et cetera. exemplificat. ¶ ...
... applicat ... adulationem. ... aliquid movere
ut ... suum. dicas ...
... odiosos ¶ In novo ...
non quod ... exemplum ... se alius color ...
sed alium ... aliud ... n. ...
... inter ... duorum vara
bulorum ... et ... ex ista ...
... quis. ... est. ... coloris dicas
... orationem per hunc colorem ... ad ...
... s. ornati. s. ad ...

Exclamatio Exclamatio ... de colore ... antiqui exclamatio
agitur autem ... Est autem exclamatio

ad dolorē ul' ad indignationē significat ac si ira sua ciuitate sua in ciuitate intellectā. valet aūt color iste maxime in g'uj figura.

valet et in omni genere cause si p'cipue in demonstratiuo ut patebit postea q̄ auctor subiungit. ¶ Te nunc alloquor exclamatio est

uult exc'm ad quamtam dolorē in genere demonstrationis quorum loq̄

et ad indignationem contra illos qui eos interfecerant et est ar'm ab habi-

tu. ciuitas namque inclita est. ¶ Vrbs prodiose fregel. Per

portum fregelle ciuitas erat in ytalia multum nobilitata sed

quia fregellani contra romanos coniurauerunt deletae sunt omnes eorum

ciuitates et ualet ex'm ad indignationem contra illos et est ar'm ab euentu

et hic est opposito sic. i. oppidi fregellanorum que uocata. i. que sic

fecistis uos in scelere uestro. ut. i. ex quo relique

ille urbis mixe meyte. i. relique fregelle. cum. i. cum urbis

tota ytalia illustrauit ¶ Per boy dc ex'm est dicendo. quia

fuerit consueti lacere. et est ar'm a facultate. cur ne sup

sit unus eorum. i. supsistit tantum sola malefaciendi. et hoc

quod uel iure. i. qui putastis uidimia fore iniquam ¶ hac

exclamatione commouet iste color dicendi quis non credem.

uti isto colore in g'uj figura. et si rario ea utimur et de

bito modo nos possumus ducere iudices ad indignationem ¶ In

terrogatio color iste anb' dicitur interrogatio. agens prima

dicitur ¶ Est aūt interrogatio ppter sub interrogatione confirmata

cum clauditur responsum ab aduersario. et in hoc differt ab ex

clamatione quia exclamatio non fit cum responsum elicia

endo ¶ Valet aūt maxime in mediocri figura. et in uidi

cali genere cause et p'cipue in genere ut in 2da patebit.

et hic est interrogatio nam omnis animus est. i. non omnis est commota

motiua. i. non dilectat si hoc solum dilectat. q. n. suprō.

q. i. ar'ta pu' p'mta. c. s. m. enim. i. cum prosueris ire

q possint ab esse cause aduersariorum. te p° deprebes in colo

re isto. ad confirmandum ar'ta supra, et statim suppositum ex'm hic

coloris supra ad tuentius. q̄ catilina fecit. Aug'

que est ar'm a facto. i. in hoc ex sat prope precio quod intermixer aliquis

q'q ex nobis quaque isber phileb ne fieret. q. d. esset hono

ridum. honestum non est malos actus repellere et est ar'm acci

ratiocinatio. ¶ Ratiocinatio. color iste agens d'r ozo

thema. et maxime ualet in g'uj figura. et in deliberatiuo genere

cause. et in confirmatione et confutatione ¶ Dicitur aūt ratiocinatio

quod ad dicendum ul' faciendum debita rationis anb' petito.

et est ratio. anb' petitio. explanatio et in hoc differt

ab interrogatione. quia in sit interrogatio a aduersario elicitā

responsio. hic aūt fit quod ut anb' metipsis responsum

elicia̅ni et hoc est ratiocinatio est. et d' sch°. i. satis prope

parū. ¶ Maiores uestri. Ex'm ponit hic de hoc ornatu et hoc

est ex'm que aliquis mulierem accusatam de ueneficio et hoc est

quod dicit. maiores uestri si deprehendebant aliquam mulierem stupida uidisse

. i. uicino suo probro solo delicto. esse indignam propter pene eam

esse conuictam miltoma. et est ar'm ab auctoritate maiorum ¶ Quorum

pacto hanc iudicium posuit m° petitionem gratia quod si iste

singulis et sic propter singula nobis ex ¶ Quo iam ratione ratis

quod punis reddidit. hoc iam petit. quia s. uxor impudica

putabatur esse dampnata ueneficio. quia naturale erat reddito

causæ. timere prolixitatem. i. prolixitas et est ar'm supra ab effecti-

one quorum quod est ul' quia ipsa debeat timere. uix uenire

reddito e cause. quod sequitur. quod est quia ipsa debeat petere eos ueneno

quos timet. tutum ope perimere. ar'm est ab effectione. quia quod nulla

reddito cause. fac timida. ar'm ab effectione. i. tyrannica au

dace. ar'm est ab habitu. ul' iterum ab affectione. sed mulieribus ar'm

est ar'm. quod ueneficium hic est quasi quod p'us dictum est. s. ipsius

n. pulit. impudica esse ueneficia. et hoc lex uult. unde quam

iniquē putabant omnes ueneficia esse impudicas. Quo quo est quam

iniquē. hoc putabat. quia nulla reddito est cause ad id maleficium ad

ueneficium perpetrandum. quod tam animo. quia actum ...s. prauam

libidinem. hoc quia ad animum. Ut est animus eorum. ag' auctor animi

mali non est hoc animum corruptum quod corpus. quod. i. iam. alia quod est

ad amplificandum de colore isto. et due ob'. s. quod in mulieribus

que s. sibi esse impudice et non ueneficiorum ante. redditum est. quia

non obseruabant antiquus iudex in uiris et in mulieribus. quia in uiris.

redditum est cause. ad utrumque inde fig. cum cupi. i.

uix ad unumquemque maleficium faciendum quod fac compellit una

sola cupiditas commitans tale maleficium. si mulieres una

cupi. i. una sola libido ducit ad omnia maleficia facienda.

¶ Vrbem maiores quod ex'm inducit in quo premittit quia uellet liberare

regem aliquorum romanis captum. et est ar'm ab auctoritate maiorum.

Reddita. quod est quia maiores consueuerunt esse faciendum sequitur.

quod ceperisset. p'uaret uita. quia iniquum erat reddito cause

est consumere. i. eorum. s. ... supplicio facultatem. s. p'u'

nobis fortuna concessit et est ar'm a fortuna. Red. dicis de hoc quod

iste rex. s. quod tu uis liberare. extinguere s. romanos. et

est ar'm a facto. alieno iure. redditum cause est. Rudit p°. quia de

finis tu meruisse quia uir fortis est. reddito est cause. et

est ar'm ab habitu. eos iudicare hostes qui contenderunt. et eos

iudicasses. i. eos iudicare non dignos ad modum humum

qui capti s. in q. ar uir fortis iudicare. ut possit fortitu

dinem. ex'm ad eos qui contendunt de p'a. humana. auget quoniam

s. ad eos qui capti sunt. et iste si metiri te non ad sed. i. non in.

per t. sic tu uobis ei. ul' pares ei. color est quod responderes

statim perfecte. nam cum sa. esset. quod in pater est ut pares ei. quod est

quod uult. responsio stulti sed. quia tale stultitia est. ar'm est

a consuetudine et contrario negativo. hoc excitat commodatio quod

talis est coloris ad sermo admodum. sermone dicitur de q. laude est.

in prudentia et est quedam gratia contra di. ut in dictum sunt

ul' sermonem applicat clericorum oratione. cum uenustate sermonis. i.

plenitudine. cum sonum. i. responsionum execuntur. in n. redduntur

auctoritas autentica. ¶ Sententia est ag' auct. in hoc loco

de colore qui appellatur sententia. sententias appellant parabola seu pro

uerbia ¶ Vt. aūt in ipso nomine coloris. quia color iste potius sit

color sententiarum quod color uerborum sed non est ita. non. n. coloris isti

potius consistit in uerbis. quod in sensis execo. n. quod sententia quod

de moralitate sumpta breui clausula includitur. et uerita execo

sit color iste in oratione. Valet aūt color iste in omni genere cause

valet et in omni figura. sed p'cipue in mediocri. ut postea patebit

valet et in omni parte orationis. in quo ualet locus communis ¶ Non at

sententiarum alia est simplex alia duplex. Simplicium sententiarum quod

est sine subtractione rationis. quod cum subtractione rationis ¶ Sed duplicium

sententiarum. alia est sine subtractione rationis quod cum subtractione rationis

quia omnia ista fiant in 2da patebit. et hoc est sententia est. oratio. sumpta

de uita. et sumpta de moralitate. i. sententia est color orationis. que

Nota de ciuium Fregellanorum qui contra Romanos rebellauerunt et destructi fuerunt

Interrogatio

Ratiocinatio

Sententia

au q sit in hn moigodia. et q et ma dic. hi .i. ibi q pen
dio illorum. et conscia supponit exemplum h coloris diffi le e. cuiq
fuit fa fortuna et nunq fuerit i aduersitate aliq .p. s.
ps. ita fuit si usi prosperitate. uideri uiuere .i. hic ut
uires i reuerentia. ille .n. q nescit q sit aduersitas ne
scit qd sit uirtus. nulli spiritudini .i. nulli iuxto. Egens
ad e ex. et e pphinu pubin adeo ut egens e. is qui
satis diues e et si sciat diuitias ut e ille q nich ht
is optiam. et e ex uirtuosa uita eligenda e. q si
iocunda est pz q sat patie sibi. si diffi is significat
it dacrea iocunda. No q omnes iste sine partes si
plices sint q q illarum consistit i una clausula un
docet dicendo. hmo simplices e et e. docet sic ing no
liber. dle ui hmoi simpliciter sunt. q tal huius sna
magna ht i se delectatione et et i d gn sue. Docet no
i hc lo i simplici sna q ponitur cu suiectiue ronis.
et sciri suppone exemplum tal sine. oportet hii uiuedi .i. nulle re
dbet repuari. res hii uiuedi q no sit uirtuose hi
us duiat sna h aut poit ronem ppria. q sola uiru
i sua pitate e. sol .n. uirtuosu a sui potes. et e al a
citate. oia pssa .i. pt uirtute pssita. Contradia et est
lo de fortuna. Et qui fortune et ex induat
d simplici sna e rone. fortuna alici .i. e dius pp
dilapsa .i. pp amisit prosperitate. dulatu ep. cuilibet
e supra ab aulis ac si diceret s hec cu dserit omnes
sui. n. recessit. possit sna. h sc ro q e ea ma a facilitate
ea ro .i. psitimi q fit cu e .i. q il ipi consuetu contr
amant. nil supe. et sca q amet eu. Et id fine
au iste gnit ag. d dupl a sna. Est aut d. q tale
due ponit q una se ul ped ex alta ut i h pa
tebit. ut aut dat e supius duplicem sna. alia
est su suiectue ronis. alia cu suiectiue ronis. h aut exat
d dupla sna su suiectiue ronis. dicet erat. ee hoc
una sna. sapient et e. Docet h ponit alia exprima
pendz. et qu ponit. Et no q m i ista. nz i illa q sistit
d sna. s mistz duab ita q in neutra. Tu re.
pp ponit exem d du a sna s re. q ne poit ex a
dup a sna cu re. q tale est. q putat ore .i. cupio
tunu ee ingnosce. pecas adolesc ipi fallitur. hucusq
durat pma sna. se ro illi. hii dico q ipi fallitur q
ista noluit ingsce pecus. adolescentiu ppia. q
etas illi .i. aetas adolescentis no est. ipe Bone
studys. un si adolescens dligit uico e a fugiendus
Aut hy sapient agut. h est fa sna et pz q exprima
pucat quodamo. q adhp. may e ee. hucusq durauit
fa sna. se ro hi sme. ut ipi s adolescetes. possit pne
i etate Juctam .i. mate possit gpare i etate .i. i iuue
tute. ut tutes et uirtutib possit. oium uita sua .i. o
etate sua septem. Sntias et e. pepit auctor i hc lo
co. ut raro interponat sne ne uideam ee ethici. q
i sepia hmoi ponit adi sh toq mo principia. ut
rei auctores .i. ee rigorer. no iuuedi sep .i. ethica
Tu ita mo. sine si raro et incq nidet affect ornam
ei. nacar est .n. .i. natio se. si ita raro e interponit ut ta
ci auditor clpis. a nil dicat e uidat clam ma .i. cla
sntias. ex uita et mor sup. sntias de moralitatis que p
dentem ad q mod raro et incq natio se ut tacit au
dito suo aio pferet ea. s. e sntias que no orephtea.
Contrariu e colo iste agens de ariexito. anb q uis .s. est
aut qui undique palet m plu. Differt aut a q ex p
q2 i ea assignat illa q ia sed plic. unu q ex alio hic
aut unu pbat exalio. Vtilis aut color iste maxie i
gnu fig. et i iudiciali gne cae i q firbre et q futatae
Na qui suis. exat i hc lo d colore isto ad sumat
dubitatet uc se d a in me esse recipiens i armatia
ipse. et usat hc ex m i dubitato gne cae et e al m u a q
q h e q sp fuit i inimic suis reb amic fore ip. No
q hmo indig uals negere ac sidnet. q sp fuit
inimic s alys no potit e amicus. et sic usq nob inte
gabit expulle nemi. Ne na q i amici ad ex me e et e sp.
ille q psidiosus e i amicis no pot. hic fide et q .i. no
pot ee fidelis inimicis. ad q puat. s .i. sin tonc s. paup fit
i tollerabil arrogatie. amo sp se .i. eu i ptate .i. i d i
uitys gamodu et agnos sui. amod s di q s gtulit et
piudet. Agnoscens sui q se nouit ee fragile et fo ne
attedit mutabilitate. Et q i sntiab h ad est. et e sp
q inter amicos u no ee. ille no eit ipsat amidato
i gnone. Et quod exol. ad ex me e q. dubitaret rimai
ut me ee pugnatur a hostes suos an no. excellibi .i.
ex similib motu incapa .i. plaunie. Tc gu orat
ont q colo i e dz hic breuitate et illoru gtinuatione. ne
. s. differat. plo. q breue et abso ch. q2 h uit et pfac
glidit alm. ex alio. tu no uelym .i. efficaciter gphat
i q op e oratoz. s. ad q pla du gidue .i. pqin pbat.
allegationi. exeo .n. q e di m .i. ex dubio expedit i q d.
.i. pt i q e di m i m effica se p. ut a no possi di.
.i. no pnt refelli. ad mlto diff p dillum .i. si pot refelli
no exlem pot refelli. Membru aut agens de colo
iste colon. Est aut mbru aliq clausule. q depeden
p alia clausula breuis exceptio sic ipe tull i p a h
expoit. usat aut i omi gne cae. max tn i dubitato.
Vo aut q mbru orois d q d clausula i q non
plat sna ut cu dico et i nimicos pdeas. s mbru s. c.
iste no explet i una tali clausula. imo sp oz tales
due ad sint ad hc ut color iste sit i orae hc mo
et i nimicos pdeas et amicu ledebas. d sebrug o mbru
dicere. hbz di ro breuit. abs sit tont pne dimitte
Hec ista pot ee d se p. mbru p m q no est colo s
p t la seqe. separat mbru colorem ambo p m q no est
color. q .i. quere. demu .i. i q tinne. exapi a mbro.
.i. alia clausula orois .i. q adiungit ad q fitiedu colore
istu. hc mo supponit exm d mbro. et i nimicos pdeas. hc
unu. quida appllat mbru .i. q d a clausula a pte orois.
dm oz q hc mbru excipiat ab alio .i. aly clausule. aly
ad iugit. ad q fitiedu colore istu hc mo. s. et amicu
ledas. Ex duob mbris docet h q si duo mbra possit
effice mel. tri e ut tra apponat q modissima .i. q mag
ornat orationem. absolu cu sit n e est. et i nimicos
ex m poit q q sist ex hbris mbris. et e i dup a2 a p m
a q us. sra. adi spanc. Et i si pi p q stily. differ s h
ex m aetis qr actem sint passione. istud ud p n one.
et e a2 m ab auctem ul a fo. Articlo dr color iste
agens de coma s ab anno. Est aut ar pluz
dictionu puncta singla incisa distatu. Differt

Quia

Membrum

Articulus

Continuatio

aut ambo. quia membrum est in exceptione unius clausule cum de/
articulus autem in singularum particularum distinctione. Valet autem in genere
iudiciali genere cause et in gestis futuris et in futuris. Ar[illegible]
verbi gratia articulus dicitur. articulus est cum singula verba distinguuntur arte
in uoce cesa quodammodo. Et in intervallum. id est inter uallum
quoddam distinctione. Sed minus ad mouendum. Ex istis satis per se patet.
Hic ponit. assignat differentiam inter membrum et articulum quia tale
quod in articulo crebro et celeriter singule dictiones percutiuntur
perfectio. in membro uero rarius et per clausulas prolixe et dat
intellige modum perueniendi. quia in membro tardius quantum ad
modum perueniendi. varius quantum ad ulterius multitudinem. Sed
id est articulus. crebrius quia hic tardius. pellitur quia raro. Ita in illo
genere metaphora inducitur super tum abaco. Tercie ad
uulnera et in stantia ad finem colorum uincuntur. quasi sic
iste dicit laudat lethi ut aliquis faciat tantum deprecatio.
illo quia crebro celeriter. eum ferit in tandem. profert membrum ar.
uero celeritas quia est quod dicit quia membro exaudisse uigla
dei affectus ad cor. Ab. tardiate. Inter autem. sed articuli
ceteri uincit alium. crebri uulneris celeriter. et hoc quantum ad cele
ritatem. Continuatio est. color iste agitur de productis
ambigiturmatio. Est autem continuatio frequens ulterius ac
uatio est absolutam summam quia frequentius repetitur est sententie
uel esse sententie. color autem iste ut testatur auctor. id est maxime
consistit in tribus. scilicet in sententia. scilicet summa dicitur modalitatis cum
frequentius repetitur esse ubi profert. In media quando scilicet cum fit
quando repetitur est ubi quasi quibus probaturi in genere. quando
frequentius repetitur est ubi. quasi sit epilogo. sit productum
ut ex ea probet ad. Ponit exempla generalis continuatio. dicit quando est con
scilicet. id est crebra continens. id est continua. frequens ulterius. est absolute s
summarum. id est perficiens. ea. id est continuatione utimur commodissime
tripartito. In summa est cum non profert. exemplum quod continue in summa. cum non
uerbum obesse. multum forma qua est summum utitur. quia in caput.
presidium collocatum esse quod hic est repetitio esse singula
quantum ad illustrans. In quibus. hic ponit exemplum de continuatione
in quibus quantum ad quasi. quod non collocauit multum spem in
cum. quare est quia cum. In a puero opere. id est multum obesse potest
esse quod isti sunt gratia. non multum et magis opere. Possi
mus. exemplum de continuatione in genere. sint in epillagatione
quasi. non. sed applicata epilogo ut ex eo ad inferat. Sed hic
satis patet. quasi in est euacuatio. illorum et repetitio esse sententia
et pro multorum collectio ut ex eis ad in fiat. In hiis
tribus generibus. dicit auctor in hoc loco quia situ uel de bello modo
uia continuatione in istis tribus perfectis. scilicet in summa. quibus et genere
quia in narratione frequentius et euacuatio illorum. alium. fuit
tres dumus in firma. Et at quasi. dicit auctor in hoc loco quod de
continuatione quasi quidem quando non obliqui. alias res potius
quasi septum uel summam de genere. quibus. septum in tribus consistit quia
curtum est quod consistit in summa. in quibus et genere. et sed
est. et non nichil in modo alio. non est alienum. id est non ab utilitate
remotum. collocas alias res. quasi. summam quibus et genere pro
hiis generibus. talis. id est quibus non necesse est collocas alias res pro hiis
quasi in continuationes. Compar. Color iste agitur de eo.

Compar

rithmus in genere sunt. non uerbum quale est quod iudicium et prius solet hiis
syllabarum paritate obseruatur. quale hic dicit. in medio et at
tenuatam sunt potest ualere. in omni casu ualet cum omni parte. uero re
orationis. sic autem describitur. Compar est in oratione ex membris
constat quod syllabarum paritas non penitus frangitur
usu et exercitatione comparata. uerbum autem hanc similitudinem cum
membro sed paritas syllabarum facit dictum in illa quia non considerat
in membro et hoc est. compar appareat. id est quando afficit oratio. Bimembris
membris. scilicet membra orationis. scilicet clausulas. quia. id est quod membra constat.
ex pari. numero syllabarum scilicet. sed non de quia non oportet ut sille
unius clausule pari numero respondeat sillabis alterius clausule.
sed ut quantum ad auditum uideatur respondere. Sed non diu enumerauit
hic quia non oportet quia nos per enumerationem sillabarum studeamus pro
ficere unam clausulam alii clausule in modo pro uale ingenium
satis per se in mente statim proficere clausulam clausule animum uideri
alterius. In prelio. exemplum potest comparari afflo. utrius uis ad illum larum
historia. scilicet causa actum. hoc de exemplo de eo. Illi felici. alterius affor
tuna. Sed in dustria. id est studium. alterius studio uel ab hiatu. In hiis
quia non est ergo par numerus sillabarum in ornatu isto. par tamen esse uidetur
esse supius dicat ex constat ex pari fere numero sillabarum et quo
hic fit. quia non oportet obseruari paritas sillabarum in ornatu isto. dicit.
si alterius membri alterius clausula. Bino. scilicet reliqua. una silla. aut
altera. id est duabus sillabis. alterius sic in alio. id est in reliqua clausula sic
plures sille. quasi scilicet in hac quia bino est una. uel duabus sillis. te
unius. in alio. scilicet in binorum una silla uel duabus longiora
ad longiorem extremitatem sille. quia in reliquo et breuis. quantum ad extremitatem
productionis. ad plenum extremitatem sille id est sille. quia pleniorem sonum ha
bent. sic hic in ortographia. quia id est plenius sonat in fine quam primo
uel plenius sillarum retinet ad minus lineam ex quo constituta
silla unius fit quia per talem plenitudinem sillarum uidetur sepe
numerus membrorum adequari maiorum et hoc est quod ait. Similiter cadens. iste
color dicitur agitur de pe sic autem describitur. Similiter cadens est quando
in eadem duarum aut plurium dictionum pariter casus profertur. Valet autem
in omni genere cause et in omni sensu. Et articulis quia similiter cadens hic tamen
pro uno nomine illi ornatus accipit. duo uerba. id est duo sunt uocabula
que similiter cadunt casi esse. id est silli habent tantum in eo casu et similiter constituuntur
ex. In coloris. Hoc egestate. Laus uitiis. alterius ab hiatu habitu feli
alterius afortuna. esse quo in hoc exemplo perfecit duos genus in eade
statue. et sunt duo accidentia. Hic ad exemplum est de eodem. Ille de omnis
sper. et in fine. alterius a studio est. autem est ualde a sacie. Ille diligentia alterius
alterius ab hiatu et tamen est diuiuntur. Ille scilicet quasi talis. meminit de ipse.
id est nemine de pertinentia sic. id est scilicet est supplicio. Non quia ista ultima
clausula non est de exemplo sed de toto summa. Similiter desinens. hic
totum est non unius coloris quod similiter desinens. Similiter desinens est cum
uocabulorum consillis statuo ualet in omni sensu praecipue in medio et
tamen quasi prius est ornatus iste ualet in omni genere cause equaliter.
Inter autem consistit differentiam inter hunc colorem et premissum. quasi ex a
dicit alterius. tamen penes casus flectionem sillarum omnium fiat
color penes casus flectionem illorum et adiuerbiorum indeclinabilium
Unum autem oratio et similiter in eo sic ubi. tamen similes sunt exitus consillis est
finis et statim supra exemplum est ille sillis statue et in ad uerbis
in uerbis. Sic in audes. alterius afflo. studes dicere. alterius ad ad. unius nusi

Similiter cadens

Similiter desinens

ar^m aquietu. larg̃. ar^m adu. Sꝫ duo gn̄a ꝯ̄ra auc^s.
qua ī h^c loco cū illos duos colores. q. ē. maxima hinc
dencia. m^ete. vn̄ sp̄ q̄ag̃ q̄ eis uetes qͥm ei uicin^e
q̄ h̄ ē ceatre. i. ꝑ id q̄i queuīt. s^e cadēs q̄ s̄ ꝺ̄sines.
illꝫ q bn̄ uiuit hꝰs colorib^s u. s̄ sepe collant ea s^e nōe
ꝯsup^e ex^e ꝺ qͥua p̄r istoꝝ duoꝝ coloꝝ. ꝯcatilliā n̄ē
i. pessiā ꝛō est. amicā̄ ꝑte. i. libidine q̄ cat^m ab effu
one. usꝫ ad illu^d locū negligē famā. q̄ ē ī ar^m afo^e
tuna (s̄ma tū teo tomicoꝝ est q̄ ꝑt^e ē neglige for
tuna ꝙ famā) h̄ cais ē s̄ima pluꝝ ī claustro ꝑsi
enti. manētui. Tho ea. ꝯ̄nōat auc^s terē^m. sic
ꝯcētrie. q. d. ꝯgē extia cy q̄ h̄ ē silis ꝺ̄ cāīo ī sillb
aulꝫ q̄ h̄ q^m ad sill̄. cadē q̄ s̄. ꝺ̄ cātio ī ubis q̄ h̄ q^m ad
illā colaꝫ q̄ ꝺ̄ silis desines. Annoīatio. colos ī
agr̄s ꝺ̄ ꝑonomasia. ant̄ annoīato. Ista ē a
noīatio. locū ꝗ̄ ꝯ̄ q̄mutatōe ꝺ̄ uocabulo ad uocabulū
sill̄e ꝺ̄uisificatiū. sigtūs accessio. Fit ar̄ anoīatio cū ī
s̄ba ucis tū ī accentib^s tn̄ accentuꝫ q^m ad ꝯ̄trīoꝝ q̄ ꝯ̄
ductōꝝ. in s̄bā ucis q^m ad q̄mutatōeꝝ. q̄mutio q̄
ꝯsistit tū ī attenuatōe. tū ī ꝯpleyiōe. tū ī addi
tōe. tū ī s̄uctōe. ī s̄uctōe ut ī l̄ra patebit. q̄ h̄ est
q̄ ar̄. q̄mutio. ē coloꝝ ꝯsistens ī ozōne cū fit accessīs
a libo ad id ubū. h̄ ē dūsa singt̄ē ꝑtiꝫ ul̄ anoīe.
ad n^n id. h̄ ī dūsa singficatōe ꝑtiꝫ q̄mutōeꝫ. ꝑ q̄
mutōeꝫ q̄ ꝺ̄ lare uit q̄ fit ꝯcessiꝰ ī annoīatōe
anoīe ad id n^n. ut silia ūba. i. uocabula silia ꝯq̄mo
ꝺ̄ rer̄ ꝺ̄os. i. reꝫ ꝺ̄ūsas sic singn̄^a ea. i. anno sic tu
aute tū ꝯplex q̄ ē. eicat aut̄ h̄ ꝺ̄ attenuatōe. aton
añ q̄ ronā ucē. ar^m afo^m q̄ fuit s̄b formia ē caē
quo attenuat q̄ dimitit ī l̄ra. q̄ pꝰs erat ꝑtiā ut
eat ꝺ̄ ueni. aucio. uis. ueni ꝺ̄pm una. i. q̄ stati sup
ex^m ꝺ̄ ꝯpleyiōe. s̄eio uiuē. i. ligati s̄eio quos int̄ eē
quo ī uiē. h̄ ē nisi uua. i. ī uitis. duo sit. h. q̄ ī est
ī ꝯpletio q̄ uicit ꝯplecti^o duo. i. q̄ uinat. nō ī ūi^m
auiq̄ diechat uuao. uinas. uincꝫ. nos ꝺ̄ni^s uuci.
Ex^e ex^m ꝺ̄ coꝛreptōe ꝯ ꝯductōe. q̄ h. s. a^m duo ul̄ silla.
pꝰs ꝺ̄uiat. ꝑua co ꝛꝑꝛ ul̄ eq^o. ut ē ꝺ̄. nō tm̄.
eiā diligis. i. ꝯcupis. q^m ad ēiā. i. ꝑ ꝺ̄. q̄ sic nō ē ul̄
mētas q̄ ē ar^m aq ꝑatōe. Colꝫ hic ē a^o ex^e. q̄ ꝺ̄nt
oꝑoꝛtiꝫ. est aut̄ talē dulcedo auiūꝫ h̄ ꝺ̄ūc ad auiū
q̄ ē s̄uus illa. s. qn̄ ꝑ auē ꝑō. h̄ qn̄ auiū ꝺ̄ ab auiu^d
a. uꝫ. h̄ est ꝑouē teste. auia. te tesonet. Adde
l̄ras. h̄ a^m s̄pēꝫ anoīatōis ꝑōit q̄ fit ꝑ ad dictōeꝫ l̄raꝫ
q̄ nō sit eoꝝ ut cupiunt ꝺ̄. tpꝛae. ꝺ̄ni s̄bug̃ ob
tꝑare. abona. ob. silla. amoꝝ. i. libidinꝫ. q̄ cat^m
ab effūdōe. De m̄ l̄ras. h̄ ē a^a s̄pēs ꝑ s̄btctōem
l̄raꝫ ul̄ l̄re nō ꝺ̄. s. h̄ alius inq^o differt ab atte
nuatōe ut ē ꝺ̄ꝛ ꝑus lenones. q̄ s̄ba leones ut te
se ꝺ̄idisti. i. ꝺ̄ñt uiuē. ꝑossi. Trāsferēē ꝺ̄ l̄ras. eāē
alia s̄pēm ꝑōit qn̄ l̄re. s. int̄ mutātur ut cū ꝺ̄c q̄ nato
q̄ s̄ba ꝺ̄c nauo. i. ꝑoita ū ꝑus erat q̄ eq^o. q̄ ē ar^m ab
h̄itu. vanitas nāꝫ est h̄itus. q̄ nati sapiēs ꝺ̄. solet
hic adēē a^o ex^m h̄ ē appo^m talē. s. nolo eē laudatoꝛ.
ne ūdait adulatoꝛ ut ꝺ̄ illa ꝺ̄ē q̄ ē laudatō fiat
illa q̄ ē adulatō. ꝑ l̄raꝫ tn̄ s̄mutōe. Cōmutatō.
h̄ ē mutatō s̄pāl est. n. ꝑs. q̄mutatōis largē accepte.

h̄. q. ē. q̄ ꝯphet oīno ꝑmutat s̄pēs s̄b se. alia ē s̄pēs annoīa
tionis qn̄ ꝑ l̄ris ꝑōit ī a^m adē alia l̄ra ul̄ alie ꝑoīit
ī alia adē ut cū ꝑus ꝺ̄icat dilige ꝑ s̄pēa ꝺ̄icat dillige
s. ꝑoita. l. e. q̄ ē a^m ab effu. ꝯ̄ficet ē ex^m. s̄b. n. ꝺ̄leō
elige illā q̄ uelis diligē sic fac uellis. ꝺ̄ baucn. q̄
dulcē ꝺ̄ elige mariorā. Sunt q̄ alie. ꝺ̄c tull̄ ī h^c loco
q̄ sit annoīatōes ꝺ̄uise a p̄dcīs q̄ nō tm̄ h̄nt ul̄ūaꝫ sill̄ne
sic q̄ ille. q̄ tm̄ ꝺ̄issi n̄ ē. i. nō tm̄ oīo dissiles sit ū dant
l̄re ex. Co uelaꝫ q̄ s. i. q̄ ē. ꝺ̄nt q̄ꝺ̄a q̄ hic ꝯsiderat̄ oīnāt
ī h^c q̄ hic nō ꝑōit ū ūba s̄bita q̄ nō uꝫ. ī nō ī hꝰs
sill̄s ē oīnat q̄ag̃ ar. q̄ ē. q̄ sic sūt s̄lia ut ūgil. nat
es o pulch. ꝑona puella. puer. h̄ ut ī ceite ui^m q̄ ē
nimia assiduitate ꝺ̄ē l̄re. ut. otite. tute. tuti. q̄ ē
h̄ differt q̄ ī initio illo añ ecdit max mit̄^m ꝺ̄orū.
abea ꝺ̄ l̄ra ī capietu h̄ añ ī h. s. annoīatōe. ꝑonit
pauce sill̄e alꝛat l̄ra ī capietes. i. sm̄ aq̄ꝫ ꝺ̄ionu
ī ꝑoītōe. h̄ aūt cū aliq̄ꝫ mixtōe. nā h̄ ē ī q̄ ē q̄ꝫ.
h̄ ꝺ̄io q̄ ī h^c ex^o ē annoīatō ita h̄ ē s̄ilitudo in
ūbis q̄uis nō s̄ilia q̄ta ī s̄pgioubꝫ q̄ tē est. n̄ nē
ī mo aliq̄. adhibenda s̄pmōt annoīatōe ad ozōne.
Alteꝛu gn̄. ē. Alteꝛu gn̄ annoīatōis ꝑōit auc^s ī h^c
loco q. s. qn̄ alꝛatē ꝺ̄ē q̄ ꝺ̄mūt q̄ addūt ē l̄re
ul̄ sill̄e. q̄ nota m̄ ꝯsꝑ^m q̄ eiū s̄pepti. addut. n. hic
l̄re q̄ ꝺ̄mut ꝺ̄mut. o. addit. u. ꝺ̄m. u. ꝺ̄dit. q. adde
q̄ ꝑoīt illa silla q̄ ē ar. ut ē s̄p̄ ex. ouos q̄ uīeꝫ ꝺ̄ñs
exam ne ꝑ s̄ꝫ ꝯsepti quoꝝ noīa auēs l̄ras ī capi
tulis ꝺ̄ ꝯsepta. s̄ꝫ ꝯsep. i. h̄ant noīa remoti aea
ꝑrolio. Tꝑa annoīatō ꝺ̄ ē auc^s. in h^c loco q̄ ūba
ī h^c gn̄ē annoīatōis mag̃ accedit ad s̄ilitudinē
q̄ in ꝑrio adꝛe h̄ mi q̄ ūba ul̄ ꝑ q̄uis annoīatōis
ꝑ̄a. s. q̄ hic ī uno t̄ꝑa. i. ī una ꝺ̄ē nō s̄olū ꝺ̄ꝑte.
h̄ ē additē sūt l̄re. q̄ h^c nō q^t ī a^o ex^o illi gn̄is.
Tertiū gn̄. alia s̄pēm annoīatōis ꝑōit que ī q̄mutōe
eāuꝫ aut uius noīs aut pluꝫ noīꝫ ꝯsꝫ. ꝺ̄ comu
tōe uiuꝫ noīs ꝑōit ex^m h^c alexadē. h̄ ꝑōit noīm
eāuꝫ ar^m ē ab h̄itu. halexadu. h̄ ꝑōit gn̄m. ar^m ē
a fortuna. q̄ glā q̄ laus ad fortunā ꝑtinet. uaie
h^c noīa ꝺ̄c auc^s. q̄m uiu noīa hic mixta meis
uariatū. est. s̄m uiuitatē eāuꝫ. q̄ id ī s̄ilitudīe
illoꝝ q̄mutōis ꝯsistit annoīatō. Tyberiu gracu h̄
exeat ꝺ̄ q̄mutōe eāuꝫ noīꝫ pluꝫ q̄ ꝑōit h̄ acrū
h̄ noīs. q̄ ē tyberiꝰ gracus q̄ ꝯmōat tyberiꝫ ī ami
stratōe rei publice. q̄ ē s̄p. ī aug̃ mos. i. mors.
q̄ nō digne q̄ag̃ tyberio gracꝰ ꝯphibuit eū diuti
us morit ī amistratōe rei publice. Sacrum. h̄
itm̄ ꝑōit. acrū alteꝛius noīs q̄ ꝯmōat sacrinuꝫ
q̄ s̄p. q̄ ē ꝯmōatō ab h̄itu. tuus odie h̄ itm̄ ꝑōt
nōm alteꝛius noīs inq^o alleꝫ. ꝺ̄ h̄. q̄ ꝯ̄fēt
ꝺ̄ eā crissie. q̄ ē s̄p. otū ꝺ̄ te. tuus sanguis assistit
dom. ꝑ. i. ꝑ ꝑ ꝺ̄ē domi tue. q̄ uultu ꝑenas tue s̄up
plino. hic itm̄ ꝑōit dattm. alt̄ noīs ī q̄ loꝰ ꝺ̄ ꝑuplio
suppl^o ē eū oīa paulo añ fauerent eū ꝑ. nō mo.
ꝑh̄ibiō uiuē. i. nō tm̄ ꝑhibuisti eū nō uiuere
h̄ ē sepeliꝫ. Hec tn̄ gn̄a. ꝑost auc^s ī h^c loco ut
ista tres colores ꝯ̄ximi. sill̄ cadēs. q̄ s̄ ꝺ̄sines. q̄ annoīatō.

pro raro sumatur cum non dicat in uita .i. cum non studeret in eo uolumine indicari dicere ueritate. ideo s. de non sunt sepe ponenda propterea quod non uidetur huiusmodi coloribus oratorem ornate posse reperiri. Sed consilio opus .i. sed eo quod magna opera non sumatur in eis inueniendis et huiusmodi studia uidentur magis sed cum delectatione facienda quam cum uirtute ingrediatur fides oratori. quantum ad utilitatem. grauitas quantum ad commotionem et seueritas quantum ad orationis se auctoritatem. Denique. cum dicit si frequenter utamur istis coloribus. non tam auc. d. i. non tam adhibeat auctoritas quam [illegible] hic oratoria [illegible] ipsa. s. quod in coloribus est lepos. i. sermonis lasciuitas. et festiuitas quia nimis festa uerba sunt uel ornata igitur. quamuis dignitas est in oratione .i. non est ita dignitas et autem ea ut debet esse oratoria est. nam plenitudo .i. ornatus quod non est plenus quia non uidetur prouenire [illegible]. quia .i. [illegible] [illegible] quod est. ampla esse uel .i. quod amplificat orationem et auget atque reddit orationem delectabilem. illa magis diu placere possunt. Sed quod lepida est .i. lasciuia. et concinna quantum ad nimium [illegible] citius sitiunt satietatem .i. fastidio. Sicut aurium fastidium. [illegible] dictum est. Sicut enim stomachus cibos plurimos fastidit sic et auditum sepe nimium multorum lepiditas offendit.

Duo genera in [illegible] autem exponit. utrum comparatur quod tale est quod sic nimis pueriliter uidebimur agere similiter [illegible] uti nimis istis coloribus. ita nos illustrabimus orationem. quasi luminibus distincte .i. coloribus si nos uariemus et non dispergemus has exornationes. s. huc illuc in oratione et est metaphora. sic enim cellam stellis distinguimus in oratione [illegible] uariis coloribus illustratur.

Subiectio est color iste agens de conuplexione(?) [illegible] subiectio. Est autem subiectio ad interrogationem aliter uel ad aduersarios factum quod ab illis aut quod contra dicatur possit aliquis quod potest dici uel non potest. de subiecta responsione. Differt autem a ratiocinatione quia in ipsa s. ratiocinatione petimus quasi ad poderet(?) hic autem ratione(?) [illegible] non petimus sed quod ad interrogata responsum dici possit ostendimus. ualet autem maxime in dubitatione generis cause et similiter ualeat. ualet autem in genere figurato(?) et confirmatione et confutatione. [illegible] genus subiectionis. d. quod sub [illegible] est in se ad aduersarios nostros quod contra nos dicere possit uel ab illis [illegible] quod nos in petitur. aut non uel quod dicemus [illegible] abest non dicit quod [illegible] [illegible] ad aliquid quod contra nos possit conquiri. responsio datur. s. quod in grauitate [illegible] quod non [illegible] aut nimis sic .i. tale [illegible] ita nullo [illegible] uel aduersario narrat. Non est quod subiectionum quedam est explicita quedam implicita. explicita est quando negatiue responde ad interrogationem. implicita est quando non [illegible] negatiue sed autem [illegible] ex [illegible] ut in [illegible] patebit. Nam quod [illegible] de subiectione. Ideo autem quod aliquis uelit accusare de [illegible] et [illegible] interrogo. non enim ad uel ab aduersario uel ab alio quia si quis in se totam [illegible] [illegible]. quo uti [illegible] [illegible] ut si obiecto de falsa sorte est. Templum pudicitie. [illegible] hic interrogo. templum quod est. at pudor uenerit .i. uerecundia erat. ex [illegible] quod narret aduersarius et quod dicit. et ista subiectio est implicita quia narrat [illegible]

ex pollicere. nemini [illegible]. possit dicere non reliquum est enim pudor morum. quia pudor [illegible] ueleret. Non quod color iste maxime in generali [illegible] constitutione. heredibus aut aduenit ex interrogatio non potest dici. quia heredibus ei aduenit si ipse heres est ab aliis ue. i. ab aliis quasi suis quia nullus eorum reliquit ei hereditatem. Ex hac est responsio. pro [illegible] ad. [illegible] aut ex lite [illegible] ex [illegible] ex iudicio. quia fecit [illegible] iudicia. ex hac hereditatem hic est responsio non potest dici. s. quod ipse cepit [illegible] in suprema [illegible] .i. ligatus est. gladii [illegible] .i. quoniam da [illegible] uel quoniam de [illegible]. Si hic [illegible] concludet expressius ad [illegible] sine [illegible] s. quod ipse non est locupletatus per has [illegible] [illegible] possumus. aut ista duas [illegible]. [illegible] dictum est aut hic non liceat non est .i. non fuit [illegible] hic aut quod ei in [illegible]. [illegible] ad exemplum est et [illegible] in iudiciali genere cause. Ideo enim [illegible] uelle persuadere iudicibus [illegible] ut ipse damnaret. Reus accusatus. [illegible] hic clausule talis est. ouos(?) iudices [illegible] [illegible] aliquis homines [illegible] auxilium ex [illegible] aliquod. quod [illegible] .i. quod honestate [illegible] possit culpare. Et non quod istud non est [illegible] ad [illegible] ex nulla utilitate [illegible] misit [illegible] confugiet ad parentes et [illegible] ex hac [illegible] color iste [illegible] legibus quia iudices [illegible] sunt legibus de [illegible] capite. [illegible] capitale [illegible] ex [illegible] est [illegible] ne [illegible] adhiberet. [illegible] auxilium [illegible] uita [illegible] [illegible] uixit. ex [illegible] s. [illegible] ad [illegible]. [illegible] ad accusandum in iudiciali genere cause. [illegible] ad accusandum [illegible] cum [illegible] suum quod [illegible] ducere in iudicium. [illegible] non [illegible] quod tu adduceres eum in iudicium. [illegible] damnauit [illegible] est [illegible] legem [illegible] ex hac responsio [illegible] ne id facere [illegible] in damnatum. at nescieras [illegible] legi cum [illegible] non ne commotus [illegible] cum ipse. commotus [illegible] .i. cum commouet te [illegible] amicus [illegible] penes te [illegible]. studiosi .i. diligenti. cum necessitate [illegible] cum patre [illegible] ne commotus eras una cum patre. s. filii [illegible] se ad pedes tuos. [illegible] patrem [illegible].

Multum commouet colorem istum acrimonie [illegible] ut ad amplificandum [illegible] iste [illegible] quia ualde commouet. [illegible] se acrimoniam [illegible] est [illegible] i. [illegible] s. [illegible] i. si [illegible] [illegible] i. [illegible] negotii exaugetur.

Ex eodem [illegible] [illegible] s. Scipionem [illegible] qui igitur [illegible] autem quia [illegible] populum [illegible] se dedi- [illegible] ut supra dictum est. [illegible] populi [illegible] [illegible] gallos et obsessus fuit [illegible] gallorum [illegible] pactum cum eis quod [illegible] arma sua quod in [illegible] quia illi in [illegible] [illegible] accusatus est [illegible] ad Scipionem dignitate [illegible] .d. [illegible] cum est [illegible]

Subiectio

Dicitur [illegible] [illegible]

acerrima nullius gallorum domitorem .i. pugnare cum pugna man
.i. cum pugna fortiorum et cetera animi affectudine. lacrimis animum alacrem. federa
in castris consilio [illegible]. nec ea [illegible] .i. quo uita perdu .i. non est
in uictis non nisi huius quod commedam. uita in luxus. sororum moris
neglegere. se ratio. contra est. que eos tali [illegible] ut
eos sanos et columes reuocet. hostium [illegible] .i. aliam
et repudiare. quondam [illegible] mi noluerit [illegible] in
[illegible] ut reliquie in proximitate et adducere exercitum. q. d. hec
diuitias non aliam repudiare. qui in illo [illegible] .i. miles [illegible]
[illegible] salus militum [illegible] redimitorum. ¶ Simo colore istum
commendat auctor [illegible] ad hanc partem ultimam. [illegible]
[illegible] [illegible] in illo [illegible] .i. insuper [illegible]
[illegible] .i. tale habet [illegible] ut ex [illegible] in [illegible] illa
[illegible] nil potest esse. [illegible] quod factum est. ¶ De
Gradatio. Gradatio. color iste [illegible] climaxa [illegible] gradatio
sic autem describitur gradatio ¶ Est autem quod ad [illegible] per gradus
superioris [illegible] [illegible] autem gradatio [illegible] sic describitur
[illegible] gradatio. sic [illegible] gradatio [illegible]
[illegible] gradatio esse [illegible] [illegible] in narratione [illegible] sine [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ [illegible] autem [illegible] color iste [illegible]
[illegible] narrationis. non in narratione [illegible] ad [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] describit [illegible] gradationem. d. gradatio est
[illegible] [illegible] ¶ Nam reliquis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reliquis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis
molestum non est. [illegible] ab [illegible] ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad illum [illegible] ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] commendat Scipione. in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. superauerit
[illegible] thebanos [illegible] illos [illegible]
[illegible] [illegible] superauerit thebanos [illegible] macedones
[illegible] ad asiam .i. subiugauerit asiam [illegible] asiam
[illegible] [illegible] .i. subiugata est bello ¶ [illegible] ipse commendat
colorem istum. [illegible] [illegible] [illegible] media
producta. [illegible] [illegible] [illegible] superioris [illegible]
[illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ¶ Dif
Diffinitio. finitio. color iste [illegible] [illegible] diffinitio. De
[illegible] [illegible] diffinitio [illegible] aliud rei [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et in diffinitione [illegible] figura
[illegible] [illegible] [illegible] describit diffinitionem. d. diffinitio
est [illegible] [illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] diffinitio maiestatis
rei publice d. quod maiestas [illegible] dignitas [illegible] ad
honestatem. et [illegible] [illegible] ad utilitatem ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] ad ex[illegible] diffinitur [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad malicia. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad deum. [illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] auaritia. et [illegible] diligentia. describit auaritiam. d.

[illegible] .i. istud non est diligentia sed auaritia. et [illegible] differentiam
istorum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille. n.
[illegible] est [illegible] aliena ¶ [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. istud
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] commoda
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. [illegible]
[illegible] ad [illegible] gladiatoris [illegible] gladiature in
[illegible] [illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible] commendat [illegible]
istum [illegible] [illegible] diffinitio [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. efficacia. et [illegible]
Transitio. .i. [illegible] [illegible] [illegible] ¶ Transitio. [illegible] [illegible]
Est autem transitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in omni
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] In
patria. [illegible] [illegible] uult laudare. uel uituperare. et [illegible]
[illegible] [illegible] color iste ¶ [illegible] commendat colorem istum.
[illegible] [illegible] ad duo. [illegible] [illegible] et ad [illegible]
Correptio. [illegible] [illegible] [illegible] dictum sunt. ¶ Correptio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] correptio ¶ Est autem correptio [illegible]
[illegible] dictum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] figura. ut patebit. Correptio est que tollit .i. [illegible]
destruit id quod dictum est [illegible] correptionis [illegible]
[illegible] [illegible] dictum est. [illegible] [illegible] [illegible] permissa.
[illegible] [illegible] [illegible] correptio. q. d. non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facere [illegible] ipse uellet facere uel [illegible]
[illegible] [illegible] color [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
est uno ad [illegible] [illegible] est correptio. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
possit appellare. [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] correptionis [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ [illegible] commendat colorem
istum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. uno [illegible] [illegible] .i. [illegible]
[illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible] correptionem
magis ille [illegible] ¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] correptione
[illegible] [illegible] oratio. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
est. [illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible] Ad hanc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] .i. [illegible] non est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
.i. correptio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .i. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
.i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
.i. [illegible] [illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible]
ad [illegible] .i. ad [illegible] [illegible] [illegible] correptionem
[illegible] .i. [illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] .i. [illegible] [illegible] [illegible] dignitatem
[illegible] [illegible] ¶ Occupatio est. color iste [illegible]
Occupatio [illegible] [illegible] sic autem describit occupationem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in omni figura [illegible] [illegible]

indominio ē grē ee ꝯ ī uidi. v. ꝯ ī oī pte oronis.
ꝑl ꝙ ī dict. ꝯ hē lrā dscriptois sat ē patet. ¶ Na ex
pue excitat ac silānī ꝙ salustiū ꝯ ē ꝯ. sic ꝑ uenti
mº ee tpe ad dicendū. otu salustii. cº dicem dpueri
tia tua. qͥ tu addix tpe n. omi. q̄ ī pueria tª fuisti
ī ꝑpat ī oib. eax quo dissilat se dire iª q ꝑpue
ī tndit dic. ꝯ ē ar aquietū. ī ꝑmisso ex. ¶ Ne
ꝯsulto sep. ß ndt ad ex accupanis ī q dndz aliq
qse uoluit exce. ī inutili offo. ꝑ inq pt̄. qrebum
.i. ductus exatis tradiderat. .i. restati sūt ꝯfusse ī
fiegtem. ei ꝓ ī cauda fuisti. ꝯ ī freq ī inultū
ꝯ ē arm aboffo. magm ꝙ erat apd antiquos. sicut
multe ꝯdit ea freqt nō excit ¶ Item ē ex
ī q allo aliq. q ī studiose agat. ꝙ leuiū labione
ß. ꝑ iei illū certa ex. sat ꝑse patet ¶ Hec exond
ꝯmdat istū colorē. ꝯ ont eius ꝯcaus eo sit utendu
tē ß. qm postamo ad certe te leuiū ē uti colore
isto. an poē ꝯsidere re. ꝙ s. nō ptineat ad re. at
si. at si tuus ß. ad dire ꝙ nō pot fit planū. .i. manifm
at si tuus ß ad dire ꝙ facli pot iudici. te ī ꝙ ī omib
istus op ē uti colore isto. ē oia sic talia uelis sed
se tpe. ꝯpoā ß. utēdo colore isto. ꝙ tale pm ee one
Disiunctio. ꝯstatī reddat. te. s. eatente nō palliata. ¶ Disiu
ꝯo ē colo iste agꝯs dr zeuma. anb disiūctio sit
aut disiūctio diuisarū clausularū ꝑ certa uba rō
usat ī oi gnē cae. ꝯmo dissime ī gnū fiª. max.
ꝯ ī narrtiōe ¶ Descbit ꝯ. narratē .d. Disiūctio est
cū q dr at utrumq ꝯ uel aliud .i. utraq clausu
la ꝯ ulo tat. ī hr qª ad orōne ꝯstatē ex duo
bus mbris. at urquit. ꝯ h qma ad orōne ꝯstatem
exptib mbrus duob ¶ Populus ro. euerit auc ī thxlo
co. dcolor iste ꝯ ē ar afco. ¶ Et nō ꝙ unaqz clau
sula suo ulo tat. ꝯ ē maxie sillāb ē inf t uocab
ula tam ipās clausulas. ista .n. uba. sustulit de
deleuit. eiec. ꝯ silia mltū silia sūt ī signe in
iter corrupit. uel. aux. numia .i. ur dumacia dromad
ß. aº ē ex. ꝯ ar m ē ana. ¶ Fortune pmit supi ex
d one ꝯstate ex mltis clausulis qªd ad hr ꝙ diuit
uiuguz. h̄ exeat d orōe ꝯstate tm ex duab clau
sulis qª ad h. ß. ꝙ diuite uenias ꝯ ē ex lepedissim
forme. dig. at mor. dflo. ar. at uetleni. arm ē an
ł uelqz ꝯmodatā est ex qb leua ex posiu ß co.
qz ß. .i. ī hr ultimo ex. ꝯstate ex duab clausulis
clausula utrāqz ꝯ ulo tat. ꝯ ē expimusso ex ß ꝯ
stanb. ex mltis inbris unāqz inbr tat ꝯ uo
Coniunctio. cabulo. ¶ Coniūctio. agꝯs dcolor .d. ꝯiūctio. Est at
ꝯiūctio ad supiorus ꝯ ī feriorus orōe ꝯphesiam
ubi unus inferunt. uel ūqz colo iste ꝑ breuitate
ꝯphendit. .i. quingut. fere dignus. ß ꝑ quo ī hui
tū unū ubū. ß. hr ubū de flores. ē ad ꝯiūgedū ꝑ

te ß orōnis. ꝯ ē ī hr ex. ut dicut quidā. zeuma a
medio. ¶ Adiūctio. colo iste agꝯs dr ancoptoton. Adiu
Est aut adiūctio ad totū fine ꝯphesiarū uerl ubi p̄
no ī me. ß ī fine ul ī pnº. ß uerū uz ꝯiūcto dr ab
q̄ ree ꝯp. .i. q sima tat at pm. ß. ī capite. orōnis.
at pt. .i. ī cauda. col. ꝯstat supp ex hr colois. dflectur
ꝯ ē ī h ex. pri mpnº. ꝯ ē ut dnt zeuma asupiori ptem
.i. ī fine p ul ꝯ fere digitus. ꝯ ē ut dnt zeuma
ab ī feriori. ¶ Deflorescunt. ꝑ aut iste ē gt d istis
colorib. disiūctio. ꝯiūctio. ꝯ adiūctio. qnt arter qm
utendū sit. disiūctē. ꝯ qm ꝯiūctē. d. q. disiūctiō
apposita ad festiua. ꝯ maxie ad dnatiōe. ꝯ delectat qz
tarī est ea utēdū. ne ß ꝑ uar- satietate .i. ne fastidium
aurib ī ferat. ꝯ ē. ꝓpta ea uba bella si .n. sciat aliqs
uti delectatio ꝑuertat ī freq t ꝯ pseriat. qz si freqr
stati fastidiū gnab. qz breui. chant-ennue.
¶ Coniūctē sepe utēdū est qz ad breuī ē apposita ꝯbrimas
nō pit fastidiū ¶ Hec tre. qnt arter aucª iste
grā gnale eē istos tres colores. ꝑuios. s. ꝙ ipi
manat d simplici gnē. .i. eē gnus sūt. ꝯ sūt inq̄
prees uul. uni sūt exornatoīs. qz ī ulum collar ꝯ
sidrant. ¶ Conduplicatio colo iste agꝯs dr epi Condupli
nalepsis. ¶ Est aut conduplicatio amplificandi ul
ꝯmiserandi .i. uni ubi ul plurā iteratio ¶ Differat a
repetitiōe. qz ī ea ī pnº diuisarū clausularū eād dictio
repetit. h aut nō ī pnº diuisarū clausularū eād dictio re
petit. sz ī eadē clausula ꝯduplicat. ¶ Differt aut
a reductiōe. qm conduplicatio fit cā amplificandi ul ꝯmisera
di. nā reductio ualz color iste ī gnū fig. ī indicialy
gnē. max. ꝯ h est conduplicatio. ul differt a repetitiōe
eo ꝙ ī repetitiōe eād dictio ꝯ repetit. ī conduplicatiōe uo
nō ꝯ sz solū repetit ut tu ne duos una seuissia
ipa acria tune duo. lrā descriptiois sat p3. ¶ Tumult
ex. stati d hr color. tumultus grā gra .i. eē sedicio.
tumult ei magr dic ut ad eūdē ꝯmitiuū referat.
cā amplificandi ꝯ ē arm afco ¶ Non cōmot nec eo cor
de est ex. ꝯ procedit qi lrret ꝙ aliq ī obedientem
p̄ ꝯ ē arm ana ¶ Tu qui .s. hr ex est ꝙ catilina ꝙ
uarit gratie ꝑditor. ꝯ ē arm ab hītu ¶ Vehement mo
net. ꝯmdat colore. ꝯ ē ē affectū .d. ꝯdcmināgſor .i.
ulcto eē ubi m pdo mltū ꝯmouet auditorē
ꝯtra reum. effic mai uulnus .i. magm dampm ī qdo ae
.i. pte ala. qi ad telū ꝯ ē methaphora ē. sic .n. tū
mag agꝯuat si ī pte pus lesa ei uuls ī pmas. ꝙ
si ī alia pte. eū ledat. ita mag agꝯuat. qia ꝑ qm
aco ualnte ad ꝯmouedū iterato pdo mª ad meli
amplificandū ¶ Interpretatio ē. colo .i. agꝯs dr p Interp
lypteton aut ī terpretatio. ¶ Est aut interpretatio quibus
aliqrūt d ubz ꝙ id ualet ꝑ. uz ī qh gnē cae. uz ī
omi fig. ꝯ hē ꝙ dic. q interpretatio nō ē sed .i. ueritio.

47

cl'ubi si quis commutavit unum verbum pro alio quod valet quod [illegible]
marie [illegible] rep. exeat [illegible] color autem est [illegible] precisio
[illegible] ut dicit precisio [illegible]
nephaste. ¶ Color est quidam color omnibus [illegible] effectum
d. quod animus auditoris commoveatur. [illegible] i. remotio [illegible]
[illegible] reticentie [illegible] sine [illegible] per [illegible] verba. ¶ Commutatio

Commutatio. color iste agitur dicitur commentatio ¶ Est autem commutatio duarum
[illegible] dispariter [illegible] que [illegible] extremis [illegible]
[illegible] ¶ Differt autem [illegible] valens
[illegible] ¶ [illegible] ut [illegible] differt [illegible]
ponitur [illegible] sunt [illegible]
omni genere cause [illegible] et conclusione [illegible]
[illegible] sunt, due sine [illegible] extremis [illegible]
[illegible] quod [illegible] ut [illegible]
[illegible] ut prior [illegible] est [illegible] videtur quodammodo
[illegible] marie [illegible]
[illegible] non [illegible] ut edas [illegible]
[illegible] affirmatur [illegible]
[illegible] excepto uno [illegible] picta est
[illegible] ita [illegible] poema [illegible] pictura dicitur [illegible] pictura non representat [illegible]
[illegible] persona [illegible] color [illegible]
[illegible] non [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] ut verba ista [illegible]
[illegible] genere sine [illegible] aut [illegible]
difficile est [illegible] oratione [illegible]
[illegible] difficultate [illegible]
[illegible] ¶ Permissio. color iste

Permissio. agitur dicitur [illegible] ¶ Est autem permissio cum [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] autem non [illegible] verborum [illegible]
non [illegible] permissio verborum permissio [illegible]
ornatus [illegible] verborum [illegible] permissio marie [illegible]
marie [illegible] non [illegible]
maria permissio [illegible]
[illegible] permissio [illegible]
[illegible] ornatus [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ¶ Hic [illegible] quidam colorem
[illegible] est effectus [illegible] marie
[illegible] permissio [illegible]
[illegible] est [illegible] color iste [illegible]

Dubitatio. [illegible] ¶ Dubitatio est. color iste agitur [illegible] ¶ Est
autem dubitatio [illegible] duobus [illegible] plus [illegible]
[illegible] dubitatio [illegible]
[illegible] dicere quo [illegible] nescio [illegible]
[illegible] nescio [illegible]
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible] color [illegible]
[illegible] dubi [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] verbum [illegible]

Expeditio. [illegible] ¶ Expeditio est. color iste [illegible] expeditio

est plus [illegible] adversarius [illegible] removeri [illegible]
[illegible] in [illegible] genere [illegible]
¶ Vacare est [illegible] quod [illegible] fundum
[illegible] abstulisset [illegible] est [illegible] ut [illegible]
fundum istum meum est. [illegible] ut tu ondas [illegible]
possideres [illegible] aut [illegible] vacuum fundum [illegible]
[illegible] possessio [illegible] aut [illegible] usum tuum fecisse i. [illegible]
usu fecisti. fundum [illegible] annis [illegible]
[illegible] possedisti [illegible] possessor autem ondas
[illegible] causisse [illegible]
[illegible] ¶ Vacuum [illegible] superiores [illegible]
[illegible] ut [illegible] sic
quod adversarius non potest dicere se vacuum fundum possedisse
cum iste [illegible] adesset [illegible] illud possideret [illegible]
emptus [illegible] non potest ostendere [illegible]
[illegible] reliquit [illegible] ut me dicas [illegible] modo fuit [illegible]
[illegible] manifeste [illegible] istum colorem [illegible]
[illegible] se [illegible] autem ponit
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ¶ Hic expeditio quidam colore istum [illegible] effectum
[illegible] non est [illegible] in pluribus
i. non [illegible] color [illegible] ut [illegible]
[illegible] volueris [illegible] color [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] expedit. ¶ Dissolutio. color iste agitur [illegible]

Dissolutio. Est autem dissolutio [illegible] clausularum
dissoluta [illegible] omni genere cause.
¶ Differt autem dissolutio [illegible] est in
[illegible] clausulas [illegible]
[illegible] color [illegible] dissolute [illegible] clausule [illegible]
[illegible] clausule [illegible]
[illegible] more [illegible]
[illegible] legibus [illegible] leges [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ¶ Hic est quidam
[illegible] colorem [illegible] valeat [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ¶ Precisio. color

Precisio. iste agitur dicitur eclipsis ¶ Est autem precisio [illegible] quibus [illegible]
quod dicere incipimus [illegible] auditoris [illegible] suspicio [illegible]
aut relinquit [illegible] non [illegible] relinquit
suspicio [illegible] genere [illegible]
[illegible] relinquit [illegible] suspicio ¶ Est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ne [illegible]
dicere [illegible] ultimum
[illegible] videtis quo
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible] precisio [illegible]
[illegible] suspicio
[illegible] est ad commovendum [illegible] explanatio.
¶ Conclusio. color iste agitur dicitur epilogus ¶ Est autem conclusio

Conclusio.

&ph[ilo]cterem

Noiatio

& tribus mgr posses ut magis tudet

Pnoiatio

plagio ...

Denoiatio

precentibus p[ro]latu q[uod] ex his se q[uo]da[m] huius dimittis. vz i oi
gnere cae i oi fi[gura]. i q[ua]ntitate 9fu. i lagius a[n]i[m]alibus marie ut
g[e]n[er]e dicum e supi q[uod] ui[s] 9[t]inuatio 9sistit i hac colo[r]e 9 in
sua 9f[usi]o[n]e. i. 9[...] p[er] q[uod] noio s[cilicet] noia gna se exp[...]
Nos si dapnais excat ac[u]tor. d[icitur] h[oc] colo[r]e 7 lo ca uelli plus q[uam]
mos pais alexad. ne fuisset d[e]str[...] 7 e tal[is] p[ro]p[ositi]o. neac[...]
erat dant da. s[ed] apsime [...] no posse capi si philo sag.
7 hec sagipte nil fecerit n[ec] ad t[...] paid[...]. h[oc] fuit sat.
capi [...]. eax quo i fert exemplis i simil[...] collectis id q[uod]
nacio se ex eis filotetes amig[...] fuit achilles 7 illo ex[...]
e ai[...] ab euetu. Per colorem istu ee p[er] oronis v[...]
6. 9clusione. q[ui]a i[...]. br recapitulam[...] p[...]. Sz i hac differt
q[uia] pro oronis 9sistit i recapitulat[ione] p[...]. colo[r] aut 9si
stit i eo q[uod] ex illis q[ue] br enu[...]m[...] ad i fert. Restat
[...] unt aue[...] omnes [...] sit q[ui]a supi tetauit
d[e] max ornat[...] [...] Adhuc restat. x. exornatones d[e]
q[ui]b[us] uult age q[...] quintilian[...] q[...] noie t[ra]nslatoes nu[n]cu
pauit. Translatoes aut[em] fuit. q[uando] aliq[ua] app[ro]p[ri]s significationibus ad
alia t[ra]duc[unt] a[...] s[...] q[ui]a [...] x. colo[r]ib[us] a p[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]etate. i. significatione recede[...] 7 t[ra]nsit ad alia id ut d[...]
est has. x. exornatoes quintilian[us] q[uo]ndam noie t[ra]nslatoes appla
uit. Sz a[...] 9mod[...] ut magi[ster] el[...] u[...] istor[um]. x.
suo noie s[ecundu]m [...] singlo[rum] appllauit. vn[de] ex ill[...]
latem appllas p[...] noue d[...] q[ui]a [...] max.
[...] q[uia] i alijs ad u[...]. i. uage dis[per]sim. i. no alijs co
lorib[us] intermisc[...]. s[ed] a suprio[ri]b[us] coloribus sepa[...]
q[ui]a omis isti ornat[...] i uno gnere p[er]tinet. i. q[ui]a sut sile
na eo[rum] eax [...] eax ad se i uicem d[icitu]r. d. q[uia] h[ec] e [...]
o[mn]ium ea[...] ut i o[mn]ib[us] ill[is] recedat ab usitata [...] p[ro]p[ri]etate. i.
a p[ro]p[ri]a [...] singne 7 9fistit oro. i alia singficationem
s[cilicet]. i alia p[ro]p[ri]etatem. cu[m] q[ua]da[m] ua. i. cu[m] q[ua]da[m] p[er]ulcritudine.
Nominatio e. colo[r] iste agens d[icitu]r anomabapxia q[uia]
appllat adnoto i bar[...] suo. Est aut[em] noiatio i mu[...]
ca ul[...] significatuis nou[...] uocabulu[m] nouit [...]
9[...]. vz i differt i oi gnere cae i oi fi[gura]. i 9f[...] 9fu.
Sa mu[...] dico. i. i[...] nois util
li qui hec nom[...] [...] i posuerit ipm sonum
imitati sut. Ca signif[...] dico. i. c[um] rei exprimere
uelud fit q[uando] nom[...] alic[ui] rei ad sile[...] rem t[ra]nsfert ut
meli[us] exprimat ut fragor cu[m] nom[...] fit fractue al[...] ad
tumultu[m] ciuitatis t[ra]nsfert 7 hec e ymitat[...] d[...]
cum uocabulu[m] t[ra]nsmut[...] a p[ro]p[ri]a singficatione ca i mutat
excat d[e] ymitatione [...] cu[m] soni ut maiores n[ost]ri ap
pellauerit rudere q[uod] est p[ro]p[ri]u[m] asinor[um] [...] h[...]
similitudinis. Vagire p[ro]p[ri]u[m] puer[orum]. Murmurare p[ro]p[ri]u[m] r[...]
u[...]. Mugire p[ro]p[ri]u[m] bou[m]. Sibilare p[ro]p[ri]u[m] s[er]pentu[m]. Signu[m]
excat d[e] noua inuent[ione] q[uae] fit ca rei singficatoe. i. melius
exprimend[...] q[...] de fragor[e] ciuitatis. fragor al[...]
e t[ra]nsfert a rei meliorio signif[icati]one ad strepitu[m]
ciuitatis tu[m] [...]. Hec q[uonia]m raro. [...] ut [...]
ornatu[m] [...] ne [...] nouitas si assiduus fuit
audito[r] offendat s[ed] si quis raro 7 9mod[...] ut[...] eo. no

eod[em] m[od]o offendit. i. n[on] tum[...] reddit noui[...] s[ed] a [...]
s[ed] 7 exornabit o[rati]one. i. reddet ea[m] uenusta. Pronominatio
colo[r] iste agens d[icitu]r cataresis ul antonomasia. sic ea appllat
adnato i barbarismo suo. Est aut[em] p[ro]noiatio uocabuli
q[uod] placet p[ro] eo q[uod] no placet p[osi]to. ul e[con]u[erso]. vz i oi gnere cae max[...]
tu[m] i iudiciali. vz i o[mn]i fig[ura]. max[...] tu[m] ingnu. vz e ad lau
dandu[m] ul ad 9firmadu[m]. vz i[...] ad uituperandu[m] ul rep[re]h[en]
dendu[m]. Pr[...] p[ro]noiationum. d. q[uia] p[ro]noiatio e q[ue] d[e]notat
id q[uod] suo noie. i. q[uod] p[ro] noie no p[os]t 9mod[e] appllari. [...]
[...] u[...] sic ex[...]. ex. i. no p[ro]p[ri]o s[ed] alieno. at no
africanu[m]. excat 7 ad laude q[uia] laudaret grecos. s[ed] q[ui]a h[oc] nom[en]
grecis i usu erat romanis q[ui]a studiosi eues fuerant
[...] noluit grecos noiare s[ed] africanu[m] nepotes. ut audito
noie africanu[m] q[uem] plim dilexerat [...] q[ua]da[m] m[od]o mitigar[e]
ret 7 e a[...]. Ut si quis. a[...] ex[...] post q[uod] uz ad uitupa[...]
i p[ri]mo aut[em] ex uocabulu[m] q[uod] placet posuit p[ro] q[uod] displicebat
h[oc] aut[em] ex[...] at. q[u]om me plagi. [...] nom[en] illi[us] q[ui] 9[...]
bat po[...] s[ed] noluit q[ui]a forsitan placet s[ed] p[ro] illo posuit
q[uod] displicet. d. plagi exp. p[er] iste. plagio ... d[...] aplagi.
9o[...]. q[uod] e acutu[m]. in oxigonia figa. i. triangula. q[ui]a
sut acuti anguli. plagiorippi g[...] sut quor[um] i o[mn]i[bus] d[...]
natos pedib[us] [...] ul ill[...] cruce[...]. Alij dic[unt] q[uod]
plagioripi sut quadur[...] p[er] plagas ut fur[...] [...] 7
ducat i s[er]uitute[m] 7 [...] more brutor[um] a[n]i[m]aliu[m].
Hoc pacto 9[...] est h[ic] colo[r]. d. q[uod] s[ecundu]m hu[n]c colo[r]em 7 in
laudando. 7 i[...]. i. uituperando [...] alic[uius]. [...] at
i laudando. ul uituperando. ex [...] rebus ex[...] neas re[...]
appllat[...] g[...] dimas. 7 [...] p[ro]p[ri]u[m] [...] sicut
i. tali m[od]o [...]. q[uod] no[n] [...] p[ro]p[ri]o. noie [...] m[od]o.
Denoiatio. colo[r] iste agens d[icitu]r metonomia. Est aut[em]
d[e]noiatio appllo [...] rei ita ut ipa possit intelligi p[er] a[...]
uocabulu[m] d[e] reb[us] p[ro]pinquis 9[...] d[...]. Differt aut[em] a p[ro]no[iatione]
[...]. q[ui]a i i[...] poni[tur] uocabulu[m] q[uod] placet p[ro] q[uod] displicet ul e[con]u[erso]
Sz h[ic] [...] uocabulu[m] ut dictu[m] est ab a[...] re finitima q[ue] res ei p
pinq[ua] u[...]. q[uod] d[...] d[e]noiatio q[ua]da[m] similitudine. q[ui]a sic d[e]noiatu[m]
h[ab]et similitudine[m] cu[m] re a q[ua] d[e]noiat[ur]. sic d[e]noiatio d[icitu]r [...] s[...] ul[...]
noiat[...] ex a[...] affinitate [...] i diffinit[ione]. i o[mn]i gnere cae
i q[ua]li[bet] p[ar]te oronis re[...] excepta p[er]oratione. No[...] at 9[...]
i bar[...] suo. no enu[...] n. [...] vi. spes metonomie. q[...] s[...]
9tinens p[ro] 9[...] ul e[con]u[erso]. 7 ca[usa] p[ro] effectu. ul e[con]u[erso]. inuentor p[ro]
inuento ul e[con]u[erso]. h[ic] aut[em] n[...] p[...] enu[...] spes metono
mie. Restat d[e]noiationem. d. d[e]noiatio est. q[uae] h[ic] o[mn]es
ad [...] finaz exprimenda. i. ad a[...] rem. a[...] q[...] illi rei.
ut q[ui]a h[ab]et a[...] s[...] cu[m] eis. [...]. i. 9[...] sic tota possit
i[n]telligi res q[ue] no est suo uocabulo nuncupata. No[...]
q[uod] e finitim[...] e p[ro]p[ri]q[uu]m s[ed] no 9[...]. Finitima n. d[icu]ntur q[ue]
mag[is] [...] sut p[ro]p[ri]q[ua]. Inau[...]. s[cilicet] d[e]noiatio [...] ab[...]
uento d[icitu]r q[uia] q[...] mo[...] d[e]noiatio h[ab]et fi[...] sic[ut] ab i[n]uetore
[...] s[cilicet] nom[en] i[n]uetoris attribui[tur] rei i[n]uete ut si q[ui]s dic[er]e[t]
d[e] [...] tarpeio u[bi] erat capitoliu[m] noiet ipm capitoliu[m]
[...] noie capitonis [...] capitoliu[m] q[uod] p[ri]m[us] locu[m] illu[m]
edificauit templu[m] [...]. Aut ab i[n]uento alii

mo^{n} faciendi denominatio s. cum s. non rei inuentor attributi
inuentoris. ut si quis bachum. uinum. appellet quia ipse primus
usum uini ad inuenit. ¶ Aut si quis appellet dominum ¶ ab
instrumento ¶ Alia species denominationis est cum nomine s. illius
rei. distinguitur ille quod est instrumentum ut si quis macedones
sarissas. assarissa. que est genus gladii. non tam cito. sarisse
i. macedones. grecia potiti. i. greciam subiugauerunt ex
cum ut dominus appelletur nomine suiusdam. aut idem. i. sicut quidam
ex^{m} dixit. dicit ille dux sing[illegible] gallos. diceret non tam
facile est depulsa. transalpina. s. gallina [illegible] i.
ipsi galli. [illegible] nos cito sunt depulsi ex ytalia. et eadem
facilitate. ¶ Aut id quod fit. a^{d} species denominationis ponit.
cum s. id quod fit nomine eius notetur qui facit ut si quis uelit ma
te notare cum qui bella faciat et hec est aut si quis appel
let. et id quod fit acro. quod facit. i. nomine illius qui facit ut eius
qui uellit ondere. quia. i. aliquem fecisse bello. i. bello
agente dicat mars te coegit facere hec. eo quo appellatur
hoc bellum nomine martis ¶ Aut si quis appellet illum qui fa
cit nomine illius quod facit hec species denominationis quarta ponitur
ut si quis sit piger notare eo quod pigros facit et alie
desidiosam quia desidiosos facit. alio quod continetur i. nomine
continentis. demonstret. i. appellat. quam continet illa species
denominationis. cum s. contentum nomine continentis designatur.
ut si quis dicat ytalia non potuit armis uinci hoc est ytali
qui continentur appellentur nomine ytalie que eos continet alio quod
tinet hec species denominationis ponitur quintum. ut si quis dicat
que aurum continet nomine auri et eius ¶ Harum
vim. contra autem in hoc loco quam difficilius est cetera hec donationem per
cepisti et species denominationis adsci[illegible] qui est ex
natis inuentio et d. quia id est quia plena. i. parte et oratio
res. inuentio tali ornatu sed in cottidiano usu est
tali denominatio. et in tali denominationis sicut est inuento
sed difficilius perspicio ¶ Circuitio est color iste agendo
perifrasis ¶ Est autem circuitio rei simplicis et quasi
uocabulo proprio singulari. perhibendo. unde circuitione. desi
hec in omni figura magis ingeniosa. fit enim tali circuitu cum rei ag
gradu. hec in omni genere causae et in exordio et in narratione.
non uero uale. quia in nimiam et [illegible]. sapientia. exercet
dicit color. quam dedit sapientiae autem supra de abitu
quasi. nam hec bene diceret hec texus istius est circuitus. nam non
quia erat uirtute. i. non erat autem uirtute ornandi scipio de
tantum simpliciter suo nomine absque circuitu appellari. ¶
Transgressio. color iste agendo dicitur istorum ptoa. ¶ Est aut
transgressio que ordinem uerborum ordinis perturbatio et fit duobus
modis. preposito et transmutatione. praepositio est quando aliquam dictionem aliquis
preponit. que ponere debemus. ut si quis dicat pietate pro
nostra cum debeat dicere pro pietate nostra. et eadem ab initio.
Transmutatio est quando inter dictiones duas que simul debent iungi
mittere interponitur uerbum hoc exemplum patet sed initium in istud. et eadem
afortuna. eam in illo patet quod [illegible] et sunt [illegible]
que simul debent iungi mittere alie dictiones interponuntur. et eius
ad eadem exemplum. Legitur sic. tu eripuisti. [illegible]

ad facultates tuas cum bene in uideri ¶ Amo transgressio
et quia nimis transgressio plurimum [illegible] continuationem faciendam de
quam supra diximus quod natura ut continuatio uerum [illegible]
dictiones quae debent coniungi mittere alie interponantur in
s. continuationibus [illegible] extreme uerba quaedam uini i. ordinare
uerba [illegible] exigentia sententiarum sic apertius. i. ibi gratia
uerba debemus apertius [illegible] sic transmittimus extruere ut s. possit
esse prosa. i. ponere obtineat sententiam. et [illegible]. i. ex
[illegible] politie. et ornate et habite ut s. nil desit quod ad
continuationem faciendam ¶ Superlatio. color iste agendo
dicitur yperbole ¶ Est autem superlatio oratio augendi uel minuendi
ad ueritatis exsuperatio ut singulis oratio uenire
[illegible]. et hec [illegible] dispositionis facit patet. ¶ Hec sunt autem
in hoc loco quod superlatio separatur sine comparatione et cum comparatione.
comparatione [illegible] supra sine comparatione et hoc qui uelit quo
[illegible] retineatur in [illegible] solutum et confusum. q. d. cum
pluralitatis nimium [illegible] adeo ac dicitur est
per superlationem augendi et eadem abaucetur ¶ Cum comparatione
duobus modis fit superlatio per comparationem aut per similitudinem.
i. per comparationem. a^{t} perspicuitatem. i. [illegible] ex suo [illegible]
[illegible] s. [illegible] ut qui s. [illegible] aliud [illegible] alibi [illegible]
per [illegible] s. quia est [illegible] eadem est forma. Corpore niuea
[illegible] superlatione supra. per similitudinem q. d. corpore est candidum
erit ut nix. [illegible] ut ignis. et eadem [illegible]
Vultu ore. hec exemplum est comparatio. Est autem superlatio ut de
melle dulcior et eadem a comparatione. ¶ Ex eodem genere sunt
comparatio est [illegible] eadem [illegible] hec item eadem supra comparatione.
Non [illegible] ex^{m} [illegible] minuendi cum fit tamen hec de superlatione.
qui ut si dicas non [illegible] [illegible] ingenio. ¶ In
tellectio. color iste agendo dicitur sinedoche. ¶ Est autem intellectio
cum totum ex parte uel ex [illegible]. hec in omni genere causae
[illegible] figura magis. uel in narratione per [illegible] que [illegible]
¶ Non autem [illegible] in hoc loco [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] in [illegible] suo [illegible] ut [illegible]
intelligimus totum dicens non ne. quamo [illegible] [illegible] matri
monii. eam [illegible] que sunt [illegible] nuptiarum [illegible]
intelligi totas nuptias esse totum ex nimia parte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex^{m} [illegible] ex parte
intelligitur totum. [illegible] unos [illegible] i. [illegible] [illegible]
intelligi omnes [illegible]. i. [illegible] nuptiarum [illegible]
[illegible] cum [illegible] parte denominationis in [illegible] nomine [illegible]
[illegible] uel [illegible] differat quia in [illegible] ex magis parte totum
intelligitur. hec autem ex una uel [illegible] assignetur [illegible] in hoc
s. [illegible] denominatione [illegible] non suo sed alterius rei
[illegible] uocabulo appellatur ¶ Intellectio autem considerat [illegible]
quod ex parte tota res intelligitur [illegible] et [illegible] possit
[illegible] ex [illegible] et [illegible] una et [illegible] alia [illegible]
[illegible] in [illegible] intellectio [illegible] magis [illegible] [illegible] quod [illegible]
omnis autem quod [illegible] est et [illegible] ex nomine [illegible] [illegible]
intelligitur autem in [illegible] ex. [illegible] [illegible] ¶ [illegible] in
telligi. [illegible] [illegible] ex^{m} [illegible] [illegible] intelligitur totum
quod [illegible] ex^{m} [illegible] ex [illegible] intelligitur [illegible] [illegible] dicit

et q obsteta uestimtu. ad sensu ut alicqd onatu
aliud supu. i. proposum dicat ingr. tu ontas
in. ditias. et lacum ac. cetera quo exemplo i intell ps.
e. ex diuis uestimtu. si in. quod hec id sit et. q supi
ponit i denoiatione. ut signis aut. a. c. ad h dico q
bn credo q i ex hic posito i radit denoiatio et
intellectio si duis causis. denoiatio n. consideratur exem
exa affinitate trahit. intellectio uero exh. g inter
toti i intell ps. Ab uno plura. a. sed intellectionis
e qn p unum intelligimus plura ut p ihr ex ysta
n. fuit auxilii e. auxiliatus est peno. i. affricanus
ex d eod est h q se fuit i manis ille tusal. hec
dix significans gallos. q. d. galli fuerunt i ma
nes ex est de eodem h i ytalia. no nemo togat
. i. nulli togati fuiserunt. h. cetera quo i q h istor
bus ex p unu intelligunt plura et e ar i q lib
a facilitate. A pluribus unum intelligimus. h sed contir
frequenter. qn. e. ppla i intell unum et supponit statim ex
de hac se. atx calamitas fetora. Hec h ppla
re nomi intellig singlarem rem. et e ar ab hitu
Lyrius et lenis pulmonibus. hic tam posuit plura ad
loqndum de re singlare. na i suporibus q. d. bona
ex suppositum u p unum plura et u ppla unum intell
na i superioribus exe. e. u p unum intell plura. i i q in
telligunt. plures yspani galli tyrani. p h nota p
yspani. gallus tyranus. h aut i intell. unum pectus
un pulmo. et p plura. pectora. pulmonibus. et et illic
e. u singlare. ponebat pplura. omnes uiros. festigia
. i. cu ornatus h aut u. s. plure poni p singlari. addi
est. i. ad quetus est nuus. glicta gra. i. cu gaudi
rem. Abusio est. nomi cuius genum n nou
Est aut abusio alicui rei ex alicq proprietate sibi p
ctu remote et hec abusiua po. Differt aut a
denoiatione. qr i ea nihil uocabulu p alio ponit.
h abusiue poni queda dictio i oratione cu alia. Dif
fert aut a p noiatione. qr i ea uocabulu quod placet
poni pro q displicet. quorum nil abusiue fit constat.
A translatione q differt qr i ea transfert uocabulum
a sua significatione ad alia. h ex quada similitudine
i abusione uero traducit uocabulu de sua ppa sin
gnificatione n ad oio diusam h ad fere eandem
uelud cu breues sunt uires hois. breuitas q e corpis
e. abusiue attribuit uirib hois. ex qda similitudine
q mag pot pcedi. Ex ubi expmi pua statura o mag
h q latitudine. q. o zerum quetit. consilio attribuit.
magnitudine uero q consilio conuenit i ozaq reluceit.
aut uti h moe puto. Hec a est ex abusionis.
q e est paucitas pre. nuu sit illa attribuit h moi
abusiue. nil aut i istis ex e. pbat. q no i. ad
notam ar na h facile. q. d. luna suppun ex.
d abusiue. na hic i pinusti eis. hun ubi h. ut q
tantu et glutatu. pauis uocabulis significatiu e
ee de ducta nte abusi. i. ad distetos abusionis hundaq.

Translatio. Lo e he sic d scr. translatio e cuiuna re ad
alium rem ex qda similitudine ubi ia dudu i ueit appositu.
Ut anoiatione differt i noua uita plini consistit.
fragor ciuitatis q uita e. du noua existit noiatio
dici potuit. ne aut est translatio dauum e i q differt
ab abusione. cu dicebat mq abusio differt alea.
uz i differunt i q gnr cae. i omi fig. i alz ptr
re oronis exempta. pritre cu ubis sais i q dam
rem. i. ad qda rem significadam ex alia re q. s.
pu significat. ita dico q ista translatio fiat re alee silu
tudinis illaz rex. Ergo h sieut in on auc
i hr lav, ch d caus translo. heat fi. dict. qm am
fuit colo. cu rei poned an actos. i. ea exprimedi
rem tam ponet res. an actos. et h e d q exatur
d. exp ge fec sbito tire expge fi. e ge ipium
a sopno sfretu. transfert uo hic ad ad significad
cu manifestadi tumultu ciuitatis et fruze deq
logbat et e ar ab effcu. frue nanq est affco fit
ita translo cu i ciuitatis d q h exat. extruit fhiy
ciuita. exiguu ingnis est h translatu ad stri
gnificadu structorem ciuitatis plag cent uera
siex ea uelh dstructorem ciuitatis. ut aut tam
ciuitatis distructio but dmosbet h usus e translat
h illo q e exauit et e ar abeuetu fit phsus translo.
cu obsecuritatis uitade d q o lez ex u alt. cride
ame nup dle. i. sa nuptias. h nesp il lagret aire
tidians nuptias translate et e ar aquietu.
fit h translo cu ad augendi et excessibus ex. illi
ubi calamitas. i. illi ubi. nulla e q ute dicaat
pot explar. i. sufficient enuare isti i nimia
hab. aut satiare crudelitate. No q satiare
e exuientis h cu augendi crudelitate. sunt hic
translate et e ar ab hitu fit tuc translatio cu
diminuendi et exeo posuit ex et e ex d a. q exmo
dico nihil glau. mag se portat. i. dic se fuis
se alic magno auxilio qr i reb dif. paul asp.
. i. paul exhibito se i reb difficilibus no q asp
rite est acthenus aeta contentus h transla
tiue. hec dauum est cu minuendi. et e ar afi
citate. fit tuc translo anz cu ornadi et e ex
ut dic. exarserunt et nuntressit q e ebat set
translate. dauum est cu ornadi dm. et e ar ab hitu.
Translatione pudente. dicit auctor i hec loco q nllus
sit ita cupidus. faciedi translationem ut sin ga trans
lationis similes et dlenite ea uenit. q hec q dic
oz translatione. pudente. i. moderata ut. s. ubis
q tu uis transferre transfeat. e ie. i. rationabilit
i re designada remdias consilem. i q pus
significauit ne temere uidat transf i dis. i. ad
silem rem designada. Permutatio. colo
iste agit dl allegoria. Est aut pmutacio cu
aliud dicit uba uidantr. aliud sniae dmusio
Differt a translatione. qr q uis pmuto reset

per transmutationem tamen concedat permutationem in eo quod verba videtur
aliud dicere quam re vera intelligat. Prima dicitur interpretes,
ornatus auctor in hoc loco quod permutatio ter modis tractat.
per similitudinem, per contrarium, per similitudinem continuum scilicet. inter plura concederent. mihi (?)
cum scilicet in instantia ponitur omnia verba in clausula ut patet in hoc
exemplo. nam cum canes etc. Nota quod per canes intelliguntur
...es qui sub ditos debent servare. per lupos raptores
per pecora ... populum. ergo sic cum principes gerant more
raptorum committentem ... regnum ... et est argumentum ... te
tatur tunc permutatio per argumentum. argumentum vero appellat cum similitudo
sua aut a persona aut a loco aut ab alia re tali an
...di. minuendi necessaria. ... duci similitudo ut si quis de
... dicat cum in drusus fuit seditiosus ...
bene cum per similitudinem nunc appellare ... quia ille se
ditiosus fuit. Minutione absolet. minutio non a
regno fuit expulsus et aliorum suis relictis ...
tos ... cum per similitudinem appellare. absolet cum sit ...
loci ... relicti. Et non ... permutatio de
fit per argumentum quia sic intenditur ... comprehensio
materie sequentis operis ita hic per quod ... vocabulum
comprehendis nullas ... ex eo non quod nomina cum ...
das intelligere seditiosum et iniquitatem ... alia
... seditiosum. per quam fit permutatio ut si
quis prodigus appellet ... et est argumentum ab actione
et hoc primo dicit in hoc loco ... dicas
... quam ... in similitudine ...
... in ... et agamemno
... ecce ... similitudo ... in ...
permutatio facta est per similitudinem quia hoc nomen agamemnon
... similitudinis ... singularis ... quia ... fuit
repertum. Exquo ... dicat ... supra per quam ut
si quis ... plenum ... appellet eneam qui
... eo quod ... fuit ... plenum super humeros
... et est argumentum ... similitudo
fuit ... quia ... in enea ... pietas que quidem est
... pietatum. Hec sunt que dicat auctor tractatum suum de
exornationibus. ... verborum. ... inter
ornatus verborum sententiarum ... scilicet quia fortasse
plures possunt in ... exornationes verborum que ipse po
suerit. Distributio dignitas ordinis consistit in du
obus in exornationibus sententiarum et exornationibus verborum
egit hucusque ... de exornationibus verborum in hoc loco in
cipit tractare de exornationibus sententiarum. Distat autem
... inter exornationes verborum et exornationes sententiarum
quia color ... in veritate ipsarum verborum
... respectu ad sententias. color sine attendit
... ordinem et venustatem ... signis
... exornationem ... ad sententias ... Sic
... verborum ... sententiarum ali
... non est ... ornata ... ornata ... tu
ad sententias et quam ad verba. ... aut sententiarum
primo agit de distributione. Distat distributio ... de
negotiis et ... multis ... vel multas ...

... in ... quem ... in ... maior ... quod ... scilicet
... Non quod distributio consistit in distributione ... scilicet multe
clausule ponuntur et ... illarum attribuitur aliter ... suum esse
vel ... et hoc est quod ... auctor de distributione
attribuendo ... suum negotium qui velit persuadere
de aliquo ut dampnaretur. ... id est ... quod ...
sit ipse ... periculum ... istud non est ... ex ...
sine premisse ... et nota ... ad ... de ea
dicere ... hec ... persequerat oppugnare eo
... quod ... et hec est ille ... locum
equestrem. id est equestrem statum vel ordinem esse splendissimum
in civitate. ... id est oportunum ... id est scilicet ... obs
ervare equestrem ordinem velut ... inter
... qui in oppugnant senatum ne ... ille ...
id est infamia scilicet mala et ... sic ordini ... id est eque
ordini macule ... ad ... splendidine decorum.
... ad infamiam et ... quando parentes autem
est ... ex ... adhuc obpugnat eum ... pueros
... et ... cum quod esset ... vel ... obpu
... impios. ... ab ... liberis
id est quos ... sunt id est filii statuere eos ex ... ut
... ipsi caveat ... ne ... eo modo quo iste ...
... pene. ... ... non quod omnes
iste premisse ... sunt ... unum ... de distributione
que consistit in distributione multarum talium clausularum. Nota
senatus ... in hoc loco ... de distributione et est in
hoc exemplo ... Magistratus autem est ... premissi
exemplo. et ... magistratus est officium per magistratum est officium
quia hoc ... magistratus ... possessio ... per ... quod
vel quod hic sit color ... dicitur diffinitio. ... non potest diffini
nes vocabulorum est tamen in hoc ... inter diffinitionem et
distributionem quia diffinitio consistit in ... tali diffinitione
distributio vero in multis. ... officium est ... probare
... suas ... id est per suas sententias et est
... Accusatores ... negotii
... personis attribuuntur. ... personam
... defensores est diluere. ... vel crimina ...
... illa sunt. Questionis. ... erat attributum
... et ... id est accusatorem
et defensorem. et testem. accusatorem qui accusaret ... redderet
defensorem qui defenderet eum ... eos qui dicerent se ...
disse. cum tamen non reddisset. testem qui testaretur quod
reddisset vel non. ... officium ... unumquemque
id est accusatorem et defensorem et testem. in suo officio
continere. ut ... moda ... publice ...
... hec ... est de colore. ... ad ... sine
... in ... fieret iudicium ... vellet
... persuadere. ne pateretur ut testes ferret testi
monium de ... vel audiret ... dicit ...
... testem ... vel ...
... vel audierit et ... ipse. ... id est
... argumentis ... hec ...
acta ... testi. quasi dicat non erunt ... disseparata.

Right margin notes:
de officium populi
de officio imperatoris
de officio defensoris
de officio questionis

Left margin notes:
distributio
...
colores
sinarum

Licentia

i uice accusatoris, q uice testium. c ipe testis assuator ff.
accusatoris. 3. p̄sens questio. illud q dic. q ipo .i. accato dis̄ba
gra. q2 ap teste q ap accatorem ¶ hic eadem quidat
colore istum imitate q i negotii distribuere. q2 ipe ait.
conserat in ples res .i. fac distinctio int ples res att
buendo unicuique cōpetit est ¶ Licentia ē. colo. iste ualde
cuialis est q sic describit. Licentia est quo uerum aut metu
int absque absque offensione a.ᵒ ista iusto usat marie
i iudiciali gn̄e cae q i dubitatio. vz i grauiū fig. dist. qq
fu. ueriti ad amicos. metuere q. ad dños ul similis sic.
uereri .i. reueriri. q hec q. ad eos. quos i reuerentia dbem
hre. s. maiores nros. metuere d q. ad inimicos in nos
saevi. ad pie nro. alia dñis reprehende eos quo hyi
legit pie nro. q2 i nr̄ ē dō fac qui dñis i d̄ tale
quid. q eos nimie offendat. at q nimie offendat eos q
hy diligut. q quos .s. ita. sb̄ da ste dissilatoris loqi
tn̄ ista reprehendim cu ipi uideant posse reprehendi in
a.ᵒ ue erato. suppōit aut statim ex. de hac colore q pcedit
qi loqret ad quirites. q q̄q̄ienter q nullus uellet eas
tribuere. ul eos offendere. miramini q. Ita fere pates
est iō. q uras rones .i. q nre res grende dspani
Xō nas ronabilis eado gen dax di q nutrimiq uē
q nemo ē dfenso int i ea ouos diutes illudatt
buite clxe uite .s. q nemo nos offendat. q ē qr n
Ees dbeat uita .i. px. q.d. ista res pub. nō vz aple
ad exquo nos q uites q teneremus tn̄ ciuitatem
ab hostib, similis ciues romanos an aclos ab ho
stib̄ tradat. Xecor quos lnrtts. dsil .i. du inuenit
studia eox .i. bō eox ignia considerare q dm̄ consadrare
eus oiuy. q2 .s. i fine dspicis eos cu .s. sibi istap
tea consadretis uelet uelt i mite. negli unt siu ut po
tius ignauia. hic denobis licentia q ē a. ab hi
tu. negligens est q b pō curat puide fignauis
q i ingenie ai uacuus q nō hz aliqd uale igeniu
q ualeat uno fruct .i. nos sb auxilyo sbilian fuit
illi q imitadauere bonos cues q dfensores uni
dbent ee ¶ b q na fuit. a. ev. indic i hcclaw i
quo lo q i uellet psuade dcitall. q eadet acuit
reprehendit g. iudicer. dices. q na fuit. q.d. q i du
bitauistis uos fere simaz tristum aut q i ampli
ficauitis .i. approbauitis. hoc nephas .s. catilal. na
aptissie. q.d. apte fuit quietes i ea q happbat m.
dices uñ uos q ē. sat pates ē. na nos putastis.
eae q pnt spudiaby. q.d. uos putastis existia
ri eedes si uos. gdep au p. cetu .i. i p̄mo pucto
i p. 3. quetu. mei q illius i ca. 3z cas. iusiae ad
hac oblationem q pnut pudiaby. q.d. ita uos
putastis uictupai si eu gdep nassetis si du bile
uictupabem uitatis uos uelstis eas ad futur.
uictu .i. gpatis uob tales uictupitores ut uos
putaremini i gnoui. hic nd licentia q ē a.
ab hitu q uictu oprione. ēz maiores .i. maio
res senatores ul aller aly uideat i p̄il. i mune
re utilitati ciuitatis uos oshumi. oshfui ē v3 pi
g. aptē ex uaitate q cōte ad acbi .i. cotidie ue
niut aliq mala ciuitati q uos remo .i. dnnetis

Omis est mod.
gens
Omis i ignaui

Quod e p. est
nisi.

cu i ciuitate q op h accidit nb q alius .i. uurius q est
a. aequitu ad pruine .i. sb̄ctoem rei p. q ad potesta
.i. q potestas q ē a. aduentu. emolitu aut iste q si
derans. qm q uz tal licentia. nimis gauis est q cato
pot q monē aliq i nō. io ad hc dicet remedium
q q nt uti licentia hnte inse nimis magnā
acmonia te dbem nos oppone q da mitigatoē
q o it q nos dbeam dire. qm auditores ita uidm
ondere. hc mō nimis uirtute. qm q ē a. ab hitu
sapia dpo. q .i. ur a. ab hitu. consuetudine nimis
q ē a. consuetudine .s. mg dbem face ut altares
.i. spato alti res .i. mitigatio. alterato d treata.
cō ugat ¶ Rec res. qm dato hi colore. q.d. sic
amice amicu cōug q bonitate uir diligere.
q facias ut amices sic q indicendo qui sic i depat
cu taly q da mitigatoe q amices uirtatis nr
ee q eos qui audiut aclpa fac alee ¶ Constaut
quoda aliud gnu. licentie. duet i hc loco q astu
tore ite qpat. q est tale gnu q nō ht acmoniā
inse ¶ Constaut h licentia. q da obiugatio auditor
put se cupiut .s. obiugari ut i lra patebit ul' ondt
q da dm ad dfacily sciant posse audire ad dnis. q
dñis auditoiby q nos nesciam quo uelit accipe
iō q nos simul dictum sb q da dissilatē licz nō
possum tacere q n dicam q d uitati cōnoti. nō
qm illa cautela poptima ē diebz istis istam.
licentia fit cu adulatē p. aut dq supi pōuit ex.
fit cu acmonia suppōit aut ex. hi gnus q p. d pu
mbro q n .s. obiugari aliq sic se uult obiugari. nimis
q ieter. to lra pz. stultitia uia. i h not licentia
q ē a. ab hitu ¶ Nō q aue. iste pro. q i loqret
obiugādo. q imet romano! exeo q uno consueue
rut aliquos milites ē eos q. laqret eas
stipedia obigat g. eos quo nolut abigari.
stulti uia est. q ouos diutes. exeo q nos meliu
sit pete ab alys. iō q eat i potestate. uix q uos
metipi sumē. stipedia .r. q nos mō posietis.
fuget i potestate uia. posteriorē licentie. i hc lar
ponit ex. q. ad illa pte licentie sm q nos dnis
ea q dfacily sciant dñis ee auditorē. nā cu ista
iudi. pcedit aut q i loqret d a.ᵒ q amicitia sumt
cu iudice. q2 .s. uidices hic extra cdio q lt est sf.
iō est. uos iudices eō hui istu amor si tn̄ ista
amicitia nosmet p̄iastis. i hc not licentia
tn q si .i. q uis uellar. quo uos gaceptu satis
i. s. q mō dico. q i q ē q uic sit m as amor
illius. cu iudic. q2 ut nb. cetn pbastis. laudas
q amas eo q naly hic eu inimicu q amici
q uos oppugbat. h oronatio q expdas oinder
ip da qm licentia duoby mois hi cetra acmo
nia .3. q asilatē. lra sat pates est ¶ Deminutio
agr i hc loco aut ēē colore q ē deminutio.
¶ Constaut deminutio p̄ce laudis mediocris et
lates q da applicatio. q n .s. laudas te ipm q
uno attigut sz latet i aīo rei. q da assighe d.

V.
respsiaz ad illa clliaz p. ē ouos iudices. iō nō.
cuy d amer illi. q2 ut nb cetn pbastis. —

Deminutio

int diminui. color iste. co. sic sm eo. diminutio
consistit in rebus. s. in illis siquis veritate ornatus
tale latere laudis amplificationem in genitalibus si noti
qui hoc est sim in mo m ex sua uni uenit colo iste
in oratione utilia patebit. et ut colo ille max in diluc
qui est in mediocri fi. et hec diminutio est nos. dice
m. i. dicendo ondent. ad exiguum. attenuare esse ulr.
.i. aim uirtute in esse nil. autem eos quos defendimus. in ea.
exiguum dico. aut na. i. natura natu in eis. aut for. colatu
eis. aut industria. gparatu eis. sed quia augeat posse singere
ad exiguum. inest in. et hec nimia angustia et in
non debito modo suadere colorem istum io dicit qui est in diminu
cum nos dimus exiguum in esse nil. et. i. qui exiguum atte
nuat. s. latet cum que da attenuatione. elec. i. posito
nem. io s. ne perficere nimis angustiam onsio et statim
ponit ex de isto colore. nam sed lo. cum hac si uelles.
laudare se de militari disciplina et hoc de quos indi
ces dico me cucurrisse primo iure. quia hoc se tribuat
ad meum ac si ego non eem in postremis. laudibus
q. d. uno sed in expeditione eem in capite exercitus
et sic est in lapsuram. uim. u. d. et plus singere et nota
diminutio. ubi dicit non in postremis. i. n. est lateo laudis
assistatio sic sicque dixe. commendat in hoc loco colorem
suum. q. d. bene exemplificaui cum dixi ut non in post
mus. tenem. qui sic dixissem quos indices ego
eram ut optime tenem me in militari disciplina.
tum et si. i. quamuis. ut dixissem hoc. tamen angustiam multi esset
quia si nimis esset apta ontatio. nec i. in hoc ex. quod
posui satis dictum est ad in uidia uitanda et laudes
gparandam. Et hoc n g ad ex ponit de diminutione in
quo per qui uelles amicum tuum acutum supra modum
lesito ad qui faciendum compulisse est. auaritia uel ege
state. et sic est ug. omnes ausam. ut dicatis uos qui
iste dicens mens qui defendo in ea accessit ad male
sicium faciendum compulsus egestate uel auaritia aua
ritie. Ecce ponit sic in Iugurthe alteram partem ut
que eam destruat. q. si uos acceptatis sed ei auari
tie. aut ipse fuit largus in amicos et sic egestas aua
ritie egestate q. d. si uos acceptatis auaritie sed
est ueri. quod ei non tenuis patri. q. d. uno magno
patrimonio et in hoc nota diminutio. hoc quod uiatitu
est. commendat ex. et sic dicit qui uiatitu est nedicet
ad magnum ad hoc uis esse sim supra. n. dix ma
gnum. cum dixi quod ipse fuit largissimus. Ad hoc uero
si placet qui non dixi simpliciter quod ipse fuit largissimus
sed quod ipse fuit largissimus in amicos et sic hoc nota
diminutio sic obseruabimus nesi ad est nimia on
tione dicamus. in defendendis uitiis nostris aut eos
quos defendimus. nam est in o. res. i. colo iste si tu in
constitutione feceris eum quis in uidia in uita. i. reddes eum
in uidiosum. t. odium in oratione. i. faciet oratorem magis odio
sam. sed quandam fugat in uidia. in oratione commedu
probabilem modum in medio sicut in consilio dicit. i. posset
tum modum dicendi uitat in uidia. Descriptio

Erit autem in hoc loco de colore qui de perscriptio. Descriptio est ...
rerum manifesta expressio cum grauitate. Nota quod due sunt spes
descriptionis. descriptio futura per similitudinem. dissolutio ab similitudine quamque
suppone ... ex. Nota quod color iste maxime in omnibus figuris et
in uidicialibus genere causarum et hoc est describitur. primo colorem
istum. d. descriptio nominatur quod continet per expositionem. hic quod ad descriptionem
fictam per similitudinem quia illa persuasione est. et dilucida sed
quod ad descriptionem fictam sine similitudine. ita est. qui est. uel autem
euent. quod consequi rem. ... descriptione colores quod
sumitur ex. de hoc colore et per descriptionem fictam per similitudinem
perdit aut in hoc ex. qui uelles persuadere iudicibus dap
natorem ad quod hoc est quod dicit. qui si istum iudices. per est.
omnes iudices suos modo liberaueritis istum maleficium
fecit. sic leo ... ex in hoc nota similitudo uo
lupta. et uoluit se per ulla quies ... et c. lupi
tota ... quod iudices. istud non est de colore sed de eo
apposito ad perfectionem sine ... est omnes iudices ex quo
tot mala euenient per eum si ipse manserit in ciuitate
ciuitate cum acuitate quia si istum impunitum dimiseritis
omnes iudices uos in nimiis in uos fera. i. crudelia
bestia uel s. unum exemplum sit aliud. Et hoc nota sed hoc ponit
in hoc ex. de descriptione ficta sine similitudine et per quod
uelles liberare aliquem a dampnatione. et est per omnes iudices
signate ... quod dico ad opus illius qui ad ... uelis
tulimus in eum. i. penitus sed iudicium. i. ... solum iudicium datum
de eo misteros uigilauerit. et s. quos. d. grandis natu. est
senex sic ... ... et est ... est in adolescen
tia huius. q. s. iste. puer uero prole nil habebit quod uellet
mane in uita. et si pater moriatur. filius est penitus opposita
... in inimicos. laudis et de. q. s. et de ... eos et
despiciet. per eo domi. i. eo familia. gaudet in ... tali
.i. predi ... sed adolescens suos ignis
ea ad malum. ac in inimica sui statim in stillabit ...
istos et sanguinolenta palma ponet in eos. sed
nam nemine ad est ex de descriptione ficta sine simi
colore ac si uelles persuadere militibus ut fortiter cum hostibus
certarent. et hostes omnes ... qui fortiter ... si
... hostes ciuitate ... possit ... dicitur
quos ... nemine uos latere. q. d. nulli uestrum
latere quam miserie sequi solet in bellicapta ab hostibus
ciuitates ... miseras quae sequuntur ... quilibet ...
... illi ... ciuitate qui pro ea pugnabant q
hostes ... crudelissimi ... et ...
iuuenes sunt et possunt sustinere laborem illi rapi
unt in seruitute ... qui non possunt laborare illi
statim ... ciuitas ... et ... habebit
in ... quilibet destructum. i. separabit. a se in ...
... ut consanguineos aut uolu ut societas
uel ... tale necessitudine ... ad ... et ...
... ad ... liberi patris. ad ... in querens
est. quod ... q. s. liberi patris in ... in ...
... q. d. ... non indiget glosa.
nomine iudices est ... est sine sed ... commendat hic
colorem ondens ei effectum q. s. sic ponit ... in

Diuisio

dignatus. ul' una c̄ re' ↄsequit'. i. euenit q̄ ↄsequit' ex re ī bruitex
ponit. Diuisio ē ag' auc'. ī h' loco d' c̄'. q̄ d' dio q̄
aliquādo rem q̄ utq; sic pbāda ul' īpbāda p ↄplexionem ul'
enumatōnem p̄. Differt aut' a dic̄e p'te orōnis re'. ee. s. q̄
dio p̄s orōnis re'. ē distributio oīuz eaꝝ q̄ ī ea sūt. dio
u° ſm q̄ h' accip' ī eo q̄ unū pūni q̄ pbād' ē p ↄple
xione ul' enumatōem. Ꝗ; colo iste ī oī gnē ī oī stg. q̄
h' ē dio ista ↄ ſcepto sat' pꝫ p pdcā. Nu'c ↄq̄ obitura
excat. q̄ pot ee ī iudiciali gnē cāe. loq' n. q̄ uellꝫ p
bare adu'sarīū suū īpbu'. uult g° pbare p ↄplexione
q̄ nō d; ad obic̄e ei h' mō. aut eē pbus. aut īpbus s̄i
pbus ee nil ↄmisisti ꝗc. Ꝗ; gene ↄ mei sūtus. pdicere
aliud ex° d ↄplexiōe q̄ nō h' hāc ↄplexionem ee ex litām
fatēdā. aut oblitt' estis at nō obliti estis meōꝝ meꝛ
si meministis obuos. i. usq; ad fastidiū uos ↄtra ꝗ. s. sūe
ferām uob' meōa mā s̄i oblīti estis q̄ est q̄ uob' face. i. p
meꝛ p'ines cū re nil possim penes uos pmeꝛ. Hec dio
sic efficaū d' dic̄e q̄ⁿ ad ↄplexioem. q̄ue. excit d' dic̄e qⁿ
ad enumatōem g°. ↄmuatio ut p̄ceum est ē b'. ꝗ s̄i q̄ dā
uio ↄpbandū ea d' ↄ. cour sum p'ntg° īpmo. q̄ dam
b'ue enumatōem q̄ pea supto ubꝫ mb° dic̄e adu'sariū suū
ad ī queiens pbād ubꝫ mbꝫ enuātōnis. s. p equaitia q̄
ī opia. lo. g. q̄ uellꝫ dāpnac̄ aliq̄ q̄ ī u'sat' h' ex° in
iudiciali gnē cāe. b' auar ex ī stūria dio. i. ī ret;
stus mi. dūdendis p' mortem ei'. Hec hic redat'
qui' auarit' q̄ sic pbat' alia p̄s enumatōnis. Inope
aut ee ne. iudam. ea hic pꝫ reliq̄ p̄s enumatōnis
Dū q̄. istud nō est d' ex°. s; illo. s̄i īntrigatiē g'uta
ad pfcionē sūe. Int' hac dic̄em. dixit ī h' loco q̄;
īnt' hūc colore q̄ dic̄em q̄ ē t'cia p'tē orōnis re'
q̄ ē īnt' dīa. q̄ dio p̄s orōnis re'. excit b' oīa illa
d' quib; dictū sunt ī tota cā sequēt'. colo aut' ↄsistit.
ī eo q̄ nos b' ↄponimꝰ unū q̄ nos stati uolumꝰ pbāe
ul' ī pbāe. Frequētatio. agit' auc° d' colore illo q̄ d'
frequētatio. Est aut' frequētatio c'cūstantiaꝝ q̄ argum
toꝝ ī unū locū collectio q̄ s̄i dispsim ponat' p'ꝫ ualet
q̄ cū ī unū locū redactum maiorē h't efficatiā.
Differt aut' a colōē q̄ sit p iductōem ad memoriā; excita
dū frequētatio sit ad firmiorē pbātōem faciēdū. ↄ uno. i.
mag' ordinē. q̄ maioris pondis. acer. i. mag' q̄ mo
uēs auditores. ↄ munosior. i. ut mag' dāpnet q̄ supp
ex° ac tāde ale iste uirū. q. d. q̄l; uitiū ī eō q̄ nō q̄
istud nō est adhuc d' ex°. īmo est q̄ dā q̄ ipē uult pbāe.
p'ra ↄq̄ ra inquib; ↄstat colo iste. fōrē est sue pudi.
p° sua pudicitia. q. d. nō est pudic' uno luxurio sus.
Ꝗ nō q̄ in h' ex° nō fāc' loca. ex attibutis p̄sone. Ꝗ nō
q̄ h' ex° ad h' unū q̄ gn'. cāe pot' ptine. Frequētatio
g'uis. dixit auctor ī h' loco q̄ colo iste mihi ualet
ī ↄiectalī ↄstitutiōe. qū. n. cā tractat' ↄiectur. s̄i multa ↄsta
lia a'cta sil' ↄponet'. maiorē h'ret efficatiā. s̄i aut' unū
ꝗꝫ p se ponet'. forte sic minimū locū obtineret. q̄ h'
est e d g°. ē. ↄ. g'uis. ē supius ex°. d' frequētatione ead' g'uis
frequētatio ē illa q̄ multū ual; ī ↄiectalib; cāis. q̄ū. s. multe
ↄsta q̄ distribui' ponūt' p'ꝫ ualeat. s; minute sūt. i.
nullius pondis ↄ firme. i. ī sufficientes ad ad pbādū fa
cit. re p'spicua. i. ap'te uerām. q̄ nō suspicio īmo cam
re. ob c'titate. nolite excitat. d' frequētatione q̄ u'sat'. h' ex° in
iudiciali gnē cāe. lo. n. q̄ uellꝫ reduc̄ ad dāpnatōem dēs.
uos iudices mag'. colligite īmo uiri. s̄i q̄ modū uelebat.
. i. s̄i iste q̄ e°. hasta ub'. accusō sussceperit aliq̄ q̄ modū ex
morte illius. sup. q̄. s. accat' q̄ augēt'. h; ap'ti uociata in

adep'tē q̄ modi q̄ uictu h'ic. h' ē ep'istā. lo d' ē ab h'tu suo.
sumat. i. paup' est q̄ ē locus a fortūa. ↄ t' istā. lo ab
euētu. ꝗ iste lo a gnātib; negm. ↄ q̄l sūt. lo a for'tuna
q̄ lo maxīe p'dueniū. not' sup a'ta suptā ab an nem
quo usꝫ ad hūc locū paulo p'. hic not' a'm ab ↄ
dūn p'st. h' p'st nem. q̄ ī notata sūt h' a'ta q̄ fuit
ampla amistrātōe negotii. ↄ re dic̄e ceciderat. hic not'
ten a'm p'st nem q̄ ē p'xmū a'm q̄ hic ponit' q̄
qū q̄s accat' d' re a° ↄturbaret. i. ī ↄstane lo°. h' e
a'm q̄ ipē sic re'. fu sup q̄° accat'. h' p'n testi. istud
nō est d' ex°. s; ē q̄ dā appōitum ad pfigurē sūe.
q. d. ī ā cā ei ē pars. q̄ h' oīa pbant. testimo to'
q̄ ↄ diti. i. testes s̄i ipē s̄i sancat. ad° testimōiu q̄ h'°
aucat. i. ↄ f'tuis pbātū. ꝗ rumore. i. p'umore ipli'.
q̄ s̄i rumor ipli' est. q̄ eū in'feceat. q̄. i. ↄ rumorem
ee ān nat. exaugit. i. ↄ firmat p'a'ta. i. p'fuiat v'bne.
q. d. uos iudices. ex q̄° uos uidetis q̄ ego efficatia posiu
a'ta ill' stati collectis efficatiꝰ s̄i. argūꝫ moꝫ d'
b'ris ↄta s̄ma; ꝫ etia exp° dare ī adu'sariū meū q̄ tol
leie omēꝫ suspitōem. na unū q̄ d' ꝗ. s' h' lre talis ē.
b'n d'beris uos dare ↄta s̄mā ī eū exquo tot ↄiture
accidit q̄ eū q̄ s' stent una ↄtra ul' tm due q̄ nō pleſ
centꝫ q̄ eū te possꝫ eū cau excusare s; ex q̄° talia q̄ tot
ↄtalia a'ta ut p̄ceum est. ↄ ↄ eū nllo m° pot' se excusare.
Vehemes est. h' q̄m dato est colo iste q̄ ↄ sio ē efficatie
ui'tes. q̄m h' ex°. maxiā h; efficatiā ī ↄiectalib; cāis.
p; tm etia ī aliis gnib; eaꝝ. Expolitio. ag' auc° ī h'
loco d' illo colōē. q̄ d' expolitio. Est aut' expolitio cū
re mor' int' se p'ere' d'u'sis explicatio. due a't sūt spēs
expolitōnis. una spēs est cū sic eand' s̄niaꝫ exponimꝰ ut
nō d'u'sā dic̄e uidamꝰ. s. p'uicas. q̄ int' se equipolleat. alia
expolitio ē d' eade re d' a'. s; ī mlis d'u'sis ronib; uel
pbamꝰ. Resebit g° expolitōem. dic̄es. Expolitio est
cū ī eade loco. i. d' eade rem. atq; ad eād°. i. d'u'sa. ē.
. n. uīt; ordus. rem eadem d'u'sis mois explanare. u'n
. o. ī laude ulix. ait Ille s'ēre alii s'ape solebat id h'
colōē. maxīe faciendi uitium. Dicit colo iste ab expolitiōe
q̄ ī ea q̄ dā u'ba p'a expoliunt'. In s̄i nō eade res p'lib; d'u'sis
expolit'. aut eade plane dic̄em rem p'lib;. s. exponēdo p'lib;
u'bis int' se equipollētib; q̄ ad p'imā spēm p'tinꝫ. aut de
eade re. i. d' a'a re eadem rem. i. eade s̄niaꝫ pbam'.
s; nō eode m°. i. nō m'lis ronib; eode m° suptis īmo
d'u'so m° suptis ē p'a'ta ab ex° ast'. y c. ↄ u'nt' q̄ nō eode m°.
na a. s. s' eade re eode m° dic̄e ē obtūdeaudi. i. face
eū h'biem. q̄ nō re expo. i. expolitē dic̄e ↄmuta. i. u'boꝝ
u'sietate. Nō g° q̄ p'ma spēs expolitōnis d' muto
qn. s. eade s̄niaꝫ d'u'sis uocib; int' se tm equipollētib;
d'. Nō aū q̄m ↄmutōnis. 3° sūt spēs. s. u'ba p'mutō
tractatio. q̄ aut' ↄmutēm. qⁿ ad u'ba. q̄ a'ti ↄtū a d' p'
nūciatōem. o° auc° ī lra. q̄ p'mo d' ↄmutōne u'
boꝝ d'. q̄ tūc fit q̄ n a'a s̄ia s̄i' ē dca. q̄ tūc repetimus
eadem. b' aliis u'bis sup'a. a'ēmoia uoꝫ.
ul' gestu corpis. nllꝫ tm q̄ efficiat d' ista ↄmutōe
u'boꝝ q̄ u'satur ī d'liberatiō gnē cāe. q̄ est s' nllꝫ
p'ictū ē ita mag'm ↄ sapiens nō arbitrat' ee su
s̄tinē. ē ager ī colis p'e. i. cū ciuitas nō ē ī pace
s; ī exultu ip'siu s'ēt est ī colūnis. nō q̄ ista eade
s̄niaꝫ ul' ↄturbelem eā ea. d' p' istā clausulam
q̄ s'e d' bonis eē p'ont'. i. qui bonus uitialꝫ eē di
tium. q̄ ē. Ꝗ ↄnutiando q̄ ut'. dixit d' ↄmutōe ↄ sīte
p'nutiatōem. dicas q̄ te ↄmutam' p'nutiado cū uoce

tu gestu corp̄is prīa q̄lītē uariandi. et h̄ est sic fm̄ae. illa s.
spēs motitudi q̄ ꝯtinet ꝯ suauit̄ auct lo̅q. ē dēmōia
.i. aplificāne r̄. o. sīt q̄ act auct loq̄ ꝯe. eād ūba q.d. s̄lr
tum̄ ꝑuītate ꝯ ūboꝝ ꝯmutāe h̄r mltū potē uariare
ꝯeffīcatīo oīe ad ꝑsuadēdū ꝯ h̄ ē d̄r nos. ī mutha uelōn
.i. efficatoꝝ uterī ꝯmutāe ꝑuītate .i. q̄ ad ꝑuītatē
tiōem. ꝯmu .i. si nos ꝯmutem̄ eidē .i. eadē sitaꝫ. ūb.
.s. singūdo eā plib̄ ūb. īt se ꝯpollētib̄. h̄ .i. ꝑuītā. ꝯmō.
scbi. dicet q̄m nō oꝫ dīe. arte uteēdi ꝑuītate ꝯ sat
est aptꝰ mō utēdi ea ī fmō. n. q̄ ꝯsistit ī gestu corꝑis et
narātē uocis ꝯ hmōi potē h̄ ꝑse melius dīe q̄ ad
h̄ ꝑscrib dicē. tang̃ mu. ag̃. ī h̄r loco d̄ s̄ speꝯmu
tōnis. ō. d̄ ītē. cū ēe ad q̄ āut ārtem ūtriq̄ ualēt.
ꝯmoti loq̄ites auditores ad eadem rē ꝯmoueant̄. d̄r
ergo q̄m se utim̄. tertiāe si nos tinaēm .i. ꝯtīnī fmōq̄
.i. orōne nr̄aꝫ. ad fmōn. ē ex. īmmt̄ ergo sic duas ēe
spēs certatonis. s. fmōcinatōꝫ ꝯ exsuscitātōꝫ. ¶ nō q̄
fmōcinatō ꝑut hic agitur ē ē nos tū scitm̄ ūba ad ꝯ
modādo ea aliē inducēe pc q̄ fit ī dyalogꝰ. exsu
scitatō est q̄n ad aliq̄ utim̄ orōem nr̄aꝫ absq̄ ꝑsone
īnductāe. t. s. q̄ ūbis nr̄is actiuū auditoꝝ ꝯmouem̄
describit ergo fmōcinatōem dicēs. fmōcinatō ē ī q̄ ꝯstitui
dēe ꝑsone .i. ī q̄ inducit aliq̄ ꝑsona loq̄ns eius ūba
.s. sīt ad dignitī .i. ad exōnatōem orōis. dq̄ .i. d̄ q̄
fmōcinatōe. ꝑle dicem̄. ꝑmitit se plenius alias
ētatiue d̄ fmōcinatōe h̄ nē ad ꝑus op ꝑtinēbāt
ea delāb. ut facil. exēit d̄ fmōcinatōe. q. d. ē exē
calo ꝯfmōcinatōe ꝯ nolo manē ī mā illa q̄ ē de ꝯ
suatōe. s. puēr ut facile res ex ꝑoss̄it .i. ut certa mā
facilo ꝯ aptior sit ne abeāt s̄ua rēce. s. q̄ ē d̄ ꝑsu
asiōe ī ui puēr ꝯsuadē ut m̄ ut̄ tullius ī illa matia
ita fuit ꝑmotꝰ ad ꝑsuadēdū ī illa q̄ ē d̄ ꝯsuatōe .i.
puēr. sapiēs. ecce h̄ inducē sapiēs loq̄ntē d̄ ꝯsuatōe .i.
.p. ꝯē eī orō accōmodata ad exōnatōꝫ. nō m̄ soli
ecce h̄ sūt ūba sapiētis. q. d. sapiēs nō ē solo mō
ad op̄ meū natꝰ sī ymo ꝯ ad op̄ ꝑtīe. ut. s. etīa eī
ꝯsuatōem laborem. uita q̄ fato .i. uita q̄ m̄ē dbet.
q̄ ē. ē nlāt. ꝑtis .i. ꝑapue ꝑtīe .i. ad ꝑtīe ꝯsua
tōem. h̄ .i. patīa. aluit .i. nutiuit. meminuit. ītēr
uitāe .i. mea rōnabilē eloq̄ntia. bonis legib̄ q̄ .ō.
ad ꝯsuetudinē q̄ scpto tenet. optimis moribus.
q̄ ad etica. honestis disci. q̄ ad phisicam ꝯ logicam
dīe. q. d. cū tot bn̄ficia ꝯtulit m̄ ꝑtia quo poto
ea ꝑsoluere bn̄ficia ista. h̄ lo sex sapiēs. finis
est fmōe q̄ debet orator dicē. h̄ m̄ cū ip̄e inducē
ita sapiente loq̄ntem dbet dicē euos auditores
h̄ p̄ea lo sec sapiēs ꝯ sciāns q̄m ē sex ī ꝑdis.
.i. p. i. emineat alia ꝑicta. ꝑ p. alliꝫ. ꝑiclꝫ fuit
uno libet me applicam. ad ꝑicla sustinēda ¶ ꝯ
muē res. ꝯnē notificat q̄ sit modificatō ꝯmutō
q̄ ad suscitatōem ꝯ supponit exm̄ d̄ taꝫ ꝯmutāe. et
nō ꝯ oīa ista ex ūsantur indubitō ꝯuē cēe. lo
ītm ī isto ex. tāq̄ uellꝫ laudare eum. q̄ ī sistit
r. p. obsuadōu̅ iāq̄ s̄ao uob oīb ūsu euatū .i. sic ego
ūa ꝯ uos ꝑm affectatis laudare. eād res q̄ q̄
plib̄. ō. aug̃ē eā ꝯsimiāda ꝯmubilē. ō. cū d̄ bis
cū ꝑuītate mō. ō. alcoꝛ mō d̄ ꝑssa ꝯ ē bꝰ ucea
piculatō p̄oꝫ ¶ d̄ eadem re. hucusq̄ dixit
q̄ eadē res ꝑ ꝯmutet. nē ondr̄ quo ꝯ d̄ eadē
re diū s̄ rōnib̄ ꝯfirmemus .i. ad ꝑbādū d̄ aq re
ad ut ad ꝑbād. d. ī. p. q̄ ꝑa sit bn̄ obsuada que

mltē ī ducūt res. so uo sit. vy. mōis rē. s. ꝑbādam.
q̄ ꝑo nū capat. ꝑmus ponēdo. d̄m ē rem s̄bādo. ꝯ uo
uo loco rōis ꝯfirmatōꝫ ponēdo. ī q̄ ꝯtinē s̄ma ¶ nō
ar q̄ s̄ma mō simpx mō dupx. ad ꝯfirmādū īducit. simpx
q̄ mō s̄ n̄ rōe. mō cū rōe. ad īducat. dupx ō. q̄ll. h̄ fiat
s̄ppiora dicuntur. Quarto loco quīq̄. v° loco s̄ltitudie
vi° loco exm̄. vii° loco ꝯclusiōꝫ ꝑductū ꝯ h̄r est ī
ego dicꝫ ꝯmutāe eād. rē. ꝯ nē nos dicem̄ d̄ ead
re .i. cū uoluerim̄ ad ꝑbāre de aliq̄ re ūte do. s.
h̄r colāe nos utem̄ plib̄ ꝯmu .i. plib̄ argumētis ꝯfir
matiōib̄ ꝑpterea rā cū rē ōīm̄ ꝑbā .i. cū rem simpx
ꝑsuerim̄. q. s. ꝑbāda ēē nos ꝑotimus s̄bdē rem
ō ꝑponis ad eam ꝑpoitem ꝯstendam. dēm dupli.
.ō. dupx s̄ruam ꝯ ea ul s̄ rōnib̄ ul ē rōnibus sic
ꝑ dcum est. d̄r oib̄ .i. d̄ s̄ma ꝯ ē s̄ib̄ ad ꝯd dix ī
exōnatōnib̄ ūboꝝ q̄ sufficiēt ea sup̄ ꝯ ētauit
d̄m d̄bem. ut sill ꝯ ex .i. illis colorib̄ siaꝫ d̄ ꝯ lo ī s̄nus.
d̄m d̄bem. ut ꝯtē. d̄ q̄ dcum est ī ꝑn° ei ī h̄r lo dcum
ē. q̄ ēēt illa exōnatō ē ē h̄r n̄ ꝯlo ꝯ vij ꝑtib̄. illo est
exꝑdāe. q. d. q̄ ī hmō expolitōe ꝑ dcā ponūt ꝯuīq̄. s. s̄ma
ꝯ ornatꝰ. ūboꝝ n̄ nō q̄ sūt sīle ꝯ ex. q̄ ō ornatꝰ s̄maꝫ ¶ ꝯ
ꝑꝫ q̄m. vij ꝑtib̄ ētalbi ista spēs expolitōis. h̄ nō ꝑbādam
esficaē uult auctō d̄ hac spē expolitōis s̄ d̄ q̄m nllo mō
uult ētacēre adōda mā. ō. d̄ ꝯsuatōe. r. ꝑ. h̄ ī illa mā uult
suū exm̄ statuē ut ī sciam̄ q̄ facils ꝑp .i. q̄ facilia ꝑacpta
rē. res simpx ētrāt mltī rē .i. mltis mōis. ū. ꝯ. ut d̄ ꝑ
suasiōe. r. p. ꝯsuad ꝑossu eū ꝑsuadē ꝑ lt colōem. tū ꝑ alīu.
ꝯ h̄r est q̄ dīe. q̄ simpx rēs mlta rē tēte. sapiēs. h̄ ē s̄ma
simpx. s. ꝑpō ꝑbanda ad h̄r ꝑbāduꝫ fatiūt oīs rēos sep̄tē.
loq̄ sepe fuit. ecce h̄ rō ꝑponis s̄bte ꝯ q̄m oīa. ecce h̄
se. s̄ma simpx ꝯ ē rē. h̄ ē s̄ma nlꝫ ī ꝯmodꝰ. sīt ꝑ ꝑea.
h̄ ē rō s̄me huiꝰ q̄m oīa d̄ ꝯ° q̄ fugiunt. illo est expdas
ꝯ nōta h̄ mutāt utm simpx s̄ma ē rē. h̄ ē s̄ma q̄ fugiunt.
h̄ ē rō. nā m̄ esfu. ꝯ ē. se aut dx s̄ma ꝯ h̄ rē h̄. atꝫ
ꝑtie ꝑi. ecce tu. ūsꝫ. h̄ nōta ꝯuīq̄ q̄ ī quarto loco ex
ꝑlitōis ꝑoit ꝯmn̄. ꝯ nōta h̄ ꝯtābꝰ. int̄ accepītū. ꝯ
nō dare ꝯ int̄ ītire ꝯ uiuere. ꝯ h̄noie ꝯ d̄ decus. ꝯ ut
tutē ꝯ ignauia ꝯ ē s̄plꝫ ī iqu est cū h̄as uita an.
ad ꝑtiam obsuadam. recedere uita nē. s. ut moriaris
cū nā reges ꝯ nō moriaris cū ꝑtia reget ꝯ ī iqu est
nolle uiuere ī disēm .i. ꝑiclꝫ. ꝑ. i. r. ꝑ° ī q̄ sem nom
ꝑtie ꝯtinet ē m̄ uel pugnāe ꝑ amicꝯ tuis ¶ sīle
post q̄ḡ h̄r mō. stāꝫ. uō h̄ s̄lltꝰ int̄ nauī ꝯstructā ꝯ rē
ꝑnaufragātē ꝯ rō q̄ ista s̄ltitudo est sup̄ta ꝑ q̄uīq̄ ꝯe
s̄pꝫ. q̄ nauta ē cupiēs q̄ mag̃ ꝑiudꝫ nauī ne ꝑeat
q̄ ō. ō. ꝯ rō culpād est ille q̄ mag̃ ꝑiudꝫ ō ne ꝑeat
q̄ ꝑtie ꝯ q̄ mag̃ ꝯsulit s̄uo. dīc .i. ꝑiclo. q̄ ꝯmuū salua
ꝑtie ꝯ sī est nauī. n. adaptatio est s̄ltitudinis q̄ s̄ naui
ꝑeat mlti tū ꝑossūt euadē s̄ aut ꝑtia ꝑerit nemo
ꝑoꝫ euadere ¶ ē ex. ō. sīle ī h̄r ūba. q̄ q̄ m̄ dauꝫ. q. d.
ut m̄ q̄ dauꝫ bn̄ intellexerit illū ēē uirtuosum.
qui. s. ꝑatia pugnat. q̄ .i. qui dauꝫ d̄ ꝑnowꝫ se le
gibus .i. ꝑ ꝯsuatōe legū se morti addixere. vñ
admisit. ūtā at nō ꝑdid. s̄ing̃ dcum est qui odit
aiam suā .i. uitam ī h̄r mūdo. ī uita ētna cu
stodit eam. bn̄ dico q̄ dauꝫ uitā nō ꝑdidit. rē n.
uilius .i. ꝑ rem uilem ꝯ ꝑtia. s. ꝑ uitā suā q̄ morti
ꝑdidit. reddem ip̄e mag̃ rē. s. rē. ꝑ. ab hostibus libau
ꝯ h̄r est q̄ ꝑbat ip̄m nō ꝑdidisse uita. q̄ d̄ dit uita
ꝯ redem ꝑtiam. q̄ .i. que ꝯla. ꝑducta ꝑdita ut.

qdā lib̄ hīnt. i. pucta. ē sūma laude auctōs ē tota
ugitta. q2 incrnu durabit laus eius ¶ Qz q°
fca hu9 ubig q ſi ḡr. i. p. q. d. ex quo p̄missas
rēs d̄nrat ē dic̄e. i. deceat ēē. ſuſcipe pictium. p. ſ.
. p. q̄ſuadā ¶ In hiis q̄ ondt auc. q2 ita plure tcta
auctō ille d̄colac̄ isto. tn̄ plure. q2 . ẽ. marie utilis est
ad oratoriam facultatem. 7 h̄ q̄ dic̄ pdn̄ ſum. i. plure
tctauim. u. s. pla. di. d̄colac̄ isto. ē qmo. i. no tm̄m°
adiuuat eam itēq; imo ē p ea nihil̄ i oratoria
facultate redigim° exacta. q2 queiet. i. no dm
uos ex eam pla d̄colac̄ isto q2 utilis est ſi ſiuos
uolueritis uti hc colac̄ indicedo no oz uos dic̄ oia
p̄da. ſz uti hr. ut ēē ex. i. uti agumtaibz ornata.
d̄qua agumtaibz diui ſo li° q2 i ſuffinet maifestau
orattem oratoriam ¶ Commoratio. agit auctō in hc
loco d̄colac̄ illo qui d̄r cmoratio ¶ Est aut gmoā
tio mea ie inq̄ est ubi totius cāe pmanētia ul
eadem rēi cduplicatio. hc aut licet oratori facec̄
quibuslibz ubis cū eadē i morado i dic̄e iudices id
memorit tenere ēca id occupati eſtote inhr. n. to
ca gtrauſia iudiciq; gsistit difficltas ghinoi ſill
lz oratori dic̄e. uz color iste ingm̄ gnē cāe 7 in
omi fig°. 7 eod ẽ ſepius reddit. i. ad illū locū i q°
uis cāe gsistit. 7 idē ord. i. firmū est oratori ad id
in quo cāe g̃uitas maxi cauie 7 q̄dā uoritate
frequēt redire. no. n. q. d. ſic. n. indicedo orator
auditorem no patit ie illā in qua. s. uis cāe.
est tradere obliuioni. firmiſſima. q2 i ea tō cāe
firmitas maxi ¶ hc ex° auc. excuſat ſe eo q
no poſuit ex. de hc colore q2 qriui d co no p
ex° ſubicere eo. ſ. q2 color iste uſat. tota oronem
q2 iqualit p̄ate poter redire ad id in quo uis
cāe gsistit ſic ſanguis effundit p totū corpus.
¶ Contentio. agit auc. in hc loco d̄ gtēptioe ſm q̄ ē co
lor ſniaz ¶ Et est gtētio ix gtiaz aſſignatio
¶ Differt aut agio. quia in illo int ūba ḡtrarīg
not. in gmtiae aut int ſnias. quia aut ſm gtēp
tione ul gtēptio ſine gid uix ul unū ḡ repi pt
¶ Differt aut agtēptioe ſm q est colo° uerbis quī
i indiuoli ūb gūſ not colo. hic ū i gūſ ſnīs. ut ſi
dicat. uelli ē bon. moclus malus ul eg°. ſz gtētio colo
uerbis est ut i numias ſe placabilis reddis ¶ In
duo gnā. aſſingit diam int gtēptionem yeale 7
uerbem. q uerbis ſit in ūbis ſolutis. relatis. i. ūb
ſolēit platis 7 gūſ ut hic pz. amicis acleū. qc.
ſz uō. i. in gtēptione taly gie ſine. gf. i. huo i°.
agpationem refert ¶ Similitudo. agit auctor. i hc
loco d̄ colore illo qui d° ſilitudo. 7 ē ſilitudo
alic̄ guenientie int reb diuſas aſſingnaq°. uz i
oī gnē cāe inoī fig°. 7 hc est q̄ dic̄ ſilitudo e
tinguaens. ad rem gog ad addiſſn ſile. i. int res
diſpes a° ad ducens ſilitudinem ¶ Ea ſumitur
Dicit auctō in hc loco qm ſilitudo quatuor. d̄cauſ
ſolz fieri. ca. ſ. ornadi. ut oro ſ. ẽ. uita. ſit tctati
dmg°or indicatur. aut ca p̄badi ut. ẽ. q̄ mag
uiſile iudicaū. aut aptius dicendi ut ẽ. reg yex
ſcduius dicat. 7 citius intelligatur. aut ca ant
colos. ponēdi ca. ẽ. rēi exp̄mēdi ut. ſ. ſit ubis exp̄mat
tag i pgia admiſtiy uidat. 7 quo q̄tuō. i. ſic ſunt he
quatuo cāe. quae ſumat. ita quatuō mois. i. pz
quatuō cautelas hz tctāi. quia unicuiq; cāe gp̄it
est mod pnuntiandi p gūj. qm ad cam ornadi per
negatione. qm ad cam pbandi p bruitate. qm ad
apertius dicedū. p collatione. quatū ad cam ante
colos ponedi ſbiugit aut ſtati ex° qm ſilitudo or
nadi ca ſumit p gūj. no. n. q. c. ſz not ſilitudi
gſsingtio p gūj ¶ No hic potius uie cē diſſilis
g ſilitudo. di. n. no ita cē. i paleſtō ſic in ipalac̄
ſz ſilitudine i ueterē ſi longas hc m° ſic melio
est mō nouus ēſo uenit. ita melio est uetus
impatōr nouo. ¶ No q i paleſt. dr qn aligs defa
tigatus ſuit ēſu ul alio tali offo. tr ſolebat da
re rēdā ardentem ei qui dbuit exacte ſe ſtrenum
in eodem offo. ondit aut cam. q2 ſic nouus ēſo
est melio ueti. ita melio est impator nouus ueti
io. ſ. queq; ēſor dat ſepe face integro. i. ei qui
no est d fatigatus uno bn̄ pot currere. ſz uetus
impator dat ſepe impio impatori exeit regndū
impiū diuebat quicūq; ſolebat pee exercitu.
educedo 7 reducedo. ¶ Si ſin ſili. dicit quo ſine
aliq ſilitudine aſſingnada poſſim dic̄e p̄dam
ſniam duci impatione. q. ſ. ipē ſit melio nouo.
hc mō. dicit. ſ. ipos hc duxit. q. ſ. mīn pūſſole
bat ſepe accipe exercitum a p̄io 7 ita uetus in
pator ſepe melior est nouo ſz tn̄ q2 uis ſic pſſi
cue poſſz dici p̄dā ſnia abſz ſilitudine. tn̄ dra
est melius cū ſili. ut. ſ. gpetu. q̄dā dmgnatiō
. i. q̄dā plectuas oronj. dicit aut qm illa ſilitudo
ſuit p gūj. q2. ſ. int ea. int q uie aſſingnada.
ſilitudo negā ēē aliq ſilitudo. ſz tn̄ p gūſiam
ſilitudo d̄ntrat ¶ Per negationem. ondt qnt quo ſu
mda ſit ſilitudo p negationem 7 ē tctate ſilitu°
p negationem ad ab a° negādo remoue. 7 dic̄.
ul g ſile p̄ eande cam ul gſilem ab alia ſepa
re ut pz i ex° poſito hic ab auctore. neq. q. d. ſic
equs i domitus pax uak ad hndū uſum ei ḡ ius
gſiſt nō bonitas. ita ſz imarty. pax uak ad ui
tutes gpandas ḡ ius 7 bonū ingenium hnt nale
id. n. ſ. q y negationem dcum est ſic. p ſbicuē c.
. i. p ipi pot. d p° ſilitudinis ſulu. i. d negatū pn°
q i p̄mo ſilitudinis ſuit poita ¶ Breuiter aut.
qnt ondit quo ſumda ſit ſilitudo p bruitatem
7 ſz ca apti dicedi ¶ No aut qm tctare pſilitus
p bruitatem ē ipam indiuiſas clauſulas diſſba
ſb una clauſula intelligitur ea gp̄hendē ut pz
in hc ex°. poſito ab auctore ¶ In amicitia q. d. no
ſe diſtat aſ. eo min̄ exc̄e i amicitia. gerida ſic 7
in ctamie ēcendi exact. ut. ſ. quo ad uae ſit. i.
q° nae ſit. 2. ſit p̄io. ſ. ad fine 7 amicitia t̄mian
dam. q̄m° q° tratur ¶ Sz ut p ducte ſtudiis. i. p ul
ducto amore uirib. i. gpoſſz tuo. ult. i. poſt mō
tem amici. p curas. ſ. filios motui diligendo ſic
ſile. 7 est ſilitudinis gmdatio ut aptius in
telligat cū mala ratione. i. irrationabilit. facē
ubi ca. i. ex ca. ille ag mala reo qui ucupat
eos qui amici filios poſt mōte eius cuſtodiut
Commoratio
Contentio
Similitudo

ppō. s. q eē. tm dz a ttū de ad hec ut ad metā pue niat. s3 amicꝰ nuq metā amādi teneꝫ. Sit tn ut m iu. pler mangha q ulli debitorū. pisus morāte intimū amā ꝯstituerit. 7 io iudicādi sūt potꝰ nō amici q amici. ¶ Dem autē oñ. q i pmissis ex. sit similitudo ꝯpita pbabilitatē. no. n. ut tacite reb .i. ut incertis modis tetandi similitudine reb abru pilis ꝯsimilitudo assingnāda est. s3 unicuiq; reb ue qualis similitudo est assingnāda. ꝯiuti s. s. sb eadem clausula. 7 nō ꝯfuse .i. pmixtū huc 7 illuc dispse. ant celebrant auctor qnt. quo sumda sit simil. paullatim qlꝫ cū ponendi an oclos. 7 quid sicut ponendi ant oclos ex s dātis manifestū est. ¶ No aut q paullatim sit similitudo. qu pla plibus ꝯpant. ut pꝫ in hec ut citharedo. q. d. sic citaredꝰ cū ipe hīt aureum ue stimtum 7 teneat citharā aurō 7 eburē distictam 7 ꝑ ea sit statu app. i. hac statuā appositā, q dic. .i. ad ꝯmdacōem pꝰ 7 ꝑfectudine cē. ipe hijs rebus. .s. ꝑ ꝑpata ꝯmouit magna exꝑ ppli. q. s. ppli expectaꝯ silēcio pitatis audire ad magm̄ aleo sup te inqꝫ silentio facto, emitat uocē asꝑ. incipiat rem itarīe ut lus 7 tupes gustus ampis ꝑsentire. q .i. d'to magis admirati sint 7 magis ab asstantibꝫ expectare. commū gis. i. tāto mag. abeas impudēt eiect. adhꝰ est pendēs ꝯcto. ut. i. simil. ul ita hnt alij libri similitudo est ad aptatōs ꝓsis mex. q. d. sic dūm est. de ethae do. ita est d aꝯ. qui cū faciet mitū teplex 7 fortu na ei omnib bn faueb. s. malitys tabibus. fusire grebis nutus. i. si ipe nō sit uirtuosus. q. d. ꝑ eo mag erit ꝯpius 7 illustris malue. qꝰ ul eo. i. tāto eꝑ ꝯtepti 7 exomi ꝯtept tu liuij eiact. h sic q c. hec similitudie ꝯmdatio sbiaet rem sbalit. comi .i. facit rem intelligibile tāq oclo uideatur 7 hec dicta intel que rei ꝯtrarie collata sill re. i. ꝑ ꝯtrariū similitudie .s. insitia alteri āmfias. 7 hec qd ad citharedō. altera uō stultitia 7 hec qd ad dīm q exordio lax digitaris pony est. dm est paul. ont aut q̄l ista similitudo dicatur paullatim. io. s. q ꝑ iast ꝯā relata. i. singla singlis assingnata hec. n. pꝫ in pmisso ex. quo ꝑtes citharedi assingnt q. ꝑtes dūs. ¶ ꝯ similibꝫ ꝯnale ꝑceptū assinget q inhr lxxv q oībus similitudinib obsuadū est. h. s. alt. simil. tudinis ulo ubis aliis sut ꝯsilia. ut h inꝑte similitudinis est uo tpz cum ē ꝑ alia uo ꝑte dūm ē sereno ipe uite hic yrundines. illic sil amici hic frigor. illic y eme. hic uō potiꝫ ē recedunt. illic duolat ꝯsilia. aut inē hec uba ꝯa singificatione affinitate ut inē serenū 7 estate 7 in ce y ꝑ translatōne aut ista sū mittus est. n. translatio hyeme ūme fortune ad aduersitatem ¶ s3 uicio. dicet quo similitudie possit ꝯpari hec m. s. sig. 7. i. sm ꝑcepta dc ang. cap. i. i ꝯpinato rei cucū. na. i. nalij ingenio. uenai. i. ad dico. ul aꝑte dicāe. q ad cam ornādi. dicit. q ad cam ꝯbandi. aptiore. q ad cam apte dicādi ant oclos. q ad cam rei exprimēde. no. n. e. re autꝫ aut alio exist mois a res dc. sil. m. uen. ua at. iux aut nūq sm omn 7 hec ē que dic. no. n. re.

to. i. sm oms ꝑtes. tota rei. i. sm oēs ꝑtes sim sicad. i. ad aliq ꝑtem. ille qa ꝯpabit. ¶ Exeplū est. ag auctor i hac lax d colore illo q d ex. ¶ Est aut ex tā aut fa. dc. ꝑ reptilatō nō exm eisd d auc eisdē morib posse tetari quib 7 similitudo. Sic ē ex qn ui ꝑpius ad factum ul ad dūm alicꝰ auctenticꝰ ꝑ. ca re ornādi ul pbādi. uz colo iste i omi gnē cae i omi sig. ¶ re ornat. ond effcum huius loris. s. q qnꝫ fac re ornatore qm pbabilioē facit q rem ornatiorē, ut testatur auctor iste cū i suī ta. dm. i. cū plēctudinis. aptiorem. qnꝫ fac aptiore re cū redd. s. dilucidū. id q obscuru se. pbabiliorē dc. q qnꝫ colo iste reddat cam pbabi liorem. 7 d qn an oclos. ond q qnꝫ colo iste ponit re an oclos. 7 qd sit ponē an oclos expimiisti hic. ¶ Dicg. q sm colorē istū ponū res an oclos qn res ita tetat dū. ut ꝑ manu. i. ita apte tracte tanq manibꝫ palpai possit. Vnde dc dicitur auctor i hac lax. qꝰ nō sbicit ex hi colois. io. s. q ꝯmittit i exꝑolitine. i. i trattatū expolitionibꝫ. n. s. dūi i ex. addite. q qū ēēt ex. i. cīnon colore ēēt ex. 7 cam sumdi exm dicit i similitud. i. i tractatu similitudinis. ymago. ag auctor i hac lax d colore illo q dc ymgo. ¶ Est aut ymo collo forme ē forma. ē quedā sill. i. hic i ad quedā similitudine na sui laudu. dicit hic effcum huius colois. s. q qnꝫ ad laude. qnꝫ ad uictupiū. 7 ꝑ supponit ex. quo sumā cā laudis. dices. ibat i pluri. hec exm hn ꝯpetit. Villo d badū. uictupabernus eā. qnꝫ sui colo iste ut ad ducit i oduꝫ. s. cū q que laimi supponit ex. quo ducat cā uictupacōnis. iste q dicit 7 c. sica sat pꝫ. 7 est exm cūalitunū. ¶ ut i uidia dacet auctor ipse quo sm colore istū qnꝫ possim dic aduersarii inaij i inuidia 7 i ꝯteptione. qui s. audirotes. i uidebut ea 7 ꝯtepnēt eū. hec m s. sic. q dicitias suas. iactat ut gallus. gallus d sacdos cibeles qui pignus ē 7 inflat. i iactat. ul gallis i aebat. quida nasilpini. s. ꝗda effigiās qui in iactatores erant. un 7 fingi ꝯsure galli. q expti bus illis uenerent. 7 ut m ni iactatores sūt. poprimi. 7 hec est q dic gallus effigiat 7 ista ulnia sina mag in placet. aut āiolus. āiol dicebat. qui i singlis uestibꝫ i diuitiis supariam ipso ꝯdit uaticinia. ꝯpsius aurō. q aux expōe suo ꝯ pmit eū. ul depensis. sic sut quida ꝯdam dpensi qui magnis uestibꝫ 7 ꝑ sis i diuit. ul. s. qui bn 7 auriali uestiut se hec i talibꝫ uestibꝫ. ut ungū retorici 7 simō dicit. i. ꝑi ciat iste qui tāq a. 7 exm dicādi i uidia, sm cō istū 7 sit ꝯpatio d testudine 7 auaro. q. s. sic testudo iacet i ara. sic auarꝰ latet i diuitiis suis. ꝯ sic testudo est archa sua an tollit 7 eicit ipsiū ense sic auarꝰ ad ultimū ipe tot cū domostia. ꝯtrat ꝯmeadit 7 aufert. ut ꝯmeadat. i. extorq. sumat cū suis 7 io h sic suꝑius oms auaris q

Ymago

2

minutis cluminibus hec unius eorum scilicet Notatio.
in auctoritatibus autem operatio quod statim tota die ut in hoc
libro. Effectio agit auctor in hoc loco de colore illo qui dicitur effectio.
Et est effectio alicuius corporis personarum exterior deformatio.
videlicet color iste in omni genere cause et in omni figura quod ad satis
sit intelligi. id est ut satis expresse probatura possit intelligi
forte acies. quamvis deformare et suppetit statim. exempli gratia. Et mediocri
licet satis patet per se. tessum id est Lenticulosum tale dicit
istum duos indices. signatum illis id est ut eum cognoscere
facies. sed ponit nobis in memoriam reducere. Hic exornat
quid sit dicit color iste. vetustate id est dilatato
ne. levitate id est paucas illius et dilueat id est patens illis.
Notatio. agit auctor in hoc loco de colore illo qui dicitur
notatio. Et est notatio consuetudinis alicuius personae
prescripta vel [illegible] describitur. videlicet color iste in omni figura et in
omni genere cause. Hic exponit notatio est quod natura id est consue
tudo. singulis id est respondentibus divitiis et fortunis
que nescit. scilicet quedam vel fictam sunt. arbitrare quedam natura.
consuetudo enim est altera natura. ut si vel ostendit auctor
quam videndum sit color iste. quemadmodum scilicet tu vis describere
aliquem non divitem. sed ostentatorem pecunie.
deleas que ite dicere. duos indices vide de isto
qui putat primum. plures esse se dicit divitem. quod vis in
vera veritate non sit dives. vide inquit quod multum
intueatur vos et cetera. cum non ipse sublevat manum
suam sinistram manum. Et existimat se stringere
oculos omnes motus anulorum aureorum in digitis positos.
Nota quod certum perstringunt quando sic atque illuc aspiciendo
gratum. Eum pro puero quod est ostentatio. quasi dicit iste ostentator
cum non habeat nisi unum servum vocat eum tamen [illegible]
bus pluribus nominibus ut videatur plures servos habere
ita appellat servum sanguinem et [illegible] et [illegible] iste.
baba id est alii clientes quos se fingit habere. pertubatio
ne. scilicet aliquis faciat tumultum et tunc illi qui audi
unt stupeant et putant unum servum elegi de multis.
cum ipse nullos ancillas habeat. aut ab anuncio extra id est
nobis suo servo ut eat pretiose ad domum [illegible]
sub sive. Nota quod antiquitus omnes divites habebant
maurios quos in balneis ad se lavandos astare
faciebant. aut ipse iubet ei ut deturo. asserto locus
id est ut in spatio ante hostium pre locus tum parata. ut
scilicet aliquis servus possit sedere cum tamen nullum habeat. sic
inquit talia petit iste. ut aut quod [illegible] plebs sibi pars.
Coragium est superfluitas ut testatur factum
quodam prodigium augusti cesaris describens hoc modo
cum primum istorum induceret misit coragium semper de his in
dit multa semper decas coragium posuit coragium
per sincopam. vel coragium dicitur de choragis et dicitur coragii
gratia sicut id est causa qua agit cor. Item passim hic dixit.
rapuit servo suo ut diligeret nitet pecunia sua
cum tamen ad curandum alia habet et hoc est quod dicitur videtur.
ut pecunia nitet. ante noctem. Verbum nomen est qui
puer novus. quasi dicit servus suus sciunt voluntatem.

contrescebat et mihi voluntate sua. dicas. ordine correc
mihi ad meam qui amicum me. sive to rem
re id est ut si tu vis ut pecunia tua tibi nitet. domini
hospites. quasi dicit iterum venit ad me hospites quos prius
diligens reciperent eum. dum pergnat id est dum vage erant
cum nugis suis per patriam. evertere id est iste videns
hospites statim sit contrahat si tamen non reciderit amico meo.
id est amici nunc. scilicet ab hospitalitate. beneficio careo quam caute
locus quia domus sua prava est et pessima quam videret et vio loco
qui non venisset ad domum suam. at istic. scilicet ad domum ista
facile sit in ibi id est aquo [illegible] lav venire. fino hic
consumi in oratione. sermo enim dicitur consumi cum de illa
re vel intelligi. sed de nugis et tali oratione sit sermo
ipse negat se posse edificare adhuc quia ille in
cense sunt. eorum inuit se cum alio viro maligno
huisse guerram. tam et si. id est quamvis iterum sermo priorum
nomen est ville in capi in sani id est hedificium quod prius
reputabat messanam pinsano. sodalitium. [illegible]
quinum in quo [illegible] ponebat sinulum suum. quod id est quas
sedes iste id est cibi. scilicet quia habuit dominus illius domus
notum ingredi. hic id est in has sedes loco inde ipse
hospitibus suis. argentum. scilicet vasa argentea possi
curat in domo hospites. probat triclinium id est triplice
ordine lectorum mensis solebat antiquitus comme
dere. et erat ibi triclinium dispositum quod in nocte lecto
commedente. nuper priores vero o septem tribus lectis in
decas cenare quatuor. accedit id est item dum sedent
ibi cum hospitibus suis venit servus quidam et nuntiat
quod dominus illius domus veniet et quod exeant. ipse ergo volens
excusare se apud hospites suos dicat eis quod si
filius venit exspectatores id est executore illa et repu
tat dominum illius domus fieri suum venire hic addecima
id est ad hanc decima et ipse venientes decima id est hac
decima repetit. dominum esse sit. quod scilicet non est sua que eos
illuc duxerit. sed in divisorium id est in malum locum se confe
runt. ait iste scilicet ostentator dicitur sollicitudine cla[m]
putabat venire ad domum quod prius videat et non ve
nuit. angiportu id est semita stricta quia sola portacula
undi posset ab angustiis. et portam convalitudine
quasi dicit tamen graviter conqueverat eos exspectando quod multum
vacate id est ad ultimam per te noctis infirmus quia videbam
quod non potuit evadere quin duceret eos secum domum
sed quia non habuit vasa in thesauro dedit sanguinem
servo suo hoc negotium ut ipse. quo id est amico suo
mutuaret vasa et vestimenta et pueros. interim
dum ipse et hospites sui sederent.

ler·tholi

Ms. Codex 1629

Commentarii
in
Rhetoricam
Ciceronis
M.CCC.XLI
—
Tractatus
Grammatici
Varii

Ser. XIV.